

**Tacuini sanitatis Elluchasem Elimithar, medici de Baldath, De
sex Rebus non naturalibus, earum naturis, operationibus, &
rectificationibus, publico omnium usui, conseruandae
Sanitatis, recens exarati.**

<https://hdl.handle.net/1874/433840>

4

TACVINI
SANITATIS

ELLVCHASEMBLII

MITHAR

Medici de Baldath,

De sex Rebus non naturalibus, earum naturis, operationibus,
bus, & rectificationibus, publico omnium usui,
conseruandæ Sanitatis, recens exarati.

ALBEN

GNEFIT

De uirtutibus Medicinarum,
& Ciborum.

IACALKIN

DVS DE RERVM

GRADIBVS.

ARGENTORATI
apud *Ioannem Schottum* Librarium.

¶ Cum prærogatiua Cæs. Maiestatis ad
sexennium. M. D. XXXII

REVERENDISS. PATRI, ILLUSTRISSI-
mo auitæ Domus Brandenburgenſis, Marchioni, D. ALBERTO,
Principi Electori: Eccleſiæ Rom. TT. S. Petri ad Vincula
la Presbytero: Cardinali: Moguntinæ, et Magdeburgenſis
ſedium Archiepiſcopo, Halberſtadienſis. uero Ad-
miniſtratori: ſacri Rom. Imp. Archicancellar-
rio, Germaniæ Primate. &c. Domino ſi-
bi obſeruantiffimo,

QVOD IN REBUS HVMANIS PRÆCIPVVM,
& natura quaſi compertum, Princeps clementiffime, quodq; iure quoſ-
dam noſtro, omnes ſummopere curamus, nimirum id eſt, ut & Victus
ſit ratio, & Vitæ ſeruetur incolumitas. Neque id abs re: quando etiam
ſacris literis proditum, q̄ nemo carnem ſuam oderit unquam. Et mira
CONDITORIS prouidentia factum, ut, pro ea conſeruanda, ſuo
quæq; ordine, ſuis quoq; fungantur officijs, cum interiora, tum exteriora
Hominis membra: indito illi, ſuper hæc, ſpiritu æthereo, qui rationis
ductū moderetur: ut uere cecinerit Pſaltes, DIIS ſimilem factum: qui
heroico quodam ſtatu, cæteris creaturis, & dignitate, & iudicio præſit:
adſtipulante in eam rem ingenioſo Poëta,
Pronaq; quum ſpectent Animantia cætera terram,
Os Homini ſublime dedit, cœlumq; uidere
luſit, & erectos ad ſydera tollere uultus.
Cui tamenſi, ob lapſum, a cunis etiam, bis mille erumnarum & calamita-
tum accidunt, quas in glorium forte, ceſſitudini tuæ ſi recenſeam, Lectori
quoq; plus ſaſtidio, q̄ uoluptati, infinitis tamen interim Gratiarum do-
nis ornatur, quibus in hoc ſeculo nequam, diuinum in ſe numen reſplen-
deat: quo non ſucata charitate, uel ſubiectis iuſte dominetur, uel proximi
neceſſitatem benignius ferat. Quæ quum ita ſe habeant, quiſnam infici-
as ibit, te, ex homine licet, tam clara tamen prognatum ſtirpe, tanta præ-
cellentem & dignitate, & uirtutum inſignijs, ad id mnueris a DOMI-
NO uocatum, ut non modo Patriæ Pater, ſed & admirandum iuſtitiæ,
legalitatisq; ſpecimen ſis unicum toti Germaniæ. Iis accedunt illuſtriſſis.
D. T. bonarum Artium, Autorumq; celebriū eruditiffima cenſura, cum
tam ſollicita lectione, inter tot etiam negociorum reip. ſtrepitus, ut luſti-
nianum non iniuria, ſi non ſuperes, certe æques: non armis (ut es Prin-
ceps paci ſtudioſiſſimus) uerum Bibliothecæ incomparabili theſauro,
& condendarum Legum argutiſſima animaduerſione. Hæc inq; atq;
alia uirtutum tuarum monimēta, adamuſſim in te perſpiciens diuus ille,
non inter morituro ſeculo etiānum uiuens MAXIMILIANVS (ni-
me, ſed nec fallere poteſt, integer Iacobi Spiegellij candor, & probata ſi-
des) tete, Princeps clariffime, ſecundum ex multis ſelegerat, quocum illi
principales in arduis deliciæ, cuius manſuetudine, temperantia, iudicio &

consilijs, olim restituta morū uetusta integritas, Legum infinitarū chaos
cōacta, & demum Turcæ impia tyrannis propulsa, Christianus orbis
aliquanto tutior seruaretur. Sed heu, ut est Fatī irreuocabile fatum,
Heros ille, inuictissimi spiritus Imperator, a D O M I N O uocatus,
abit, te nobis ad eiusmodi munia Albo subscriptum, relinquens. Quæ
tuæ celsitudini, Princeps maxime, si forte molestius obtrudam, infimi
nominis Librarius, at saltem id boni consulas, in morali gloria hñsce ne-
nijs utrosq; dignos, posteris reddidisse, citra omnem Aulæ applausum.
Ut uero ad conseruandam V I T A E sanitatem, quod præcipuum car-
nis officium, redeamus, offerimus ecce tuæ celsitudini hosce Authores
treis, a situ ueteri, quantum licuit, per exemplar non tam mutilum, q̄ de-
prauatum, uindictos: qui & si non Romana polleant eloquentia, at uero
quod queritur absolutissime præstant. Quos ubi sedentario delectu quis
uel obiter legerit, mirum q̄ pulcre reddant legentem alacriorem, tra-
hantq; illecebris quibusdam P L V S V L T R O (ut dicitur) pergen-
dum. Suscipe ergo pientis. Princeps, nec dedignare munus, non qui-
dem offerentis, sed illorum potius monumenta, qui sub inclytissimo no-
mine tuo, cunctis abhinc seculis reuixerunt: & Schotti in hoc animam,
humilima subiectione tuæ celsitudini deuotissimum, ratus excipe. Pro-
tectione diuinæ maiestatis in C H R I S T O felicissime ualens. Argen-
torati, VI, Februarij, Anno M. D. XXXI.

Celsit, T. obsequentis.

Ioannes Schottus, librarius
Argentoratē.

C E L L V C H A S E M E L I M I T H A R, filij
Hahadum, filij Ducellani, Medici de Baldath,

T A C V I N I S A N I T A T I S,

De sex Rebus quæ sunt necessariae cui-
libet homini, ad quotidianam
conseruationem Sanita-
tis suæ, cū suis Re-
ctificationi-
bus & Operationibus.

R I M A S A N I T A T I S C V R A,

est præparatio Aeris, qui cor contingit. Secunda,
rectificatio Cibi & Potus. Tertia, rectificatio Mo-
tus, & Quietis. Quarta, prohibitio Corporis a

Aer.
Cibus & Po-
tus.
Motus &
Quies.
Somnus &
Vigilia.
Humor.
Affectus.

Somno, & a Vigilijis multis. Quinta, rectificatio laxationis, & constricti-
onis Humorū. Sexta, Regulatio personæ in moderatione Gaudij, Iræ,
Timoris & angustia. His enim modis æqualitatis erit conseruatio sani-
tatis: & remotio istorum sex ab hac æqualitate, facit ægritudinem, Deo
permittente glorioso, & altissimo. Et sub quolibet horum genere, sunt
plures species, & plurimum necessariae, quarum dicemus naturas, si Deo
placuerit. Dicemus etiam Electiones conuenientes cuiuslibet, secundū cō-
plexionem, & ætatem ipsius. Et hæc omnia ponemus in Tabulis: eo quod
multiloquia Sapientū quandoque fastidiunt auditores, & diuersitas mul-
torum librorum oppositorū. Homines enim nolunt de scientijs, nisi iu-
uamenta: non probationes, sed diffinitiones. Ideo intentio nostra in hoc
libro est, abbreviare sermones prolixos, & aggregare modos diuersorū
uerborum. Attamen nostri propositi est, non recedere a consilijs ante-
cessorum ueridicorum. In hoc autem libro, nihil possumus a nobis, nisi
ordinationes, compilationes, & Abbreviationes interrogantium, & in-
ductiones pro bono, ad fortificandam uirtutem uerborum. Nec uolu-
mus sequi uoluntates hominum, secundum diuersitatem intellectus opi-
nionum ipsorum. Inuocamus itaque auxiliū Dei, ut rectificet intellectū
nostrum, cum humana natura uix excludatur a fallacijs, & tota uariatio
nostra est iuxta moderatam nostram intentionem, Ad quod D O M I-
NVS DEVS nos confortet, & auxilietur iuxta beneplacitum suū.

Libri summa,
& ordo.

Candida ad
Deum inuo-
catio.

Homo Lunæ
assimilatur.

H O M O apud omnes Philosophos in plurib. modis suis, assimilat
dispositionibus Lunæ. Quia sicut Luna dispositiones habet, quibus de-
struitur sua natura apud nos, utpote per Eclipsim: & habet dispositio-
nes quib. cōpletur sua natura, sicut in oppositione, seu plenilunio: & dis-
positionem quæ ad immutationem procedens, postmodum completur,
ut cum egreditur a Coniunctione seu Semilunio, uadens ad Oppositum,
seu Pleniluniū: & per aliū modum, cū incipit ab Oppositione, & termi-
natur ad Coniunctionem. Et sic accidit Corpori. Quædam enim ipsum
corrumpunt, sicut Venenū. Quædam regunt ipsum, sicut Cibus. Quæ

Adaptatio si-
militudinis.

dam incipiunt corrumpere, & finaliter iuuant, sicut Medicina. Et alia incipiunt iuuare, & postmodum corrumpunt, sicut Medicina quæ est Cibibus. Propterea necessarium est, scire Iuuamenta rerum ad operandum: & Nocumenta, ad præcauendum. Homo enim debet sibi cauere a re quæ nocuit. Et ob hoc DEVS omnipotens docuit bonam uitam, ad profecquendum, & malam, ad præfugiendum.

Incipio cum DEI auxilio, & compono Tabulas, continentibus Cibos et Potus, & alias res necessarias circa ipsos: sicut ordinabo in suis circulis: ad hoc, quod sit compendiosum Regibus, & Dominis, conspiciere in ipsis. Sunt enim usi habere Tacuinis, quibus assimilatur hoc opus. Et diuidam Tabulas ipsas per Domos. In prima domo, ponam Numerum, qui est in extremo circuli, in quo res illa continetur. In secunda domo, Nomen illius rei. In tertia domo, Naturam suam. In quarta domo Gradum eius. In quinta, Melius illius speciei. In sexta, Iuuamentum. In septima Nocumentum. In octaua Remotionem Nocumendi. In nona Humorem qui generatur ex ea. Et consequenter in alijs quatuor Domibus, conuenientias eius, secundum Complexiones, Aetates, Tempora anni, et naturas Regionum. In domo. 12. opinioniones hominum in ea. In domo uero. 15. Electiones, & proprietates. Deinde faciam loca Simplicium, & Canones uniuersales in genere illius de quo loquimur. Et in Rubrica primi marginis de genere, seu specie illorum, quæ continentur in margine, etiã iuxta quod dixerunt Astrologi de illo. Et ante hoc ordinabo Circulum, & aggregabimus omnia, de quibus locuturi sumus, & sermones eorum quos uidimus.

Primo incipiemus de Cibis simpliciter. Deinde de unoquoque genere reliquarum sex Rerum non Naturalium, secundum ordinationem & consuetudinem Gentium, quibus utuntur in comestione, potatione, & alijs, in suis cameris. Et restituemus numerum Graduum, more Indorum. Et scribemus loco & uice nominum Philosophorum, literam unam æquiuocantem toti dictioni. Quæ narrabimus in ultimo Libri huius, cum auxilio A L T I S S I M I.

ORDO ET EXPLICATIO PLANITIORUM

Domorum in Tacuinis sequentes.

P R I M A Domus continebit Numerum distinctionum, & Capita Libri, Registro Operis inseruiens. Secunda, Rerum Nomina quæ desiderantur. Tertia, earundem Naturas. Quarta, Rerum Gradus. Quinta, Melius ex eisdem Rebus specificè monstrat. Sexta, Iuuamentum per easdem Res. Septima, Nocumentum earum. Octaua, Nocumendi remotiõem. Nona, Humorem qui ex eis generatur. Decima, Complexiones, quibus Res illæ conueniant. Undecima, cui nam Aetati. Duodecima, Tempora anni quibus præsent. Decimatertia, Regiones in quibus, & ubi deligendæ. Decimaquarta, Philosophorum opinioniones circa earum naturas & operationes. Decimaquinta, Electiones & proprietates dictarum Rerum. Adiunctis passim Astrologorum prognosticis.

D O M V S uero Sextadecima, quia pugillo claudi non potest, Canones habet uniuersales de generibus & speciebus Rerum quas Lector querit. Et id quidem copiosius in principio Libri, ante Tacuinorum formationes. Atque hæc Summa Operis.

Tacuinis in gratiam Magnatum compositi.

Hæc Domus erit Sextadecima, Tacuinis præcedens, singulis tamẽ suo numero, suos subordinans Canones.

Apparet Autorem fuisse Indum.

C D O M V S S E X T A D E
 cima, Tacuinorum omnium continens C A
 N O N E S introductorios.

C A N O N P R I M V S D E S A P O
 rum & Odorum iudicijs, & Ciborum substantijs.

C A N O N E S, quibus noscuntur naturæ Ciborum, sunt qua-
 tuor. Primus est semita Rationis: eo quod Ratio ostendit eorum Num-
 rum, mediantibus Saporibus, Et ex receptione Odorum per membra. Et
 uelocitate Digestionis. Et ratione ipsorum Substantiæ.

Sapores uero simplices sunt octo, scilicet. Amarus, qui est in fine cali-
 ditatis: propter quod abradit linguam, & incendit. Acutus uero est mi-
 noris caliditatis, propter quod linguam lauat. Salsus autem est adhuc mi-
 noris caliditatis, operans in lingua acuitatem. Stipticus, est in fine frigi-
 ditatis, adunans linguam, & exasperans. Ponticus uero minoris frigiditatis,
 & adunationis. Acetosus autem minoris frigiditatis adhuc, operans
 acuitatem linguæ. Dulcis, uniens pure, nec enim est calidus separans lin-
 guam, nec est frigidus adunans, sed est temperatus: & hoc inest ei acci-
 dentaliter, eo quod medium inest ei naturaliter per se, propter quod linguæ
 efficit leuitatem tantum. Vnctuosus est minoris temperantiæ. Et istinc
 trahuntur Gradus. Nam ea quæ adunant linguam ultima adunatione, sunt
 in quarto: & quæ e contrario, in primo. Quæ uero media sunt, si propin-
 quiora primo sunt, in secundo: si quarto, in tertio. Et similiter accidit de his,
 quæ caliditate separant linguam. Odores uero Suauis membra recipiunt,
 & digerunt: uerum ipsorum caliditas minor est intensis Aromaticis. Hor-
 ribiles uero e contrario. Ratione substantiæ. Nam substantia Cibi, quædo
 fuerit spissa, uel grauis, dura, uiscosa, seu grossa, est difficilis digestionis:
 uerum quando digeritur, nutrit multum, et generat opilationem. Si uero
 leuis fuerit, laxat: rara, mollis, uel subtilis, e contrario. Verum subtilis, aut
 est Calida, sicut in Acuto: aut Frigida, sicut in Aceto. Et grossa similiter
 possibile est quod sit calida & frigida: eo quod non est omne subtile calidum,
 nec omne grossum frigidum.

Sapores octo
 Amarus.
 Acutus.
 Salsus.
 Stipticus.
 Ponticus.
 Acetosus.
 Dulcis.

Vnctuosus.
 Gradus.

Odores.

Cibi substan-
 tia.

C A N O N S E C V N D V S D E
 Qualitatibus Ciborum simplicium.

C A N O N Secundus, ad demonstrandas Ciborum qualitates sim-
 plices, quantitates & uirtutes ipsorum, per experientiam: quæ conueni-
 entior est ratione, eo quod accipitur ab operatione substantiæ cibi in cor-
 pore: & maxime, cum Ratio excludat a saporum numero insipidum. Et
 quilibet cibus intrans corpus, impossibile est quod qualitate careat, quæ
 operetur. Quæ si in ultimitate fuerit, iudicatur in quarto gradu: et si in op-
 positione ultimatis illius, iudicatur in primo. Et quæ est inter utrosque,
 si est prope quartum, dicitur tertius: & si est prope primum, dicitur secun-
 dus. Igitur quælibet qualitas erit generaliter inter quatuor gradus. Quo-
 rum cuilibet distinguitur, Principium, Finis, & Medium estimatione. Vel

Ciborum sim-
 plicium qua-
 litates.

Cibus dupli-
ter cōpositus.

dicemus, ut multi dixerunt, status esse infinitos. Et in hac distinctione fuerunt multæ diuersitates inter antiquos, in naturis Ciborum iuuantium: eo quod non inuenerunt partem temperatā, cui proportionetur: nec inuenerunt noticiam, seu metam qualitatis assumendam ab illa. quia cibus qui est debilis caliditatis conditur: ex contrario, multam facit operatiōem cibus fortis caliditatis. Et hæc uia subtilis, facilis est ad comprehendendum, si cibus esset simplex. Sed quia plures ciborum sunt compositi, uel naturaliter, sicut compositum est mel ex dulci & acuto: & melongiane ex insipido, amaro & acuto: aut artificialiter, sicut syrupus de speciebus diuersis simplicibus, & nos oportet ad præsens facere Canonem de naturis compositorum.

C A N O N T E R T I V S D E

naturis Ciborum Compositorum.

Forte, Zibire
bergi.

Assipitium.

CANON Tertius in noticia naturarum Compositorum, sic perficietur. Postquā peruenimus ad naturas simplicium, & gradus ipsorum cum ratione & experientia, demum ordinabimus naturam caliditatis in oppositum frigiditatis, & humiditatis in oppositum siccitatis. Qui si adæquetur in aliquo, iudicabimus illud temperatū. sicut Ziribeyti dulcis, alias Ziribelgi dulcis, id est, cibus factus de carnibus, speciebus, & melle, seu saccharo: & dicitur latine Assipitium sine aceto. Fit etiam Assipitium cum prædictis ex aceto. Et si alterum excedat, iudicabimus secundum naturam dominantis. Et si compositum fuerit ex similibus, sicut de duobus calidis, quorum unum fuerit in primo gradu, & reliquum in tertio, iudicabitur oppositum.

C A N O N Q V A R T V S D E

iuuamentis & nocumentis Ciborum.

Iudicium Ci-
borum iuxta
Sapores.

CANON Quartus ad declaranda Iuuamenta, & Nocumenta Ciborum, & ad auferenda ipsa Nocumenta, ratione & experientia, per rationem conuersionem. Quia Dulcis inducit sitim sua caliditate, generans cholerae ne nutrimenti ipsius, cum membra multum ex eo recipiant. Acetosus reprimat cholerae, generans uentositatem frigiditate sua: & nocet neruis, & uisceribus, subtilitate sua. Et ualde penetrat in profundum, et debilius est Pontico in frigiditate, & operatur operatione simili autumnus. Salsus mundificat flegma, inducens sitim caliditate sua, & desiccans sua siccitate, & per eas exasperat pectus: & est debilius Amaro, in omnibus operationibus suis. Vnctuosus est plurimi nutrimenti, corrumpens, uel fastidians stomachum, faciens lubricam egestionem, multa humiditate sua: & est mitior Dulci in sua temperantia. Stipticus linguam exasperat, & pectus, uentrem stringit, & confortat appetitum sua frigiditate. Ponticus debilius est eorum in omnibus operationibus suis. Amarus scindi, & abradit linguam, multa caliditate sua: et est pauci nutrimenti, sua siccitate. Mollificat naturam, & deponit flegma caliditate & siccitate sua. Acidus cōparatione Amari

est debilior in omnibus operationibus suis. Insipidus in frigidat.

CANON QVINTVS, DE
rectificatione Nutrimenti, & remotione no-
cumenti Ciborum.

CERTIFICATIO Nutrimenti, fit unius sapore per aliū. Nam dulce, & acetosum, alter alterius remouet nocumentum. Acetosum enim rectificatur per salsum: & e contrario. Salsum & Vnctuosum unūquodq; per alterum ipsorū rectificatur. Stipticum cum Vnctuosum, siue Dulce rectificatur, & ipsa per Stipticum. Et Amarum aufert opilationē factam ex Dulci: et e contrario. Ex his tamen non complete soluitur dubietas, de remotione nocumenti, sed est necesse declarare huiusmodi per experientiam, quam sensibilis operatio similiter manifestat. Et patet aperte per pulsam, anhelitum, uel tactum: quia caliditatem faciens, calidum est: et e contrario. Et his adhæret Medicus. Philosophus autem considerat, q̄ quodlibet animal, & quodlibet uegetabile, uirtute nutritiua priuatū, est mortuum, & mortuum frigidum & siccum: etiam si stinchus, seu balsamus. Sic & quodlibet aliud, seu uegetabile, in quo inuenitur uirtus illa, est uiuum: & uiuum calidum est & humidum: etiam si papauer niger sit, seu piscis Bonch, id est, tranula.

CANON SEXTVS, PRINCIPIA
quædam generalia tradit circa Ciborum operationes.

PRINCIPIA ordinata in hoc libro. Primū dicitur esse de cibis qui sunt calidi, quando sunt magis calefacientes corpore temperato: et econuerso in frigidis. Secundū. Consultitur corpori sano, duobus modis conseruando scilicet sanitatē eius, cum similibus, uel * restituendo ipsum ad temperandum cum contrarijs. Tertium. Quando cibus est calidus & humidus, quod generatur ex eo, erit sanguis: & ob hoc erit iuuatiuus cōplexionibus & regionibus frigidis, & ætati decrepitæ, & tempori autumnali. Quartum. Quod temperatum est in caliditate, temperatum est in frigiditate: et similiter, quod temperatum est in siccitate, est temperatū in humiditate. Quintum. Quando excedit cuiusq; caliditas, deficit frigiditas: et econuerso. Sextum. Dicitur res temperata, uel distemperata, quando est in aliqua qualitate temperata, & in aliqua distemperata, et similiter dicitur de iuuamento & inconuenibili. Septimū. Calidum cum sicco est intensius, et cum humido remissius. Octauū. Cibus humidus potest esse siccus, comparatione sui, sicut pisces: et econuerso. Nonū. Temperatū in digestionem, temperatū in quantitate, quia scđm hoc corium porci ui detur esse magis digestibile carne. Decimum. Præparanda calida cum calidis, quando alterū ipsorum debilius est altero, et minoris caliditatis.

* alias, restaurando.

CANON SEPTIMVS, DE
Fructibus in genere. Ad Tacuinum 1. 2. 3. 4.

OPORTE nos etiam inuestigare Canones proprios, dicentes: quod fructus omnes generant corrosiones & febres autumnales. Et ace-

tosus ipsorum nocet neruis, extinguens caliditatem sanguinis: & iuuat illos, qui sunt calidæ complexionis: nisi conuertantur, sicut Grisomala. Et stiptici ex eis ante cibum stringunt, & laxant post cibum, sicut Citonia. Et aquatici ex eis prouocant urinam, sicut Melones: & reprimuntur ex fructibus dulcibus cum acetoso: & econuerso. Et ex eis qui est maturus & dulcoratus, est melior: & ex eis qui potest conseruari, & non corrumpitur, est melior eo, qui corrumpitur: & ex eis, qui postquam collectus fuerit, morari poterit aliquandiu, donec desiccetur, ad hoc ut elongetur a suis uirtutibus naturalibus, est melior eo, qui comeditur tempore quo colligitur. Et qui uelocis est descensionis, est melior eo, qui tardæ. nam diu morans cum corpore in stomacho, efficit operationem toxicæ. Et eius qui est tardæ descensionis, sua grossicie & duricie, ultime tur comestio. Et eius qui in stomacho est non mali chimi, aut uelocis descensionis seu conuersionis, econuerso. Et grossus conuenientior est, ut sit hyemali tempore comedendus: quia caliditas in hyeme profundatur in corpore, & econuerso in æstate.

C A N O N C C T A V V S, D E

Frumentis & Seminibus. Ad Tac. 5.

Frumentum.

Semen.

alias, nocet nutrimentum eius.

GALENVS dicit, quod in quibusdam annis, ex malicia temporis, mixtum fuit inuentum Lolium frumento: & accidit, quod cum comedebatur panis factus ex eo, fiebat soda: & in principio æstatis superuenit multus bothor, & accidentia sanguinea. Et propterea debent mundificari grana frumenti, ab omnibus rebus alijs diuersis ab eis. Ex granis autem melius est, quando decoctione sua uelocius ingrossatur, & quorum modica quantitas multum nutrit. Et cognoscitur hoc mensura & pondere ipsius, & ex quantitate farinae, quæ egreditur post molituram ipsius. Et quodlibet Semen non completum, est humidius completo. Est autem quodlibet semen leuius, calidius, & magis subtiliatuum planta, uel herba, a qua habet originem, ut semen Papaueris, quod est minoris frigiditatis folijs suis. Et quædam semina comeduntur, exceptis folijs & herba eorum. Et quædam comeduntur cum herba tota. Et quædam econtrario. Et ex granis cum torrefiunt, quod torrefactum fuerit, & exterius superficiale leuius fuerit, est melius reliquo torrefacto. Per torrefactionem aufertur inflatio eius, & uentositas ipsius, & difficilem facit digestionem ipsius, & * multum facit nutrimentum.

C A N O N N O N V S T E R

ræ, & uegetabilium comparationem docet.

ET CONSIDERANDUM est, quod terræ ad uegetabilia se habent sicut regiones ad animalia. eo quod non quælibet terra, cuiuslibet uegetabili conuenit. Et in hoc est, quod inuenitur Balsamum in quodam loco terræ Aegypti, & in alijs contrarijs non. Et spina Aegyptiaca, id est, planta faciens generari, Arabiæ erat comestibilis: & cum ducta fuit in Persidem, & plantæ

ata effecta fuit toxicum mortale. Et quidam Medici opinantur, quod Lolium
frumentum, conuersum ex malicia terrae per multos annos.

C A N O N D E C I M V S , D E L E

guminibus, & Philosophorum circa Seminum naturas
placita. Ad Tacuinum 6.

M E L I V S ex Leguminibus est, quod pertransit sex menses, usque
ad annum: & quod ultra pertransit, est minoris nutrimenti, & facilioris di-
gestionis est: eo quod non pertransit. Et sicut inuestigamus de tempore gra-
norum ipsorum, sic inuestigare uolumus de magnitudine ipsorum. Nam se-
mina quae magnitudinem naturalem pertranseunt, & sunt humecta & in-
flata, habent humiditatem superfluam: quae debent conseruari in loco ari-
do, usquequo arefiant. Verumtamen cum superfluunt in uetustate ultima, fit, quod
ex uetustate farinae egrediatur simile: & maxime quando non flat uentus
septentrionalis, nec miscentur. Cum miscentur, fiat per res desiccantes hu-
miditatem. sicut menthastrum. Et philosophi opinantur, quod Semina or-
mina calida sunt & humida, sicut sperma, et quae sunt sicut materiae, & essen-
tiae plantarum, quod est principium generationis. Et dicunt pro causa,
quod quaedam plantarum sunt multorum seminum: sicut Sesamum est: eo
quod sunt debilioris naturae. Nam illorum quae sunt debilis naturae,
natura multiplicat numerum seminis: ut sit multiplicatio ipsorum, lo-
co uirtutis: & ob hoc sunt animalibus debilibus multa membra, qui-
bus datae & ordinatae fuerunt uirtutes. Et causa: quod multa semina
diuisa sunt in duas partes: ut cum in terra corrumpitur una, altera rema-
neat. Et ideo fuerunt ordinata quaedam membra & organa sensuum
duplicitate, sicut Oculi, Aures, Testiculi. Et Autores librorum Agricul-
turae, dicunt: quod semina uelocius corruptibilia, sunt illa, quae semi-
nantur die Australi. In alio, Meridionali. Et quod dicitur de noticia se-
minum saluandorum anno quolibet, habetur ex hoc: quia si semina se-
minantur in Septembri, & bene pullulant, significatur, quod bene con-
seruabuntur in illo anno: & econuerso. Et ex Canone generali proce-
dit, quod quodlibet semen quod in sua deco-
ctione non crescit, est malum.

Legumina
meliora.

*

Semina.

C A N O N V N D E C I M V S , D E

Panis natura, & uarietate. Ad Tacuinum 7.

P A N I S est temperatae caliditatis: cuius est desiderium, recipere om-
nes sapes conuenientes cuilibet complexionis. Et melius ex eo est,
cuius frumentum bonum existit, & fermentum eius moderatum, cuius
aqua & sal sint quantitate conuenienti, & ignis temperatus, agens in
superficie & profundo ipsius. Hip. Cum talis fuerit panis, est plurimi nu-
trimenti, bonae digestionis, facilis descensionis. Et panis diuersatur. Nam
alius est, qui conficitur cum aqua & farina: & est plurimi nutrimenti. Alius

Panis natura.

est, in cuius confectione miscetur oleum: qui est difficilior ad digerendum, & peior ad descendendum. Alius est, cui admiscetur papauer: qui ualet ad prouocandum somnum. Alius est, cui admiscetur ciminum magnum, & ciminum comune: ad remouendum uentositatem ipsius. Et ex eo alius est, qui comeditur ualde calidus: cuius digestio est ualde uelocior, descensio tardior, & nutrimentum amplius. Et ex eo alius est, qui frigidus comeditur: cuius digestio est tardior, nutrimentum modicum, transitus uelocior: propterea, quia superficies eius in frigidatur & spissatur, & a profundo caliditate sua dissoluitur uapor: qui dum mouetur uersus superficiem, non inueniens transitum, reuertitur: & obuiando alij uapori, cum eo reuertitur: & erit de ipso ratio ut de primo: & sic reuertentes * incedentes, accidit huiusmodi motu uiscositas & inflatio, prohibentes humectationem, nec stomachus poterit ipsum superare. Io. & Ra. uiderunt contrarium huius, laudantes quod comedebatur in fine secundae diei postquam confectus fuerit, & maxime fermentatus. Et noticia eius habetur ex hoc: quia cum ponitur in aquam, quod descendit inferius, est azimus: & e contrario fermentatus: & si in medio natauerit, erit medium inter azimum & fermentatum. Et causa in hoc est: quia fermentum est subtile: in quo est acetositas corrupta, quae induxit in eo parum caliditatis, & multum aereitatis: propter quod panis factus est spongiosus, & supernatans, cum non habeat in se uerberationes, motus, confricationes, & uiscositates.

alias, incidentes.

C A N O N D V O D E C I M V S,

De Oleribus. Ad Tacuinum 8. 9.

Olerum natura & operatio.

CAUSSA QVARE praemittantur Olera in comestionebus, est, quia sunt subtiliatiua, sicut fructus: & generant omnia uentositatem, & inflationem, & decrepitis colicam, & malam digestionem. Nisi sit aliquod acutum ex eis, sicut Origanum recens, & Nasturtium, quae deficiunt ab hac operatione. Et sunt iuuatiua illis quibus dantur pro cibis. Et plurimum ex eis, nutrit nutrimento modico. Sed sanguis, qui generatur ex eis omnibus, est modicus, subtilis, & aquosus, & malus. Et quidam ex antiquis dixerunt, quod ex centum drachmis Olerum, generatur minus decem drachmis sanguinis & carnis: & econuerso. Et frigida & humida ex eis conferunt iuuenibus, & complexionem habentibus calidam. sicut Lactucae, Scariolae hortulanae. Item ex Oleribus syluestria sunt fortioris siccitatis, & peioris nutrimenti. Et minus mala inter haec sunt Lactucae, deinde Molachiae, & postmodum Atriplices, & de hinc Portulacae, & Bletones. Et de quibusdam Oleribus plus nutrimenti est in folijs, sicut Lactucae. Et de quibusdam in radicibus, sicut Radices, seu Raphani, Rapae, & Bletae. Et cuiuslibet terranae scentis, cuius comeditur radix, semen eius impossibile est quod sine periculo comedatur, sicut Lactucae. Et econuerso: sicut Citrulli, Cucumeres. Et plures ROMANI comedunt Olera, seu herbas

crudas post cibum, & non nocet eis: & hoc aut propter malam consuetudinem in ordinatione ciborum: uel quia fundus stomachi sua caliditate comburit ipsa, & orificium sua infrigidatione digerit.

C A N O N T R E D E C I M V S,

De uarijs Speciebus, & earum præparatione ad decoctionem.

EX S P E C I E B V S quædam sunt de Terrænascentibus: quædam ex Animalibus. De terrænascentibus quædã sunt fructus, sicut piper, olerua: quædam flores, sicut crocus. Quædam sunt semina, sicut ciminũ & coriandrum. Et quædam olera, sicut Bleta, & Spinachia. Et quædam radices, sicut rapæ, et pastinacæ. Et quædam olea, sicut sesaminum. Et quædam sunt succus, sicut acetum, & succus agrestæ. Et quædam ligna, sicut cinnamomũ, & zinziber. Et quædã sunt de superfluitatib. animalium, sicut mel: * & quædã alia eius generis multa, De istis plurimum dicemus in tractatu fructuum, olerum, & confectorum, cum acetosis, et speciebus ciborum secundæ Mensæ, et Chalde, & huiusmodi: & quando dicemus de caseo qui fit ex lacte, dicemus de oliuis: & quando dicemus de carnibus salitis siccis, in secundo capitulo Carnium, dicemus de sale: & quando dicemus de acetosis, dicemus de aceto: & hæc omnia ordinata sunt loco suo, quorum partitio uel capitulatio manifeste adparet. Canon in præparatione speciatorum, & adpositione rerum & siccorum fructuum de terrænascentibus ponantur in decoctione prius quàm dantur, sicut radices. Deinde quæ sunt leuis decoctionis, sicut olera. Et de seminib. aromaticis, quod est ex eis siccũ, ponitur in principio decoctionis: & econuerso. Nec multiplicetur in cibis qui comeduntur infrigidantibus: quia exinde corrumpuntur. Et ex succis fructuum præcedant acetosa in decoctione. Dulcia uero & stiptica postponantur: ne cibi amari fiant. Iudicatur enim quodlibet a re uincente in ipso, cum remissione quadam: propter res alias quæ miscentur in ipso, sicut * Alkipitium per acetũ, & cibus præparatus cum Muri, ubi ferculum fuerit diuersarum naturarũ temperate compositum, sicut zinziber dulce. Et si ferculum fuerit diuersarum naturarũ, erit temperatũ, sicut * zibergi recens, id est cibus, qui fit cum carnibus & melle. Et hoc totum ordinatum est in Canone Quarto. Et diuiditur. Quia quoddam fit ex aqua piscium, quod inducit humores. Et quoddam fit ex farina similæ, quod fit modicæ caliditatis, bonum efficiens saporem in cibis. Et quoddam fit ex farina ordeï, quod est calidum in primo, siccum in secundo, laxatiuum uentris.

C A N O N Q V A R T V S D E

Acetata, de proprie Acetosis. Ad Tacuinum 10.

AC E T A generaliter obsunt neruis, pectori, intestinis, & coicui, & extinguunt choleram, & sanguinem, & inducunt flegma, & conferunt habentibus complexionem calidas, in temporibus, & regionibus calidis. Et caliditatem eorum cum aceto præparatorum, minuit acetum, & humidorum minuit humiditatem, & grossorum grossiciem. Et grossa

B

Specierum
species.

Alias, Et quæ
dam ramæ, ut
stibes.

Speciatorum
admisratio.

Forte Assi-
pitium.

alias, Zibiri-
bergi. supra
fol. 8.

Acetata.

sunt ex cibus stomachorum calidorum, & hyemalium: subtilia uero e contrario. Et præparatorum cum aceto, quædam conseruantur tempore ad tempus, ut Melongianæ, & Rapæ. Et quædam non conseruantur, sicut caules ouati, & his similia. Sed Canon est, q̄ omnia quæ conseruari debent, & durare, carnes sint, uel aliud: si niue conseruabuntur, efficiuntur mollia, & tenera: sed melle præstatur eis cum humiditate caliditas, sed uino præstatur caliditas & siccitas, sed aceto frigiditas, sed sale præstatur caliditas & siccitas multa.

C A N O N Q V I N T V S D E C I
mus, De improprie Acetosiss. Ad Tacuinum 11.

Acerata non proprie.

alias, incidendum.

Cibus medicinalis.

Cibalis medicina.

C O C T A Olera improprie acetata sunt. Cibi qui fiunt specialiter uolentibus subtiliare complexionem: & illis qui indigent cibo multo, modo nutriente: & etiam illis, qui tolerare non possunt cibaria grossa, sicut carnes: siue accidat ex natura hoc, siue ex morbo, siue in quem ueretur incidere, siue eo quod iam inciderit: uel quia utuntur cibus ipsis causa religionis: uel quia timetur de Anno acuto, & pestilentiali, quo etiam moriuntur Animalia: & iuxta unumquodq̄ ipsorum, uel istorum cibi prædicti diuersimode præparantur. Quandoque cum succis fructuum præparantur, ad ingrossandum humores subtiles, & ad infrigidandum complexionem inflammatas, & calidas. Et quandoq̄ præparantur cum synapi, ad * incendendum humores grossos: cū muria & pipere, ad calefaciendum complexionem frigidas: & cum succo Lemoncellorum, ad confortandum stomachum, & excitandum appetitum. G. dixit multum usus sui, ad curandum habentes splenem grossum, opilationem hepatis, et principium epistemiæ, cum regimine subtiliationis. Et secundum rationem cibi acetati & præparati cum speciebus, sunt cibi medicinales, cū corpus non nutritur multum ex eis. Et cibus medicinalis, est cibi habens in se uirtutem, quam natura refugit, sicut sunt allia, & synapis. Et melius cibalis est medicina, habens in se uirtutem aliquam nutritiuam, quam recipit natura, sicut Scuthus, & Cumabari.

C A N O N S E X T V S D E C I
mus, De cibarijs Suffrixatis & Frixis, Butyro, Colustra, Lacte & Ouis. Ad Tacuinum 12.

Sulcius.
Galatina.
Askipitium.

C I B A R I A Suffrixa, & Frixa, sunt iuuatiua habentibus in stomacho oslegma, & humiditates: uel timentibus incurrere malam complexionem humidam. Quæ diuiduntur. Nam ex illis sunt, quæ præparantur cum aceto, sicut Sulcius, Galatina, et Askipitium cuius remota est unctuositas: quæ conferunt habentibus complexionem calidas, hepar calidum: et extinguunt inflammationem sanguinis & cholerae: et obsunt, quibus excidit melancholia, & neruis: et preparata cum lacte, faciunt uentositatem & colicam, et maxime, quando præparantur cum carnibus gallinarum, seu cucurbitis, et his similibus. Et lac nouiter mulsam, & aliquo tempore residens, et butyrum coctum, crudum, et coctum recens, & caseus recens, et

floriciū, & coluſtra, ſunt uniuerſaliter multi nutrimenti, & auferunt pruritus, & ſcabiem ſiccā, & impingunt corpus, & conferunt pectori. Butyrum crudum, minoris eſt caliditatis, quā butyrum coctū. Coluſtra uero humidior eſt florico, uel caſeo recēti. Lac coagulātū, acetofum, & lac ſimpliciter preparatum cum ſpeciebus & oleribus, remittuntur a natura ſua: & melius eſt lac, quod eſt intenſæ albedinis, boni odoris, et boni ſaporis, de quo cū ſtillatur gutta aliqua, remanet integra comprehenſa, nec ſparſitur in eo. Et cauſſa eſt in hoc, quia lac eſt temperatū in caliditate, & humiditate: quia eſt ſanguis completæ maturitatis: eo quod mammillæ conuertunt ipſum ad naturā ſuam: ſicut conuertit cerebrum ſpiritū uitalem, & teſticuli ſpermatis ſubſtantiā. Quia natura quādoq; facit calidum ſanguinem in frigidum conuerti, ut fiat nutrimentum cerebri. Et quādoq; cibum ſubtilis ſubſtantiæ, facit conuerti, ut ſit nutrimentū corporis groſſi. ſicut fit operatio cum lacte Aſinino. Et cauſſa ſubtilitatis lactis aſinini eſt: quia aſina lactans, propter ſuam groſſiciem, groſſum ipſius retinet ad ſui nutrimentum: quia conueniens eſt naturæ ſuæ, groſſo cibo nutrirī, ſicut aſini, & qui nutriuntur * ex eo. Lac autem diuerſatur ſecundum diuerſitates, ex natura animalium, ætatum, temporum anni, paſcuorum, & appropriatiōnis, ſeu elongatiōnis a partu. Et lac paſcentium in campis, melius eſt lacte nutritorum in domo: & melius eſt lac Animalium paſcentium herbam Scamoneæ, Glandes, & Sumach. Et lac Veris poſt partum animalium, mundificatiōne completa, eſt ſubtile: & in Aestate mediocre: deinde ingroſſatur uſq; ad tempora impregnatiōnis: quibus & deficit lac. Et lac iuuenum animalium, eſt melius lacte ſenium. Et lac Vaccarum eſt groſſius, & difficiliōris deſcenſionis, et magis naturā ſtringit, & eſt nutribilius quolibet lacte. Lac uero Camelarum econtrario ſe habet. Sed lac Caprarum eſt mediocre inter utruq;. Et lac Pecudum eſt medium inter lac Vaccinum, & Aſininum. Et lac Aſininum et Equarum, eſt mediocre inter lac Camelarum, & Caprarum. Lac uero Muliebre, eſt temperatius quolibet alio lacte: eo quod eſt ſuperfluitas temperatiōnis animalis inter cætera. Oua uero recipiunt in ſe quædam animalia, quorum aliqua uolumus recitare delectatiōnis cauſſa. Quæritur em̄, quare ex omnibus Ouis, quæ uiciſſitudinarie mas & foemina cubant, cum pulli fiunt ex eis, non incontinenti cibum ex ſe recipiunt, ſed a patre, & matre cibantur: ſicut pulli columbini: & ex omnibus alijs ouis, quæ ſolū foemina cubat, licet ſit ipſa debilis, & diminutæ caliditatis, pulli ex eis naſcentes, incontinenti comedere incipiunt ex ſe: ſicut pulli gallinæ, & phaſianorum. Et quare mares non ſoli cubant oua, ſicut foeminae ſolæ inueniuntur cubantes: Et quare omne animal, non habens aureſ extra eminentes, ouat: & econtrario. Item Iſaac dixit, in libro ſuo de Animalibus, ex uerbo Ariſtotelis, quod oua habentia duo uitella, geminos pullificant. Et dixit uerum: attamen unus eſt maior altero. Dixerunt etiam quidam, quod oua non pullificantia, ſunt illa, quæ fiunt ex combinatione

Butyrum.
 Coluſtra.
 Lac.

Lac aſininum
 ſubtilius.

alias, ex
 groſſo.

Lac uac-
 carum.

Lac Mulie-
 bre.

Oua.

Solutionē ho-
 rum, uide a-
 pud Ariſtote.
 in Proble.

gallarum tantū: aut quia gallinæ ordinantur ad ouandum in cinere: uel quia acciderunt tonitrua tempore cubationis. Et ova habentia duo uitel-
la, sunt uix pullificantia, & quæ fiunt in defectu lunæ. Et illa sunt ut plu-
rimum pullificantia, quæ carent prædictis impedimentis.

C A N O N D E C I M V S S E P T I M U S

mus, De Carnium natura in genere, & Stomachi caliditate,
Deq; Carnibus porcinis. Ad Tac. 14.

C A R N E S sunt cibi multi nutrimenti, generantes sanguinē unctuo-
sum, & sunt de cibis exercitantiū, et uirorum fortiū, et sanorum. Quæ di-
uersificantur secundū diuersitatem animalium in ætatibus, & temporibus,
quibus reperiuntur locis, & eorū pascuis, modis decoctionum, & assatio-
num ipsarū, post interfectionē, & repositionem ipsarū. Nam propinqui-
ores infantia, sunt humidiores senibus, & domesticæ sunt humidiores syl-
uestribus, & uernales humidiores autumnalibus, & carnosæ sunt pluris
nutrimenti, & tardioris descensionis pinguibus, et pingues meliores ma-
cilentis, & castratæ non castratis sunt * meliores. Et cuiuslibet animalis
humidi, masculus est melior q̄p̄ foemina: et e contrario. Et animalis cuiusli-
bet sicci, quanto iuniores, tanto * meliores. sicut uituli: & e contrario. sicut
arietis. Et carnes, quæ non diu steterūt post interfectionē. Et illæ quæ au-
feruntur ex aquis de piscibus, quæ non peruenerūt ad ultimū senectutis,
uel corruptionis corporis, sunt melioris digestionis, q̄p̄ recentes, in stoma-
chis præparatis. Et animalium statim intersectorū carnes, sunt magis cōue-
niētes stomachis calidis, sicut Turcarū et Sclauorū. Et caliditas stomachi,
aut est per naturā, aut secundum naturā: ut stomachis inflāmatīs. Aut est
secundū accidens. sicut accidit, quādo foramen furculi ueniētis a felle ad
stomachū, est amplius illo quod incedit ad intestinū duodenū, propter
quod cholera cibū comburit. Aut ex operatione exteriori. sicut accidit il-
li, qui imponit stomacho suo, prauē inquietans uentrē. Aut ex profunda
tione caliditatis, sicut accidit stomachis in hyeme. Aut propter fundū sto-
machi, qui est, multæ carnositatis, & fortis caliditatis. Rasis dicit, quod
tēperatiores ex carnib. si esset a Lege statutū, sunt carnes porcine. Et Gal.
narravit, q̄ sunt similiore humanis: eo q̄d quibusdā ministratæ fuerunt
carnes humanæ, nec poterunt discernere inter eas, & porcinas diuersitatē
in odore, seu sapore: propter ipsarū similitudinē. Et ex hoc Canone dicit
mus, q̄ meliores ex carnibus sunt, non propinquæ natiuitati: eo q̄d sunt
multarum humiditātū & muscilaginū: nec longinquæ a natiuitate: quia
sunt multæ siccitatis & grossæ. Nam illæ sunt non bonæ, propter uelocis-
tatē descensionis, et modicū nutrimenti ipsarū: et istæ, propter tarditatē, et
residentiā ipsarum. Sed debent esse mediocres inter has: & maxime cum
ipsarū animal est sanū in tempore tēperato, & pascuis affluentibus, & do-
mesticū, utens motu tēperato, et motu a loco pascuorū suorū per seipsum
reuertatur ad eundē. Ex quo cōuincitur, q̄ non sint herbæ illic necantes.
Homo em̄ nouit quæ sunt cōuenientes animalibus herbæ. Et possibile est,

alias, humi-
diores.

alias, tempe-
ratiores.

Stomachi
caliditas.

Lege, Domi-
ni per Mosen.

Carnes
porcinæ.

Galicius natura, alterius nature cōueniat, & alterius sit probatrix. Sicut Elleborus est cōueniens coturnici, Iusquianus passerib. crocus bobus, & hominibus tēperatus panis, & carnes bene coctæ. Nisi famescāt in stomacho ipsorū: quibus tunc cōuenientes carnes Camelinae, & panis azimus: et hoc propter uehementiā caliditatis ipsius. Quod si acecant in eo, erit propter debilitatem, et frigiditatē ipsius. Sicut accidit Prædicatori cui dam, de quo narrauit G. Ego tamen dico, q̄ hoc accidit, quod orificium stomachi sit uehementis frigiditatis, & fundus ipsius in ultimo caliditatis naturalis, inducit appetitum magnum, & digestionem bonam, & maxime, cum appetitiua, & digestiua fortes fuerint, & corpus magnum, & ferculorum foramina inter ipsum & fel exeuntia, fuerint larga, et tempus hyemale, & regio septentrionalis: & econuerso.

C A N O N D E C I M V S O C T A

uus, De Carnibus syluestrium animalium, grossis, & subtilibus. Ad Tacuinum 15.

DE CARNIBUS uenationū quadrupedū, syluestres sunt grossæ multū, et sunt de cibus utentium exercitio. De carnibus uero auium, subtiles ex eis sunt, sicut phasianorum, & sunt de cibus conualescentium & quiescentium. Nec sunt cōuenientes utentibus exercitio, neq̄ sanis, neq̄ etiam habentibus stomachum calidum, & maxime habentibus corpora rara, eo quod corpora rara indigent cibo ad densandum: & densa contra cibus subtilibus ad transeundum: et stomachi calidi indigent grossa substantia, ut non combinetur in ipsis. Et causa quare stomachus cum debilitate caliditatis, digerit corpora, quæ mollis, digerere non potest, sicut ossa & cartilagine, est: quia illa non habent digestiua proprietatē, cuius causa corpus cibi per grossiciem eius subiiciatur corpori stomachi * debilis, & humidus existens. Sicut corpus hoīs subiicit uelocius puncturæ scorpionis, q̄ subtilibus perforatorijs: & sicut subiiciunt corpora animalium puncturæ uesparæ, muscaræ, et cimicū, cum nutriunt ex eis: sicut locustæ, seu galli operant, ut cauda lapidē perforent, ubi semen iniatū conseruandū sit a frigore. Et huius uirtutis nutritiua reperitur instrumentum in quibusdam bene completū, taliter, q̄ unus potest digerere, quantum plures non possunt comedere. sicut dicitur de filio Alleph, & alijs, quorū stomachus subiicit cibus, & mollescit in eis: sicut mollescit Adamas plumbo mediante sub mortello. Et operatur istorū nutritiua in cibus multum, sicut operatur ignis ex lignis multis, modicū cinerem, quia digerit uelociter. Et quædam partes in uapores soluuntur, exeuntes per mediū pororum: & partes aliæ educuntur per aliquē modum aliū purgationis.

alias, lenis

*

C A N O N D E C I M V S N O

nus, De Piscium natura, & digestionem. Ad Tac. 17.

GALENVS dicit, q̄ Pisces sunt generaliter difficilis digestionis, generantes plurimum flegmatis, & sanguinem malum, & maxime illis, qui eis non utuntur, nisi calefactis, & illis qui uino non semper utuntur.

Piscium natura

Piscium de-
lectus.

Diuersantur tamen secundū ipsorum genera, loca, quantitatem & ipsorum cibum, & præparationem ipsorum: & plurimum de his diximus in ipsorum Tacuinorū capitulis. Meliores uero ex piscibus sunt saporosiores, & boni odoris, et modicæ uiscositate, nutrimenti boni, pulchri coloris, et de quibus pluries reperiuntur in aquis currentibus supra terram lapidosam, quarum motus sunt uersus septentrionem: peiores uero econtra. Et melius est, non potens eos digerere, ut quo comeduntur die, procuretur uomitus: & peius, cum comeduntur, & deinde potatur aqua niuosa. Et utilius quod fit, ad sitim mitigandam ex ipsorum comestione inductam, quæ fit ex eorum unctuositate uiscosa poris stomachi inuisitata, hoc est, quod studeat bibere antea modicum uinum purum: ut ad fundum stomachi descendant: deinde multoties utatur potu ipsius, ut uelox sit eorum descensio. Et illis qui non adherent huic curæ, est utile peludith mellitum: post quorum comestionem non debet dormire, nisi digerantur. Et dixerunt quidam, quod causa, quare pisces sitim faciant, est, quia frigidi sunt & humidi: & omne simile, simile appetit: & propter hoc aquam appetit, unde prouenit sitis. Quia si res taliter se habet, quod scilicet frigidum & humidum appetunt sibi simile, sicut aqua niuem, & lactuca res abscindentes naturaliter sitim, erunt naturaliter prouocantes sitim, & nulli erit in hoc appetitus stomacha ratio, nec prodesset uinum in huiusmodi siti mitiganda.

C A N O N V I C E S I M V S,

De Carnibus membrorum Animalium, exteriorum & interiorum. Ad Tacuinum 18. 19.

Membrorum
qualitates.

M E M B R A Animalium, assimilantur animalibus, quorum sunt membra, & diuersantur iuxta diuersitates animalium ipsorum, & specierum earum. Et propterea capita arietum, humidiora sunt capitibus caprarum: & capita caprarum, humidiora sunt cerebris capreolorum. Et sic diuersantur, secundū plus & minus, unūquodque tamen conuenit suo generi. Quia etiā corda diuersantur: quæ generaliter calida sunt & sicca: eo quod sunt radice caloris naturalis in animalibus. Propter quod omnia membra propinqua cordi, sunt temperatiora, leuiora, digestibilia alijs quæ elongantur ab eo: quia nutriunt sanguinē quem cor & hepar decoxerunt. Et econuerso, membra quæ sunt a medietate umbilici, usque ad caudam. Et secundum hoc proportio erit. Quia membra quæ sunt dextri lateris, sunt meliora sinistris: eo quod sunt propinquiora hepatis. Et membra quæ sunt propinquiora dorso, per ipsorum motum, sunt meliora propinquiora uentri, propter quietem ipsorum. Et membra, quæ sunt propinquiora superficiem corporis, quia proxima sunt aperturæ pororum, meliora sunt propinquiora parti interioris corporis. Et carnes quæ adherent ossibus, sunt saporosiores carnibus elongatis ab eis. Et medietas cartilaginum, melior est ipsarum extremitatibus. Ruffus dixit. Laudo sanitatem illius

corporis, cuius sensus nouit discernere inter hæc membra bonū a malo.

Coci distinguunt inter hæc membra: licet ignorent caput esse locatum ad hoc, ut sit custos corporis: eo quod in ipso sunt quinque sensus, quibus per intellectum deliberatur inter bonum & malum. Et cor locatum est in medio corporis, ut aërem adtrahat sibi propinquiorem, obtemperans frigiditate ipsius caliditatem propriam, faciens eius subtilem spiritum, per quem distinguat quinque sensus, & ex eius grosso actus loquelæ, & uocis. Instrumenta uero nutrimenti locata sunt sub eo, ut sua caliditate uiuet ea ad digerendum, & festinet digestionem, & adiuuet gignitiuam, & ad educendum foetum, & ad expellendum superfluitates. Manus autem & pedes sunt instrumenta ad adquirendum, & ad fugiendum, & sunt arma ad pugnandum. Dentes uero deputati sunt ad incidendum cibos, molares ad molandum, lingua ad loquendum, isophagus ad descendendum, uenter ad digerendum, intestina ad sterco. Meseraycæ uero sunt uiæ, ad deferendum hepatis substantiam a stomacho ad hepar. Postquam autem decoquitur, conuertitur in quatuor substantias, sanguinem uidelicet, humorem aquosum, choleram, & melancholiam: ex qua Fel attrahit spumofum ipsius: Splen melancholiam resistentem: Renes trahunt aquositatem cum ea commixtam. Demum remanet sanguis purus, qui reseruetur, ut corpus nutriat: cuius melius assimilant sibi testiculi. Benedicatur ergo **D E V S**, qui glorificauit hominem, statuens animalia uiua ad seruiendum ei, & mortua ad nutrimentum, & exaltauit illum inter alias creaturas, propter rationem ipsius: & ex pluribus non secuti sunt mandata **D E I**, nisi pauci, qui inspicientes mundum nihil esse, dimiserunt ipsum, & secuti sunt alium.

Ministeria
membrorum
hominis.

C A N O N V I C E S I M V S

primus, De officio Coci, & ferculorum uaria præparatione, totiusque Culinae, cura. Ad Tacuinum 20.

O R D I N A T I O N E S, quas ordinauerunt Coci, dixerunt, quod salita & stiptica, debent prius elixari cum aqua dulci, & deinde præparentur. Amara uero, & acuta præparentur cum aceto: & acetosa cum salitis, & econuerso. Et insipida præparentur cum speciebus calidis & sale. Et carnes macrae cum unctuosis: quæ carnes macrae debent prius elixari, quæ præparari ad usum. Et assandas carnes ungere debes prius: quibus in assatione submitti debet uas, continens aquam recentem. Et si humidæ fuerint carnes, sic assentur, quæ humiditates propriae remaneant in eis: quæ si siccae fuerint, tam diu assentur donec desiccentur. Sit tamē cautela, quod uasa non cooperiantur, quibus præparantur carnes syluestres. Nec occidenda sunt animalia ipso die, quo comederint allia, siue cepas: & si ferculum præparatum seruari debet in olla, lutetur creta coopertorium cum orificio ollæ. Debent etiā mundificari carnes a suis superfluitatibus antequam coquantur. Magni gladij taliter præparentur, quæ in rumpedis ossibus frustra non

Assata.

fiant minuta: parui uero acuantur, ut incidendo carnes non deuaſtentur. Tabulæ uero ubi carnes & herbæ inciduntur, bene radantur. Habeatur etiam cultellus ſingularis, quo cepæ inciduntur: nec cum cultello ipſo, quo cepæ inciduntur, ſed cum alio pulchro, & mundo panem incidas minutim, qui ponendus eſt in brodium. Quælibet etiam olla habere debet ſuum coclear, & coopertorium ſuum: & ſpumetur olla iugiter, & mundificentur labia ſeu latera ollæ ipſius, nec in eis fiat aliqua combuſtio: & ſi aliquid in eadem olla combuſtum appareat, charta bombicina madefacta applicetur loco prædicto. Et ſi oportuerit aquam addere, in ipſam ollam aſpergatur, & non ſubito infundatur. Madefiant etiã labia ollæ aſſidue. Species, & Amigdalæ non piſtentur in mortario unctuoſo. Herbæ etiam non piſtentur in ruginoſo mortario, a quibus debet haberi ſuccus: & non ponantur in ſcutella. Fercula, niſi poſtquam ſedabitur feruor ebullitionis ipſorum. Et lauet miniſter manus ſuas, priuſquã ſcutellet cibum ipſum, fumigans manus ſuas poſt abluſionem cum fumo ſandalorum: ut remoueatur odor cepearum. Nec obliuiſcatur, ante decoctionem ferculorum ſuffrixare carnes, cum ſpeciebus & cepis. Et in hoc eſt totum negocium coquing. Dimittas etiam carnes groſſas una nocte manere ante decoctionem: deinde elixa eas cum aqua & ſale, ad ſubtiliandum eas. Nec decoquas carnes poſt occiſionem ſtatim, niſi prius infrigidentur. Prohibetur etiam ferculorum decoctio cum lignis uiridibus: & eſt conueniens ignem efficere ex lignis, quæ non ſunt malæ qualitatis. Et ſi uolueris celeriter excoqui carnes, Boracem in earum cocturam apponas, & in illis cera mittatur: ponantur in hæc uirgæ ficuum, & cortices melonum.

Lotio manuū
coci.

Ligna.

C A N O N V I C E S I M V S S E
cundus, Qua cura cibus ſumendus, & quæ fercula, quibusque
de cauſis fugienda. Ad Tacuinum 21.

Prohibita fer-
culorum
mixtio.

OR D I N A T I O N E S meliorū de meliorib. rebus, eſt non cōmiſcere in comeſtione unius diei duo fercula calida, ſicut pullos colūbinos aſſos, & allia. Nec duo fercula frigida, ſicut madira. i. carnes præparatas cum lacte acetoso, & maſſia. i. carnes præparatas cū ſero. Nec etiã duo fercula uiſcoſa, ſicut caſeum, & piſces recentes. Nec duo cibaria cōuertibilia, ſicut griſoſa mala, & melones. Nec duo cibaria inflatiua, ſicut ſunt olera & fructus. Nec duo fercula ſtiptica, ſicut agreſtia & fumachia. Nec duo cibaria groſſa, ſicut carnes ſalitas, & caſeum ueterem. Nec etiam duo fluxibilia, ſicut pinguedinem, & medullam. cuncta em̄ quæ diximus mala ſunt, maxime quando non ſucceſſiue comedunt, eadem comeſtione, & ſimul miſcent. Nec acetū ſumatur poſt cibaria confecta de grano zizo. Nec lac cum acetato, ſiue cum radicibus. Nec cepæ cum alijs. Nec carnes gallinæ præparatæ cum lacte acetoso. Nec granata poſt frumentū paratum cū carnibus. Nec aqua dulcis, ſeu calida ſumenda eſt poſt ſtidibog, id eſt, carnes præparatas cum ouis, ſpeciebus & aqua, aut ſalfa cibaria. Nec aqua frigida.

post fructus, sed cibaria calida, & chalde, nec carnes affatę cū lignis laudę.
 & affatę cum lignis ficuum, & similib. Prohibetur etiam comestio aceti
 uel olei, quę reposita fuerint in uase æneo. Nec cibus calidus repositus no
 de una sub uase æneo comedendus est: nec in loco seu camera humecta:
 & præcipue si sunt pisces affati cum oleo, uel aliquod assum, & in man
 ali calidum inuolutū. Nec cibus, nec uinum, in quibus ceciderint formi
 cę, maltę, seu alij uermes. Abstinentū est etiam a corruptis fructibus.
 Nec cibus qui amisit suū saporem & odorē, comedendus est. Et uniuersa
 liter abstinentū est a quolibet cibo, in quo humanus non delectatur ani
 mus, nec sensus. Nec bibas in comestione, nec comedas supra potū. Cœ
 na etiā minuenda est, si uis leuis * mane consurgere. Dimoueas etiā men
 sam, appetitu remanente comedendi. Prohibeas etiam cibos stipticos, co
 licam patientibus & senibus: & cōualescentibus grossas carnes: quas con
 cedas iuuenibus & exercitantibus. Scire etiā conuenit, q̄ licet ex omnib.
 cibus prædictis, protinus non sentiatur læsio, sentietur tamen in futuro: et
 præcipue si senes, aut alij frigida complexionis existentes, utantur his ci
 bis frigidis: & econuerso. Nam uidi quosdam, qui comederunt miscen
 tes duo diuersa stiptica, quibus accidit colica in hora comestionis. Et
 * Ra. dixit, quod uidit quosdā comedentes allia, & cepas, & accidit in
 oculis eorum debilitas uisus. Et alius dixit, quod inter nos sunt duo fer
 cula, quibus utimur, quę non est hominum consuetudo miscere. nam
 si miscerentur, interficerent comedentes. Propter ipsa duo cibaria uoluit
 hoc docere filium suum.

,,

,,

alias, manere,

alias, Ru.

C A N O N V I C E S I M V S T E R

tius, De Ciborū diuersitate, & uariā eorū operatione. Ad Tac. 22.

CIBORVM partitio diuersificatur, Aut ratione sui. Et hoc est, aut
 ratione substantiæ suæ, quæ est cōueniens ad digerendum. sicut sunt car
 nes agnorę animalium. Aut inconueniens. ut fungi. Et si ratione suæ quan
 titatis, non multū replet, et modicum desiccatur. Et si ratione suæ quan
 titatis, non multū replet, et modicum desiccatur. Et si ratione qualitatis, aut
 per oppositū, ut si calidus sit, replet cerebrum uaporibus, & stomachum
 humiditatibus: si frigidus, calorem extinguit. Aut per uirtutem, & opera
 tionē, ut sit cibus morbis contrarius, & sanitati cōsimilis. Si ratione tem
 poris: ut tardetur ciborum assumptio, donec cholera fundantur ad sto
 machum: nec festinetur prius q̄ cibus stomachus mundificetur, sed assu
 matur primo cibo digesto, & stomacho mūdificato. Aut prolixitate tem
 poris comestionis, et tunc primus cibus descendet primum, prius q̄ com
 pleatur digestio. Et in his cibi stiptici primo sunt assumendi. Aut ratione
 ordinis, cum subtiles cibos, grossi præcedunt. Aut rōne mixtionis ipso
 rum, ut non sint diuersarum substantiarum, et saporum: tunc enim ab eis
 stomachus fatigatur. Et si est ratione appetitus: appetituum magis est
 * delectabile non appetituum. Cæterum si sit non appetituum, minus iuuat
 tiuum est, tanq̄ abominabile. Et si fuerit ratione stomachi. sicut stoma
 chus prauus (alias, paruus) impotens erit in digestionē: et frigidus efficit

alias, dilige
bile.

humorem crudum : & calidus stomachus cibum comburit . Et si ratio ne potus : qui paulatim assumendus sit : eo q̄ multus potus cibum crudificat , & paruus comburit . Et si ratione comedentis : ante cibum consideret ipsum ratione complexionis , curationis , ætatis , figuræ , regionis , officij , & consuetudinis . Nam cibi iuuenum habentium complexiones calidas , habentium membra magna , & poros apertos , laboriosi officij , in hyeme & regionibus frigidis omnes esse debent spissi & grossi : & econuerso . Et si post cibum : si ratione motus comedentis . Qui motus est duplex . Aut uitalis , ut ira , & timor : quæ duo cibum corrumpunt . Vel animalis , sicut obuiatio maris & foeminae : unde accidit arthetica . Et motus , & deambulatio post cibum , cibum crudificant , & descendere faciunt . Quies uero , sicut est dormire super lectum calidum , carbunculos accidere facit : & si in cameris calidis , sitim accidere facit : & si in locis clariis , & mali odoris , & multi clamoris , impedit dormitationem .

C A N O N V I C E S I M V S

quartus , De signis Digestionis bonæ & malæ , & Ciborum temperamento . Ad Tac. 23 .

Digestionis
signa .

SI G N A Digestionis sunt , quando sentiuntur utraq̄ latera leuia , & umbilicus . Et quando dormitur supino corpore , stomachus manet depositus , & eructuatio accidit absq̄ sapore , & appetitus cibi festinat , et ardere non desinit , & pulsus minuitur , et urina citrinatur , & aromatizatur sensus odoratus , somnus sedatur , saliuua minuitur , et sitis efficitur : et quando hæc erunt , completæ sunt digestiones tres . Et si hæc memorata in diebus æstiuis acciderint mane , & in hyemalibus diebus in meridie , erit bonum . Alioqui ingenietur quod fit . Si uero hominis ingenio permuatio hæc ex toto fieri non possit , saltem fiat secundum similitudinem aliam quam conuersio æstatis in hyemem , in frigidando locum , & alterando aërem , cum pannis raris & madefactis aqua frigida , & uentilatis uentilando , & alijs similibus . Per hæc enim confortabitur stomachus senum & decrepitorum , in tantum , q̄ fiet in digestionem similis stomacho iuuenum : & cum huiusmodi rebus , & sibi similibus , poterunt senes digerere grossos cibos , in regionibus meridionalibus , & temporibus calididis . Et per Canonem patet , q̄ cibi temperati sunt , in duobus temporibus temperatis , hominibus temperatis . In hyeme sunt grossi , propter occultationem caliditatis ipsius : et sunt calidi , propter frigiditatem contrariam temporis . Et in æstate sunt subtiles , propter debilitatem caliditatis : et sunt frigidi , propter contrarietatem caliditatis temporis . eo quod aër dominans corpori temperato in hyeme , facit quod digeritur uirtute caliditatis flegmaticum : et in æstate debilitate ipsius caliditatis , et effusione caloris exterius , facit quod digeritur cholericum . Nam aër caliditate sua in æstate , non sufficit cor in frigidare : nec aqua calida sufficit uires sedare sitis . Et causa in hoc est : q̄ iuuamentum , quod in hoc aër præstat , est ex ea frigiditate unde est sua substantia . Terræ enim caliditate ,

Stomachi
Senum for-
tificatio .

sicut Aethiopiae, homines calidi sunt, apti nati ad frigiditatem interiorum: nec est aliqua uia rectoribus, id est, curatoribus, ad auerterendum eos ab illa natura, nec hyems ipsorum habet potentiam permutandi eos ab illa natura: unde cibum calidum recipiunt loco medicinae in eorum stomacho. Et etiam ad mundificandum stomachum ipsorum, Scilicet recipiunt res calidas in cibis: eo quod similes sunt in eorum complexionibus.

C A N O N V I C E S I M V S

quintus, De naturis Assatorum, & Elixatorum. Ad Tacuinum 24.

A S S A T O duplex est modus considerationis. Vnus in compositione sui ipsius. & huiusmodi Assum nutrit nutrimento forti, & tardo. Alius modus est in comparatione ad Elixatum, et secundum hunc modum est humidius elixato. quia elixati dissoluta est humiditas naturalis in brodio: et illud cuius humiditas naturalis est dissoluta, est siccum: Assatorum uero in igne humiditas, non potest dissolui, spissitudine superfici suae: & illud cuius humiditas remanet, magis est humidum, quam illud cuius humiditas resoluitur. Vnde si duo membra inter se similia tollantur, quorum unum existens elixum, et illud eadem hora sublatum de brodio, et aliud etiam assatum illa eadem hora sublatum ab igne, reponanturambo nocte una: mane sequenti inuenies colorem assati splendidum: cuius splendor est ex superfluitate caliditatis & humiditatis, & aereitatis. sicut accidit iuuenibus in comparatione decrepitorum. Saporem cuius etiam assatum reperies delectabiliorem: delectatio enim in sensu gustus est ab humido: et elixatum inuenies desiccatum, & denigratum, et diminutum a sapore suo delectabili: eo quod in eo non existit sua humiditas naturalis: et brodium ipsius, et ex quo fit res se habet in eis. Assum ergo humidius est Elixatum. Dixit, pp. Medicus. Pulli assati ethicis largiuntur, ut conseruetur ipsorum humiditas, cum superflua humiditate pullorum ipsorum. Nec est dicendum ab aliquo, quod elixata habent humiditatem ab humiditate aquae, loco naturalis humiditatis, ab eo per elixaturam sublatae: quia cum sit accidentalis, non debet denominari ab ea: illa uero, humiditas quae est ab ea per elixaturam sublata, est sua forma. Et nullus debet credere, quod forma elixatorum sit brodium: imo brodium est forma elixationis, & non elixatorum. sicut sunt carnes. Diuisio enim est inter elixum, et elixaturam, et Assatum & Assaturam, et hoc propter diuersitatem simplicium ipsarum: quarum noticia, in tertio Canone est, quem diximus.

C A N O N V I C E S I M V S

sextus, De Chalde cibo dulci, simplici & composito. Ad Tacuinum 25.

C H A L D E est cibus, seu materia dulcis: & mundificat os a ciborum inuoluntate: & recipitur ab hepate & uisceribus, & per membra diffunditur, quae multum nutrit, opilationem faciens. Et Chalde huiusmodi di-

Assata.

Elixata.

Assatum humidius elixato.

Elixum.

Elixatura.

Assatum.

Assatura.

Chalde quis
cibus.

Terregen-
bim.

Sirusuk.

Manna.

uiditur. Nam alia ex eis fit artificialiter, & alia naturaliter. Et quæ a natura fit, si simplex est, est illa quæ fit ex elementis. Si composita, est illa quæ fit ex animalibus. Et si mediocris fuerit inter istas, est ex terrænascentibus. Illa uero quæ fit ex operatione elementorum, est, utpote Terregenbim, Sirusuk, & Manna. Illa denique quæ fit ex animalium naturis, est sicut mel. Illa uero quæ fit mediantibus terrænascentibus, est sicut Rucab, & canna mellis. Et illa quæ fit artificialiter, est simplex, uel composita. Simplex, est sicut zaccharum & Rob. Composita uero sunt, sicut omnes mori di qui fiunt artificialiter. Et Terregenbim est ros, qui descendit in Chorasam, super arbores cadens, & dragantum: cuius complexio est subtilior zaccharo, & maioris mundificationis, & dulcedinis, & ipsa est humiditas qua fit laxatio. Sirusuk est ros qui cadit in Chora, de regione Chorasæ, super arbores salicū, & draganti: & est plurimum uirtutum, quæ fit Terregenbim. Manna uero cadit super arbores landri, et glandium, in regione Sargiuar, & Dyarbether. Et ex Chalde melior est, quæ cum pane conficitur: & peior est ex ea uiscosa, præparata cum oleo & amilo. Et causa propter quam utimur cibus unctuosus & dulcibus, qui præparati sunt ex eis utentibus, hæc est: quia sumus distemperati, contrario indigentes. Nam utimur cibus acetosis prius pro cholericis, ad temperandam complexionem ipsorum. Nam postquã temperantiam consequuntur, nutrimus similibus, & præparata utimur chalde, seu dulcibus in fine comestionis. Et alia causa hepar recipit ad sui nutrimentum de cibus alijs, quæ ad alia membra nutrienda mittuntur. Et causa quæ temperatū reperit inter sapores sit dulces, est, quia omnes alij sapores sunt ab extremitatibus qualitatum, & dulce est mediocre inter ipsos temperatū: eo quod sit in medio ipsorum sicut centrum: qualiter autē possibile esset, quod centrum, quod est medium locatū, reperiret in circūferentijs, seu extremitatibus: hoc certe impossibile.

C A N O N V I C E S I M V S S E

ptimus, De Præparatorijs, & mundificatione, & conseruatione Dentium. Ad Tac. 26.

Citonía pro
Dentibus.

PRÆPARATORIJS Dentium indigent, qui mundificare uolunt dentes, & expellere id quod remanet ex cibus inter eos. Nam quando aliquid remanet inter eos de residuo cibi, incipiet caliditas naturalis corrumpere ipsum, quod nocebit postea dentibus, & gingiuis, & maxime illorum, quorum corpora calida sunt. Et signum corruptionis eius est, ex odore illius quod remanet, quando interuallo temporis non mundificantur. Propter quod mundificantia offeruntur, Citonía mastuari ante alios cibus, ut repleantur interstitia dentium, qua de causa residuum ciborum intrare non potest, unde corruptio ipsorum non fiet. Et hæc sunt præparatoria iuuantia dentes. Et præcipue si misceantur eis res dentes confortantes, cum aromaticitate, & stipticitate, sicut sunt præparatoria magis conferentia. Sunt autem multum nociua, si conuertantur in usum & consuetudinem: tunc

enim sunt non iuuatiua: eo quod dentes mobilitant, & ætates minuunt. Ad abstergendū uero unctuositates ciborum, necessariae sunt res abster-
sionem habentes. sicut sunt usuen, zaccharum, et fabæ. Horobi uero fari-
na est multū iuuatiua ad abscindendum horribilem odorem piscium sa-
litorum, & sibi similiū. Et lac dulce abscindit odorem, qui fit ex cibo, qui
dicitur Dakerirata, & sibi similibus. Et hæc omnia obsunt dentibus, & la-
xant gingiuas: nisi abscidatur eorum nocumentum cum rebus aromati-
cis & stipticis, sicut sunt ciperi, et sandali. Et operatio cum oleis: sicut laua-
tio facta cum eis quæ sunt boni odoris, prodest ante cibū: quia non per-
mittit res mali odoris poros subintrare, quos iā impleuit. Et lauatio post
cibū cum aliquo oleo, sicut amigdalārū, prodest: eo quod ipsum oleū po-
ros subintrat, & superfluitates contentas expellit, & aër circumstans dis-
soluit horribilem odorem factum ex putredine corruptionis.

C A N O N V I C E S I M V S

oſtauus, De Aquarū delectū & frugi potu. Ad Tac. 27.

AQVÆ sunt delatrices ciborum: eo quod per eas feruntur cibi per
extrema corporis. Meliores tamen ex eis sunt, quæ fluunt uehemēter uer-
sus austrum, in oppositum septentrionis, super lapillos, non incedentes
per loca plana, & sunt dulces, lucidæ, claræ, & leues pondere, nullum ha-
bentes odorem, nec saporem, & calefiunt uelociter oriente sole, & infrigi-
dantur uelociter occidente sole. Descendētes ad stomachū uelociter leui-
gant grossos cibos in stomacho: & quantitas moderata ex eis, cibum sub-
tiliat, deferens ipsum per membra: per quam aquam cōseruatur humiditas
membrorum radicalium, & acquisita, seu rationalis: & cōseruatur etiam
caliditas innata, & acquisita, seu influens. Nimiū potata, corporis pu-
tredinem efficit, & carnis molliciem. & teneritatem: & multiplicatus po-
tus ipsius, facit tremorem, stuporem & obliuionem, et sitis debilitat appe-
titum, & corpus desiccatur, uisum obtenebrat. Aquæ uero diuidunt. Quæ
dam est frigida: quæ appetitum confortat, coloris pulchritudinem efficit:
digerit accidentaliter: quia aggregat partem stomachi supra digestionem
cibi: modicū tamen ex ea sufficit ad sitim sedandam: prohibet sanguinem
a corpore, & uapores adscendere ad cerebrum: sanitatē conseruat, & præ-
seruat a febribus, maxime in corporibus & complexionibus calidis: &
obest catarris, reumatibus & apostematibus non digestis. Quædam est ca-
lida: quæ sitim non mitigat, nec a membris recipitur: propter quod non
oportet, ut multoties utantur potu. nam assumpta multoties complexio-
nem corrumpit, molles inflatiōes efficiens: cerebrum uaporibus implet,
qui fluentes ad stomachū mediantibus neruis, laxant eum, propter quod
non digerit. Vnde plures uidimus de gentibus aquam bibentibus cali-
dam, colorem habentes compositum ex uiridi & citrino, & splenem, &
hepar habentes inflata, et lepram patientes. Nec cadit in nos reprehensio
super eo, quod Christiani utentes ea, non offenduntur ab ea, nec accidit
eis incōmoda super dicta: cum ipsi bibant eam uino commixtam. & tunc

Dentibus
nocuis.

*

Aquæ
meliores.

Aqua fri-
gida.

Calida.

Aqua falsa.

non operatur in membris, nisi infrigidationem, & humectationem. Aqua falsa sitim prouocat, calefacit, & desiccatur. Aufertur uero falfedo ipsius per sublimationem cum cucurbitis, & alijs uasis conuenientibus, uelut cum sit uas cæreum, & ponitur in aqua falsa, & per subtiliationem, & resudationem aqua subintrat ab exteriori, & efficitur dulcis: & aquæ bullire debent, usque ad consumationem tertiæ partis: deinde potentur. Nec sit aqua in uasis orificiorum strictorum, nam hæc aqua, replet corpus uentositatibus cum fugitur, sicut est operatio uasorum, in quibus reponitur foca. Nam hæc uasa quando cum eis bibitur, replent corpus uentositate. Et de melioribus uasis ad bibendum, sunt uasa de corio Tayf. Et aqua niui admixta, creditur inducere sitim: eo quod cum maxima auiditate recipitur, propter frigiditatem ipsius, & maxime habentibus complexiones calidas. Et quando aquam bibere uolueris, bibas medietatem quantitatis totius quam existimas sufficere ad sitim mitigandam, quam habes. Nam ex hoc aqua efficitur magis sana corpori, & fortior stomacho, & urinam non multiplicat, & est magis cibi digestiua.

*
Niuialis.

C A N O N V I C E S I M V S

nonus, De Vini natura, quæ meliora, quomodo, & quibus comode bibenda. Ad Tacuinum 2s.

Vini uirtus.

VINUM CALEFACIT corpus, digestionem meliorat, membra humectat, syncopim & sitim aufert, quando lymphatum fuerit, urinam prouocat, uentrem laxat, animum lætificat, solatium, libertatem, & prudentiam efficit, maxime corporibus temperatis. Et hæc sunt operationes suæ, quando bibitur moderate. Cum uero immoderate bibitur, uigilias facit, & inflationes hepatis: appetitum, coitum & nutrimentum minuit. Lethargiam, malum odorem oris, tremorem corporis, agitationem, epilepsiam, debilitatem neruorum, & uisus inducit febres efficit, & sensus permixtionem, malum intellectum, paralytim oris, & subitanam mortem inducit. eo quod uinum cerebrum replet, & calorem suffocat: sicut oleum abundans, lucernæ flammam extinguunt. Et si aliquis inquirere uoluerit, inueniet decem uini iuuamenta: quinque ex parte corporis, & quinque ex parte animæ. Nam digestionem efficit meliorem, prouocat urinam, pulchrum reddit colorem, bonum odorem efficit, roborat coitum, animum lætificat, bene sperare facit, & audaciam reddit, & pulchrificat dispositiones corporis, et auariciam compescit. Et melius inter uina ad generandum sanguinem temperatū in complexionebus temperatis, est uinum rubicundum, bene lymphatum, odoriferum, mediocre inter nouitatem, et uetustatem. Et habentes complexiones calidas, bibant uinum lymphatum, infundentes in eo panem similaceum, & frustra citoniorum, et poma. Quandoque bibatur etiam post comestionem amygdalinum. Quod si uinum clarum quis uoluerit facere, terat amygdalas, & linguam bouinam misceat, et colat. Hoc etiam taliter præpara-

Vinum rubicum.

Vinum clarum.

rum cor confortat. Recipiatur tamē post hoc sorbitio una aquæ frigidæ. Habentes uero complexionēs frigidās, non indigent. Vinum etiā non est bibendum a famelico, & repleto cibis salis, acutis, & acetosis; nec post assumptionem lactis, nec post cibum: ne forte opilationem & hydro-pisim incurrat: sed post duas horas, uel tres bibendum est uinum. Cauendum est etiā, ne in bibendo diuersa uina misceantur. Nec bibendum est post balneum, nec post exercitium: nec per diuersas uices unius potus diuidatur in portionibus. Conueniens est, suffumigationibus uti. A colloquio duro, uel taciturnitate est abstinendum, a somno, ebrietate, & a potu supra nauim quæ uelociter uehatur, a nimio motu, & ab aspectu uini quod uasa continent: nam hæc omnia potum minuunt, & ebrietatem faciunt. Si uero sit numerus uasorum continentium libram unam, secundum numerum quatuor humorum, hoc appetitum inducit, & somnum tranquillum facit, et cibi digestionem.

C A N O N T R I C E S I M V S,

De Odoriferis, & eorum usu per singulos anni menses. Ad Tacuinum 29.

A R O M A T I C A, & alia redolentia in cameris reposita, aerem resuscitant, et cerebrū confortant, adeo, quod uapores uini non recipiunt, ipsum corrumpentes: et hoc fit cum aromaticis frigidis. Faciunt etiā redolentia prædicta, delectationem sensus odoratus, et complent delectationem sensuum reliquorum. Et hæc aromata diuersantur, secundum diuersitatem temporū. Nam quædam reperiuntur mense Septembri: sicut sunt limones, lemoncelli, uiolæ, narcissi, maiorana: in Nouembri, sicut arangia, & sodula: in Decēbri, sicut residui fructus: in Ianuario, sicut nabech: in Februuario incipiunt apparere rosæ, & omnes arborum flores: in Martio, sicut Bahar, et eodem mense frondescunt arbores: in Aprili, sicut sambuci, et flores mandragoræ: in Maio sunt melones aliquantulum redolentes odore fructus, & nenufar: in Iunio sunt mala, & melones bene redolentes: in Iulio sunt citronia, & persica: in Augusto sunt citra immatura, & omnes alij fructus. Verum omnes hi fructus festinant in regionibus calidis, et retardant in frigidis. Et sermo noster in hoc non est, ut comedantur, sed ut odorentur. Causa tamen diuersitatis inter colorem, & odorem ipsorum, est propter diuersitatem complexionis ipsorum in calido, frigido, sicco, & humido. Et causa quare quidam conseruant fructus, quos alij non conseruant, est assimilatio, quæ est in complexione inter fructus, & illos qui ipsos conseruant: eo quod simile delectetur simili: & ob hoc habentes temperatas complexionēs, delectantur in uiridi complexione: quia res uiridis coloris sunt temperatæ: & habentes melancholiam, libenter uolunt morari in locis obscuris: & plures sunt qui gaudent in contrarijs: eo quod cœperunt deuiare a sanitate modicum. sicut calefacti gaudent in frigiditate, & habentes in cerebro grossos uapores, in odoribus calidis, sicut in naphta, et pice. Nec est mirandum

Vinum quomodo, & a quibus bibendum.

Quibus aromaticis per singulos menses utendum.

de hac diuersitate : quia plures sunt qui gaudentes submittunt se musicae melodijs, & plures alij, qui recedunt ab ea, audire nolentes : et simile his reperitur in saporibus . nam quidam appetunt aliquem saporem, quem alij abhorrent .

C A N O N T R I C E S I M V S

primus, Quæ secundæ mensæ conueniant, uel disconueniant. Ad Tacuinum 30.

O P E R A T I O N E S rerum, quæ ueniunt in secunda mensa, id est, in fine prandij, uel cœnæ, sunt uel ad reprimendū, uel ad sedandum uapores ex uino, & mitigandum abominationes : sicut operatur calefactis rabes, mala, lactuca, papauera . Vel ad prohibendum anxietates, quæ accidunt ex potu uini : sicut operantur limoncelli, cum fuguntur post uinum, & caules præparati cum speciebus . Vel ad conseruandum uocem : sicut Canna mellis, uel Candi . Vel propter fastidium stomachi : sicut cum recipitur bolus, & res salitæ . Vel propter frigiditatem, & debilitatem stomachi : sicut Ciperi, teneritates palmarum, id est, Cephaliones palmarum . Vel propter coitum : sicut decrepiti, cum assumunt zinziber, seu citrum conditum, & * cannam mellis elixam . Vel propter stomachū dissipantē caliditate sua in eo contenta : sicut cum assumitur bismagnard, & ramalæ factæ cum carnibus . Ista tamen prohibentur habentibus stomachum frigidum . Et de melioribus secundæ mensæ, sunt illæ, quarum assumptione non fatigatur anhelitus, nec stomachus dissensionem sentit ipsarum : contrariæ uero corrumpent cibos prius assumptos, & exirent indigesti cum uino tunc assumpto : propter quod assumptes hæc & bibentes, efficiuntur propinquiore ebrietati, cōmorantes diu in anxietatibus & stupore ipsius ebrietatis : & efficiunt lassitudinem, & turbationem in sensibus . Et de deterioribus secundæ mensæ, est comedere infra potus, & maxime Chalde . Nec debet quis decipi super consuetudine, quod non offendatur ab his, qui usus fuerit prædictis . Nam uirtus prohibet quidem quantum potest aliquo tempore, uel ætate, demum autem desistet, seu fatigabitur aliquo tempore, & apparebit postmodum nocumentum, consuetudine non obstante . Et de melioribus rebus secundæ mensæ, sunt omnes res mundificantes, & uelociter transeuntes, & quæ uapores ascendentes prohibent : sicut papauera, & zaccharum cum aqua rosarum, et sorbere aquam frigidam, sicut fit in secunda mensa .

C A N O N T R I C E S I M V S

secundus, De Musicae usu & operatione, animæque accidentibus. Ad Tacuinum 31.

Musicae operatio.

M U S I C A E I N S T R U M E N T A sunt iuuatiua ad conseruandam sanitatem, & restituendam amissam, iuxta diuersitates complexionum hominum . Nam & antiquitus ordinata erat hæc ars, ad retrahendum animos ad salutiferos mores : & deinde Medici exercitati, uel

alias, grana mellis elixa.

Meliora secundæ mensæ.

sciscitati sunt ad curandū per ea corpora ægra. Igitur sic se habent toni ad ægros, sicut medicinæ ad corpora ægra. Et operatio musicæ ad animos, est manifesta in incessu camelorum, quando ductores ducunt eos oneratos, & cantant: quia confortantur ex hoc: et in pueris, qui etiam delectantur in cantu. Et cantus etiam habilitatem operatur & delectationē, et confert ad orationes prorogandas, et locutiones: & medici utuntur eo, ad mitigandū dolores: eodē modo faciunt ferentes grauiā onera, qui ut facilia, & leuia uideantur, cantant. Et de Cantibus melior est, qui se habet in æquali proportione, ad sonos instrumentorū, ad chordas, & ipsorum intensiones, & ad sonitum fistulæ aptatum, iuxta ordinationem proportionis uocis. Vnde pulsatio, est motus uocis, temporibus proporcionatis. Et melior inter ipsas, magis adæquata in se ipsa: & si egredietur ab hac uia, ordinandū est, quod iterum redeat ad eam: & si naturaliter non potest ad uiam ipsam redire, ingeniandum est ut redeat. Et accidentium Animæ sunt quinque ordines, scilicet Ira, Gaudium, Verecundia, Angustia, & Timor. Et causa in hoc est: quia cor aut mouetur uersus partes pectoris, aut uersus partes dorsi, aut utrobique. In quolibet istorum modorum mouetur cor, uel impetuose, & repente, uel paulatim, & successiue. Si impetuose, uersus pectus, operatur Iram: si paulatim, Gaudium. Si impetuose uersus dorsum, Timorē operatur: si paulatim, Angustiam: si utrobique, operatur Verecundiam, & Tristitiam. Et hæc uocantur accidentia Animæ. Sunt & uitales causæ deferentes, qui sunt Sensus, & Cogitatio. Sensus uidelicet deferunt ad cor delectabilia, & non delectabilia: & Cogitatio etiam eodem modo. Et Angustia sunt de rebus præteritis, et Tristitia de rebus compositis ex spe & desperatione.

Cantus
musicus.Accidentia
Aniæ quinque

C A N O N T R I C E S I

mustertius, De Somni operationibus & causis.

Ad Tacuinum 32.

SOMNVS NATVRALIS, fit ex uaporibus humidis resolutis ex cibis, cerebrum ascendentibus, & replentibus, faciens quiescere sensus ab exercitio uigiliarum: & facit etiam corpus quiescere a labore, & sollicitudinibus, præparans cogitationes & rationes, humectans corpus, cibum digerens, ex reditu caloris naturalis ad interiora: exteriora tamen corporis in frigidat, propter quod dormientes cõoperimento indigent: & ideo digestiones quæ fiunt in hyeme, sunt meliores, quamuis cibus sit multus: eo quod caliditas * adurat interius, & nocentes sunt proluxiores & frigidiores. Et si forte cibus digeri non ualeat, sed corrumpitur, uapores calidi ab eo resoluti, cerebrum ascendunt, propter quod uigiliæ accidunt. Indiget enim propter hoc confabulationibus, quibus somnus prouocetur. eo quod non dormire, corpus desiccatur, membris & cerebro nocet, sensus permiscet, acutas ægritudines commouet: qua de causa præcipiunt Medici, habentibus corda frigida, recitare coram eis, historias iracundiam prouocantes: & habentibus

Somni operatio.

alias, adu-
natur.

Vigiliæ,

Somniorum
causæ.

bus corda calida, historias misericordiam continentes: ut obtemperetur complexionibus ipsorum. Et causa in hoc est, quod confabulationes somnum prouocant: eo quod auditus recipit absque motu naturali qualitates sensibilium, & quia auditus recipit delectabilius ipsorum, uel eorum quæ audit, & imaginationi transmittit: imaginatio uero rationi: ratio uero admiratur de presentatis, donec fatigetur ex admiratione prædicta, ita quod ex multiplicata admiratione imaginabilium receptorum, quibus intenta est, uirtus ipsa audibilis, audibilia non præsentat: propter quod quiescit instrumentum auditus ab apprehensione sensibilium, cum alijs sensibus: unde prouocatur somnus, ipsis sensibus quiescentibus ab apprehensionibus in uigilijs factis: licet cogitatio seu ratio remaneat, distinguens sensus a sensibus presentatis eidem: propter quod accidit, quod plurimi dormientium uident in somnis, quæ in uigilijs uidebant. Sermones ergo qui recitantur, delectabiles debent esse ornatum uerborum, ut somni prolixi fiant, & dormientes non uideant somnia timorosa. Nam timorosa somnia male digerere faciunt, conturbant sensus, spiritus, & sanguinem. Somnus uero fit, quando cerebrum repletur uaporibus resolutis ex cibis. Fit etiam ex diminutione spirituum, facta ex nutrimenti defectu: quod mediantibus sensibus percipitur. Fit etiam ex motu: eo quod per ipsum motum uapores humiditatum cerebrum ascendunt, somnum prouocantes. sicut accidit infantibus cum nauiculis deducuntur. Et aliquoties ex motu uapores calidi ascendunt, timores facientes. sicut accidit decrepitis a somno expergefactis. Et consilium est ad hoc, ut somnus prouocetur, & deambuletur post comestionem aliquibus passibus, ut cibus descendat ad fundum stomachi. Deinde, quod dormire studeat, primo super latus dextrum, ultimo super sinistrum, postmodum uero assurgere a somno ipso. Leuitas uero, alacritas, & magnanimitas, quæ accidit in expergefactis, accidit ex bona digestionem, & mundificationem spirituum, a uaporibus malis: & econuerso.

C A N O N T R I C E S I M V S

quartus, De uarijs Purgationibus, & Coitu. Ad Tac. 33.

Minutio.

PURGATIO est uaria. Nam quædam est per Minutionem: & hæc fieri debet, quando leuitas corporis est diminuta, & multiplicatur constipatio, seu extensio corporis, cumque rubescit facies, urina & pulsus magnificabitur, & uenæ ingrossabuntur: & possibile est, quod sentiat aliquis pruritus in loco minutionis, & dolor in renibus: uel sentiatur sanguinis in gustu eius: quando hæc signa apparuerint, in phlebotomatione uenæ Cephalicæ trahatur sanguis ex capite, & collo. Et phlebotomatio Basilicæ, & Tiliaris est conueniens ægritudinibus quæ accidunt a renibus usque ad pedes: phlebotomatio uero superioris fit ad opus uentris & hepatis. Et uena Mediana, seu Purpurea, seu Antimonialis, aperitur generaliter ad totius corporis opus. Aperiatur attamen uena ictu phlebotomi facientis foramen amplum, a quo sanguis cum intermissio-

nibus permittatur exire, multoties digitum superponendo loco minuto, considerantes, ætatem, uirtutem, consuetudinem, & aëris complexionem. Et quædam per Purgationem uentris, seu membrorum urinæ. Quæ si medicinæ beneficio fieri debeat, fiat, cum signa repletio- nis humorum apparuerunt: quod si non appareant signa prædicta, caueas, ne laxes, seu constipes, sano sic corpore existente: eo quod ex purgatione tali accidit dysenteria. Et ex retentione superfluitatis accidit ruptura, & colica: ex urinæ retentione, accidit apostema, & syncopis: ex urinæ fluxu, sitis accidit & desiccatio: & ex longa mora & premitu in cæca, accidunt hemorrhoidæ. Si uero purgatio beneficio Medicinæ fieri debeat decem attendenda sunt præcepta. Nam fieri debet ante somnum, non post, & ante exercitium, coitum, et balneum, ante minutionem, ante scarificationem, ante cibum, & potum, ante nauigationem, & equitationem. Quod si purgatio per Coitum fieri debeat, uel sibi simile, sicut diximus in libro nostro de coitu: uel per res multiplicantes sperma ab interioribus sumptas: uel per res exteriores, sicut per rem conuenientem, & appetitum, Coitum prouocantem. Sperma enim multiplicatur, aut natura, aut arte. Medicinæ uero Coitus sunt duorum modorum. Aliæ sunt calidæ, & humidæ, sperma generantes, sicut Oua, mediocriter semiaffa, & sorbilia, & Testiculi gallorum. Aut inflatio- nes generantes, & uirilia extendentes, sicut cepæ, & erucæ syluestres. Et habentibus complexiones calidas, & siccas, si coëant, nocet eis uinum, & iuuantur per frigida & humida, sicut pisces recentes, lac dulcis, & lactucas. Et habentibus complexiones frigidas & humidas, conserunt pisces, qui dicuntur sicca racori: & carnes assatæ, cum synapio supra tegulam: & secatia, & semina heleni. Non est tamen coëundum, nisi uentre leuigato: nam hoc erit salubrius, & certius ad generandum. Non etiam coëundum, nisi primo cum muliere ludatur, & fricando plantas manus ipsius mulieris, & capiendo & stringendo leniter capita mammillarum: ut ambo prouocati, simul spermata emittant, ad hoc quod misceantur. Cognoscitur tamen appetitus mulieris in oculis ipsius. Et inclinatur ad latus dextrum, ut masculus generetur. Deinde post coitum bibatur Dauit prumæ. Cauendum, ne masculus conuertatur ad iterum coëundum, nisi præcedat lauatio, & urinæ emissio: eo quod nisi talia obseruentur, oculi natorum erunt nisi coloris cœlestis.

Purgatio
Medicinalis.

Coitus.

*

*

*

C A N O N   T R I C E S I M V S   Q V I N S

tus, De Exercitio & Motu corporis multiplici: &

Quiete. Ad Tacuinum 34.

F I N I S   E X E R C I T I I est in principio lassitudinis, & frequentia anhelitus, & sudor fluens * consuetis: & principium corporis exercitij, est post digestionem completam, longum somnum, & urinæ tincturam. Et motus ante cibum est ualde utilis, & post cibum ualde nociuus. Nisi cibus propter delectationem stomachi, natet in orificio stomachi: &

alias, consuetus.

tunc utendum est exercitio moderato: ad hoc, quod cibus descendens resideat in stomachi fundo. Et quicumque a somno grauis & piger surrexerit, iterum ad somnum redeat, faciens tangi, & fricari corpus suum, quo usque urina citrinetur, & egrediantur superfluitates secessus & urinæ, et alui leuiabitur uenter. Deinde exercitetur paululum ieiunus. Cauendum est etiam in utendo exercitio, ne membrum patiens exercitetur: sicut podagra laborantes insideant sellis equitando, & non laborando pedibus. Exercitium autem diuiditur. Nam aliud est commouens totum corpus. Et huiusmodi, Aut conuenit corporibus fortibus, continentibus superfluitates. sicut exercitium luctationis & saltationis supra scaphas, et etiam supra pilas. Aut conuenit corporibus debilibus. sicut equitatio equorum. Aut partim corporibus mediocribus. sicut ambulatio. Aut est particularis, pertinens particularibus membris. Si manibus: sicut plaudere cum eis, aut mouere chordas lutinæ. Si pedibus: sicut calcatio in torcularibus. Si in pectore: sicut cantus, et fistulatio. Et si est infantum, sicut pueri motu cuniarum: & si adulescentum, sicut saltus in planicie, exercitium cum instrumento pilæ. Et hæc diuersificantur ad se inuicem ratione quantitatis: nam quædam sunt diuturna, & quædam breuia. Aut ratione qualitatis: nam aut fortia sunt, aut debilia, aut mediocria. Aut ratione motus: & erunt, aut uelocia, aut tarda, aut mediocria. Et quando hæc combinaueris, fient. 17. combinationes. Et si bene imaginaueris, inuenies aliquod membrum prædictæ diuisionis æquipollere alteri: sicut motum uelocis operationis, efficit motus fortis. Et hæc sunt diuisiones motus exercitiorum. Et ex quiete superflua, accidit opilatio, & repletio corporis, ex humoribus: cum corrupti fuerint: propter quorum corruptionem febris accidit.

Exercitia
uaria.

Quies.

CANON TRICESIMVS

sexus, De Balnei iuamentis & nocumentis. Ad Tacuinum 15.

Balnei operationes.

IVVAMENTA Balnei sunt hæc. Nam Balneum aperit poros, eaducit superfluitates, uentositates dissoluit, urinam fluere facit, stringit uentrem ex indigestione, et abstergit sordes sudoris, delet pruritum & scabiem, aufert lassitudinem, corpus humectat, uentris digestionem prouocat, corpus preparat ad recipiendum nutrimentum, membra desiccata ex paralytica lenit, digerit reuma cerebri, et catarrum, conferens febrei ephimeram, & ethicam, quartanam, et quotidianam, post digestionem. Et hæc omnia probantur a probis Medicis. Nocumenta uero Balnei sunt hæc. Nam ex eo leniter fluunt superfluitates ad membra debilia, corporis lassitudinem efficit, debilitat calorem naturalem, & membra neruosa, aufert cibi appetitum, coitum minuit. Et tempus introitus ad balneum, est post exercitium moderatum, et ante cibum. Nisi corpora sint habentia poros apertos, aut laxa fuerint, aut multorum cholericorum humorum, aut fuerint impinguari uolentia. Amplius, Balneum corpus permutat tribus de causis, ratione aeris, aquæ, et operationis ipsius. Aer uidelicet iuxta camerarum naturam. A

qua uel dulcis, uel non dulcis. Et si dulcis, calida, uel frigida; non dulcis, falsa, uel non falsa, uel aluminosa, & ferrea, et similes. Similiter ab operatione ipsius. Nam aut fit balneatio cum fricatione, aut sine fricatione: frictio uero, aut fit cum inunctione olei, aut sine: et inunctio olei etiã quandoq; fit cum flamine, quandoq; sine: et hæc oēs fricationes, aut leues sunt, aut fortes. Ie. dixit. Caueas ne ingrediaris balneū, et egrediaris calefactus, sed in unaquaq; camera modicum cōmoreris. Laua etiã caput tuū, qualibet septimana, si uolueris, q; pili barbæ nō cadant. Absterge etiã capillos a sudore in eo, cum modico salis: et pectina multoties caput. quia uisio nem confortat, corpus alleuiat. Faciem uero laua cū farina fabarū septem diebus in uentre melonū, et sepius permutata per eos. Deinde reponatur in lacte: quod sæpius permutet: quæ farina sic imbibita, postmodū desiccetur, & misceatur cū radicib. croci, alcannæ, et boraginis, & de quolibet ana, partē unam. Deinde balneatus gradatim cameras egrediat, et induat camiliam suffumigatā. Abstiniens a mulieribus die una & nocte.

Lotio, abster-
sio, & pecti-
natio capitis.

C A N O N T R I C E S I M V S

septimus, De figuris Balneorum. deq; uaria Pilorum
artificio. Ad Tacuinum 36.

INVENIANTVR in Balneo figuræ, quæ commoueant appetitū tuam, seu desyderatiuam uirtutem. sicut figuræ conuiuij, seu nuptiarum: et figuræ quæ cōmouent, uirtutem irascibilem, sicut figuræ præliorum, uel declarantes prælia, non inueniantur, sed figuræ quæ commouent uirtutem sensitiuam, sicut figuræ laudabilium philosophorum. Et hæc causa est, quod appetitus, & ira sequuntur complexionem, quæ sunt latrices uirtutum: & cum tales debilitentur in balneo, aspectus istarum duarum figurarum, remouebit nocuum prædictum. Et quando pulchrius egit humana discretio iuxta huiusmodi proportionem, inuenies artes scaccorum, & taxillorum: & facies has similes euenientibus in hoc mundo, scilicet euentum, et præuisionem. Nam Scaci assimilantur rebus, quæ sunt iuxta discretiuam præuisionem: et Taxilli assimilantur rebus proueniuntibus a casu, et fortuna. Et Alfarabius dicit, quod figuræ & statuæ fuerunt magnæ artis: quibus non utuntur moderni. Iam locuti fuimus de diuisionibus Balneorū, remansit nobis loqui de Pilis. Augent pilos hæc. Accipe emblici, & draganti, & gummi, æquali pondere, uitrioli dimidiam partem boracis, & hæc omnia misceantur, & informentur succo bletæ, et selle uno uaccino, & utatur. Et medicinæ quæ crescere faciunt ipsos, oleum de Alchanna, & oleum de Myrtha. Secundo de his, quæ nigrescunt. Accipe Litargyrium asperū, æris combusti, & partem calcis, luti uiridis partes duas, & formētur cum aqua saporis, & utatur. Aut nuces combustæ cum corticibus suis, tingunt ipsos per se. Papaueres rubei, quando mittuntur in ampullā, et sub eis, & super eos aureum unū æris combusti, & deinde ponat sub fimo recenti. 20. diebus, tingent eos eadē hora. Aut lima eos cū folijs indici, et post limatione alchannæ. Tertio de his qui uo-

Scaci.
Taxilli.

Pilonum
tinctura.

Capilli albi.

lunt dealbare capillos. Suffumigentur cum sulphure, uel stercore hyrum-
dinum: uel assumantur uermes coruorū, seu cornicum, iugularum, &
positarum sub fimo recenti, tribus diebus: & ponantur in cacula, & co-
operiantur oleo, tantum dimittens bullire, quousq; liquefiant, aut dissol-
uant. Deinde inungas ex hoc quatuor uicibus pilos, & fiunt albi. Quar-
to de prohibentibus ipsorum ortum uniuersaliter, & fit hoc modo. Des-
piletur locus: deinde madefiat farine fabarum aqua: ex qua locus empla-
stetur. Et eodem modo fit de phascolis, maxime quando decoquantur,
& postea desiccantur. Quinto de facientibus ipsos oriri, hoc modo. Ac-
cipiantur unguæ nigre pecudum, combustæ, mixte cum oleo, cum qui-
bus locus emplastetur. * Obendri, cufri, modus quidam ambrae, opera-
tur hoc modo ad tincturam pilorum.

Ne pili cre-
scant.Vt pili cre-
scant,
alias, elindri.

C A N O N T R I C E S I M V S

octauus, De suffumigationibus aromaticis, Syrupis, & ua-
ria eorū confectio, Ad Tacuinum 37.

RES AROMATICÆ boni odoris, sunt nutrimentum spirituum, quæ
latores sunt uirtutum, deferentes ipsas: & habent se sicut aer præparatus
ad recipiendam & deferendam lucem. Qui odores diuiduntur in mul-
tos simplices. Nam quidam est ex arboribus & floribus, sicut lignum A-
loës, aromaticæ species, sandalus, et camphora. Et quidam ex animalibus.
sicut Muscus, & Sirbethi. Et quidam ex fontibus scaturientibus, sicut Am-
bra. Et in multos compositos, sicut Neda: quæ fit diuersis modis. Nam
quædam dicitur Neda trina: quæ fit hoc modo. Reci. ligni aloës triti sub-
tiliter, & educti per pannum de seda partem. i. musci triti partem. i. am-
bræ partem. i. Deinde dissoluatur ambra, & misceatur cum alijs, et confi-
ce: & fac ex eis scucetra, & operare ex eis suffumigationes. Et Neda dua-
lis, seu media, fit hoc modo. Reci. medietatē musci, et ambre medietatem.
Et quidam confectores miscent cum eis camphoram, ab una carata usq;
Dauit. Fit etiam Neda ex duabus partibus musci, & tertia ambrae. Fit
etiam alia confectio ex ligno Aloës hoc modo. Recipe ligni aloës frusta-
tim diuisi, & lima ipsum. Deinde accipe musci ana partem. i. ambrae au-
rum medium, & camphoræ modicū: in liquefacta ambra & camphora,
inungantur frusta ligni aloës, & desiccantur in umbra, et reseruētur. Aut
recipe ligni aloës triti, et cribellati, et misce cū musco & camphora, & con-
fice cum syrupo lulep, & fac trociscos: quos desine sicari: et suffumiga ex
eis. Et qui nouerit eos conficere cum camphora resoluta, non curet cum
syrupo conficere. Et de syrupis, quidam sunt simplices, quidam compositi.
Si compositi, uel ex floribus, sicut qui fiunt de nenufare, & rosis. Vel de
fructibus acetosis, sicut aceto. Aut stipticis, sicut poma, & citonia. Aut de
radicibus & seminib. sicut semina feniculi, et radices cappariss. Et Canon
iuuamenti Syruporū est talis. Cum aggregantur in syrupo acetosa & sti-
ptica, infrigidat syrupus ille, et uincit choleram, sicut est syrupus acetosus
de citonijs, quem composuit G. Et cum aggregantur in eo res dulces &

Odorum
partitio.

Neda.

*

Syrupi.

Canon de
Syrupis.

acetosæ, syrupus ille incidit, & subtiliat moderate. sicut syrupus acetosus simplex. Et cum conficitur ex amaris stipticis, aperit opilationes, & subtiliat. sicut syrupus qui fit de radicibus feniculi, & capparidis. Et cum aggregatur ex rebus uiscosis stipticis, et dulcibus, laxat. sicut est syrupus de uiolis, & rosis confectus. Et syrups stiptici, & aromatici confortant cerebrum & hepar. sicut syrupus de sandalis.

C A N O N T R I C E S I M V S N O N V S,

De Syruporū administratiōe, & Habitaculi præparatiōe. Ad Tac. 38.

DE N E C E S S I T A T E prohiberi debent acetosa, stiptica in syrupis illorū, qui patiuntur pectoris ægritudines, & tussim. Prohibent et dulces res patientibus dysenteriam & lenteriam. Imo assidue exhiberi debent stiptica, ad stringendū, et dulcia, ad lubricandū, et acetosa ad subtiliandum, aperiendū, et incidendum, et frigida ad ingrossandū. In confectiōe uero stipticorū non conficiat syrupus cum stipticis, nisi in uase lapideo, despumando ipsum cū cocleari ligneo: ut extrahat succus fructuū ipsorum post contritiōem ipsorum in mortario ligneo, uel lapideo: et non trahat succus post collectiōem fructuū incontinenti, imo dimittant prius per noctem unā. Et de uiolis auferant stipites, et capita, seu botri. Et de rosis auferantur capita seu botri, et semina. Nenufaris solū flores et folia: teneant ad usum. Radices uero, et oēs res siccæ, infundant in aqua, & diu morent, prius quā decoquant. Recentes tamē, hora qua colligunt in decoctiōem mittantur. Res quæ transmutari debent, sicut rosæ, mittantur in aquā, de quibus fit aqua rosarū rubea: transmutent reuoluendo, tritis prius: & syrups decoquant, adeo despumando ipsos, donec mundificent, et clarescant. Syrups uero, qui cum acetosis conficiunt, decoquant adeo, donec ad quātitatem zacchari reducant. Syrups qui fiunt cū dulcibus, adeo decoquant, donec a corruptione seruent. Albugines uero ouorū cum aqua & zaccharo ductæ, cōmiscere ante cocturā syrups. Quod si necesse fuerit, aquam & spēs miscere syrups, non misceant, nisi prope finē decoctiōis ipsorū. Ignis uero, quo decoqui debent, sit suauis circa latus unū rosis submissus, ad hoc, quod spuma cadat circa latus idem. Narratio uero quā de Cameris fecimus, fuit, quia loca sunt cōuenientia spiritui animali, et uitali, quarū inspiratus aēr fit uacuuus omnibus malis, & corruptis humoribus & qualitatis, præparatus cum odoribus aromaticis. Et æstate pateant ostia, & fenestrate uentis septentrionalibus, ad alterandas corruptiones ipsarū. In hyeme uero pateant, ut solis disponatur ingressui, qui subtiliet aerem, & uapore ipsarū. Quāplures uero affectant, ut Camerae depictæ sint, de picturis, figuris, et statuis: quod sensus odoratus, & uisus delectationē percipiunt. Nam propter assiduū ad figuras aspectū, prouocabitur somnus, sicut prouocatur cum historiæ audiuntur, in quibus animus delectatur.

Syruporum
confectiones
uariæ.Præparatio
Camerae.

C A N O N Q U A D R A G E S I M V S,

De Aëre temperato, & distemperato. Ad Tacinum 39.

AE R A L I V S temperatus, alius distemperatus, Temperatus est,

Aër tempe-
ratus.

Distempe-
ratus.

Ventorum
operatio.

qui est subtilis, de uaporibus, delectabilis odoris, quo nec sudant cor-
pora, nec frigescent, uelocis mutationis ad caliditatem & frigiditatem.
In solis ortu & occasu confortat uirtutes, obtemperans complexionem,
mundificans humores, & clarificans spiritus, et meliorans digestionem.
Distemperatus uero, in tota substantia sua est sicut aër epidimitus. Qui
accidit duobus modis. Vno, ex mixtione uaporum corruptentium aërem
inspiratum, resolutorum ex lacubus circumiacentibus ciuitatibus, uel ex
cadaueribus accidentibus ex interitu bestiarum, uel occisione in praelijs ac-
cidente: propter quæ accidunt periculosæ ægritudines. Alio, ex mutatio-
ne aëris ex anni temporibus accidente. sicut hyems cum fuerit calida, &
non pluuiosa: & æstas econtrario. Et si in qualitate sua: scilicet cum erit ca-
lidior, aut frigidior temperato: & hoc quinque modis. Primo causa tempo-
rum anni. Secundo ex ortu, & occasu magnarum stellarum, & elongati-
one seu appropinquatione ipsarum ad solem, sicut Alhabor, et Cauda ursi.
Tertio causa uentorum. Nam Septentrio prolongat uitam, et decorat cor-
pora, sicut est uidere in Sclauis. Meridionalis uero econuerso, Orientalis
est temperatus, similis ueri, Occidentalis uariatur, sicut Autumnus. Quar-
to causa regionum: quæ diuiditur quinque modis. Primo ratione uento-
rum, sicut diximus. Secundo ex situ ciuitatum, uel terrarum. Nam terra-
rum altarum, aër & aqua sunt clari, & colores incolarum pulchri: imarum
uero econtrario. Tertio ex uicinitate montium: quia quedam regiones sunt
habentes montes interpositos, & obstantes uentis meridionalibus, sicut
incolæ regionum septentrionalium. Quarto ex uicinitate Marium. Nam
quando fuerint maria ex parte meridionali, erit meridionalis. Quinto ex
mobili superficie terræ. Nam terra saxosa est frigida, & sicca, & aqua eius
frigidior aquæ terræ limosæ & lutosæ, lapillosa, calida. Quinto ex permu-
tatione in qualitate aëris proueniente ex ascensione uaporum, & non in
substantia eius: sicut diximus de aëre epidimito. Et est possibile, quod res-
gias, & anni tempora secundum se.

CANON QVADRAGESIMVS

primus, De habitatoribus Conuallium, & discrimine

Aëris. Ad Tacuinum 40.

QVANDO acciderit, quod in montanis regionibus, habitationes fue-
rint in conuallibus, pluuia hyemales suffocant eas, et caliditas æ-
stiuales eas comburit. Quorum habitantium corpora, propter siccitatem
sunt subtilia, et artifices subtilium artium: & figuræ & dispositiones eorum
pulchræ: et propter humiditatem assuescunt habere ægritudines autumna-
les: et remissio in his est manifesta, & intensio et remissio horum appare-
bit propter effectus prædictos, secundum quod quodlibet ex eis simplicium natu-
ram habet manifestam. Nam aer calidus efficit corpus macilentum, et ci-
trinum: sitim prouocat, famem debilitat, cor calefacit, sanguinem corrup-
pit, febrem inducit, sanguinem de naribus prouocat, et menstrua: debili-

Aër cali-
dus.

uirtutes, poros aperit, laxat corpus, & digestionem impedit. Prodest
 uero habentibus catarrū, & reuma, paralyfi uniuersaliter, & particulari
 er, quæ fit ex humiditate. Aër uero frigidus econuerso. Sed Aër humi-
 dus, conseruat corpus humiditate, & prodest macilentis, & humectat co-
 rpu & carnē, præstans corpori aquositatē, & pulchrū colorem. Et aër sic-
 cus contrario. Obuiatur in his quæ fiunt ex aëre calido, præparādo hoc
 modo. Inueniunt Criptæ, uel Domus subterraneæ, in quibus morandū
 est: quæ domus uel criptæ, sunt inuestitæ, seu incortinatæ pānis, seu cor-
 nis subtilibus, & raris: & aqua frigida potanda est. Aëri uero frigido
 obstat, morando in locis calidis, & induendo bonas uestes, & cale-
 faciendo per ignem. Aëri uero Sicco, morando in loco delectabili, bi-
 uendo aquam frigidam. Aeri uero humido, morando in domibus altis,
 quas sol ortu suo repercutiat. Et sciendum est, quod iuuamentum acci-
 dens ex aëre, & ex sua frigiditate, non est ex sua substātia: & propter hoc
 suffocari uidemur in aere balnei. Aere uerumtamen egemus magis a
 qua: eo quod famelicus, & siticulosus, si strangulari iubeatur, eo disso-
 luto, uel liberato prius quam per strangulationem pereat, uelocius cur-
 rit ad aerem recipiendum, quam ad aquam, uel ad cibum. Est etiam pos-
 sibile, quod homo longiori tēpore uiuat, præter potū aquæ, quam præ-
 ter aeris attractionem. Et aer est unū ex elementis: & aqua est uapor re-
 solutus ex terra rorida, propter solis incessum per zenith loci illius: & na-
 tura uaporis, est sicut naturā terræ a qua resoluitur. Et hoc est ul-

Aër frigidus.
 Humidus.

Siccus.

timum de narratione sex Rerum non naturalium. Remanet

tamen dicere causam, quare sint sex. Et diximus, quod

causa in hoc est, quia huiusmodi uirtutes se-

quuntur, quæ sunt tres: scilicet Naturalis:

quam sequuntur Cibi & Potus, Pur-

gationes, & Constipationes.

Vitalis: quam consequū-

tur accidentia Ani-

mæ, et Aer circū-

stans.

Animalis: quam

sequuntur Motus, & Quie-

tes, Somnus & Vigiliæ.

D

Quare sex res
 nō naturales:

De Fructibus recentibus & Speciebus ipsorum.

Alimenta Rationabilia.

A	Cal. in i. & hu.	Albæ, ex corticæ, et a putrido mundatæ.	Mūdicat arenā de renib. et subtiliat; præseruat a toxico.	Faciunt inflationem.	Cum muri, & syrupo acetoso.	Temperata.	Autumno.	Senectuti.	Frigidis.	Nouritū laudat.						
	B	Cal. in i. & hu.	Maturæ, & quosæ, subtilium corticum.	Laxant uentrem, & accelerant pinguedinem.	Sitim inducunt, & nocent uelicæ.	Cum Grana ro acetoso.	Septentrionalia.	Autumno.	Decrepitis.	Frigidis.	Sanguis bonus.					
		C	Fri. in i. hu. in i.	Odorifera.	Febribus adurentibus.	Humorem corrumpunt.	Cum uino odorifero.	Mediterranea.	A. æstati.	Iuuentibus.	Caldis.	Natura lubricis.				
			D	Fri. in i. hu. in i.	Damascena dulcia.	Educunt choleram.	Impedimēto sunt stomacho.	Cum zaccaro ros.	Caldis.	Æstati.	Iuuentibus.	Choleris.	Humor aquos.			
				E	Fri. in i. hu. in i.	Dulcia, matura, & non lapidosa.	Stomachis debilibus.	Colicæ.	Cum alijs primo ipsa comesta.	Mediterranea.	Æstati.	Iuuentibus.	Caldis.	Sanguis frigid.		
					F	Ca. in i. hu. in i.	Grossa, & excorticabilia leuiter.	Tussi, & colicis.	Faciunt inflationem.	Cum Granis acetosis.	Temperata.	Autumno.	Senectuti.	I. empe. in cali.	Nouritū laudabi.	
						G	Fran. in oc.	Multæ succositatis.	Epati calido.	Pectori, & uoci.	Cum chalice mellito.	Cali. & humi.	Æstati.	Iuuentibus.	Flegmaticis.	Chimus modi.
							H	Gradus.	MELIUS EX RE ipsa quam queris.	IUVAMENTVM eius.	NOCVMENTVM eius.	REMOVENTIO NOCVMENTI eius.	Regiones.	Tempora.	Acetes.	Copexiones.
Naturæ.																
Nomina.																
Numerus.																

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones philosophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

Ficus. Eligunt albæ, magis nigris; ppter earū subtilitatē, & tēperantiā caliditatis earū: & diffi-
cultatē corruptionis ipsarū. Et Ficus uniuersaliter expellunt sordiciem sub cute generantē pe-
diculos. Verum quia ipsarū naturæ expellūt superfluitates ad cutem propter qd sunt pediculi
sordes, hic pes grauidosus febris & sudoris qñ corrūpūt. Conferunt autamen pectori, dorso,
maciei, renibus & coitui, & malo odoratui, accidēte ex caliditate stomachi. Delēt grossiciē sple-
nis. Et qñ miscēt cū aceto, & cū emplastrā ex eis splen, dissoluūt eū. Et R. dixit, qd sunt subtilia-
tiuæ sua cali. & ingrossatiuæ sua uiscolitate, Cū aceto hibite ipate, remouet earū nocumentum.

Eligitur usus
Cihariorum,
quando ascen-
dens, & signū
nutrimenti ad
augentur.

Vuæ. Eliguntur interiora uuarum magis granis, & corticibus: eo quod indigestabilia sunt
grana & cortices. Et prohibetur potus aquæ, in qua dissoluta est nix, post ipsas: quia facit in-
flationem stomachi, & maxime patientibus Colicam. Albæ ex eis, laxant magis nigris: &
quanto dulciores fuerint, tanto calidiores. G. Sunt iuuamento pectori, & pulmōni, & no-
cuiuæ epati & spleni. Ie. Cortices ipsarum frigidi sunt, & licci, & medullæ cali.

& humi. & aquositas ipsarum cali. & humi. in primo, & grana
ipsarum frigid. & licc. in secundo.

Perica. Eliguntur magis chrysomelis: propter minorem conuersionem & corruptuonem
ipforum: & quia grossiora sunt, Ideo inducunt febres tardius, uidelicet post mensem uel u-
num, uel duos: & sunt conuenientiora stomacho, & saporosiora chrysomelis. Aliæ uero dis-
positiones ipforum sunt similes dispositionibus ipforum. Et meliore, & di-
gestibilia ex Persicis sunt ea ex quibus facilius egre-
diuntur ossa. Alia uero contra.

Pruna. Eliguntur in febris: eo quod extinguit sitim, & educunt choleram. Prohiben-
tur, dearepitis, nisi biberint uinum uetus post ipsa. Sicca ex eis remouent appetitum
cibi. Gal. Cum decoquitur aqua ipsarum cum melle, & abstinē-
bit a cibo, post hæc erit magis laxatiuum. Dio. Dul-
cic recentia sunt nociua stomacho, & mul-
tæ laxationis: & siptica uete-
ra e contrario.

Pira. Eliguntur ad rehouendum absominationem, per stupicitatem, & aromaticitatem
ipforum: & prohibentur decrepitis, nisi comedant post ipsa zinziber conditum. Et im-
matura sunt difficilis digestionis. Gal. Sunt nutritiora inter alios fructus. H. Im-
matura infrigidant uentrem, & stringunt: & matura dulcia e contrario. Dios-
cori. Si pira decoquantur cum fungis, auferetur nocu-
mentum a fungis. Et grana pirorum.
interficiunt uermes.

Granata dulcia. Eliguntur contra asperitatem pectoris, & tussim (in alio, grossiciem) & no-
cent propterea, quia generant colicam (in alio, prohibentur: quia generant coleram) Et uu-
clei ipforum bulliti (in alio, torrefacti) uentrem stringunt: & in uza conferunt pulsatio-
ni cordis. Et cum granata comprimuntur, succus per compressionē educit chole-
ram, & sunt confortatiua stomachi, & epatis calidi. Tha. Vidi enim di-
xit, quod si quis comederit tres summitates malorum grana-
torum, præseruabitur uno anno ab ophthalmia.

Granata acetosa. Prohibentur post cibum, quia faciunt descendere cibum indigestum. Præ-
terquam in complexionibus calidis. Et est de melioribus cibis secundæ mensæ, quibus ute-
bantur calefacti post uinum. Et si decrepiti eis indiguerint, post eorum comestionem
accibiatur dyacitron: & sunt iuuameota doloris orificij stomachi. H. Qæ-
dam mulier patiebatur hanc ægritudinem, & curata est cum saulich &
fucō granatorum. Nam sedabat uomitum & dolorem cum
extinctione & humectatione

Apta huc que
supra Cano-
ne. 7. fol. 9.
& 10.

D 2

Ficus. Vuæ Perlica Pruna Pira Granata dulcia Gran. acetosa

De Fructibus, & Maneribus ipsorum.

Iuuamenta rationabilia.

	Omibus.	Omibus.	Meridionalib.	Orientalibus.	Calidis.	Meridianis.	Septentrionalib.	Regiones.
	Omibus.	Omibus.	Mentionat.	Princi. actus.	V eri.	Aetate.	Princi. Autumn.	tempora.
	Omibus.	Omibus.	Adultescenb.	Iuuenibus.	Adultescenb.	Pueris.	Iuuenibus.	Aetates.
	Cholerics.	Calidis.	Plegmaticis.	Temperatis.	Sanguineis.	Calli. & hami.	Cholerics.	Coplexiones.
	Humor frigi.	Sang. modicus.	Sang. hegma.	Sang. choleric.	Sang. sineople-	Chimus siccus.	Humor melan-	Quid generat.
					tus, immundus.		cholicus.	
	Dactyli mel- lui.	Cum Zucca- ro rosa. aut melle rosa.	Cum uino citrimo.	Cum uo- mitu.	Cum trisera minori.	Cum pe- nidis.	Cum fauo mellis.	REM O- tio Nocu- menti eius.
	Colicam.	Neruis.	Articulis.	Multum iu- uant stoma- chum, & fa- cile corrup- puntur.	Faciunt dolo- re stomachū, & conuertun- tur cito ad malum.	Stomacho et digestioni.	Tardāt di- gestiōē.	NOCU- MEN- TVM eius.
	Lætificant, & prouocāt ap- petitum.	Confortant cor.	Syncopi.	Prouocant uomitum.	Apostemati gutturis.	Præseruāt ab Ebrietate.	Fluxui Cho- lerico.	IVVA- MEN- TVM eius.
	Completa, & grosa.	A Sichem Hierosolymi- tanæ regio- nis.	Quę non sunt ponticæ.	Arrani, & Arui.	Magni, & ungri.	Multanū car- nium.	Maiores, & odoriferi.	MELI- VS EX RE ipsa quam queris.
	Fri. & sicc. in. r.	Cal. & hu. in. r.	Frig. & sicc. in. r.	Frig. & hu. in. r.	Fri. & sicc. in. r.	Frig. & sicc. in. r.	Fri. in. r. sicc. in. r.	Gradus.
	G. frig. & hu.	Theo. æqualia, in cal. & humi.	Theo. paucæ ca. & mulx sicc.	G. lo. fri. & hu.	Archi. G. cali. & humi.	lo. frig. & sicc.	Jo. frig. & sicc.	Natu- ra.
	Cydonæa.	Maladulcâ.	Malactrôla.	Gh. vomela.	Sycomeris.	Galbraura.	Nabach.	No mina.
	A 8	B 9	C 10	D 11	E 12	F 13	G 14	H Numerus.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Cydonea. Eliguntur contra fluxum sanguinis, ante cibum: quia stiptica sunt: & constipatis, post cibum: quia comprimunt. Nocent neruis; nisi post comestionem ipsorum inungantur oleo in balneo. Et sua proprietate prouocant urinæ fluxum. G. Sedant uomitum succo, & odore suo, nec corrumpuntur in stomachis ægrorum, quanto minus sanorum. B. Et succus eius magis conseruatur, quam succus pomorum, eo quod succus pomorum acefcit citius, aquositate sua & subtilitate.

Eligitur horum comestio Luua existente in signo terræna scentiū, & iuncta Fortunæ.

Mala dulcia. Eliguntur poma Hierosolymitana dulcia ad faciendum Rob, & tyrupos: propterea, quod temperatiora sunt omnibus alijs pomis. Et post hæc poma Sebestem. Et post hæc Forani, & Malni. Et poma confortant cor, & aromatizant stomachum, & meliorant digestionem, & lætificant animum, & decorant continentiam. Et delent syncopim, quando malticantur infusa aqua rosacea: quorum syrurus confert fluxui, & colicæ. Sed digeruntur grauitate.

Mala Acetosa. Syrupus qui fit de pomis immaturis, est iuuamentum toxicatis toxico animalium quæ uocantur Caruc (in alio, Carruc) & maxime contra alios modos toxicorum. Et hunc syrupum inuenerunt nouiter homines Indysabarion, id est, de regione illa. eo quod illi inuenerunt de eis in exercitu Muten. Et est utilis contra choleram, & contra ægitudine quæ dicitur Meschier & Chite. & omnibus inflationibus (in alio, inflammationibus) & corpus eius facit uentositatem, & dolorem stomachi, & stringit uentrem, & nocet neruis.

Chrysomela. Prohibentur habentibus stomachum calidum. quia succus eorum conuertitur cum recentia sunt: & cum antiquantur, conuertuntur in medicinam, quia succus eorum desiccatur: & ualet contra choleram, sicut thamarindi, & sibi similia. Et corpus ipsorum est generaliter pessimum, & eorum succus uelocioris conuersionis. Et si comeduntur post cibum, corrumpuntur, & supernatant in orificio stomachi.

Sycomori. Prohibentur de eis immatura, quia inflationem faciunt: & Rob qui fit ex eis, dicitur in capit. de Rob. G. Matura ex eis laxant cum frigiditate sua, & immatura constipant: & conueniens est, ut antequam comedantur, lauentur, ut asumentes efficiantur securi a no-cumento, quod efficiunt in stomacho & capite: & bibatur post comestionem ipsorum syrupus acetosus. Et immaturorum prohibetur malicia, cum quibusdam rebus subtiliatiuis, sicut trifera, & sibi similia. Alia non nominauit G. quia non inueniuntur in regione sua. Et dulcia ex eis sunt calida, & acetosa frigida.

Gulbraira. Ga Gulbraira omnia saporosiora sunt Zarolis, quæ sunt similia medicina, quam cibus, & ob hoc non debet plurimum ex eis comedi. Ruffus dixit, quia sedant uomitum, & stringunt uentrem, urinam multiplicant. Et zarolæ sunt stipticiores Gulbrairis, & conuenientiores uentri, licet Galbraire sint saporosiores. Et Gulbraira est cib. conueniens, plus con-temperans naturas ipsorum, quando exhibentur eis ad comedendum cum lacte.

Nabach. Est magis odoriferum Gulbraira. Et sauch quod fit ex eo, confortat stomachum, & est iuuamentum fluxui. Et Darriæ, Zarolæ sicut species Gulbrairæ. Et quando ponuntur contusæ in aqua, ingrossant aquam, ex uiscositate sua: & decoctio ipsarum commixta aceto, fortificat ipsum: & cerasa alterant choleram acetositate sua: & grana mirtilorum stringunt uentrem frigiditate, & stipticitate ipsorum.

D ;

Nabach

Gulbraira.

Sycomori.

Chrysomela.

Mala acetosa.

Mala dulcia.

Cydonea.

De Fructibus, & Maneribus ipsorum.

Iuuamenta rationabilia

	Septentrional.	Merdional.	Septentrional.	Temperatis.	Merdionalib.	Merdionalib.	Regiones.
Temperatis.	Septentrional.	Merdional.	Septentrional.	Temperatis.	Merdionalib.	Merdionalib.	Regiones.
Autumno.	Aethi.	Aethi.	In prin. aethi.	Autū. & hyem.	In quolibet.	In autumno.	Tempora.
Senectuti.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Omnibus.	Iuuenibus.	Senectuti.	Acraes.
Plegmaticis.	Calidis.	Cholericis.	Cal. & humi.	Temperatis.	Calidis.	Frigid. & sic.	Cōplexiones.
Sang. modicus.	Modicu nutri mentum.	Sang. aquolus.	Humor grois.	Sang. modera tæquantatis.	Sang. Regma ticus.	Sang. multus, & acutus.	Quid generat.
Cum syrupo acetoso permixto.	Cū post ipsos assumitur cibus.	Cum Penidjs zuccharinis.	Cum dactylis, & fauo mellis.	Cum syrupo acetoso simplici.	Cum zuccharo.	Cum Penidjs zuccharinis.	REM O= tio Nocuo menti eius.
Laxant uentrem.	Faciunt dolorem in uentre.	Digestioni.	Pectori, & gutturi.	Dentibus, & ori.	In stomacho.	Tarde descendit.	NOCU= MENTVM eius.
Frangunt lapidem, mundificant cutem.	Prouocant urinam.	In ægri tudini bus acutis.	Confortant uiscera.	Lubricas egestiones.	Commouent coitum.	Cōfert frangurix, & acuit intellectū.	IVVA= MENTVM eius.
Samara-candi.	Maturi.	Dulces, a-quosi.	Dulces, recentes.	Quod nō est supt. cum.	Magnæ, maturæ dulces.	Recens, dulcis.	MELI= VSEX RE ipsa quam quæris.
Frigi. in. 2. & hum. in. 3.	Frigidi & humid. in. 2.	Frigidi & humid. in. 1.	Fr. in. 1. sic. in. 2. in alio. fr. & hu.	Cal. hu. in. 1.	Cal. hu. in. 1.	Cal. hum. in. 2.	Gradus.
Io. c. h. le. f. h.	G. fr. & hum.	G. fr. & hum.	Io. frig. & sic.	Ca. sic. cū supt.	Io. c. h. lo. f. h.	Calid. summi.	Naturæ.
Melones dul.	Melones musf, & inspidi.	Melo. Indi, id est, Palestini.	Dactyl. Iyue- fres.	Bulluri dactyli incipit. dulces.	Musf, poma Paradisi.	Nux Indix.	Nomina.
A 15	B 16	C 17	D 18	E 19	F 20	G 21	H Numerus.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Melones. Prohibentur ualde maturi & dulces, propter caliditatem ipsorum, & uelocem conuersionem in uenis: & propterea, quia generant febres adurentes. Et non est hæc species Melonum, quam dixit G. frigidæ naturæ, cuius opinionem in hoc secutum est uulgus: quia non inueniebantur in regionibus suis. Et lo. etiam in hoc peccauit, dicens post comestionem illorum Melonum debere potari uinum, ad alterandum eos, et remouendum maliciam eorū. Et tunc maius nocumentum affertur, cū comeditur a multū famelico, et maxime cū post assumptionē dormit super latus dextrū. Post quorū assumptionē deambulatio bona est.

Eligitur, ipsorum comestio existere ascende in signo igneo, uel aquo.

Melones musci, et insipidi. Eliguntur hæc duæ species temperatis complexionibus: quia diureticae sunt: uenas mundificant, & renes, frangentes lapidem. Et quia in eis est absterio, infirmitates cutis abstergunt, & Morpheam. Et semina sunt fortiora in substantia ipsorum. G. Cum corrumpuntur, fiunt similes toxico. Et propter hoc si tales assumantur, uomendi. Melones qui sunt de Cucumeribus, assimilantur his, deficientes ab eis modicum, qui comedi debent infra duo fercula, uel mixti cum alio cibo. Verumtamen Filius Mes. dixit, quod sunt calidi (in alio, acuti) licet minoris dulcedinis.

Melones Indi, id est, Palestini. Eliguntur in febribus adurentibus, & ægri tudinibus, & complexionibus calidis. Et cum assumitur aqua eius cum zuccharo, uel aliquo acetoso, prouocat urinam, & uescicam, & renes lauat. & sunt nociui decrepitis: & humores crudificant (in alio, mundificant.) Nocent hepati & spleni, et stomacho, quando in eis est apostema (in alio, inflammatio) & multiplicatio assiduitatis eius, facit fluxum, & male digerere.

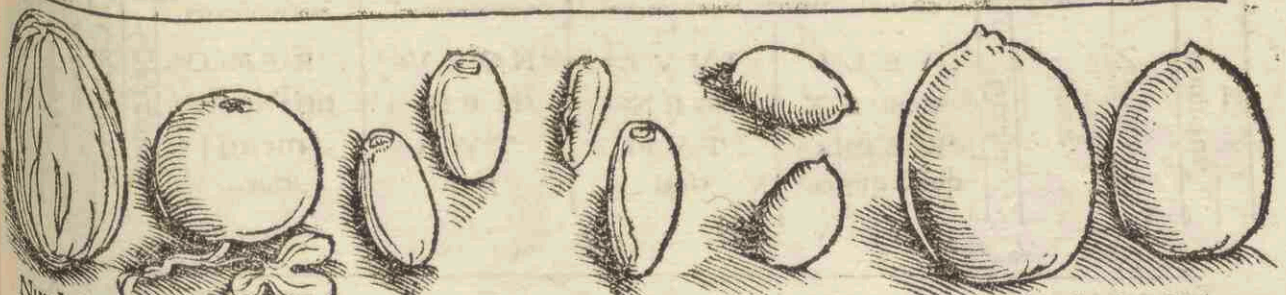
Gassalationes. Eliguntur ad confortandum stomachum debilem. & ad curandam dysenteriam intestinorum. Et sunt dactyli uiridis coloris, imutaturi. Et similiter operantur Bursuri, id est, dactyli aliquantulum dulces, recentes. Et syrupus eius est iuuatiuus ad sistendum motum cholerae, et sanguinis. G. Dixit, quod capsula, quæ paruos dactylos clausos continet inclusa in ea, totaliter composita est ex duabus substantijs. Vna substantia est frigida, & aquosa, et dulcis. Et altera stiptica & grossa. Et cum uincit aquosa in ea, digeritur. & quando uincit grossa, non digeritur.

Bursuri. Omne quod est de fructibus dactylorū maturum, sicut Rutal, est calidū & humidum, generatiuū opilationum, et est uelocis conuersionis (in alio, corruptionis) mollificans uentrem, et addit in spermate. Et illud quod est ex eis stipticū, sicut Bursuri, ad frigiditatem, et siccitatē declinat: & cum sit tardæ digestionis, abscondit fluxū, confortat stomachū, et generat uentositatē (in alio, uiscositatē) Et secundū quod declinat ad caliditatē, minuitur operatio ipsius. El'ast, id est, dactyli siccī, sunt temperatæ caliditatis, stringunt uentrē: et Rutal sunt maioris nocumēti quā dactyli cōpleti et maturi. Rutal, id est, dactyli propinqui maturitati.

Musi. Prohibetur multitudo assumptionis eorum, cum indigestionem faciant: & sunt nutritiua magis alijs fructibus, & minoris superfluitatis: & habent se in omnibus operationibus suis sicut Melones, qui sunt temperatæ dulcedinis. Et quando comeduntur cum zuccharo, uel fauo mellis, iuuant digestionem: maxime quando sunt maturæ, & bene mundatæ a corticibus: & bibatur post comestionem ipsius uinum odoriferum, quia aufert nocumentum, & maliciam eius.

Nuces Indiarū. Eliguntur maturæ ex eis: quia addunt in spermate, & iuuant dolorem anti-quum dorsi. Et senibus non oportet auferre nocumentum ipsorum, sed iuuenibus, cum quibusdam rebus sanguinem extinguentibus. Et anti-quæ ex eis, sunt fortioris caliditatis & siccitatis. & naturam stringunt: & cum corrumpuntur, nocent dentibus.

Si indigeatur huius comestione, existente infortunarum cōiuncti one, inuestigetur quādo Luna sit remota ab eis. 12. gra. D 4

Nux Indiarū. Musi. Bursuri. Gassalationes. Melones Palestini. Musi, & insipidi. Melones.

	Septentrionali.	Frigidis.	Imperatis.	Frigidis.	Septentrional.	Calidis.	Montuosis.	Regionis.							
	Hyemi.	Hyemi.	Veni.	Hyemi.	Hyemi.	Aetate.	Hyemi.	Tempora.							
	Decrepitis.	Senectuti.	Senectuti.	Inuentui.	Inuentui.	Adulescentib.	Decrepitis.	Acetates.							
	Frigid. & humi.	Frigidis.	Frigidis.	Calidis.	Calid. & humi.	Calidis & sic.	Frigidis.	Cöplexiones.							
	Sang. choleric.	Sang. acutus.	Medic. nutri.	Medic. nutri.	Medic. nutri.	Sang. Hegm.	Sang. calidus.	Quid generat.							
	Cum saulich de papauere.	Cum curulis recenibus.	Cū nucibus & amygalis dulcibus.	Cum penidns.	Cum afsatae comeduntur cū zuch.	Cum pasulis enucleatis. propter subtilitatem eius.	Cum seminibus (ali. papaueris) & amygdalis.	REM O= tio Nocu= menti eius.							
	Gutturi, & uoci.	Comburit sanguinem.	Opilationem faciunt uisceribus.	Tardedige- runtur.	Abscindunt menstrua.	Generat inflationem.	Generat bo- thor in ore, & guttur, et lin- guam aggra- uant.	NOCU= MEN= TVM eius.							
	Stomachis frigidis.	Dolori inte- stinorum.	Pectori, & p̄- seruant a to- xico.	Sæpe surgen- ti ad fellam.	Confortant retentamen.	Extinguūt a- cuitatem san- guinis.	Stupefactio- ni dentiū, & toxico.	IVVA= MEN= TVM eius.							
	Ex ounibus speciebus Rotal.	Coraseng, ma- gnæ.	Gartarofsæ rotundæ.	Recens, dulce.	Recentes, ma- gnæ, & com- pletæ.	Iurianæ, nō. corrosæ.	Quæ ueloci- ter enucle- antur.	MELI= VS EX RE ipsa quam queris.							
	Cal. & hu. in 2.	Io. ca. & h. in 1.	Cal. sic. in 1.	Cal. & sic. in 2.	Fri. in 2. sic. in 3.	Cal. humi. in 1.	Theo. c. h. in 1.	Gradus.							
	Fil. diuersarū na- turarum. lor. cal. & humi.	Carnes eius cal. & hum. regene- rata e contrario.	Archi. iunt cal. subullitate pro- ferūt. ca. sic. in 1.	G. Frig. & sic. Io. cal. & sic.	G. sic. e modi- ce calid. Macro- fr. sic. The. c. sic.	Io. calidæ, & humibæ.	Ori. calid. & sic. Theo. cal. & hu.	Natura.							
	Rotal, id est. da- cylis maturi.	Palsulæ.	Ficus sicæ.	Karrubli.	Glandes.	Iuubæ.	Nuces.	Nomina.							
A	22	B	25	C	24	D	25	E	20	F	27	G	18	H	Numerus.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Rutal. Cum antiquum est, minus humidum est: quando uero essecens, tunc plus caliditas habet, & magis generatiuum spermatis: & inducit sodam. Et quando decoquitur cum melle, & croco, multiplicatur caliditas, & siccitas eius, & additur malicia: quæ remouetur cum oleo. Loco nuclei eius ponuntur amygdalæ, & comeduntur cum papauere, & aqua rosarum. Et etiam post eas comeduntur lactucae cum aceto.

Repudiat hic Cibus, Luna in signo existente igneo, uel aqueo, & maxime cum Fortunæ fuerint angulis.

Palsulæ. Eliguntur carnosæ & puræ dulcedinis, ratione suæ caliditatis, & multi nutrimenti ipsius: & quia mundificant humiditates, & laxant: & maxime cum remouentur nuclei. Et si accipiuntur ex aqua earum cocta, laxabunt sicut uuæ. Et stipticæ ex eis, quæ sunt minus carnosæ, sunt minoris caliditatis, confortant stomachum, stringunt uentrem. Et illæ quæ naturaliter carent nucleis, sunt subtiliores, quam carnes uuarum dulcium.

Ficus siccæ. Prohibentur, quia nocent spleni, & hepatis sua grossicie: quia hæc duo membra naturaliter appetunt dulcia, quæ attrahunt stomacho, & quæ sunt sibi similia in natura: quæ attractione opilant uias, & sic addunt in grossicie ipsorum. G. Signum autem in hoc est, quia uidemus grossicium in hepaticibus animalium, quæ solent comedere Ficus. Et bonus sapor ipsarum & grossicies est, quia sunt multum nutritiuæ. Ipsæ etiam mundificant peccus, & pulchrum efficiunt colorem.

Karrubli. G. Utinam non ducerentur ad nos de Hierosolymitanis regionibus: quia eorum nocumentum est nobis apprensens, & magis quam in locis unde portantur: eo quod facit fluxum recens. Et quando desiccatur, stringit: quia deperditur humiditas eius, & remanet substantia terrestris. D. Recens est mala stomacho, & laxat uentrem: & sicca e contrario. quæ diuretica sunt, & maxime quando bulliuntur in musto, & fit condimentum ex eis. Et ex immaturis, quando fricantur uerrucæ, delet eas.

Glandes. Frigidæ sunt in primo, & siccæ in tertio, grossæ, stipticæ, difficilis digestionis. Naturam stringunt, & sanguinem menstruorum: & cum digeruntur, plurimum nutriunt. Et Castanæ sunt meliores, & dulciores. minoris siccitatis & stipticitatis. Et nutrimentum ipsarum, melius nutrimento Glandium. Et complexio ipsarum temperata inter caliditatem & siccitatem: tamen dicitur, quod sunt calidæ in primo gradu.

Iuiubæ. Gal. dicit, quod non inuenitur in eis operatio magna in conseruatione sanitatis, sed inuenit ipsas difficilis digestionis, generantes flegma, & modici nutrimenti, & malas stomacho. Et miror de ijs, qui contendunt, quod sint dulces cum acimine: cū extinguunt acuitatem sanguinis. Et utuntur eis ad prouocanda menstrua. Et nisi attribatur dictæ proprietati earum, manerent grossæ, unde hic sermo earum attribuitur proprietati. Ma. dicit, quod sunt temperatæ.

Nuces. Multociens accidit ex comestione ciborum acetosorum immaturorum stupefactionum: propter quod non permittuntur masticari cibi, unde digestio corrumpitur. Et curatio stupefactionum dentium fit cum rebus uiscosis, quæ inducunt, quod absterferunt acetosa, de uiscositate dentium. sicut portulaca, nuces, & farina sesamina, & pheludichi, & omnia unctuosa, uiscosa, & calida: etiam aprans frigiditatem complexionis neruorum dentium, per acetosa inductam. sicut sal.

Dactyli maruri. Palsulæ. Ficus siccæ. Karrubli. Glandes. Iuiubæ. Nuces.

Opiniones Philosophorum.

Electiones & Proprietates.

Frumentum. Eligitur rubeum, uiscosum, ponderosum, & quod dentibus facile frangitur, eo quod est multum nutritiuum, & est magis conueniens inter alia grana corpori temperato. Et quidam de Aethiopsibus nutriuntur cum alijs: sicut nutriuntur Indi cum grano Rizon, & Turca cum Milio. Vel quia distant a locis temperatis, uel quia non temperatur in illis partibus frumentum. Et frumenti maneries diuersatur secundum diuersa genera ipsorum, terras, & complexiones anni, & aetates, & recentiam seu uetustatem ipsius.

Amylum. Eligitur, quando solum decoquitur, uel cum lacte patientibus fluxum cholericum & dysenteriam. Quia quando preparatur cum Zacch. & oleo amigdalino, est iuuamentum tussi, asperitati pectoris, & reumati. L. Debent tamen apponi pro qualibet; Amyli, tria rotula aquae. & decoquatur donec redeat sicut succus, & postmodum recipiatur. Hoc tamen est minoris nutrimenti inter omnia quae fiunt de frumento: facit tamen opilationem uiscositate sua.

Sauich Tritici. Illud quod fit ex infusione sauich frumenti infrigidat, caliditatem extinguit, & sitim mitigat, quando bibitur cum aqua frigida, postquam lotum fuerit multoties cum aqua calida, ad remouendum ex eo uentositates, & inflationes. Et quod fit ex frumento elixo, est minoris uentositatis, & pluris caliditatis & nutrimenti, quod quod ex infusione sauich non elixi. Rasis tamen dicit, quod magis infrigidat, quod sauich Hordei: eo quod plus aquae imbibit.

Hordeum. Eligitur ex eo, quod est subtilioris corticis, & multae medullae, nouum, spissum, uiscosum, & ponderosum. Et hoc est de quo mandauit Hippocrates, fieri succum Kiski Hordei. i. e. farinae Hordei, cum lacte: & quod est generatum in corpore ex eo, fortificat, & mundificat. Et diuersatur secundum diuersos modos confectionum ipsius. Quoniam quando ex eo fit sauich, desiccatur: & quando decoquitur cum aqua, humectatur: & quando panis ex eo efficitur, neque humectatur, neque desiccatur. Et nouum ex eo, est minoris frigiditatis. Vetus & excorticatum, est ualde nutritiuum: cuius proprietates est, cito descendere ad stomachum.

Sauich eius. Eligitur ex eo, quod est temperate torrefactum, modici furfuris, & multae medullae, & lotum cum aqua dulci frigida: quod bibitur, ad infrigidandum, ante introitum balnei duabus horis, in Aestate cum Zacch. & stringit naturam cum syrupo constrictiuo. Hippocra. Si bibitur hora qua cum aqua frigida infunditur, stringit: post aliquod tempus laxat, humiditate aquae. Et est de cibis quiescentium, & calefactorum: sed nutrimentum eius, est minus nutrimento sauich frumenti.

Aqua eius. Eligitur, quae fit ex Hordeo nouo, pingui, & ponderoso. Cum infunditur, excorticatur, & teritur: & ponunt pro qualibet mensura Hordei. 14. aquae: deinde decoquitur, deducitur, & despumatur. Et tunc laxat naturam, sua uiscositate, & urinam prouocat, & sedat sitim sua humiditate, & aperit opilationes sua absterfione, & nutrit sua substantia, & uincit caliditatem febris sua qualitate. Et si immisceatur cum constipatiua, uel subtiliatiua, erit subtilians, uel constipans.

Triticum. Prohibetur quando fit ex azymo: propter hoc, quia est difficilis ad digerendum. Et cum supponitur ei Zacch. uel oleum Amigdalinum, confert aegritudinibus pectoris. Et quando decoquitur cum portulaca, & lingua arietis, confert sputo sanguinis. Et cum digeritur, plurimum nutrimentum generatur. Et quando sanus uult sibi cauere a nocimento ipsius, accipit post ipsum uinum antiquum, & miscet cum eo piper: & ex hoc expellitur eius nocimentum.

Repudiat pro nutrimento, quoniam est ascēdes Dominus aegritudinis illius, per quod eligit, licet sit signum terrae nascentium. Plinius lib. 18. cap. 21. prope finem.

Kisfi, uel Kischar.

Apta huc quae supra fol. 10. in Canone Octauo.

Triticum. Aqua hordei. Sauich hordei. Hordeum. Sauich Tritici. Amylum. Frumentum.

De Leguminibus & Naturis ipsorum.

Iuvamenta rationabilia.

A	16	cali. & siccin. i. Ic. sic. G. sic. Rizon.	Margaritinū, quod crescit in coctura.	Ardori sto- machi.	Patientibus Colicam.	Cum oleo & lacte.	Ombus. Hyem. Ombus. Calidis & hu. Lauda. Nutri.	Calidis. Aetiam. Iuuentum. Calid. & sic. Sang. nō mal.	Calidis. Aetiam. Iuuentum. Cal. & hu. nec. Bonū Nutri.	Frigidis. Hyem. Senectum. Frig. & lic. Sang. grol. he.	Calid. Aetiam. Iuuentum. Sanguinis. Sang. grolis.	Septentrio. Hyem. Decrepitis. Hegmatids. Meliorian. lētib.	Frigidis. Hyem. Iuuentū. Calid. & sic. Lac & sperma.	Regione. tempora. Aetates. Complexiones. Quid generat.
B	17	fr. in visce. in. i. Io. fig. & sic. Faba.	Clara, mun- da & integra.	Vigilijs, & sodæ.	Hebetat sen- sus.	Cum sale & origano.								
C	18	fr. in r. pa. hu. Io. fr. ipa. hu. Melch.	Recentes, grandes.	Tusstentibus cum febr.	Debilitati dentium.	Cum deco- quitur cum oleo Amig- dalino.								
D	19	cali. & hu. in. i. Or. fr. si. lo. cali. Phaseol.	Rubei, non corrosi.	Prouocāt ur- inam, & im- pinguant cor- pus.	Faciunt nau- seam, & so- nina mala.	Cum oleo, muri, & sy- napi.								
E	20	fr. & sic. in. i. G. sic. ele. fr. si. Lentes.	Quæ in aqua mersæ, cito ta- men siccan- tur.	Sedant acui- tatem sangui- nis, & confor- tāt stomachū.	Melancholiæ, coctui, & ui- sui.	Cum blētis, & triplēti- bus.								
	21	cali. sic. in. i. Io. Cali. Sic. Lupini.	Albi, & pon- derosi.	Lūbricos pel- lunt, purgant a scabie et ma- lis humorib.	Difficile dige- ritur & de- scendit.	Quā dimittit in eo amaritu- do, & come- ditur cū ace- to & muri.								
G	22	cal. & hu. in. i. Vni. H. c. & h. Fru. elixum.	Viscosum, pōderosum, plenum & squalens.	Corporibus laxis.	Tardē digesti- onis, generās humores ui- scosos.	Cum mulco sale.								
E		Gradus. Naturæ. Nomina. Numerus.	MELI- VS EX RE ipsa quam quæris.	IUVAS- MEN- TVM eius.	NOCU- MEN- TVM eius.	REMO- tio NOCU- menti eius.								

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philothophorum.

Electiones, & Proprietates.

Rizon. Est cibus temperatus, leuis ad digerendū, & conuertens naturam ad constipationē; maxime, quod ex eo est rubrum: & albū, quando decoquitur cū oleo amigdalino, uel sesamino, aut butyro cocto, non stringit uentrē, & mitigat morsurā stomachi & intestinoꝝ. Et quādo sic cum lacte recenter mulso, generat opilationes. Verūtamen aufert siccitatem eius, & impinguat corpus. Et quando præparat̄ cum oleo de carcamo, non generat opilationes, & laxat. Et dixerunt quidam, quod in ipso est aliqua caliditas. G. dixit, quod addat in spermate, & minuit urinam, egestionem, & uentositatem.

Faba. Prohibetur, quia facit inflationē, & molliciem carniū, & somnum, & lassitudinem. Et sicca sunt minoris nutrimenti q̄ recentēs. Et excorticatae coctæ cū oleo amigdalino, sunt minoris nocumēti (in alio, nutrimenti) q̄ coctæ non excorticatae. Et medulla earū abstergit. Et cortices earū sunt stipticæ: & ideo quidā Medici, temperatā fabam cū aceto decoxerunt, & dederunt ad comedendū patientib; apostema intestinoꝝ et fluxū. Et melius est, q̄ decoquant̄, uel torrefiant cū oleo amigdalino, postquā elixant̄ multotiens: q̄ tunc erūt iuuamentū pectori (in alio, exscreantibus) Aufert maliciā earū: Origanū, & sal. G. dixit, q̄ conseruāt sanitatē.

Mesch. In complexionē sua propinqua est fabæ, & propterea in comparatione est propinqua. Et est tardæ digestionis in stomacho: sed cum digeritur, generat humorem laudabilem. Et est bona febricitantibus. Et laxat, cum miscentur cum ea quædam olera. sicut spinachiæ. Et prodest cordi (alias pectori) quando præparatur cum oleo amigdalino.

Phasioli. Quidam Phasiolorum sunt albi, frigidi & sicci: & quidam rubei, caliditatem habentes, & inflationem: modicum tamen inflant, & plurimum nutriunt. Est & minoris inflationis faba, cuius humiditas est excedens. Et rubei ex eis habent subtilitatem, per quam descendunt menstrua. Et debent comedi præparati cum oleo, muria, & sinapi, & carui, & origano: & per hæc expellitur eorum malicia.

Lentes. Prohibentur habentibus complexionēs melancholicas: quia inducunt in eis alienationes, & febres quartanas, & lepram. Et quæ ex eis non sunt excorticatae, lubricant egestiones. Et quandoq̄ in decoctione, prima aqua eijcitur, postmodum stringit. Et quando ex aqua earum fit garus, prodest squinantia, & lubricat uentrem. Et sunt iuuatiuæ magis quando comeduntur cum spinachijs, bletis, cum multo oleo: & peiores sunt, quando comeduntur cum Themelich, id est, carnibus siccis, salitis. Ma. Habent in cortice suo acuitatem, cum qua laxant. Et earum medullæ stringunt.

Lupini. Quando coquuntur donec transeat amaritudo ipsorum, sunt difficilis digestionis, & non laxant uentrem: & amaritudo earum facit eos uelocis descensionis, cum qua interficiunt uermes, & digeruntur, & nutriunt nutrimento conuenienti hepatis. Et uniuersaliter urinam prouocant amaritudine, & sanguinem menstruosum, & foetum educunt, & aperiunt opilationem splenis, hepatis, & pulmonis. Quorum aqua melius operatur, q̄ eorum substantia. G. Sanguis generatus ex eis, non est malus. Io. Generant humorē grossum, & malū.

Fruentum elixum. Est tardæ digestionis & descensionis, generans humores uiscosos, si non descenderit. Et generat lumbricos, & cucurbitinos. Et succus qui fit ex farina eius, & aqua Kasfi, quæ fit ex eo, profunt tussi, & ægritudini pectoris, & apostemati pulmonis. Et cum debet decoqui, cooperiatur bene hyeme cum pasta, quæ sit inter coopertorium, & ollam: & decoquatur lento igne bene: nec discooperiatur, donec perfecte sit coctum: post eius perfectam decoctionem agitetur.

Adde quæ supra fol. 11. de Canone. 10.
E

Rizon. Faba. Mesh. Phasioli. Lentes. Lupini. Fruentum elixum.

Opiniones Philothophorum.

Electiones, & Proprietates.

Panis de Simila. Detestatur: quia propter generationē uiscositatis opilat, & inducit dolores articulorum, & lapidem; & hoc sua uiscositate, & quia tarde digeritur. Et est nutritibilior inter alios panes. Et ut amoueat malicia eius, comedatur brodium quod fit cum carnibus, ouis, et speciebus, et aqua compositum; et Tobegit, id est, cibus frixatus de carnibus & speciebus, ubi sint salita cum Prehidebergit, et Raberigit, Et qui fit ex farina proximo molita stringit uentrē, et habet in se de ignea caliditate. Et panis ex longinquo molitus e contrario. Et panes magni & grosi, sunt meliores, uel nutritiliores, et uelociore ad descendendum.

Panis Opirus. Eligitur habentibus colicam, & frigidis complexionibus: quia est uelocis descensionis (alias, nutrimenti) & habet aliquid de fursure: quia abstergit intestina, & ob hoc est minoris nutrimenti, Et desiccatur: & ad remouendum eius siccitatem, & ad augendum eius nutrimentum, ualet, si comedatur cum unctuosus, & cibus coctis cum lacte dulci. Et calidus ex eo est pluri nutrimenti, & uelocior descensionis (alias, nutrimenti) quam frigidus: & ille qui fit e grossa farina, sicut tarde mollescit infusus aqua cum conficitur, sic se habet huius esse in stomacho.

Panis Azymus. Azymi nutrimentum uiscosum, tardum, grossum: & nutrimentum eius multum, quando descendit a stomacho. Verumtamen generat lapidem, opilat splenem, et hepar. Et est de cibis utentium labore graui. Et cum necessarium fuit comedere ipsum, accipiatur post zinziber, seu triferā. Deinde bibatur aqua mellis. Et addatur his post hoc exercitium, balneum, fricationes cum eis, et longus somnus. Et multi inter eos qui comedunt, incidunt in pessimas ægitudines, & moriuntur ante senium.

Panis Rizon. Detestatur, propter siccitatem eius adquisitionem per ignem, quæ additur siccitati naturali: ob quam est tardæ digestionis, faciens uentositatē, et colicam, quæ propterea præparatur cum quibusdam rebus subtiliatius. Et modus quo melius comeditur ad molliendum pectus, est brodium rumicis, cum oleo amygdalino, et cum Rahib, id est, lacte acetoso, facto ad mitigandam caliditatem, & cum alijs sipticis stringentibus. Et Rizon colorem faciei efficit bonum, et uidere bona somnia facit, et impinguat corpus.

Panis de furno, uel focalario. Detestatur, propter combustionem superficiei, & semiple-nam cocturam profundī. Et diximus multotiens, quod panis Azymus, & non coctus, est de cibis exercitantium, & fatigantium: et quiescentibus multum obest: & utentes eo sentiunt de nocumento ipsius tractu temporis. Sed ad remouendum nocumentum eius, desiccetur & torrefiat, & misceatur cum aqua & zuccharo.

Panis in testis factus. Panis qui coquitur in testa, est malus: maxime, quando miscetur cum oleo. quia naturam stringit, generat opilationes, & humores malos, crudos in corpore. Et qui indiget comestione ipsius, multiplicet eum, frumentando salem (in alijs, bene fermentando salem) & faciat eum bene decoqui. Et licet oleum opilet poros, & prohibeat ingressum ignis decoquentis in eum, ideo companagium melius cum quo sumitur, est cibus qui fit ex speciebus aromaticis (in alio, acutis.) &c.

Panis de gastellis. Panis gastellaceus est, qui fit super paruis lapillis igneis: sicut fit in uillis. In quo pane hæc tria sunt mala: quia combustus in superficie, semicrudus interior, & mixtus cineri: propter quod est peior pane decocto in furno. Et quando comeditur cum carnibus unctuosus coctis, abscinditur aliquid malicie ipsius. Et melius quod fit post comestionem ipsius est, cum bibitur uinum purum: & consequenter moueatur motu laborioso: quia ex hoc remouetur nocumentum eius.

Apta huc que
supra fol. 118
Canone. 11.

B 2

Panis de Simila. Opirus. Azymus. Panis Rizon. De Furno. In Testa Coctus. Castellaceus

De Herbis huc oleribus, & proprietatibus ipsorum.

Iuuamenta rationabilia.

	Calidis.	Calidis.	Frigidis.	Frigidis.	Septentriona.	Septentriona.	Mentionalib.	Regiones.
	Ombus.	Aetati.	Hyemi.	Hyemi.	Hyemi.	Hyemi.	Aetati.	Tempora.
	Iuuentuti.	Iuuentuti.	Seneſcunt.	Decrepiti.	Seneſcunt.	Decrepiti.	Iuuentuti.	Aetates.
	Calid. & frigl.	Calidis.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Calidis.	Cōplexiones.
	Nutr. apulſalis.	Nutri. modicū.	Nutri. modicū.	Nutri. acutum.	Humor acutus.	Nutri. inſanū.	Nutri. modicū.	Quid generatur.
1	Cum miſcen- tur cum a- pijs.	Cum naſtur- cio.	Cum lactu- cis: & econ- uerſo.	Cum appiſa.	Cum ſcario- lis, & aceto.	Cum folio fatuo, id eſt, Portulaca.	Cum Erucis ſylueſtri- bus.	REMO- tio Nocu- menti eius.
2	Coitui, & uiſui.	Retardat di- geſtionem.	Efficat ſo- dam.	Sitūm facit, & moratur diu.	Nocet hemi- granæ.	Obtenebrat uiſum.	Spermati, & coitui.	NOCU- MEN- TVM eius.
3	Vigilias, & gomorreas. ſedant.	Infrigidat he- par calidum.	Aperit opi- lationes.	Saporat frigi- da ſercula.	Addit in ſper- mate, & coi- tu.	Subſtātia ſtri- git, ſuccus laxat.	Stupefactio- ni dentiū, & delet porros.	IVVA- MEN- TVM eius.
4	Amplæ, et citrinæ.	Recens, & dulcis.	Hortula- num.	Hortulanū, recens, & te- nerum.	Quod mi- noris eſt a- cuitatis.	Odoriferum.	Amplæ ſo- liorum, & te- nerorum.	MELI- VS EX RE ipſa quam queris.
5	Fri. & hu. in. 2.	Fri. in. a. ſic. in. 2.	Calli. & ſic. in. 2.	Cal. & hum. in. 2.	Cal. in. 2. hu. in. 1.	Ca. in. 2. ſic. in. 2.	Fri. in. 3. hu. in. 1.	Gradus.
6	Io. frig. & humi.	Ori. & G. fr. eth.	G. calid. et ſic.	Io. cal. & ſicc.	Io. cal. & hu.	Ori. Theo. Io.	Frigi. et humi.	Natu- ra.
7	Lactuæ.	Scariora.	Apium.	I haec, id eſt, berba Pireni.	ErUCA, & Na- ſurcium.	Kadharrudi.	Portulaca.	Nomina.
8	A	B	C	D	E	F	G	H
9	50	51	52	53	54	55	56	Numerus.

D O M V S T A C V I N O R V M

Opintones philolophorum,

Electiones, & Proprietates.

Lactuca. Ior. G. Sanguis generatus ex Lactucis, est melior generato ex alijs oleribus, & amplioris nutrimenti, & melioris descensionis, & neq; stringit, neq; laxat: quia in ea non est stipticitas, neq; falsedo. Et eligitur ex eis illa, quæ non habet lac: quia frigidior alijs: & est conueniens puncturæ stomachi. Quando autem abluatur aqua, debilitat uisum, & mitigat htim. Io. Frigida & humida in primo, prodest petori, & nocet stomacho.

Scariola. Licet sit frigida & humida temperate, nihilominus præstatur sibi de aliorum naturis, quia fit in æstate calida accidentaliter, cum fiat amara: & in autumno sicca, & propterea ingrosat & exasperat: & scdm hoc in hyeme & uere, cum amaritudine sua aperit opilationes splenis & hepatis. Et ex eis syluestris fortior est in hac operatione, & confortat stomachum. Et succus eius confert inflammationibus calidis. Et elixata bene, stringit uentrem, præparata cum speciebus.

Apium. Eligitur ad prouocanda menstrua, & urinam, expellit uentositates, aperit opilationes, & confert stomacho. Crudum & coctum tarde digetitur, & propterea debet eum præcedere cibus, cum quo misceatur. Et folia ipsius purgant urinam, magis quam laxant: & radices suæ econuerso. Ru. dicit, quod prouocat urinam, & stringit uentrem. Et consulendum est, quod non comedatur tempore, quo mouentur animalia uenenosa, eo quod aperit uias, & iuuat ad transeundū uenena interius. Et est duorū modorum, Napticum, & Romanū.

Thachon. Moris est Medicorum, præcipere, ut masticaretur ante potum medicinarū. Horribilis saporis, quia stupefacit instrumentum gustus. Et modico ex eo assumpto, confert ad digerendum & descendendum. Mentha G. calida & sicca in tertio gradu, conferens nausæ. Et generat uentositatē. Et modicum ex ea, digerit sua caliditate naturali: & multum ex ea, crudificat humiditate superflua, quæ est in ea. Et aromatizat stomachum, digerit, & appetere facit. Et quando sola comeditur, inducit pruritum in cute, Et addit in coitu, & appetitu ciborum, & necat uermes.

Eruca, & Nasturtium. Eligitur utentibus coitu: quia emittit uentositatem facientem uirgam erigere, & generat sperma, & laxat uentrem, & urinam prouocat. Et calefacit calefactione manifesta, & subiliat: & propterea debet misceri cum aliquo prohibente fumositatem ascendere ad cerebrum. Et Nasturtium calidum & siccum, necat uermes, obest stomacho, & uesicæ, & inducit stranguriam, resoluit uentositates, & incidit flegma.

Radharuchi, id est, Ocimum. Prohibetur a stomacho: quia est tardæ digestionis, & conuertitur in choleram, & commouet uentositatem. Et ingreditur numerum ciborum subtiliorum, mundificat humiditatem pectoris, & stringit, & laxat uentrem. Et non mirentur de hoc sermone nostro, cum dixerimus de una re, quia stringit & laxat: eo quod possibile est habere in se duas uirtutes diuersas, sicut caulis: quarum altera fortificata secundum naturam materię conuenienter operatur. Et possibile est, quod ipse cibus sit siccus naturaliter, & humidus accidentaliter.

Portulaca, & Citraria. Dissonum uidetur, quod res acetosa remouet stupefactionem dentium: nisi accideret ex uiscositate sua: & quia stiptica est, confert excoriationi intestinorum, & dysenterię, et fluxui sanguinis mulierum, & sputo sanguinis. Et sedat uomitum, & cum sua frigiditate extinguit choleram, et abscindit appetitum coitus, et mitigat arsuram uesicæ, et renum, et delet porros. Citraria, seu herba Apum, calida et sicca in primo, confortat cor, et hepar, et lætifficat animam, et purificat (in alio, uiuificat) mentem, et dissoluit melancholiam.

Apta huc que
supra fol. 12.
Canone. 12.
norantur.

E 3

Lactuca.

Scariola.

Apium. Thachon.

Eruca, et Nasturtium.

Ocimum.

Portulaca.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Cicera. Ru. dicit, quod operatur in carne, sicut fermentum in pasta, & acetum in terra. Et nigrum ex eis frangit lapidem, & protocat urinam, & menstrua, & embrionem ejicere facit. Et album ex eis habet in se abstersionem: quia mundificat splenem, renes, & hepar. Sunt in eis etiam substantiæ duæ, salsa, & dulcis, Salsalaxat uentrem, & dulcis urinam prouocat, Semen Nasturcij deficit a Sinapi modicum.

Sinapis. Pipet, calid. & sicc. in quarto gradu, calefacit interiora frigida, & subtiliat cibos grossos, & modicum ex eo prouocat urinam, & multum laxat. De Cimino nigro, melius est ponderosius, & est calid. et sicc. in tertio gradu, subtiliatium, & resolutiuum uentositatum frigidarum. Semen Papaueris albi frigid. est in tertio gradu, & fomnoriferum. Oleum Sesaminum calid. in primo, humid. in secundo, & fastidiens. Carui siccum in totum, resoluuit uentositates, prouocat urinam, interficit uermes. Ciminum commune, & Napticum, id est, montanum, est siccum sicut Carui: quo cum inungitur cutis, facit citrinum colorem.

Aberesim. (in alio, Kesim) Aberesim, id est, semen Ferulæ, est sicut Ciminum: & melius ex eo est citrinum quod assimilatur folijs Altiæ. Et ex Altiæ melior surculus, paruorum foliorum, est & calid. & sicc. & acutum. Origanum duo sunt modi. Vnus ex eo est longorum foliorum, & est certioris operationis. Et aliud rotundorum foliorum, & est calid. & sicc. facit digerere, & adpetere cibum, & resoluuit uentositatem. Sumach, melius ex eo est rubeum, retinens fluxum cholericum. Ruta G. calid. & sicc. in tertio gradu. Dio. Confert toxicatis, prodest uisui, & nocet coitui.

Origanum.

Porri. Minoris sunt operationis, quam Napticum, id est, Montanum: minoris uero eis sunt in subtiliatione & mundificatione: & conferunt sanguini Hemorrhoidarum. Ruta uiridis calid. & sicc. in tertio gradu, conferens Epilentia. Coriandrum, Hip. dicit, quod est calid. cum stipticitate: & generaliter, aliqui frigidum dicunt. Crocus calid. & sicc. confortans membra interiora, & aperit opilationes, & facit transire cibum, cor lætificat, Flos Carrami calid. & sicc. inducens bonum saporem in cibis, & facit excoqui carnes grossas: & in eo est stipticitas.

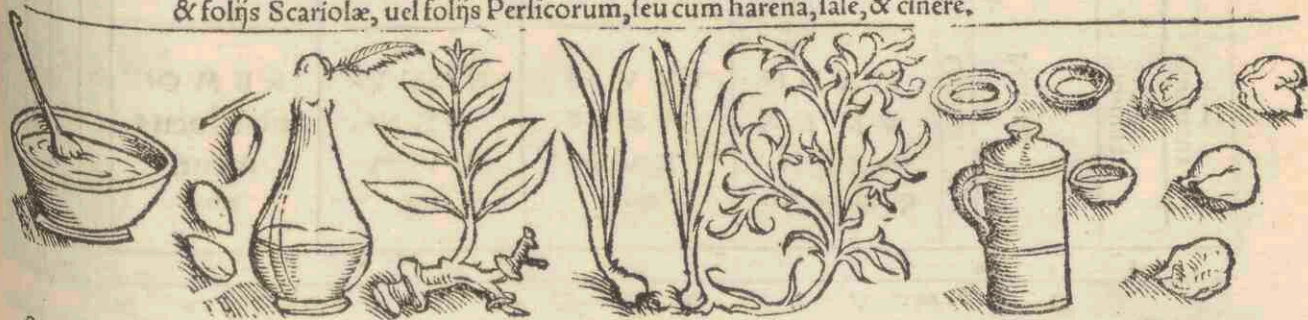
Folia Asæ. Calida & sicca, conferunt digestionem. Ex Asa melior est, quæ est boni saporis. Melior est Carmen, quæ est calid. & sicc. in quarto gradu, fortis subtiliationis & dissolutio- nis. Digerit, & adpetere facit cibum, augens foetorem secessus. Piper longum calid. & sicc. est, impinguat stomachum, & mundificat ipsum, & caput. Spica aromatica, calid. est & sic. Zinziber, calid. & humid. (in alio, sic.) Darlini calid. est in secundo gradu, sicc. in tertio: de quo melius est odoriferum, leue. Prouocat urinam, & menstrua, & nocet uesicæ.

Oleum Sesaminum. Confert grossiciei pectoris, & pulmõis, gutturis & gulæ, obtpans uentræ, contrariu toxicis, laxat stomachu auferens malum seiporem ciborum, quoniam ex eo condiunt. Oleum de nucibus, fortis est caliditatis, dissolutiuum, & iuuamentum complexionibus frigidis. Oleum recens, quod fit ex cõfusione oliuæ uiridiu, est frigi. et quod fit ex nigris antiquatis cal. est. Et Reblebi dicit oleum, quod defertur sub bardis camelorum. Oleum Omphacinum, quod fit de oliuis recen- tibus, quo utuntur seruitores in negocijs suis. Oleum Cartaminum calid. est, et fastidiosum. Et Sabutinum (in alio, & Rasu.) esli. est & humi. grossum, & fastidiosum.

Agrestis succus. Eligitur ex ea, & ex succo uuæ, quod uindemiai tempore suo, & teris non cum cortice. Et eligit de lemoncelloræ succo, qui fit ex decorticatis, et cuius auferunt grana: de- inde premunt. Et de succo Sumach eligit, quod decoctat per terebellum, manibus non cõfutum. Et de succo granatoræ eligit, quod tritum fuerit in mortario uitreo, uel marmoreo. Et inter succos fru- ctuum melius est clarum, odoriferum, non horribilis uel mali saporis: et quæ non permutant, nec in malis uasis reconduntur, imo uasa uitrea, quibus recondi debent, lauentur cum uitro trito, & folijs Scariolæ, uel folijs Persicorum, seu cum harena, sale, & cinere.

Apta huc quæ supra fol. 11. Canone. 12. & fol. 13. nota- tantur.

E 2

Succus Agrestis.

Olea uaria, Galanga.

Porri.

Anerum.

Sinapis.

Cicera.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Acetum, & Acetata. G. Opiniones philosophorum conueniunt in siccitate ipsius, & discrepant in caliditate & frigiditate. Nam quidam dixerunt, quod est frigidū: eo quod cholera mitigat. Et alij dixerunt, quod est calidū: eo quod super petram sparsum bullit, & frangit lapidem. Et melius quod de eo dicitur, est quod sit calidū potentia, & frigidum actu: & iudicare rem per actū, seu per formā, est rationabilius q̄ per potentiā G. Licet forte habeat aliquā caliditatem, tamē stringit cū sua siccitate naturā: et cum melle est incisiuū, et subtiliariuū, conferens tussi flegmaticæ. Et quidā medici consueuerūt cum eo curare spurū sanguinis.

Radix plantæ Asæ, seu Stringar: & est radix Amadehon. Eligitur ad faciendum compositum cum aceto: quia generat acuitatem in eo, per quam humoree subullat, & superflua incidit, appetitum conferens, ad transeundum, & digerendum cibaria grossa: utpote capita, hepata, renes, & his similia. Et quando præparatur cum brodio, uel fassamento, frigidis cum aceto forti; erit cibus fortis: & dicitur acutus.

Cucumeres. Eliguntur longi, ut Citrulli: quia urinam prouocant, & naturam mollificant, & mitigant sitim. Sed Citrulli sunt frigidiores, & subtiliores: propter quandam amaritudinē, quæ in eis est. Et in eis est etiam modicum stipticitatis. Et accidit comedentibus ipsos recentes sitis, maxime in quorum stomacho est cholera: eo quod cōuertuntur. Rapæ calidæ sunt & humidæ, nutrientes multum, et generātes sperma. Vrinam prouocant, & neq̄ laxant, neq̄ stringunt, & faciunt appetere cibos. G. Quando elixantur bis in aqua, & postmodum præparantur cum aceto & sinapi, aqua ipsarū confert Surnę (in alio, Suniæ.)

Melongianæ. Diuersantur in complexione, propter uetustatem, & recentiam, dulcedinem, & amaritudinē. Nam ueteres amaræ, calidæ sunt & sicca, facientes bothor oris. Et recentes dulces, frigidæ & sicca sunt: quæ crudæ existentes, sunt difficiles ad digerendum: & coctæ econtrario. Sed temperatæ cum aceto & carne, addunt in appetitu ciborum: quia confortant orificium stomachi. Verum elixari debent antequam præparantur, cum aqua & sale: & sunt cibi assueti, nec earum nocumentum adparet uelociter: & peiori modo quo comeduntur, sunt asata.

Rafen. Eligitur, eo quod cibos digerit, & aperit opilationes splenis, & hepatis, conferens stomacho, & transitui per intestina, & mitigat uentositates, frangens maliciam aceti, & acuitatem ipsius. Cappares calidi sunt & sicci in tertio gradu. Qui præparati cum aceto, aperiunt opilationes splenis, & hepatis, mollificantes duriciem ipsorum: et extenuant humorem melancholicum: uentrem mollificant, & abstergunt flegma stomachi. H. Capparis est cibus medicinalis. G. dicit, quod est iuuatiuus spleni, iuuamento quo Absinthium hepati confert.

Cepæ. Eliguntur, ut humores subullient, appetitum reparent. Ventrem mollificant, urinam prouocant, sed uisum hebetant, bonum efficientes colorem. Tamen prohibetur comestio ipsorum, ab illis, quorum corpus est fluxile, aut temperatum: sed comedant ipsum habentes dura corpora. Et longum, rubeum ex eis plus habet acuitatis, quam rotundum, album & siccum. Crudum melius est molli cocto. Et generaliter omnes uentositatem faciunt, & chimum malum: & nocet infirmis, cum multiplicatur eorum comestio.

Allia. Eliguntur, quia humores incidunt, corpus laxant, urinam prouocant, aperiunt opilationes, & educunt uermes cucurbitinos: clarificant uocem, & auferunt tussim, ex frigiditate. Et prohibentur, quia nocent oculis, capiti, renibus, & pulmōni, & siti: & quia uelociter retrahunt temperatas complexiones, a temperatura. Et cum decoquuntur, quousq̄ remoueat eus acuitas, frangitur uirtus eius: & maxime, quando infunduntur in aceto, & comeduntur cum lacte & piscibus. Et ipsum est magis Medicinæ simile, q̄ cibo.

Apta huc que supra fol. 13. Canone. 14.

Allia. Cepæ. Rafen. Melongianæ. Cucumeres. Radix plantæ. Acetum.

De Herbis & condimentis.

Iuuamenta rationabilia.

Quib. replunt.	Omnibus.	Siccis.	Omnibus.	Calidis.	Omnibus.	Omnibus.	Regiones.
Vtri.	Quæ reperunt.	Hyemi.	Hyemi.	Hyemi.	Aestati.	Quæ reperunt.	Tempora.
Decrepitis.	Iuuenibus.	Senio.	Senectuti.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Acetes.
Frig. et hicc.	Cholericis.	Vlceribus hicc.	Frigi. & humi.	Coplex. inflam.	Cholericis.	Cerebro calido.	Cõplexiones.
Nutri. bonum.	Nutri. modicũ.	Humor acutus.	Sag. et sperma.	Fleg. grossum.	Nutri. modi. hu.	Sang. malus.	Quid generat.
Elixatus, deinde præparatus cū Muri.	Suffrixatæ cum Muri.	Cum aceto, & sinapi.	Cum multa decoctione.	Cum pipere, oleo, & sale.	Cum Muri, & sinapi.	Cum multo oleo.	REMOſtio NOCUMENTI eius.
Vilis ſto-machi.	Digestionem impediunt.	Comburent sanguinem.	Retardant digestionem.	Morbis melancholicis.	Conuertunt, descendentes uelociter.	Visceribus.	NOCUMENTVM eius.
Addit in coitu, & aperit opilationes.	Tuſſi, & pectori.	Succus earũ aufert fur-fures.	Excitant coitum.	Quia recipiunt omnes ſapores.	Sitim mitigant.	Aperiunt opilationes.	IUVVAMENTVM eius.
Recens, & cuius ſumitates decliues reſpiciunt terram.	Pluuia in-fuſæ.	Quæ ſunt dulcis ſaporis.	Rubææ, dulces, & hyemales.	Melongiani, & magni. ali. Calangæ magni.	Recentes uirides.	Recentes, citrini.	MELIUS EX RE ipsa quam queris.
Calid. in. 1.	Frigid. in. 1.	Calid. & ſicc. in. 1.	Caſ. in. hu. in. 2. in. 2.	Fri. & hu. in. 2.	Ca. in. al. in. 2.	Giradus.	
G. ſpat. Ru. cal. ſpa. lo. cal. & hu.	Io. ſri. Ori. cali. & humi. ſpate.	Ori. ca. & hu. acure. lo. c. et ſic.	V. muer. aliter calid. & humi.	Mey. & G. frig. & humi. multũ.	G. frigi. & hu. mi. lo. cal. hu.	Aſſimilant cau- lib. ſed ſe difficil. et tardè deſeſio. a ſoa. ca. & ſic.	Narrura.
Sparagus.	Spinachia.	Bleca.	Patnaca.	Lerra ruſtu.	Cucurbitæ.	Caules ouari.	Nomina.
A 71	B 72	C 73	D 74	E 75	F 76	G 77	H Numicus.

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Spargus. Eligitur, quia est conueniens stomacho: & quia inter olera multum nutrit; maxime hortulanus, quia humidior est syluestri. Et qui oritur infra lapides, mundificat absq; forti calefactione, & infriagatione: & decoctus, mollificat uentrem, & prouocat urinam. Et syluestris, cum terra in principio ueris aduritur. Nascitur in principio autumnii. Et Cardones Lactuili calidi sunt & humidi: quia addentes in coitu, sudorem faciunt redolere. Nocent cerebro. Et Cardones Asinini assimilatur spargis in natura.

Spinachia. Eliguntur ad mollificandum uentrem, propter uelocitatem suae descensionis. Et qui est frigidae complexionis, comedat ipsas cum Muri, Darfina, & Pipere: & qui est calidae, cum Coriandro, & oleo amygdalino. Et Atriplices deponunt choleram, & mollificant uentrem: quia in se humiditatem habent. Et Atriplices. & Bletae paruae, frigidae sunt, & propterea conferunt adurenti febre, & ictericiae. Neq; stringunt, neq; laxant, nisi praeparantur cum oleo, & muri: quia tunc laxant et profunt stomacho.

Bletae. Prohibentur ratione stomachi, propter humiditatem, quae est in eis: per quam humiditatem laxant in colica, & exopilant, & resoluunt grossiciem splenis. Et radix eius generat flegma. Et succus eius laxat. Et substantia eius constipat. Verumtamen radix eius magis laxat. Porri minus allis, & cepis habent caliditatis, & siccitatis, & acuitatis: & sunt iuuatiuae uentositatibus, quae sunt in intestinis, & hemorrhoidibus praeparati cum oleo, & etiam crudi: & acetosi frigi. & sicc. confortant uiscera, & uentrem stringunt.

Pastinacae. Comeduntur crudae & coctae: quarum nutrimentum est minus nutrimento rari, uerum ipsae calefaciunt, laxant, & subtiliant, & urinam prouocant, et inflant, & commouent coitum, et generant sanguinem habentem aliquantulum corruptionis & maliciae. Et in quibusdam regionibus inueniuntur boni odoris. Et sunt difficilis digestionis, et maxime quando recentes, seu inueteratae fuerint in terris earum, Et prohibitio praedictae maliciae, fit cum Aceto, Muri, & Sinapi.

Terratufuli. G. Non est in Terratufuli sapor apprensus, propter quod recipiunt omnes sapores. Vnde cum commiscetur cum eis species calidae, efficiuntur calidi: et e conuerso. Et sanguis generatus ex eis, est grossior temperato. Et ipsi generant aegritudines melancholicas, & anhelitum oris corrumpunt. Et melior modus quo comeduntur, est cum multo oleo, & carnibus pinguibus. Fungi sunt eiusdem speciei: et sunt interficientes: propter quod nolumus narrationem facere de eis. Terratufuli diuersificantur secundum diuersitatem terrarum ipsarum.

Cucurbitae. Eliguntur pro cibis contra tussim, & febrem: quia si reperiantur (in alio, retinentur) in stomacho, humores conuertuntur ad eas: et propterea debent praeparari cum acetosis. G. Corruptio accidit eis ratione decoctionis ipsarum: ite accidit eis ex permutatio- ne ipsarum ad humorem quem inueniunt, uel propter moram longam ipsarum in stomacho: & sunt propter insipiditatem ipsarum nota, recipientes omnes sapores ciborum, qui praeparandi sunt cum rebus conuenientibus unicuiq; complexionis. Et laxant uentrem, & prouocant urinam. Et quando fit ex eis Chabis, conferunt habentibus complexionem calidam. Chabis, est cibus, qui fit cu Cucurbitis prius coctis, et postea praeparatis cu farina & melle.

Caules ouati. Similantur Caulibus, tamen sunt minoris desiccationis. Qui elixari & praeparari debent cum oleo multo, & muri: quia ipsorum elixatio cum aqua & sale obest stomacho: & ipsi prouocant urinam, & maxime oua ipsorum, quando sunt recentia: & praferunt ab ebrietate, & ebrios curant.

Apta huc que
supra fol. 12.
Canone. 12.

Spargus. Spinachia. Bleta. Pastinaca. Tubera. Cucurbitae. Caules ouati:

De Lacte, & Condimentis alijs, De Ferculis suffrixatis, & postmodum infrigidatis, & Lactea acetosa, & Caseo, & Oliua. Lumenta rationabilia.

	Septentriona.	Meridionalib.	Meridionalib. in alio. part.	Meridionalib.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Regiones.
	Hyem.	Aestati.	Aestati. V. cit.	Aestati.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Tempora.
	Deceptis.	Iuuenibus.	Adultescenb.	Adultescenb.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Senibus.	Aetates.	
	Frigidis.	Calli. & humi.	Temperatis.	Temperatis.	Calidis.	Excitantibus.	Frigidis.	Complexiones	
	Sang. acurus.	Sang. frigidior temperato.	Nutrimmentum bonum.	Humor laudabilis.	Nut. mult. grol. non malum.	Multiplicat nutrimentum.	Humor melan-cholicus.	Quid generat.	
	Cum fit ex eis prius mustus.	Cum uino ueteri, & odorifero.	Cum passulis, siue nucleis.	Cum gargarismo hydro mellis.	Cum nucibus amygdalis, & melle.	Cum comeditur inter duo fercula.	Cum comeduntur infra fercula.	REMO- tio Nocu- menti eius.	
	Sitim exci- tant.	Neruis, et me- lancholiæ.	Febribus.	Gingiujs, & dentibus.	Opilat.	Lapidi, et re- nibus.	Sodæ, & ui- giljs.	NOCU- MEN- TVM eius.	
	Subtiliat fle- gma.	Choleræ.	Pectori, & pulmoni.	Mitigat si- tim.	Mollificat cor- pus, & impin- guat.	Sedat fluxū assus.	Excitat appe- titum.	I V V A- MEN- TVM eius.	
	Bene cocta, et humida.	Præparata eū pullis colum- barum.	Pecudum iu- uenum.	Qd est multi- butyri.	Temperati la- ctis, et alijs cō- uenientibus.	Vinctuosi fa- poris (alias, unctuosus, fa- porosus.)	Quæ sunt de Coqui, id est, de regione illa.	MELI- VSEX RE ipsa quam quæris.	
	Calid. & defic- cata.	Frigi. & licc.	Tempe. R. Cal.	Frigi. & humi.	Frigi. & humi.	Gal. cali. et. sicc.	Gradi- Natu- rx.		
A	Suffrixata.	Galauna.	Lac dulce	Lac acetosum.	Calidus recens.	Calidus uetus.	Oliuæ nigrae.	Nomina.	
B	78	79	80	81	82	83	84	Numerus.	
C									
D									
E									
F									
G									
H									

Opiniones philosphorum,

Electiones, & Proprietates.

Suffrixata. (alias, Suffrixa.) Eliguntur habentibus flegma in stomacho: eo quod ignis consumpsit humiditatem eorum. Quapropter siccitate ipsorum desiccantur humiditates stomachi, & stringunt orificium fundi ipsius stomachi, & nutriunt corpus nutrimento calido & sicco. Ei quod ex eis fit cum speciebus calidis, erit duræ digestionis: & propter hoc species non debent adponi in ferculis his infrigidatis.

Gelatina, & Sulcius. Eliguntur habentibus complexionibus flegmaticas, (alias, inflammatas) & prohibentur frigidis. Conferunt coitui. Nocent autem podagtae, & neruis: nisi conseqatur comestionem ipsorum, comestio chalce meilis. Et hi cibi de extremitatibus gressibilium, sunt meliores, quam facti de piscibus, uel carnibus albis, & teneris, & carnibus Vaccinis. Et cocī procurant, ut geletur acetum, ad faciendum Gelatinam, cum modis zarolarum, amylo, & extremitatibus Hedorum lactentium. Helem est brodium Ascipicij infrigidatum, et colatum ab unctuositate ipsius: quod est simile Gelatinæ et Sulcio.

Lac. Compositum est ex tribus substantijs. Ex Sero, quod est calidum & acutum, subtilians humores: & laxat. Et ex caseo, qui est factus constipans, & generans humores grossos, & opilaciones, & lapides in renibus. Et ex unctioso, seu butyro, quod est calidum & humidum. Et diuersantur partes istæ. Nam quædam ipsarum augentur: & quædam minuuntur, iuxta animalium diuersitates. Et lac Asininum confert consumptis. Et lac Camelinum confert Hydropicis, quando miscetur cum urina ipsorum.

Lac Acetosum. Eligitur post quadragesimum diem partus, & diuersatur secundum modos præparationis. Nam coctum cum rizo, uel frumento, est tardæ digestionis. Et illud cui amotum est butyrum, et factum est acre, propter ductionem, conueniens est habentibus complexionibus calidas. Et illud cui ablatum est butyrum, & serum, & dicitur Daug (in alijs, Daufum) confert stomacho calido. Et cum lapides torrefacti ponuntur in eo, et dimituntur donec consummatur aquositas eius, confert fluxui. Et illud, a quo separatum est grossum per coagulum, cum syrupo acetoso (alias, sinapi) sumptum, confert pruritu.

Caseus recens. Qui est propinquior caseus nouitati, est melior: & quanto longinquior, est pluris sitis, & difficilioris digestionis. Qui diuersatur secundum animalia quorum est. Et Colustrum est frigidum et humidum, & impinguat corpus: & aqua eius mundificat uenas, & confert complexionibus hepatis calidi, & corporibus temperatæ caliditatis. Saufi. (alias, Laui,) id est, Floricum, quod fit de sero bullito cum lacte, est mediocre inter caseum recentem, & colustrum. Et aqua lactis acetosi, frigida est & sicca in secundo gradu, & lac non multum acetosum cum speciebus, est cali. & sic.

Caseus uetus. Detestatur, quia est difficilis digestionis, faciens sitim, & malum nutrimentum: & quanto est acutior, & asperior, tanto peior: eo quod coagulum præstat sibi acuitatem. Et consumptio aquositatis ipsius, præstat sibi desiccationem. Et propter uiscositatem etiam ipsius generat lapidem, & maxime in corporibus inflammatis. Et elixatus prius, et postmodum expressus, et assatus, stringit: et cum comeditur cum rebus calidis & siccis, sicut sale, & oliuis, est maioris desiccationis.

Oliuæ. Sunt Oliuæ duobus modis. Oleaginæ: quæ sunt multi nutrimenti. Et unctuosæ, in aqua seruata: quæ sunt stipticæ, & ex stipticitate sua confortant appetitum, & stomachum, & maxime quando comeduntur cum aceto. Et maturæ ex eis calidæ, & immaturæ frigidæ. Et de rubeis generatur humor utellinus. Et Oliuæ nigræ sunt pluris olei, quam cæterorum modi oliuarum: & sunt magis propinquæ ad generandum choleram: ita quod possibile est, quod fiat propterea fluxus. Acetum tamen frangit maliciam ipsarum.

Apta huc quæ
supra fol. 14.
Canone. 16.

F

Suffrixata. Gelatina, Sulcius. Lac dulce. Lac acetosum. Caseus recens. Caseus uetus. — Oliuæ,

De Lacte, et ijs quæ sunt ex lacte, et modis ipsorū, et condimētis, et ouis.

Iuuamenta rationabilia.

	Meridians.	Frigidis.	Temperatis.	Septentriona.	Septentriona.	Temperatis.	Septentriona.	Regiones.
	Hyem.	Hyem.	Ver.	Hyem.	Hyem.	Ver.	Hyem.	Tempora.
	Decrepus.	Senectus.	Senectus.	Iuventus.	Iuventus.	Adul. et decrep.	Iuventus.	Acutes.
	Siccis.	Frigidis.	Frigidis.	Calidis.	Calidis.	Temperatis.	Calidis.	Cōplexiones.
	Sang. optimus.	Hlegma. saluum.	Humor acutus.	Nutri. matura.	Humor laudab.	Nutri. modicū.	Sang. multus.	Quid generatur.
	Cum rebus stipicis.	Cum aceto- sis, unctuo- sis.	Cum come- ditur cū mul- tis cibis bo- nis.	Cum uino ueteri.	Comeditur solum ci- trinum.	Cum uino rubeo.	Cum origa- no, & sale.	REMO- tio Nocu- menti eius.
	Humectat stomachū.	Sitim exci- tat.	Digestioni.	Ructuosita- tem fumo- sam.	Retardant di- gestionē, ge- nerant len- tignes.	Exercitan- tibus.	Colicæ, uen- tositati, et uer- tiginī.	NOCU- MEN- TVM eius.
	Educit supflu- itates pulmo- nis, gñatas p frigiditatē, & siccitatem.	Prouocat ru- ctū, & appeti- tū, mūdificat stomachum.	Appetitum excitat.	Exercitan- tibus.	Addunt in coitu.	Conualescen- tibus.	Exercitan- tibus.	IVVA- MEN- TVM eius.
	De lacte pe- corino.	Temperata in acuitate, & uehementi ca- liditate..	Quod fit cū multo uino, & sinapi, & lacte.	De Iohani- chor regio- ine sic dicta.	Recentia, ma- gna.	Frixa, rotun- da.	Semialsa.	MELI- VSEX RE ipsa quam quæris.
	Gradus.							
	0	0	0	0	0	0	0	
	1	1	1	1	1	1	1	
	2	2	2	2	2	2	2	
	3	3	3	3	3	3	3	
	4	4	4	4	4	4	4	
	5	5	5	5	5	5	5	
	6	6	6	6	6	6	6	
	7	7	7	7	7	7	7	
	8	8	8	8	8	8	8	
	9	9	9	9	9	9	9	
	10	10	10	10	10	10	10	
	11	11	11	11	11	11	11	
	12	12	12	12	12	12	12	
	13	13	13	13	13	13	13	
	14	14	14	14	14	14	14	
	15	15	15	15	15	15	15	

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Butyrum. Effectus Butyri recentis, est sicut olei recentis, conferens habentibus superfluitates in pectore & pulmone, & indigentibus maturatione & mundificatione ipsorum: & maxime cum comeduntur cum melle, uel zucchiario. Et natura Butyri cocti, sicut natura recentis Butyri. Verumtamen est uelocioris caliditatis, propter salis admixtionem. Quod etiam quanto plus antiquatur, tanto uehementius calidum, & mundificatum est.

Kemach, id est, compositum. Immutata & integra, per seipsum non dentur pro compana-
gio: imo comedantur, cum cibaria grossa & unctuosa multiplicentur in prandijs, ad remouen-
dum fastidia ipsorum. Et ipsa faciunt descendere cibum uelociter, & sitim concitant: & sple-
nem ingrossant, maxime in complexionibus calidis: & diliguntur ad comedendum cum
assatis super carbones, & cardigene: & cum cibis infrigidatiuis. Nam & ipso-
rum comestione, sentitur permutatio melior saporis unius cibi
ad saporem alterius.

Kemach, con-
dimentum.

Chures cum oleribus. Preparatum cum Origano, expellit uentositates generatas ex lacte.
Et preparatum cum sinapi, subtiliat grossiciem ipsius. Et cum preparatur cum
Apio, & Mentha, & cum herba Charione, id est, Piretri (alias,
Chaidos, id est, Piretro) efficitur boni saporis. Et cucur-
bitæ preparatæ cum lacte, sunt iuuatiuæ stomachi calidi: &
frangit maliciam ipsorum sinapis, &
cimimum magnum cum oleo.

Oua cum Hepatibus. Dicam naturas quoque & Hepatis uniuscuiusque per se. Nam cum fue-
rint permixta, sunt grossæ substantiæ, & difficilis digestionis: & postquam dige-
runtur, corpori multum nutrimentum præstant. Et sanguis gene-
ratus ex eis, laudabilis est. Hepata etiam in seipsa sunt sa-
porita, & præcipue cum fuerint hepata anserum, uel
gallarum pinguium: quæ non debent mul-
tiplicari in cibis, & maxime quadrupedum.

Oua Gallinarum. Meliora ex Ouis, sunt Oua Gallinarum, & calidiora, cum sunt recentia. Et
calefacta, & complete decocta, eo quod dura, uel fastidiunt, uel uelociter non descendunt: uerum
cum digeruntur, multum nutriunt. Et semiaffata nutriunt uelociter nutrimento multo. Et elixa
in aceto, uentrem stringunt. Et quæ sorbentur ex eis, cum rebus subtiliatiuis, efficiunt reuma e
pulmone & pectore. Et cum sorbentur simpliciter, conferunt calefactioni hyphophagi, stoma-
cho, uellicæ, & sputo sanguinis, & uocem clarificant. Et magis iuuatiua ex elixis sunt, quæ pro-
ficiuntur in aqua bulliente ad coquendum.

Oua Perdicum. Sunt subtiliora Ouis Gallinarum, & minoris nutrimenti. Et melior preparatio Ouo-
rum est uniuersaliter. Ponantur ad elixandum in aqua bulliente cum sale & aceto, sic ut cum aqua pro-
portionetur conuenienter, ita quod superficies aquæ, æquetur extreme superficie Ouorum. Et similis præ-
paratio predictis in bonitate, est, quando agitantur cum oleo, muri, & modico uino: & ponuntur in uase
quod suspendat in caldario continente aquam calidam: deinde cooperiat, & accendat ignis de sub-
tus, usque ad decoctionem perfectam. Et frixa & suffrixa in oleo sunt mala, generant enim lapidem,
& faciunt fastidium, & colicam. Et preparata in aquis, sunt digestibilia.

Oua Anserum, & Anatum, & Strutionum. Sunt hæc uniuersaliter grossa, & tardæ digestionis: di-
ligens tamen comedere ea, comedat citrinum ipsorum. Et scias, quod citrinum ouorum omnium subtilius est
albo, & album est humidius citrino. Et nutritiora ex ouis, & subtiliora, sunt oua habentia duo
uitella. Minoris nutrimenti sunt oua gallinarum sine gallo. Ex quibus duobus predictis non ge-
nerant animalia. Et similiter nec oua generata in defectu Lunæ. Sed plurimum sunt generantia: eo
quod oua a nouilunio usque ad plenilunium, & replentur, & humectantur, & sunt laudabilia ad ge-
nerationem. Et econuerso, quæ generantur a plenilunio usque ad nouilunium.

Apia huc que
supra Cano-
ne. is. foliis.

E 2

Butyrum. Condimentum. Chures cum oleribus. Oua cum hepatibus. Oua Gallinarum, Perdicum, Anserum, Anatum, &c.

De Carnibus Animalium, & naturis ipsarum, & de Recentibus, & Salsis

Iuuamenta rationabilia

Orientalibus.	Temperatis.	Meridional.	Septentrional.	Septentrional.	Septentrional.	Septentrional.	Septentrional.	Keio res.
V. eri.	V. eri.	V. eri.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Tempora.
In fine iuuetu.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Acates.
ppings rãandẽ.	Temperatis.	Calidis.	Cholerics.	Frigid. & hu.	Cal. & hum.	Calidis.	Calidis.	Cõplexiones.
Flegma.	Nutri. delicis a temperato.	Nutrimetum multum.	Nutri. legumatum.	Fruetum in cure.	Sang. Melancholicus.	Melancholia.	Quid generat.	
Cum brodijs stipticis.	Cum chalce mellino.	Cum motue & balneo.	Cum zinzibere, & pipere.	Lorus, & torrefactus.	Cum decoquantur cum oleo. & lacte.	Cum speciebus frigidis, & humidis.	REMO= tio Nocu= menti eius.	
Cõuetis pati nauream, & abominationem.	Colicæ, quãdo sunt salitẽ.	Splenicis.	Aegritudinibus multis.	Cerebro, & uisui.	Colicæ.	Faciunt pruritum.	IVVA= MEN= TVM eius.	
Stomacho tẽperato.	Velocis defensiõis, seu digestionis.	Vtẽtibus exercitio.	Exercitantibus, & fluxũ cholericum patientibus.	Cibum digerere facit, & descendere.	Luctantibus.	Corporibus præstant uires.	MELI= VSEX RE ipsa quam queris.	
Animales, pingues.	Hedorum rubeorũ, ad brunum tendẽtes, a sex mẽsib. infra, ppigores natuuitati.	Propiniores natuuitati.	Iuuenes exercitantes.	Adriatici maris.	Pingues, humidæ.	De animalibus humidis.	NOCV= MEN= TVM eius.	
Cal. & hu. in. 1.	T pate cal. in. 2.	T pate cal. in. 2.	Cal. & hiet. in. 2.	Ca. in. 2. sic in. 3. al. cal. & sic in. 1.	Ca. in. 2. sic in. 3.	Cal. ipac. in. 3.	Gradus.	
Le. cal. et hu. in comparatione Caprarum.	Io. immortis cali. in humi. quã carnes agnorũ, et fa cilioris digestio.	G. meliores sunt in humi. quã carnes agnorũ, et fa cilioris digestio.	Le. frigi. & sic. in comparatio. ne Caprarum.	Io. calidum. & ficum.	Calli. & sic.	Minoris sunt ca liditatis, q̃ carnes siccæ.	Naturæ.	
Carnes Arictu.	Capr. Hedorũ.	Vitolorum.	Vacc. Carnel.	Sal.	Car. salit. sic.	Miliste.	Nomina.	
A 92	B 93	C 94	D 95	E 96	F 97	G 98	H Numerus.	

12 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Carnes Arietum. Prohibentur carnes pecudum: quia malum sanguinem generant. Et Agni faciunt nutrimentum multum, calidum & humidum. Verum flegma generant. Et Arietes annales temperatiores sunt minoribus se. Et istæ carnes sunt in uere meliores, quæ in alijs temporibus: quæ præparantur indigentibus infrigidatione cum aceto, & indigentibus descensione cum muri: post quas bibitur uinum album subtile: deinde accipitur Calche zucarinum

Carnes Caprarum, & proprie Hedorum. Eliguntur carnes Hedinarum, propter bonum nutrimentum quod præstant: & prohibentur ex eis carnes foeminarum, seu marium plurium annorum: quia sunt difficilis digestionis, & mali chimi. Et carnes Caprinae uniuersaliter, conferunt pustulas patientibus, & Bothor, & præparandæ sunt in uino rubeo, dulci. Et Hedinarum carnes in hyeme malæ sunt, in æstate bonæ, & in alijs temporibus mediocres. Vocantur uero Hedi, usque ad sex menses, & annales post annum, & duorum annorum post duos annos. quia quanto antiquiores, tanto peiores.

Carnes Vitulorum. Quorumlibet siccorum animalium carnes iuniores, temperatiores sunt in humiditate & siccitate: propter additionem humiditatis nutrimentalis, & siccitatis naturalis, sicut Vitulus. Et carnes quorumlibet animalium humidorum seniores, sunt temperatiores iunioribus, sicut Arietes, qui sunt conuenientiores corpori temperato, carnibus Vaccinis. Et ab autumno, usque ad medietatem ueris, sunt mali, & in æstate tota boni.

Carnes Vaccinæ, & Camelinæ. Eligitur brodium Ask pitij infrigidatum, & colatum, & uocatur Helem, habentibus epar calidum, & istericis, & his similibus. Verum habentes frigidas complexiones, comedant cum alijs, pipere, darfim, & mentha (in alio, ruta.) Et carnes Camelinæ, sunt conferentes patientibus ueram sciaticam, & molestiam febris quartanæ. Expellitur autem nocumentum ab eis, cum extenuantibus ipsorum grosficiem, sicut zinziber conditum & siccum, (in alio, sal.)

Sal. Eligitur ad præparandos cibos inspidos, & faciendum ipsos transire per membra: & est desiccantium corporum: rectificatur tamen cum sisamo, eo quod humectat eius acuitatem, unctuositate sua, & impingat corpus sua substantia. Et semina papaueris temperant caliditatem Salis, cum frigiditate ipsorum: & semen Canabis, licet sit calidum, & desiccantium spermatis, est tamen subtiliatium, & prouocantium urinæ. Et Origani expellit unctuositates, uentositates, uenenositates. Et herba Asæ facit appetere cibum. Et diximus de residuis speciebus, quando locuti fuimus de speciebus.

Vide supra fol. 13. can. 13.

Carnes salitæ, Siccatae, & Misise. Comparantur carnibus recentibus ex quibus fiunt. Sal tamen addit in eis caliditatem, & siccitatem, & minuit nutrimentum eius: propterea debent præparari cum lacte, uel brodio facta cum ouis, butyro, uel oleo sisamino, & cum pinguedinibus recentibus. Et meliores quæ saliantur de carnibus, sunt quæ duræ, & pingues, quibus conueniet desiccatio salis. Et sunt conferentes flegmaticis, & humidis, quando ex eis recipitur modicum.

Misise. Id est, carnes incisæ, subtiles, & longæ, salitæ, & desiccatae in sole: quod & Machamar dicitur. Recipiunt qualitates specierum, quæ ponuntur in eis, sicut ameos, piperis, cardamomi, & coriandri: quæ sunt bonæ hydropicis, & inflatis: & maxime quæ positæ fuerunt in aceto, eo quod minus sunt siticulosæ. Auferunt etiam fastidium factum ex cibis unctuosiss, & sedant sitim quæ accidit Ebrjjs.

Huc apta canonem. 17. supra fol. 16. F 3

Carnes Misise. Salitæ, & siccatae. Sal. Vaccinæ, & Camelinæ. Vitulorum. Caprarum, & Hedorum. Arietum.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Carnes Gazelorum. Carnes syluestres omnes malæ sunt. generant enim sanguinem grossum, & melancholicum. Gazelorum tamen minoris sunt maliciæ inter alias. Post quas Leporinæ sunt iuuatioræ decrepitis, & habentibus complexionem frigidam. & maxime senes ex eis. Iuuenibus tamen non sunt conuenientes: qui si comedere appetant ex eis, reponant ipsas una nocte in succo Granatorum, & aceto, Lactentes uero, & exeuntes a lacte, dum dicimus, intelliguntur adolescentuli Gazelorum.

Carnes Leporinæ. Eligitur cerebrum ipsorum assum, contra tremorem, cum comeditur cum pipere: quod confert indigentibus cura delicatiora, nec est bonum indigentibus, cura subtiliora. Ipsum etiam stringit naturam, & urinam prouocat: & quia pascua sua in campis assumit, factum est siccæ naturæ. Nam omnia, quæ pascuntur in campis, sunt sicciora pascentibus in domo. Et carnes Ceruorum & Arietum montanorum sunt omnes malæ et nociuæ.

Grues. Eliguntur ita, ut assumatur post comestionem ipsarum chalice mellitum, & uinum bibatur croceum, citrinum, & res quæ procurent exitum ipsarum uelociter: eo quod sunt neruosa, & grossæ pinguedinis, & propterea comedi debent post interfectionem ipsarum, cum dimittuntur uno die, uel duobus, et ligatis lapidibus in pedibus suspendantur: ut teneræ fiant carnes ipsarum: & decoquantur bene in earum decoctione, ut facilius digerantur cum comeduntur. Et taliter fit omnibus, quæ sunt de huius natura.

Bistardi. Prohibentur, quia grossæ sunt carnes, & duræ ad digerendum: & meliores sunt ad comedendum, postquam interfectæ steterunt uno die. Infigantur pectoribus & coxis ipsarum alliorum frustra multa, cum pipere, & etiam cum speciebus. Et quando digeruntur, nutriunt multum, & quæ reperiuntur in nidis, laudabiliores sunt senibus. Verum tamen accipiatur post eas chalice mellitum, & uinum bonum uetus, cum zinzibere conditum.

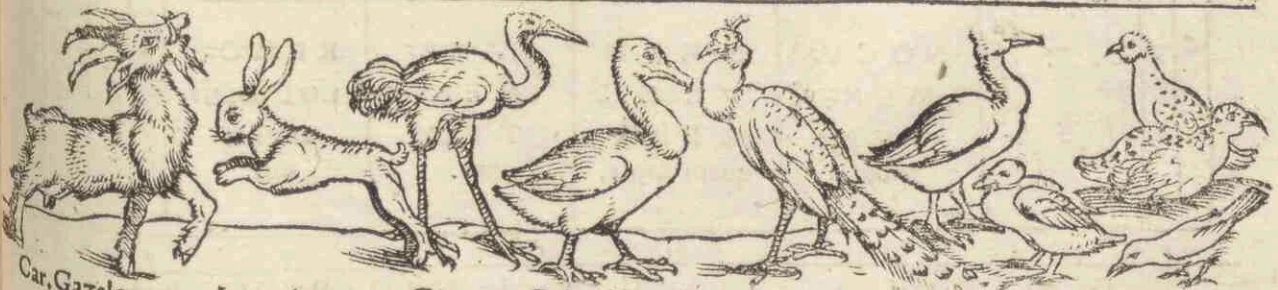
Pauonum carnes. Odiuntur, quia sunt magis lactosæ carnibus aliarum auium, & magis difficiles ad digerendum, & magis similes corticibus cephalionum. Debent autem ipsi Pauones post interfectionem morando per unam noctem, suspensi cum pondere, bene decoqui. Prohibetur autem comestio illorum hijs, qui utuntur quiete & statu: eo quod sunt de cibis exercitantium, & motu utentium. Vinum tamen uetus bonum, facit eos digerere.

Anates, & Anseres. Eliguntur cum assantur, & inunguntur cum oleo, ad auterendum horribilem odorem ipsarum. Et in præparatione ipsarum, ponantur multæ species calidæ ad remouendum ipsarum grossiciem, & odorem prædictum: eo quod carnes ipsarum malæ sunt, duræ, & non conuenientes stomacho, propter difficultatem digestionis ipsarum. Humidiores inter carnes auium domesticarum, sunt carnes Anserum: & humidiores inter carnes auium lacualium, sunt carnes Anatum: quæ quia superfluitates multiplicat, febres generant cum uelocitate.

Perdices parvæ, seu Sturni. Sturni, Phasianis sunt in natura propinqui. Et secundum ordinem se habent in temperantia & subtilitate. Nam Sturni principaliter consequenter Phasiani: ultimo Perdices, propter desiccationem ipsorum. Qui non sunt cibi quibus uti debet sanus, & maxime motu utentes. Et meliores inter carnes Phasianorum, Coturnicum, & Turturum sunt, cum comeduntur in autumnno.

Apra huc quæ
supra fol. 17.
Cano. 18.

F 2

Car. Gazelorum, Leporinæ, Gruum, Bistardorum, Pauonum, Anserum, Anatum, Sturnorum

De Aibus.

Iuuamenta rationabilia

	Montanis.	Septentrional.	Frigidis.	Temperatis.	Septentrional.	Nivosis.	Occidentalib.	Regiones.
	Hyemi.	Frigidis.	Hyemi.	V eri.	Hyemi.	Hyemi.	Hyemi.	I tempora.
	Decrepitis.	Decrepitis.	Decrepitis.	Pueris.	Decrepitis.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Aerates.
	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Temperatis.	Frigidis.	Frigid. & hum.	Temperat. in ca.	Cöplexiones.
	Sang. calidus.	Humor chol.	Humor acut.	Nutri. temperat.	Nutri. inlaud.	Sang. fortis ca.	Sang. temperat.	Quid generat.
	Cum coriandro, & acet.	Cum oleo amygdalino.	Cum brodijs humidis.	Cum bono uino, odorifero.	Cum fatigatione ante intersectionem.	Cum aceto, & coriandro.	Cum succo fructuum.	REMOtio Nocuumenti eius.
	Hepati calido.	Humiditibus primis.	Cerebro.	Vtentibus motu.	Stomachis.	Cerebro, & uigilijs.	Laxant stomachum.	I V V AMENTVM eius.
	Artericæ, & frigidis.	Addunt in spermate, & coitu.	Addunt in erectione uirgæ.	Addunt in cerebro, et spermate.	Patientibus colicam.	Paralyfi ex frigiditate.	Velocis digestionis.	MELI V S E X R E ipsa quam quæris.
	Nidafij, & humidi.	Affatæ, & pingues.	Captæ cum laqueis.	Pascetes de India: in regione nostra, uiridibus, & libero campo.	Quæ sunt temperate uocis.	Acquirentes iam sibi cibum bisarti.	Annale hyrcinum.	NOCVMENTVM eius.
Cal. & sic. in. 2.	Ca. & fic. in. 2.	Ca. & fic. in. 2. e	ipare cal. in. 2.	Cal. & sic. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Diuerfantur.	Frigidiora sunt	Gradus.
Ind. cal. & sic.	G. c. & filio, duriores carne galinarum.	le. cal. & sic. & maxime macilent.	Mel. temperate calidi.	Med. cal. & sic. cum temperamento.	G. cal. & muleg hu. lo. humore relupessunt.	Pullis colubini.	Castrea aialia.	Naturæ.
Columices.	Auiculæ Guzar.	Nigret. Merule.	Gallar.	Galli.				Nomina.
106	107	108	109	110	112	112		Numerus.
A	B	C	D	E	F	G		11

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Coturnices Odiuntur alsatæ: quia siccæ sunt, maxime nutritæ cum elleboro. Et Turru-
res calidæ sunt, & siccæ. Verumtamen earum siccitas est fortis. propter quod non comedan-
tur ex eis nisi pulli ipsarum, & ultimo remanentes in nidis. Et Sturni & Al-
chata habent in se superfluitates, & sunt malæ digestionis, & mali nu-
trimenti: & sanguis ex eis generatus, calidus est, & siccus.
Et Alchata est siccior, & unctiosa ualde, obtem-
perans eas.

Auiculæ, & Cuzardi. Prohibentur, quia dum modicum ex olibus eorum commulceatur,
comedendo ipsos, accidit hyfophago, & in intestinis excoariatio. Et quan-
do fit ex pullis eorum frofa cum ouis, & cepis. addunt in coitu. Et
ipforum brodia laxant, & carnes stringunt, maxime quan-
do macri sunt, Et peiores ex eis sunt, qui impin-
quantur in domibus. Et Cuzardi sistunt uen-
trem, & ipforum brodium confert Colicæ.

Nigreti, siue Merulæ. Odiuntur: quia comedunt uermes, & locustas: propter quod ha-
bent carniū acuitatem, & odores horribiles, & non bonos colores, & sunt peiores
carnib. Cuzardorū. Ruff. ponit in auibus tres ordines, dicens. Quod meliores
ex auibus syluestribus sunt Calandrellæ, & Sachar (in alio, Sathur) pingues.
Deinde sturni, phasiani, oerdices, turtures, pulli columbini, palumbæ syl-
uestres, & filacotonæ. Et post has coturnices, & Cuzardi, licet Cu-
zardi magis attribuitur medicinæ q̄ cibo.

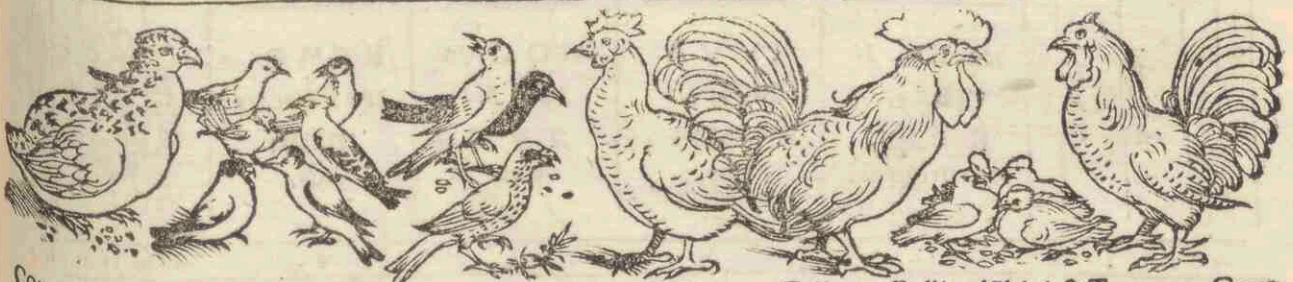
Auim sylue-
strium ordi-
nes tres.

Gallinæ. Sunt cibus temperatus: quia nec sunt calidæ, conuertibiles ad choleram: nec fri-
gidæ, generatiuæ flegmatis. Et ignoramus, qualiter uulgu, & quidam Medici dixerunt,
quod sint malæ podagricis, inducentes podagram. Et dicentes hoc, non credimus
habere aliquam aliam probationem, nisi proprietatem tantum: nec hoc in-
uenitur notatum in libris. Verum ipsæ pulchrum efficiunt colorem.
Et ipsarum cerebella addunt in cerebro, & sensibus. Et sunt de
cibus conualescentium, & quiescentium, & maxime priusq̄ ouerint.

Galli. Ex Gallis ueteribus resulat uirtus borachia in coctura, qua laxatur uenter: & con-
fert arreticis, tremori, & feбри diurnæ, peryodali: & maxime quando præparan-
tur cum aqua, sale, & caulibus, & medulla cartami, & polypodio. Et Gal-
licellorum nutrimentum conueniens est, cum incipiunt uociferare,
cunctis hominibus: & gallinarum, priusq̄ ouent:
quibus uti debent ad comedendum quotidie,
uel in maiori parte.

Pulli Columbini, Turtures, & Filacotonæ. Sunt propinquæ in naturis suis. Verum pulli
Columbini sunt nocituri cerebro, & oculis, & maxime, quando fuerint alsati. Et sunt
multarum superfluitatum. Et sanguis ipforum est uelocis corruptionis, generans æ-
gritudines sanguineas: & cibi facti cum distillatione humiditatum horum pullo-
rum astorum. In quibus etiam si apponeretur piuguedo inuenta in eis,
adderent in coitu, & renibus prodessent. Turtures uero comedi debent, residentes
post interfectionē ipsarū uno die. Verū tamen postquā annū transferint, non debent comedi.

Castrata Animalia. Cum pingua fuerint, sunt boni saporis, & humida, naturam laxan-
tia, & tarde descendunt. Macra uero, e contrario sunt: quia sunt uelocis descensionis. Et me-
liores ex earum carnibus sunt illæ, quæ sunt mediocres inter maciem & pinguedinem, conue-
nientes iuuenibus se exercitantibus. Et meliores etiam ex earum carnibus sunt Arietinæ ultimæ
iuuentutis: & Vaccinæ non peruenientes ad ultimum iuuentutis: & castrati Capuli,
Et illis qui modico motu utuntur, carnes Vitulinæ,
& Hedinae sunt meliores.

Coturnix. Auiculæ & Cuzardi. Nigreti, & Merulæ. Gallina. Gallus. Pulli colūbini, & Turtures. Capō.

De Pilcibus recentibus, & Salicis,

Iuuamenta rationabilia

Calidis.	Martius.	Meditional.	Martius.	Septentrional.	Frigidis.	Septentrional.	Regiones.
Aetati.	Inetenti aetati.	Hyemi.	Veri.	Hyemi.	Hyemi.	Veri.	I tempora.
Iuuenibus.	Iuuenibus.	Senectuti.	Decrepitis.	Decrepitis.	Decrepitis.	Senectuti.	Aetates.
Calidis.	Calidis.	Frigid. & hu.	Humidis.	Frigid. & hu.	Frigid. & hu.	Frigidis.	Cōplexiones.
Humor flegmaticus.	Regina aceto- sum.	Impenugo, etica bies.	Sang. Melan- cholicus.	Nutrituentū malum.	Sang. malae litatis.	Sanguis grossus.	Quid generat.
Cum uino, & passulis.	Cum phelu- dichi.	Cum uino ru- beo, mellito.	Cum dyaci- tron.	Cū frofa o- uorum tre- mula.	Cum medul- lis lactuca- rum.	Cum frofa de oleo amygdala- lino.	REMO- tio Nocuo- menti cuis.
Faciunt si- tim.	Visui.	Faciunt Mor- phæam ni- gram.	Sciaticæ.	Spleni, & sto- macho.	Sitim indu- cunt.	Dormiti- oni.	NOCU- MEN- TVM cuis.
Ingrossant corpora.	Hepati cho- lerico.	Liquefaciunt flegma.	Excitant ap- petitum.	Laxant uen- trem.	Malo odori- oris, pueni- tia stoma- cho.	Addunt in coitu.	IVVA- MEN- TVM cuis.
Petrofi, sub- tilis corporis, & parui.	Quorum ma- gnitudo est a brachio usq; ad palmum.	Saliti ex lon- gino.	Humidi, pin- gues..	Nō diu in sa- le sita. tes.	Boni odoris.	Citrini, recent- es.	MELI- VS EX RE ipsa quam quæris.
Fr. & h. in. 3. al. 2.	Fr. & hu. in. 1.	Cal. & sic. in. 2.	Fr. & sic. in. 2.	Cal. & sic. in. 2.	C. in. 1. sic. in. 2.	Cal. & h. uin. 1.	Gradus.
Frigid. & hu.	Fr. et hu. In hu- mi. temperat.	Calidi & sicci.	Frigidi & sicci.	Calidi & sic.	Calidi & sic.	Calidi & sic.	Naturæ.
Pilices.	Preparati in Askipito.	Salua.	Frixi, & infusi aceto, etherbis.	Thareth.	Sechne.	Vrbien.	Nomina.
113	114	115	116	117	118	119	Numerus.
A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

H. G. D. **Pisces.** Species Piscium multæ sunt, Odiuntur tamen ex omnibus magni, & lacuales, & qui nutriuntur ex limo; quia sunt nociui stomacho, & laxantes uentrem; Et Pisces fluuiales sunt multarum spinarum subtilium, & multarum humiditatum; & marini econuerso. Et anguillæ sunt multi nutrimenti, lubricantes uentrem, & mundificantes cannam pulmonis; & uocem clarificant, & addunt in spermate; & fastidiuntur, illæ tamen quæ sunt magni corporis, & multi nutrimenti; & multarum superfluitatum.

lor. G. Ru. **A. Escipium.** Piscium unius palmi usq; ad brachium, qui dicitur Escote (alias, Escete.) Luuamentum est sceticæ, & febrium cholericarum. Et brodium piscium in quo apponitur uinum, laxat uentrem. Et Ascipium ex piscibus, est melius frixis, & maxime cum farina inuolutis. Et præparati in aceto, sunt meliores ipsis; prius tamen bullienda est aqua, deinde sunt decoquendi pisces in ea, ut remaneat sapor eorum, & delectabilis fiant saporositatis; & taliter non deastabuntur in coquendo. Sunt autem decoquendi aliquanto spacio post piscationem, quo corrumpi non possint.

G. Ru. **Saliti.** Eliguntur ad salendum pisces, illi qui sunt duriorum carniuum, & iuniores; & illi qui sunt tenerarum carniuum maiores, etiam in ætate prouecti. Caueri autem debet, ne sint de aquis quibus simus est mixtus, uel limus positus ad calidum, uel de illis quibus miscentur aquæ balneorū, coquinarū, uel alueorum qui discurrunt a ciuitatibus magnis ad flumina modicū fluentia. Quod si oportet ipsis uti, piscentur eos in superiori loco fluminis, antequā ad ciuitatē perueniant; deinde saliant; et comedant postquā in sale desiccant, cū multo oleo. Et cum hoc toto pisces illi sunt conferetes, et consentientes actionibus quas longū esset enarrare.

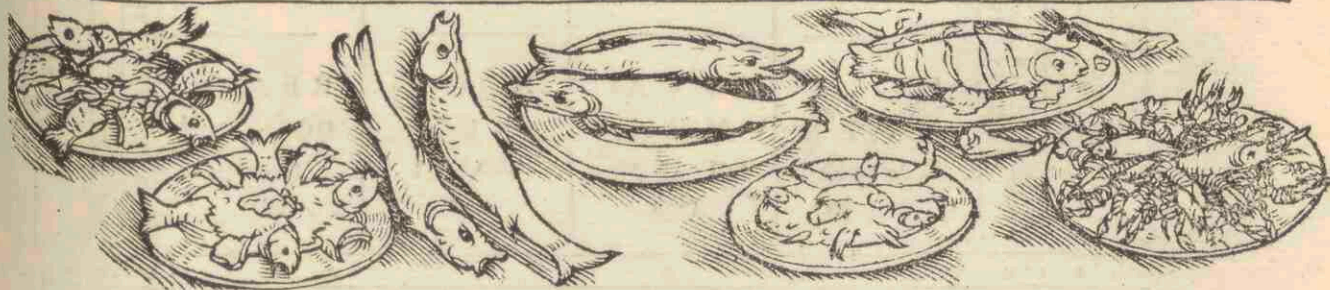
D. lor. **Frixi cocti, & in aceto depositi.** Sunt litim minus inducentes, quam saliti, & recentes cum oleo frixi; propter alterationem, quam recipiunt ex frigiditate aceti. Et sunt uelocioris digestionis & subtiliationis, propter admixtionem rerum & specierum in ipsis. Et sunt mali patientibus melancholiam; quia sanguinem melancholicum generant. Et est sciendum, quod cauda piscium, propter motum ipsius, est melior dorso eius, & dorsum melius uentre ipsius. Et oia Piscium sunt difficiliora ad digerendum ipsorum carniuum.

Ru. Ic. **Tharet.** Eligitur modicum ex eo; quia est medicina subtiliatiua melancholix, & febris quartanæ. G. Narrat in epistola ad Glauconem. Non tamen est bibendum post assumptionem ipsius uinum, nec aliæ res calidæ assumendæ; & similiter in piscibus salitis; eo quod adderent cum eis corpori caliditatem & siccitatem. Et sunt mali stomacho; uerum sunt subtiliatiui, & corpus laxantes calide. Et Curchach similis est ei in omnibus modis suis.

G. Ru. **Sachne.** Eligitur pro illo, cui accidit malus odor ex flegmate corrupto in stomacho; & ad stomachum fastiditum ex humiditatibus; eo quod in ipsa est incisio, subtiliatio, & mundificatio. & hoc propter salem qui reperitur in ea; propter quod litim inducit, & facit sodam; & corpus desiccatur. Et confecta ex propinquo, & liquida præparata cum piscibus pinguibus, est minoris nocuenti.

Ru. lo. **Vrbien, & Bubulichi, & Cancris saliti.** Sunt difficilis digestionis, uentrem laxantes. Et omnes qui sunt pauca salsedinis, sunt difficilioris digestionis. Marini, sicci, saliti in sale conseruati, & carnes Cancrorum fluuialium in brodio præparatorum, conferunt Erticæ; & sputo sanguinis. Et quando comburuntur in uase terreo, lutato luto sapientix, in fornace continente lentum ignem, & bibitur cinis ipsorum cum syrupo facto de papaueribus, confert sputo sanguinis. Gambari calidiores sunt Vrbien.

Apta huc que supra fol. 17. Canone. 19.

Pisces. Ascipium. Pisces saliti. Frixi, cocti in aceto, Tharet. Sachne. Vrbien.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Cap. 1. a. Carnes Caputum multi sunt nutrimenti, addentes in spermate, & digestionem retardantes. Nocent stomacho: eo quod laborat in digerendis ipsis, cum sint naturarum diuersarum, & mali transitus: unde ructuat recipiens de sapore ipsorum longo tempore post comestionem. Quæ ructuatio sedatur, si prius eis comedatur Cortana. Et sunt de cibis exercitantium. Quorum proprietas est, inducere foetorem in urina: quæ remouetur ex masticatione Masticis, & ex mistione in brodio ipsorum. Cuius Masticis propriū est, facere redolere urinā, sicut redolet oleum rosaceum.

Cerebra. Cuiuslibet Cerebri nutrimentum est flegmaticum, tardæ descensionis, & difficilis digestionis, habens in se causam fastidij, & uiscositatis, quibus etiam festinat corruptio. Et est stomachi nocituum, procurans fastidium, & uomitum, maxime quando comeduntur post cibum cum multo oleo: & magis nocituum, non potentibus ipsū digerere, & habentibus defectū appetitus in cibis. Propter quod præparandum est cum sale, aceto, origano, pulegio montano, & cum alijs speciebus calefactiuis, & subtiliatiuis.

Oculi. Eliguntur Oculi, quia sunt naturæ & substantiæ diuersarum. Debent tamen comedi ex eis, musculi, & pinguedo: musculi tamen sunt uelocioris descensionis inter omnia quæ comeduntur ex animalibus, & pinguedo natat in orificio stomachi: & ex membris animalium musculi sunt laudabiliores. Ex eis tamen melius est ipsius medium: eo quod extremitates ipsorum musculorum sunt neruosa. Et linguarum carnes sunt temperatæ, quarum nutrimentum mediocriter in quantitate. Aures uero sunt cartilaginosa: quarum extremitates sunt comedendæ.

Pedes cum Tibijs. Eliguntur ex tibijs anteriores: eo quod digestibiliores sunt posterioribus. Et ex eis partes domesticae sunt digestibiliores partibus extrinsecis: quia motus in ipsis tibijs est a parte domestica, seu intrinseca magis: quæ sunt pauci nutrimenti, propter earum maciem: & sunt uelocioris descensionis, propter uiscositatem eorum. Sanguis uero qui generatur ex eis, est laudabilis qualitatis. Colla tamen parum ab his deficiunt in bonitate, propter cerebri superfluitatem, & destillationem tibiariū. Et carnes prædictæ meliores sunt rostris, siue maxillis animalium. Rostra uero, seu labia, meliora sunt auribus.

Corda. Sunt ualde difficilis digestionis. Et illa quæ sunt temperati animalis, comeduntur cum muri, pipere, & cimino. Post recipiatur zinziber conditum, quæ cum uigesta fuerint, nutriunt nutrimento multo. Pulmones calidi sunt & sicci. Qui sunt iuuatiui lente febricitantibus, & adulescentibus, quia sunt leuis & facilis digestionis. Et sunt nocitui exercitantibus, quoniam ipsorum nutrimentum est modicum, flegmaticum, constipans uentrem.

Vbera. Carnes horum membrorum, similes sunt carnibus glandulosis, quarum sapor est dulcis, & sapidus: & complexio ipsarum humida est, declinans ad frigiditatem: & hoc est propter similitudinem ipsarum cum substantia spermatis. Et sanguis generatus ex eis, est bonus: & cum digeruntur, nutriunt nutrimento multo. Et cum sunt ex animalibus iunioribus, sunt meliores, quæ sunt ex senibus: quarum bonitas & malicia est secundum bonitatem & maliciam animalis cuius sunt. Et dicunt quidam, quod bene decoctæ, & comestæ, conferunt ad generandum sperma.

Testiculorum. Substantiæ & complexionis eorum, similes sunt substantijs & complexionibus Mammillarum, sed declinant magis mamillis ad caliditatem, quia sperma generant. Et sanguis generatus ex eis, est minoris bonitatis, quæ sanguis generatus ex mamillis, Et sunt insipidi. Et qui sunt ex animalibus decrepiti, sunt tardæ digestionis. Et Testiculi inter cibaria uniuersa, sunt, quorum quantitas modica, multum nutrit. Debent autem comedi cum sale, origano, & salsamentis digestiuis.

Apta huc quæ
supra fol. 19.
Canone. 11.
notantur.

G

Capita.

Cerebra.

Oculi.

Pedes cum Tibijs.

Corda.

Vbera.

Testiculi.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Hepata. Eligitur hepar Caprarum assatum, patientibus debilitatē uisus. Et hepar est difficilis digestionis, generans grossum sanguinem. Hepar Asininum, quando assatum comeditur ieiuno stomacho, confert patientibus Epilentiam. Et si hepar Caprinum assatum comeditur patiens Epilentiam, capietur ab ea: & maxime hepar hyrcinum. Sapidius inter hepata, est hepar Anserum pinguium impinguatorum cum pasta, & lacte. Et hepar pinguium Gallinarum. Deinde hepar Porcorum impinguatorum cum sicibus.

Splenes. Splen non est sapidus: eo quod continet quantitatem aliquam stipticitatis. Et sanguis qui generatur ex eo, est uehementis malicie: quia decliuus est ad melancholiam. Sed qui est pecorum & animalium humidorum, recentium, & tenerorum, e contra. Renes uero sunt calidi, & difficilis digestionis, & mali nutrimenti. eo quod aliquid de qualitate urinae patet in eis: struigentes naturam. Et preparari debent cum muri & aceto: ut sint facilis digestionis, & uelocis descensionis,

Viscera, & Intestina. Odiuntur: quia neruosa sunt, & difficilis digestionis: & licet bene cocta fuerint, sanguis tamen generatus ex eis, est modicus ualde. Et etiam uasa sunt superfluitatum, quas natura expellit, & sunt remota a corde, & non sunt in motu continuo, nec aliquid ex eis resoluitur. Et si quis ea comedere uoluerit, faciat ipsa elixari prius: deinde preparari & decoqui cum aceto, & speciebus: ad hoc ut sint facilloris digestionis.

Adeps, & Pinguedo. Adeps est minoris caliditatis & humiditatis Pinguedine: & propter ea post liquefactionem ipsorum ciborum, coagulatur adeps: & hoc hebetat stomachum. Pinguedo uero uertitur in choleram. Et diuersatur secundum diuersitatem animalium quorum est. Adeps igitur Vaccarum est sicciore, Et secundum aetates etiam, quia iuuenum est humidior ad aeps. Secundum recentiam, & uetustatem: & sexum masculi, seu foeminae. Sunt tamen haec utilia ad preparationem carniū. Quando uero solae comeduntur, generant flegma, & opilationes: & corrumpunt cibum, maxime dulcem.

Alae, & Collum. Eliguntur Alae conualescentibus, propter debilitatem caliditatis ipsarum: & quia sunt uelocioris digestionis inter membra auium, & paucarum superfluitatum, & nutrimenti pauci, propter motum ipsarum. Et laudabiliores ex eis sunt Alae paruuarum auium impinguatorum. Et similiter se habent Colla. Et quae sunt ex auibus procedentibus in aetate, tam Colla, quam Alae ipsarum sunt tardae digestionis, & malae, nec aliquid boni existit in eis.

Coria, & Cutes. Auium sunt laudabiliores cibi inter omnia Coria laiorum animalium, & sunt subtiliora, & uelocioris digestionis in proportione aliorum animalium. Et in comparatione auium, membra ipsarum sunt meliora & deteriora secundum modos auium quarum sunt membra: & secundum genus ipsarum, grossiciem, aetatem, pascua, loca, tempora, & secundum alios modos, quos de auibus diximus. Et scias, quod natura non statuit Coria animalibus, ut digerantur, seu non digerantur, sed statuit ea ad expellendum superfluitates, & ad defensionem corporis, & ad sentiendum.

Giseri, seu Ventres. Sunt grossi. Et meliores ex eis sunt Giseri Anserum pinguium: deinde Gallinarum pinguium. Et hepata auium calida sunt & humida, saporosa. Et sanguis generatus ex eis laudabilis. Et saporosiora inter hepata auium, sunt hepata Anserum pinguium: deinde hepata Gallinarum iuuenum pinguium: maxime quando nutriuntur ex fructibus maturis & dulcibus.

Hepata. Splenes. Viscera, & Intestina. Adeps, et Pinguedo. Alae, & Colla. Coria, & Cutis. Ventres.

De Perculis, & diuersis maneriebus ipforum.

Iuuamenta rationabilia.

Calidis.	Frigidis.	Calidis.	Septentrional.	Mediterran.	Septentrional.	Omnibus.	Regiones.
Actari.	Vent.	Vent.	Vent.	Actari.	Vent.	Omnibus.	Tempora.
Iuuenibus.	Senectuti.	Iuuenibus.	Senectuti.	Iuuentu.	Iuuenibus.	Omnibus.	Aetates.
Calidis.	Frigidis.	Calidis.	Frigidis.	Cal. & hu.	Calidis.	Tempe. calidis.	Complexiones.
Sag. laudabil.	Humor. lauda.	Nutri. Hegma.	Lac. & iderna.	Sang. melan.	Nutri. multu.	Sang. iparus.	Quid generat.
Operatum in compositione.	Temperate falsedinis.	Cuius acetositas temperata cum succo lemoncellorū.	Præparatum cū ciceribus, fabis, & lacte dulci.	Cum sumacho recenti.	Cum subtilibus carnib. & frumento mundo.	Cum syrupo acetoso.	MELI VS EX RE ipsa quam quæris.
Hepati choleric.	Colicæ.	Vincit choleram.	Paralyfi.	Debilitati corporis.	Coitui, & spermati.	Hepati.	IVVA MEN TVM cius.
Facit dysenteriam, & corpus macerat.	Fastidit, & sitim efficit.	Complexionibus frigidis.	Cholericis.	Pectori.	Stomacho debili.	Intestinis.	NOCV MEN TVM cius.
Cum dulcoratur fauo mellis.	Cum cibo facto ex succo lemoncellorum.	Cum chalce mellito.	Cum Sifabegi.	Cum Mathalebia.	Cum muri, & cimino.	Cum chalce zucarino.	REMO tio Nocu menti cius.
Cal. et ipa in. 2.	Cal. & hu. in. 1.	Frig. ipare in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Frig. & sic. in. 2.	Cal. & sic. in. 1.	Tempe. calid.	Gradus.
Temper. in cal.	Cal. & hum.	Frig. & ipare h.	Calid. & hum.	Frigi. & fec.	Calid. & hum.		Nature.
Sichis.	Salhada, & Sindheis.	Madua, & Ma. fia.	Brodiu. Ci-ccum.	Sumachera, & Rumania.	Habarisa, & Sicin fia.	Zribes.	Nomina.
134	135	136	137	138	139	140	
A	B	C	D	E	F	G	
							Numerus.
							11

DOMVS TACVINORVM

Opiniones philosophorum.

Electioes, & Proprietates.

Sicheis. Autores librorum coquinarum dixerunt, quod melius inter modos sit S. fibe, eo quod istud est temperatū complexionē componentū: & quod sit ex subtilioribus carnibus: & quod sit de bonis speciebus, & bonis seminibus: & coctū igne supposito, & supraposito. Cum enim taliter præparatur, prodest cholericis, & sanguineis, confortans appetitum, & stringit uentrem, propter qualitatem quā recipiunt carnes ex frigiditate & siccitate. Nisi sit multæ dulcedinis, & pinguedinis: et cū carnibus uaccinis præparatū. & est magis iuuatiuū illis quibus descendit ad stomachū humores multi, et cholera, ppter amplitudinē meatuū, q̄ sit inter ipsam & fel.

Salhadia, & Stindibeis. Eliguntur hæc duo fercula pro illis, quorum complexionēs declinant ad frigiditatem, declinationē modica (alias: moderatione colica) eo quod subtiliant, expellentes ipsam a stomacho. Et conferunt habentibus uentositates grossas, & patientibus de consuetudine colicam. Et præcipue quando ponitur in huiusmodi ferculis polypodium, & quando etiam ponitur in huiusmodi brodijs uinum uetus & purum, & bonum, operatur operationem consimilem.

Madua. Id est carnes coctæ cum lacte acetofo. Masfia, id est, carnes præparatæ cum sero Madua nutrit nutrimento multo, frigidæ complexionis, generans slegma, & conferens habentibus calidam complexionem: & nocet habentibus frigidam: propter quod præparanda est cum bonis seminibus, & speciebus calidis. sicut piper, galanga, darfim: & dulcoratum postmodum cum chaloë melliio, Et bibatur uinum citrinum. Et in secunda mensa sumantur penidiæ, & dactyli melliti. Secunda mensa. i. post coenam, uel prandium.

Brodium Cicerum. Qualitas uincens in hoc ferculo, est complexio Cicerum: quod est diureticum urinæ, & prouocatio menstruorum, & lactis: & extrahit foetum, pulchrum reddit colorem: & nocet renibus & uescicæ, habentibus corruptionem: quorum inflatio debilior est inflatione fabarum. Sunt tamen nutritiores ipsis. Et quando miscentur cum eis oua pulli, & cepæ, multiplicant sperma: & impinguant corpus, & humectant siccitates.

Sumacheria, & Rumania. Eliguntur duo fercula, quia stomacho sunt conuenientia: & uentrem solubilem constipant: & sunt iuuatiua fluxui sanguinis, & complexionibus sanguineis, propter proprietatem quæ est in eis. Et qui uolunt constringere naturam ipsorum, miscent in præparatione spinachiam, & bletam: & qui constringere uolunt ipsam, miscent in præparatione ipsarum herbam acetosam, & stipites portulacæ. Verum Rumania est minor ista in operatione, quando non est permixtione aliqua dulcorata.

Habarifia, & Sirinfa. Hæc duo fercula sunt nutritiora inter alia fercula humanis corporibus, quia sunt eorū qualitibus cōuenientia. Verūtamen requirunt stomachū bonum, ipsa bene digerentem: quæ postquā bene digesta fuerint, & inceserint per uias cordis (in alio, per uenas cordis) bene nutriunt, & impinguat, & roborant uirtutes efficientes bonū colorem. Sunt tamen tardæ digestionis, opilationē generantia, & lapldē. propter multā superfluitatem ipsorū, & præcipue quādo præparantur cum lacte. Et sunt cibi exercitantiū. Et præparata cū speciebus calidis, sunt minoris nutrimenti, & stabtilioris digestionis (in alio, facilioris.) Et hæc fercula qñ fiūt cū phasiolis & lentib. naturā retinent granorū ipsorū, et q̄ fiūt ex frumēto uiridi, s̄ humidiora.

Ziribes. Eliguntur habentibus complexionēs temperatas. eo quod eius nutrimentum est temperatum, nec nocet habentibus alias complexionēs: præcipue quando est temperate composita, & præparata. Et uentrem rectificat, repugnans acuitati humorum, & depurans naturam, addens in uirtutibus. Cor lætificat, tonferens ægris, quanto magis sanis.

Apta huc que supra fol. 19. Canone. 23.

G 3

Sicheis. Salhadia, & Stindibeis. Madua, et Masfia. Brodium Cicerū. Sumacheria, et Rumania. Habarifia, et Sirinfa. Ziribes.

De diuerſitate Ferulorum.

Iuuamenta rationabilia.

	Meridians.	Montuoſis.	Meridians.	Septentriona.	Occidentalb.	Septentrional.	Meridians.	Regiones.
	Aetati.	Hyemi.	Aetati.	Hyemi.	Hyemi, et Ver.	Hyemi.	Aetati.	Tempora.
	Iuuentuti.	Iuuentuti.	Iuuentuti.	Iuuentuti.	Senectuti.	Decrepiti.	Iuuentibus.	Actares.
	Calidis.	Calidis.	Calidis.	Calidis.	Frigid. & hum.	Frigidis.	Calidis.	Complexiones.
	Nutri. boni.	Sang. groſſus.	Nutrimetum temperatum.	Nutrimetum laudabile.	Sang. acutus.	Nutrimetum multum.	Ventofitates in ventre.	Quid generat.
	Cum Gallinis pinguib.	Cum acetofis poſt eam aſumptis.	Cum chaloeczucarino.	Cum uino recenti.	Cum cibis frigidis exlaggis, uel nebulis, ſeu medullis pinguibus.	Cum acetofis ſuccis.	Cū amygdalis tritis, et nutritis cum lacte.	REMO= tio Nocui= menti eius.
	Neruis.	Abominatio nem facit.	Conſtipatis.	Deficcac corpus.	Dyſentericis.	Choleræ.	Pectoribus debilibus.	NOCU= MEN= TVM eius.
	Extinguit feruorem cholerae.	Impinguat extenuatos.	Inflammationi hepatis.	Retardat ebrietate, & prohet uapore uini aſcedere.	Ructuatione, & appetitum prouocat.	Addit in coitu.	Vincit cholera.	IVVA= MEN= TVM eius.
	Ex citris ſaffians.	Ex carnibus uitulinis.	Ex berberis recentibus.	Ex pinguedine Gallinarum.	Ex ſpeciebus cali. & digeſtiuis.	Quæ ſi tex multus ouis.	Ex agreſto puro, & recenti.	MELI= VS EX RE ipſa quam quæris.
	Frig. & fic. 10. 2.	Cal. & hum. 2.	Frig. & fic. in. 2.	Cal. & fic. in. 2.	Cal. & fic. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Cal. ipſa in. 2.	Gradus.
	Frig. & ſicc.	Cal. & humi.	Frig. & ſicc.	Calida.	Tga. in ca. et fic.	Cal. & hum	Frig. & ſicc.	Natura.
	Homadia,	Tannua.	Berberia.	Corumbria.	Munuria.	Torofa, & Ceraſa.	Agreſſia, uel Choformia.	Nomina.
	141	142	143	144	145	146	147	Numerus.
	A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Homadia fit de aceto. Eligitur in ebrijs, & habentibus calidas complexionibus, & consuetis pati mechite, & habentibus scire: & detestatur habentibus complexionibus frigidis, & decrepitis. Nec comedant post hunc cibum dactylos mellitos, sed bibant bonum uinum, purum. Cibis tamen hic exasperat guttur, & obest pulmone, tussi, & pectori: & obtemperat humores prauos.

Tamutia. Id est, carnes præparatæ cū furnest, & sunt digestibiliores, quam coctæ sup tripodes: Eliguntur, quia addunt in coitu, & corpus impingunt: generant sanguinem, & uentrem obtemperant, expellentes uentositates, & dolores corporis ex frigiditate. Et detestatur stomachis debilibus, & consuetis pati nauseam, uel abominationem, & illis quorum cibi conuertuntur in choleram.

Berberesia. Id est, carnes præparatæ cum Berberis. Eliguntur habentibus complexionibus calidas, & habentibus hepar inflammatum, & consuetis pati fluxum cholericum. Et hic cibus est saporosior inter omnia cibaria stiptica, & plurimum iuuamentorū: & quod in hoc cibo continetur sapor bonus, & medicinale iuuamentum: & maxime, quando fuerit recens, & præparantur cum eo carnes Phasianorū, Perdici, & Pullorū colūbinorū (alias, pullorū tantū) & cū fuerint bene præparatæ.

Corumbria. Id est, carnes præparatæ cum Berberis caulibus. Eligitur brodium caulium ad laxandum uentrem: eo quod mundificat: & eligitur substantia ipsorum ad stringendum, eo quod desiccatur, & est iuuatiua ebrijs. Verumtamen debilitat ipsum, sicut lentes: & præcipue oculos siccae complexionis. Sed conferunt oculis humidis, & specialiter caules æstiu. Sunt tamen mali stomacho, & boni tremori, & uisceribus: & maxime spleni. Et soluunt maliciam uenarum, & menstrua prouocant.

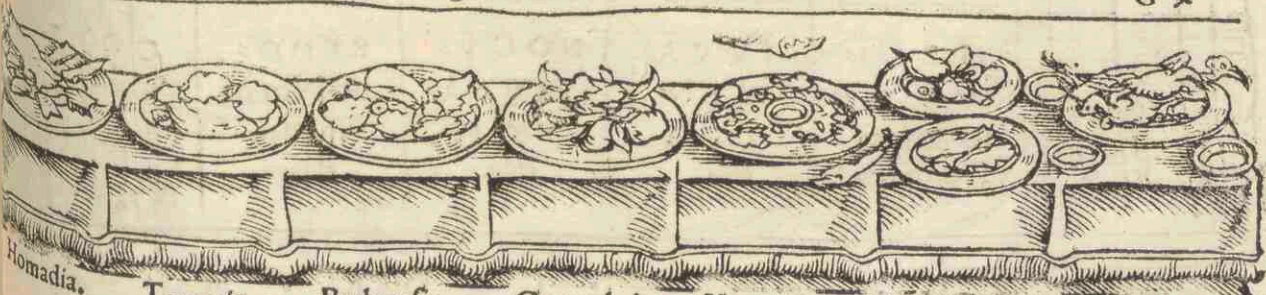
Munturia. Id est, carnes fixæ, & præparatæ cum aceto et speciebus. Brodia huius ferculi habent uirtutem subtiliatiuam humorum, & incisiuam flegmatis: & hoc propter admixtionem acetositatis & salsedinis ipsorum. Habet tamen ferculum hoc, quantitatem aliquam difficilis digestionis: propter uarias causas & species, quæ miscentur in eis. Et non est nocuum habentibus complexionibus frigidis & calidas: uerumtamen nocuum nervis, et melancholiæ.

Torosia. Id est, carnes coctæ cum ouis: & Cerasia, id est, carnes coctæ cum lacte acetoso. Detestabilis est illis qui consueuerunt pati nauseam, & habentibus stomachum calidum & inflammatum: propter sitim quam efficiunt, & propter multam aquam quæ bibit postea, ut auxilietur exitum ipsius ferculi. Et est cibus uernalis, conferens robustis, & exercitantibus: & cum huiusmodi ferculum digeritur, nutrit multum. Ferculum uero dictum Cerasia, debilius est in operatione.

Agrestia, uel Choformia. Id est, carnes præparatæ cum agrestia. Eligitur huiusmodi ferculum, cum præparatur cum bono succo agrestis, quam decoxerit æstas quantitate aliqua decoctio nis. Et quando præparatur cum succo recenti agrestis, est fortior in infrigidando, & magis conferens cholericis & sanguineis. Generat tamen uentositatem in stomacho, & in intestinis: eo quod est succus immaturus & indigestus, nec tempus habuit, seu spacium ad coquendum ipsum. Cum stipticitate stringit uentrem.

Apta huc que
supra fol. 10.
Canone. 12.

G 2

Homadia. Tamutia. Berberesia. Corumbria. Munturia. Torosia, Cerasia. Agrestia.

De diuersitate Ferculorum.

Iuuamenta rationabilia.

	Temperatis.	Meridianis.	Frigidis.	Meridianis.	Temperatis.	Calidis.	Frigidis.	Regiones.
	Myemi.	Aethari.	Hyemi.	Veni.	Veni.	Aethari.	Hyemi.	I tempora.
	Omnibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuueniuti.	Omnibus.	Senectuti.	Iuuenibus.	Aetates.
	Temperatis.	Cholericis.	Calidis.	Calidis.	Temperatis.	Tatis in cal.	Calidis.	Complexione
	Nutritum	Frigi. temp-	Sang. Iubutus,	Sang. melan-	Nutri. boni.	Sang. melan-	Nutri. multu.	Quid generat.
	temperati.	tum.	agnofus.	cholicus.		cholicus.		
	Quando pri-	Cum Galli-	Cum uino re-	Cum condi-	Cum zucca-	Cum meche-	Cum uino	REMO=
	us comedun-	nis pingui-	centi.	to de cucur-	ro Taberzet.	lebria.	subtili.	ti Nocu=
	rur agreftia.	bus.		bitis.				menti
								eius.
	Cholericis.	Tufsi.	Visum ob-	Melancho-	Opilationi.	Pectori, & in	Fastidit.	NOCU=
			tenebrat.	lia.		testinis.		MEN=
								TVM
								eius.
	Conferuat fa-	Fluxui cho-	Vrinam pro-	Malæ digefti-	Vlcerata intefi-	Stomacho fleg-	Exercitan-	IVVA=
	nitatem.	lerico.	uocant.	oni, occafioe	na glutinat.	matico.	tibus.	MEN=
				frigiditatis.				TVM
								eius.
	Præparatum	Muza, &	De ouis Ca-	Quod eft tē-	Cū lacte capri-	Ex tempera-	Bene cocta,	MELI=
	cū pinguedi-	fpicieata.	bufu recen-	peratae aceto-	no, puro.	tis in comple-	habens ali-	VSEX
	ne Gallinarū,		tibus,	fitatis, & fal-		xionibus.	quā humidi-	R E I P S A
	& qd non eft			fedinis.			tatem.	quam quæris.
	durū multū.							
	T pate fic. in. 2.	Frig. & fic. in. 2.	T pate cal. in. 2.	T pate cal. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	T pate fic. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Gradus.
	Temper. in cali.	Frig. & ficc.	Cal. & multæ	Temper. calid.	Calid. & tem-	Inclinās ad fic.	Cal. & hum.	Naturæ
	& hum.		uientofitatis.	& ficc.	perate hu.	temper. cal.		
	Mechelebrīa.	Pumara, & Ci-	Rapara, & Cu-	D. f. fecera.	Rizon, et Millit	Maguminīa.	Mas Finbe.	Nomina.
		belia.	mabīa.		cum lacte.			
	148	149	150	151	152	153	154	Numerus.
	A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones philosophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

Mechelebria. Id est, ferculum quod fit ex carnibus, rizo, & lacte, & speciebus calidis. Est ci-
bus temperatus, bonus temperatis complexionibus. Temperantia uero sua est in eo,
quod caliditas conuertitur ex frigiditate rizon, & obtemperatur siccitas rizon,
æquata lactis humiditati. Et est de cibis quiescentium, & exercitantium
moderate, & maxime temporibus temperatis. Qui cibus nec
constrictius, nec laxatius existens, purificat in-
tellectum, & delectabilia somnia efficit.

Pumata, & Kibesia. Eliguntur hæc duo fercula habentibus complexionēs cholericas, &
habentibus stomachum debilem, & habentibus hepar calidum, uel inflam-
matum, & habentibus diurnum fluxum cholericum: & communi-
cantur patientibus asperitatem pectoris & pulmonis: & co-
licis, habentibus complexionēs frigidas. Et sunt
nocua neruis. Sunt etiam offendentes sper-
ma & coitum, minuētes appetitum.

Rapata, & Cumabitia. Eliguntur huiusmodi fercula caulium, habentibus complexio-
nes frigidas. Gumebet est marieris caulis, cuius flos magnus & grossus, sicut unum uias ma-
gnum. Et odiuntur: quia flegma generant, faciunt uentositates, & dolores fortes. Et bona
sunt ad prouocandam urinam: & maxime quando præparantur oua caulium ipsorum tantum,
& quando elixantur cum aqua & sale huiusmodi caules, sunt nocui stomacho. Rapa-
ta uero calida est & humida, addens in coitu, quia uentositatum est generatiua:
quæ cum bene digeritur, nutrit nutrimento multo, & bono.

D. Fiscera. Est ferculum acetosum, factum de carnibus, & succo acetoso, & muri. Eliguntur
habentibus humidum stomachum, & plenum flegmate. Verumtamen est nociuum
melancholiæ, & habentibus complexionēs frigidas & siccas, & macilentis. Et hic cibus con-
ficiuntur ex Askipitio muri, seu uini, & generaliter uini est confectio, facta ex farina grossa (quæ
nominatur Polina) sale, origano, & aqua: quæ conseruatur ad usum. Hic cibus habet multas
diuersas operationes. eo quod in eo sunt plures & diuersi saporēs, uidelicet, dulcedo, acetositas
& faldedo: & secundum hanc rationem complexio eius dicitur a complexione uincētis.

Rizon, & Milium præparatum cum lacte. Eliguntur hic cibus factus ex Rizon, uel ex Mili-
o cum lacte. eo quod lac humectat siccitatem ipsorum: & fit propterea cibus temperatus in hu-
miditate & siccitate, inclinans ad frigiditatem: quæ nutrit corpus multum: & quando comedi-
tur cum zuccaro, uel melle, uelocius digeritur. Verumtamen est cibus inconueniens habenti-
bus opilationem renum & hepatis, & illis in quorum renibus generatur lapis: Verum Miliū,
& Panicium, & Rizon sunt frigidiora, licet sint æqualia in siccitate. Quidam
tamen dixerunt, quod Rizon calefacit calefactos.

Magumimæ. Sunt carnes præparatæ cum aceto in uase fictili, cuius orificium sit obturatū cum
cera, seu pasta. De proprietate huius ferculi, est incidere flegma cum faldedine & ace-
tositate, quæ sunt in eo: & est humorum subtiliatium, & nutrit abundanter,
quando digeritur. Verum replet caput acutis uaporibus, & obest cere-
bro & neruis. Est malum habentibus stomachos debiles. Et post
hunc cibum diliguntur a quibusdam Melones comech: quod est de rebus ma-
gis offendentibus digestionem ipsius.

Masfinbe. Id est, carnes allæ in loco quem ignis inflammauit. Aduersantur conualescentibus,
& utentibus quiete & statu, & stomachum habentibus debilem: maxime quan-
do comeditur cum subtilibus cibis, uel post comestionem ipsi
us assumatur cibus stipticus: eo quod tumescit cibus
iste in stomacho ipsorum, & corrumpitur.
Attamen bonus est exercitantibus se fortiter,
& illis, quorum corpus est calidum, & pori aperti.

Apra huc quæ
supra fol. 2.
Canone. 13.

Masfinbe. Magumimæ, Rizon, & Milium cum lacte, D. Fiscera, Rapata, & Cumabitia, Pumata, & Kibesia, Mechelebrias

De Ferculis iufrigidatis . seu frixis , & alsis super carbones , & alsis in ueru ,
pinguedineq; unctis. Iuuamenta rationabilia.

	Septentrional.	Temperans.	Occidentalis.	Septentrional.	Septentrional.	Septentrional.	Montuosus.	Regiones.
	Hyem.	Veri.	Veri.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Tempora.
	Iuuenibus.	Senectuti.	Iuuenibus.	Decrepiti.	Decrepiti.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Aetates.
	Calidis.	Temperans.	Calidis.	Frigidis.	Flegmaticis.	Calidis.	Calidis.	Complexiones.
	Sag. plurimus temperatus.	Sang. temperatus.	Nutri. boni.	Sang. declinans ad ficitatem.	Nutri. accuta.	Nutri. multum fidgebitur.	Sicut alla supra carbones.	Quid generat.
	Cum uino odorifero.	Cum succo fumach.	Cum chalce zucarino.	Cum acetosis.	Cu Zinzibere dulci, uel con dimetro de cucurbitis.	Cum trisera minori.	Cum uino odorifero.	REMO= tio Nocu= menti eius.
	Digestioni.	Fastidit.	Neruis. & x- gritudinibus.	Orificio stomachi.	Pectori : & sitim inducit.	Patiētib; in stomacho.	Stomachis debilibus.	NOCU= MEN= TVM eius.
	Fortificat uirtutes.	Corpus impinguat.	Stomachis cholericis.	Memoriam meliorat.	Confortat, & sanitatem conferuat.	Minutionem celebrantibus.	Spiritum uitalem auget.	IVVA= MEN= TVM eius.
	Preparatū cum succo acetosorū fructuum.	Ex carnibus animalium subtilium.	Cum aceto, et succo Lemon cellorum.	Humorosum, dulce.	Vnctuosum, dulce.	Coctum, humorosum, & molle.	Humorosum ualde, et coctū (al. acutum.)	MELI= VS EX RE ipsa quam quæris.
	Ipate cal. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Ipate cal. in. 2.	Ipate cal. in. 2.	Ca. & h. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Gradus.
	Cal. & grosstū.	Cal. & hum.	Temperatum in caliditate.	Cal. temperate ficitatis.	Calida.	Calid. & hum.	Cal. naturalis hu accidetalis.	Nature.
	Bismagnard.	Mudacaratae.	Thabegeth.	Suffrixia.	Suffrixia falla.	Afsū sup carbo.	Afsū in ueru.	Nomina.
	155	156	157	158	159	160	161	Numerus.
	A	B	C	D	E	F	G	H

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Bismagnard, & Sembufuch. Bismagnard, id est, cibus tactus cum aqua ros. & succis acetosis. Eligitur urentibus motu laborioso, bene digerentibus, & stomachū calidum habentibus. eo quod est compositū ex substantijs diuersis. Et licet diuersæ substantiæ fatigent, tamen stomachus reducet eas in naturā consimilem. Et hic cibus nutrit nutrimento multo, forti, & bono, cum digeritur. Et Sembufuch, id est, Calizon panis: quorum pasta non digeritur, quando non bene decoquantur cum fiunt. Et Sembufuch est cibus, qui dicitur Ramoli, factus de carnibus minutim incis, & ouis, & herbis: & impedit digestionē eorundē, unctuosum eorum.

Mudacatare. Eliguntur carnes concisæ, seu minutim incisæ, pro illis quibus laxatio multiplicata causa coitus: uel pro exercitantibus exercitio forti: uel quibus superueniunt accidentia animæ retardantia digestionem, quæ faciunt languorem & timorem. Pars substantiæ carniū in brodium conuertatur: unde digestiua potest leuiter conuertere ipsas in sanguinem, & corpus ex hoc recipi et iuumentum. Mudacatare, est cibus qui fit de carnibus minutim incis cum speciebus.

Thabeget. Est cibus cum carnibus frixis, postmodum preparatis cum acetosis. Eliguntur Thabeget acetosa pro illis, in quorum stomacho generatur flegma cum cholera: eo quod ipsa sua siccitate desiccant flegma, & acetositate choleram. Et hi cibi nutriunt corpus nutrimento multo, inclinante ad siccitatem. Et ex eis quæ preparata fuerint cum Sumach, confortant stomachum, & retinent naturā. Et preparata cū succo Limocellæ, prouocant appetitum.

Suffrixa. Eliguntur Suffrixa sine brodio, pro illis in quorum stomachis flegma multiplicatur. eo quod ipsum incidunt: maxime, cum preparantur cum calidis speciebus. Species enim retardant digestionem ipsorum. Et hic cibus generat nocuum siccum: propter quod est de cibus illorum qui utuntur exercitio forti, & maxime cum fuerint ex carnibus inclinantibus ad grossiciem.

Suffrixa salsa. Eliguntur pro habentibus stomachum humidum, & quibus accidit obliuio, & habentibus ægritudines flegmaticas, & utentibus exercitio, & motu. eo quod carnes, quæ recipiuntur sic preparatæ, non cito dissoluntur, propter siccitatem, & ipsorum resistentiam. Verumtamen hic cibus debiles stomachos fatigat, postquam accidit abominatio siccis, & dolor debilis, leuis in corpore.

Assum supra carbones. Eliguntur carnes assatæ supra carbones, eo quod multum nutriunt: & odiuntur propter tarditatem descensionis ipsarum. Et assaturæ huiusmodi carniū agnorum paruorum, efficiunt conuenientius & melius nutrimentum: maxime illis, qui per minutionem euacuatū fuerint: eo quod humerositas ipsarum conuertitur in sanguinem uelociter, & confortat uirtutem uitalem.

Assum in ueru. Eliguntur carnes assatæ in ueru illæ, quæ sunt iuuenum Gallinarum, Perdicum, & Phasianorum, quarum assationi carbones suppositi, non fuerint malæ qualitatis: & infundatur sæpe ipsi assaturæ oleum amygdalinum: propter quod assata accipient humiditatem alteram ab humiditate sua. Et istæ assaturæ sunt de cibus habentium stomachum calidum, & habentium poros largos, & exercitantium exercitio multo.

Apta huc que
supra fol. 22.
Canone. 24.
norantur.

Bismagnard. Mudacatare. Thabeget. Suffrixa Suffrixa salsa. Assum sup carb. Assum in ueru.

De Assatis, & his quæ auferunt odorem allecium.

Iuuamenta rationabilia

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13						
Assum supra aquam.	Cum pane fermenta- to.	Carens nuci- bus, & melle.	Cum zucca- ro, oleo amyg. & gallis.	Zuccarū tem- peratē dul- cedinis.	Cum dactylis recentibus.	Hortulanum, recens.	MELI VSEX RE ipsa quam quæris.	Cal. & hu. in. 1.	Cal. & hu. in. 2.	Ca. & sic. in. 2.	Tēpe. cal. in. 1.	Tēpe. cal. & hu.	Tēpe. c. et h. in. 1.	Cal. & sic. in. 2.	Fr. & sic. in. 2.	Or. f. & h. Hip. epidit. lo. f. et f.	Gradus. Naturæ.	Nomina.
Carnes effi- cit cartila- ginosas.	Macilentis, & gracilibus.	Ventibus ue- natione fem- per.	Vigilijs, & tuisi.	Prouocant perina, & urinam.	Coitui.	Extinguit ca- lorem languī- nis.	IVVA- MEN- TVM cuis.	Cal. & hu. in. 1.	Cal. & hu. in. 2.	Ca. & sic. in. 2.	Tēpe. cal. in. 1.	Tēpe. cal. & hu.	Tēpe. c. et h. in. 1.	Cal. & sic. in. 2.	Fr. & sic. in. 2.	Or. f. & h. Hip. epidit. lo. f. et f.	Gradus. Naturæ.	Nomina.
Stomachum offendit.	Visceribus humicis.	Corrumpi- tur, & re- plet.	Visceribus de- bilibus.	Corrumpunt sanguinem.	Sanguinem calidum ef- ficat.	Cordi.	NOCV- MEN- TVM cuis.	Cal. & hu. in. 1.	Cal. & hu. in. 2.	Ca. & sic. in. 2.	Tēpe. cal. in. 1.	Tēpe. cal. & hu.	Tēpe. c. et h. in. 1.	Cal. & sic. in. 2.	Fr. & sic. in. 2.	Or. f. & h. Hip. epidit. lo. f. et f.	Gradus. Naturæ.	Nomina.
Cum exerci- tio tori.	Cum stipti- cis post ipsas comestas.	Cum citrul- lis dulcibus.	Cum stipti- cis, sicut cy- donijs.	Cum cibus a- cetosis.	Cum grana- tis muzis.	Cum syrupo acetoso, de cy- donijs, seu gallis.	REM O- tio NOCV- menti cuis.	Cal. & hu. in. 1.	Cal. & hu. in. 2.	Ca. & sic. in. 2.	Tēpe. cal. in. 1.	Tēpe. cal. & hu.	Tēpe. c. et h. in. 1.	Cal. & sic. in. 2.	Fr. & sic. in. 2.	Or. f. & h. Hip. epidit. lo. f. et f.	Gradus. Naturæ.	Nomina.
Septentrional.	Montuosus.	Occidentalib.	Septentrional.	Septentrional.	Septentrional.	Merdionalib.	Regiones.	Autumno.	Hyemi.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Calidis.	Nutri. modicū.	Quid generat.	Tempora.	Acates.	Coplexiones.	
Hyemi.	Autumno.	Hyemi.	Decrepitis.	Frigidis.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. turbidus.	Nutri. modicū.	Quid generat.	Tempora.	Acates.	Coplexiones.				
Iuuenibus.	Senectuti.	Decrepitis.	Frigidis.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. turbidus.	Nutri. modicū.	Quid generat.	Tempora.	Acates.	Coplexiones.				
Ca idis.	Frigi. & sic.	Frigidis.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. turbidus.	Nutri. modicū.	Quid generat.	Tempora.	Acates.	Coplexiones.				
Nutri. multū.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. ualde ac.	Sang. turbidus.	Nutri. modicū.	Quid generat.	Tempora.	Acates.	Coplexiones.				

DOMVS TACVINORVM

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Afsum. Antiqui Medicorum considerauerunt cocta Afata, & Frixia in comparatione corporis humani: dicentes, quod ex Afis & Frixis nutrimentum quod recipit corpus est siccum: eo quod Afsum non habet in se humiditatis quantitatem, qua possit humectare corpus, licet diu moretur in stomacho. Et Frixum eodem modo. Et carnes omnes elixæ in aqua, se habent e contrario. eo quod recipiunt humiditatem ab aqua: & aqua humidissimum est elementorum, sicut Medici dicunt.

Iudep de pane, id est, Offa. Eligitur pro macilentis, & uolentibus corpus impinguare: eo quod multum nutrit, & uelociter descendit: cuius nutrimentum est laudabile. Sanguis generatus ex ipsa, est fortis, & bonus: & maxime quando conficitur cum pane fermentato cocto: quæ laxatiua est uentris, conferens habentibus tussim, & asperitatem cannx pulmonis. Et est generatiua lapidum, & opilationum.

Iudep Catay. Id est, Offa. Hic cibus est multi nutrimenti, & tardæ digestionis: & cum præparatur cum nucibus, uel oleo ipsarum, est fortis caliditatis: & cum amigdalis & oleo ipsarum, seu Sefamino, uel pinguedine Gallinarum, est temperatæ caliditatis. Et Iudep de Musis, est difficilioris descensionis a stomacho. Et quando præparat cum zaccharo, addit in spermate, & urinam prouocat, & laxat uentrem, asperitati pectoris conferens.

Iudep de papauere. Eligitur cum zaccharo, præparatum ad intrigidandum corpus: & ad prouocandū somnū: propter frigiditatem papaueris: & quia multū moratur in stomacho: & confert tussi, & asperitati pectoris, & pulmonis, & quibus reumatizat caput. Descendens ab eo humor, subtilis, calidus. Et est tardæ digestionis: maxime quando est cum oleo multo. Et quando præparatur hic cibus cum papaueribus recentibus, est fortioris præparationis.

Iudep de Melonibus, & medullis Amygdalarum. Detestantur: eo quod fit de Melonibus multæ dulcedinis: & quia sunt uelociter conuertibiles, corrumpunt humores existentes in uenis: propter quod febris accidit, iuxta uelocem humorum corruptionem, seu tarditatem ipsorum. Remotio uero nocuenti ipsorum fit, cum comeduntur prius ipsis acetosa, & post fructus pontici, sicut Citonia. Cibus uero qui fit de medullis amygdalarum & nobulis, est similis cibo qui fit cum zaccharo, & suis maneriebus, & operationibus: tamen omnes huiusmodi cibi sunt tardæ digestionis.

Iudep de Dactylis. Cibus qui fit ex Dactylis, est Rural, & est multi nutrimenti, uelocisq; descensionis & digestionis. Laxat uentrem, opilationem generat, & nocet ægri tudinibus splenis, & hepatis. Corpus impingat, conferens uentositatibus grossis & ægri tudinibus frigidis, & maxime quando in præparatione admiscetur fauus mellis, et crocus.

Coriandrum. Contingit, quod plures diligunt comedere allia recentia, & cæpas cum sulcio, uel lacte: quæ odiuntur, propter odorem ipsorum. Et facit sedare odorem ipsorum, masticatio Coriandri uiridis, uel sicci, rutæ, pulegij, corticis citri, & foliorum ipsorum, & lauatio oris cum uino odorifero, & bono, seu masticatio stipticorum aromaticorum, sicut Citonia, & Poma, & his similia. Et masticatio ciperi, gariofilorum, ligni aloes, & mentastrum.

Apta huc que
supra fol. 24.
Canone. 25.
H

Afsum. Iudep de pane. Iudep de Cathay. Iudep de papauere. Iudep de Melonibus. Iudep de Dactylis. Coriandrum.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Zuccharum. Melius ex zaccharo est Calaxzec: & laudabilius & subtilius ex eo, quod est bene colatum. Est tamen zaccharū temperatæ complexionis, sed inclinat ad humiditatem (alias, caliditatem) quod est in omnibus suis modis simile melli: sed fitim ualde non efficit sicut mel, at tamen nutrimentum eius est maius nutrimento mellis. Sed si coquatur & despumetur, sedat fitim: & tussim, & ægriitudinem stomachi, & remum, & uescæ, & caliditatem extinguit. Mañna calida est in primo gradu, utilis pectori, et pulmone. Verū illa quæ cadit sup arbores glandiū est sicca: sed illa quæ cadit supra arborem landri, est calida & sicca.

Mel. Vrinam prouocat, & uomitum commouet. Et quando cum aqua decoquitur, & despumatur, perditur acuitas eius, & minuitur dulcedo & inflammatio eius (in alio, inflatio) & nutrimentum eius augetur, & urinæ prouocatio, & uentris laxatio. Et melius ex eo est acutum, puræ dulcedinis, spissum, & uernale, declinans ad rubedinem. Et Deps, id est, mel dactylorum, calidum est & humidum, complexionis temperatæ. Quod uero ex eo in sole decoquitur, est minoris humiditatis, & multæ dulcedinis, & caliditatis. Rob uero calidū est & siccū, sanguinē cōburēs. Musū uero ex eo, est minoris caliditatis.

Feludichi. Est multi nutrimenti, & difficilis digestionis. Leufunichi subtilius est Catayf, & est minoris nutrimenti, & difficilioris digestionis. Fingi uero sunt leuiore prædictis ad digerendum. Omnibus uero dictis cibis, quiescentes uti non debent: eo quod sunt magis conuenientes exercitantibus. Remouetur autem nocumentum ipsorum cum optimo uino assumpto, post quatuor horas finita comestione prædictorum. Prædictos uero cibos comedere non debent habentes hepatis seu splenis opilationem. Sunt tamen hī iuuatiui pectoris.

Catayf cum nucibus. Detestantur illis, qui timent generationem lapidis fieri in uescis eorum: & præcipue habentibus renes calidos, & opilationem patientibus in hepate: propter uiscositatē ipsorum: & sunt conferentes patientibus apostema pectoris, seu pulmonis. Et quando præparantur cum zaccharo, amygdalis, & nucibus, habentibus stomachum temperatum. Qui dicitur Quadratū: pro eo, quod quarta pars est mica panis: alia ex rebus, quibus farcitur: alia ex pasta circūstante: & reliqua ex aceto. Res uero replētes ex quibus farcitur, sicut sunt Leufimcheri, cuius tertia pars sunt amygdalæ, & duæ tertiæ sunt zaccharū: & species debent esse ea proportione, qua recipiantur delectabiliter a gustu.

Chabis. Hippocrates dicit, quod mella quæ fiunt ex farina frumenti, melle, oleo oliuarum, uel alijs oleis, sunt uelocis descensionis, et corrumpuntur uelociter in stomacho: eo quod farina, & oleum sunt uelocis descensionis: & mellis etiam descensionis uelocitas sedatur, cum igne decoquitur: & uelocitas corruptionis ipsius est, quia cum bene decoquitur cibus ipse, acuitur mel & oleū: et cū non decoquitur, remanet farina cruda:

Chaloe cum nucibus. Omnes modi & naturæ, seu cubariæ, qui fiunt cum nucibus & melle, sunt generatiui cholerae: & qui fiunt cum amygdalis, sunt conferentes tussi quæ fit ex humiditate. Et qui ex eis præparantur cum festicis & melle, sunt conferentes habentibus in pectore & pulmone opilationē, & humorem slegmaticum. Et qui præparantur cum papaueribus et zaccharo, sunt conferentes fluxui reumatis, & tussi quæ fit ex caliditate. Et præparati cum Sifamino, fastidiunt, licet sint multi nutrimenti. Verum: men permutatur complexio cuiuslibet Chaloe ex rebus quæ miscentur cum melle.

Cusfabenchi. Nutriunt magis quam aliqui modi Chaloe, quando digeruntur: eo quod in se partem panis continent: & est difficilis descensionis, eo quod oleum resistit cocturæ panis ipsius. Et srixum ex eis est difficilioris digestionis, quam aliter coctum: propter nimiam unctuositatē ipsius. Et hī sunt ex cibis exercitantium. Et ex Chaloe sicca & uiscosa, est difficilis digestionis: eo quod ignis propter admixtionem ouorum, præstat eis uiscositatē: & quæ ex eis liquefit sub lingua econuerso.

Aprahuc que
supra fol. 23.
Canone. 16.

H 2

Zuccharum. Mel. Feludichi. Catayf cū nucibus. Chabis. Chaloe cū nucib. Cusfabenchi.

Alb. Præparatoria Dentium, secundum Maymonem. Eligitur ex eo recens, ponderosum, cuius natura est calida & sicca: uerum liccitas est fortior caliditate. Hæc enim sua stipticitate confortant gingiuas, & dentes: & sua caliditate inflationes ipsorum soluuntur. Quod quia uentositatem generat, addit in coitu, & appetitu combinationis: & maxime quando miscetur in medicinis eorū compositum simile.

Ra. Maheleb. Ex laudabilioribus lauacris, accipitur tantum ex uirgis & ramis melioris odoris: & quod ex ligno eius melius est, album, plenum, saporitum, Margaritaceum, & delatum de partibus Aldrabingen & Vehemit. Et dicitur, quod sit temperatum in caliditate, auferens sua mundificatione odores horribiles, qui fiunt ex carnibus pinguibus. Dissolutione etiam, & aromaticitate (alias, attractione) frangit lapidem, & mollificat duros tumores. Abstergit lentiginēs, aperiens opilationem, necans lumbricos: & aufert reumata, quæ sunt in pectore, & pulmone.

Aqua Camphoræ. Dixerunt ueteres cōfectionarij, quod sit aqua destillans ex cortice arboris Camphoræ Carassacæ: unde ab ipsa egreditur. Et dixerūt, qui hoc uiderūt, quod ex Camphora quoddam est, quod reperitur in corticibus arborum suarū, clarum: & aliud est de Camphora. Et quoddam est, quod reperitur inter cortices arborum, & lippos ipsorum: quod decoquitur, & colatur, post cuius cocturam (alias, colaturā) separatur aquositas ipsius. Et eius proprietates est, quando ponitur in cibis, muscæ elongabunt se ab eis. Item Origanum puluerizatum, & sparū, super pisces, uel carnes, uel alia cibaria, fugat muscas ab eis.

lor. Vluem, siue stercus passerum. Berbim locus regionis Castriæ, ubi eligitur habens grana grossa & alba, quæ debent poni in aqua rosacea, & sicari in umbra, deinde redigantur in puluerem, & in uasellis reponantur uitreis, postmodum ducatur super plano lapide, et referuetur, quo utimur ad suffumigandum, contra toxica. Gal. dixit, quod lauant intestina, profunt dysenterijs, nocent uescicæ. Aufertur tamen eius nocumentum cum melle. Et uisus fuit quidam, qui utebatur comestione ipsius, & incurrit hydropsim. Et sapor eius est multæ mundificationis, nocens oculis, & orī.

Ra. Ciperi. Eliguntur de partibus Cussi, parui, quorum herba breuis, et unctiosa grana ipsius, & quæ colliguntur ex piatis, & locis modicarum aquarum. Et post ipsos eliguntur qui sunt de partibus Baufari. Et post istos de partibus Rassi. Rassis ciuitas. Et omnes isti modi conferunt apostematibus oris, habentes in se uirtutem incisiuam, qua frangūt lapidem, et urinam, & menstrua prouocant, & confortant stomachum, qui est debilis digestionis, & calefaciunt & desiccant sine mordicatione.

Mac. Sandalus albus. Eligitur ad confortandum dentes, & gingiuas, & aromatizant oris odorem, conferentes soda accidenti ex caliditate. Confecti tamen cum medicinis hepatis & stomachi, confortabunt eos. Et liniunt super inflationes calidas, in principio prodest, & maxime inflammationibus hepatis & stomachi. Rubei tamen ex eis frigidiores sunt albis, quorum iuuamentum æquale est iuuamento alborum. Sandali uero cum confricantur, ex frictione caliditate acquirunt, sicut acquirunt farina ex molitura, & ferulū ab igne.

Di. Rosæ. Sunt diuersarum partium. Nam in quibusdam ex eis unctit amaritudo, & sunt partes calidæ, subtiles. Et in quibusdam stipticitas, quæ sunt frigidæ, & grosse. Et in quibusdā aquositas, quæ sunt saporis insipidi. In quibusdam totaliter unctit frigiditas, quæ sunt mediocres inter grossiciem & subtilitatem, & sunt confortantes cerebrum calidum.

Apta huc quæ supra fol. 24. & 25. Canone 27.

H 3

Præparatoria Dentium. Maheleb. Aqua Camphoræ. Vluem. Ciperi. Sandalus albus, & rubeus. Rosæ.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Hip. G.

Aqua fontium. Odiuntur Aquæ fontium quæ multæ sunt frigiditatis : & aquæ locorum arenosorum, quando a ieiunis bibuntur : quia obsunt stomacho, dentibus, inflationi neruis, ossibus, & cerebro: eo quod sunt frigida complexionis. Sunt etiam malæ quæ dantur in balneis, & post coitum, & in exercitio fortis, & siti quæ de nocte accidit in somno. eo quod calorem naturalem extinguit. Nisi sitis fuerit occasione febris, cibi saluti, aut rerum calidarum & siccarum.

Hip. G. Ori.

Aqua pluuialis. Hipp. dicit, quod Aqua pluuialis est melior inter aquas, leuior, & dulcior : eo quod subtilius est quod sol ex aquis extrahit : quæ licet corrumpitur, sua subtilitate, & non malicia corrumpitur. Nam omne leuiter corruptibile est subtile. Et cum corrumpitur aqua, rancitatem facit, (alias, siccitatem) & febres : & cum non corrumpitur, est bona. Melior tamen ex aquis, est, quæ pluit suauiter, & paulatim, & cum tonitruis : prima causa, propter ipsius subtilitatem, quæ in ea existit, & secunda, propter motum nubium ipsam subliantem.

G. Mal. Ioh.

Nix & Glacies. Nix quædam est glacies, & quædam gelu. Et de Glacie melius est, & peius secundum maneriem loci in quo reperitur. Et de glaciibus melius est quod ceciderit super saxis, terris duris, et bonis arenis. Et cum acciderit non nisi malam aquam habere, tempera eam cum hac niue. Et de niuibus peius est, quod super mineras ceciderit. Et nix licet sit frigida, & sicca in substantia, iudicat tamen Medicus in ea secundum opinionem (in alio, operationem) secundum quam est humida.

G. Mal. Ioh. Ari.

Aqua Niui mixta. Qui usus fuerit potu aquarum fluentium de fontibus, & infrigidatarum in aere, & conseruatarum in arena, in domibus, non indiget niue : quia si niuis nocumentum non appareat iuuentibus incontinenti, tamen accrescens antea modicum apparbit decrepitis, & præcipue illis, qui consueti sunt pati podagram, seu ægri tudines neruorum. Et quod aqua non nutriat, signum est, quod non inspissatur dum coquitur, & famelicum non satiat, nec digesta dicitur, nec prouocat appetitum.

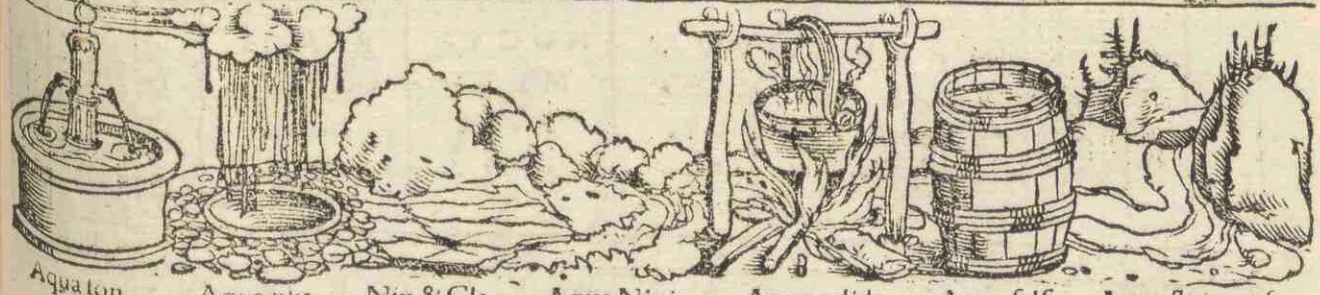
G. Ra. Ioh.

Aqua calida. Eligitur ieiunis : quia stomachum lauata ciborum superfluitate. Et possibile est, quod uentrem laxet, maxime cum Zaccharo mixta, & melle : cuius usus destruit digestionem, laxat stomachum & corpus, & prouocat fluxum sanguinis de naribus. Sed illa quæ nec est frigida, nec tepida, corpus inflat, & appetitum debilitat, & uisum : & sitim non sedat. Scias, quod eam subuliat ignis, quando causa grossicie ipsius fuerit frigiditas : & ingrossat, quando causa grossicie fuerit caliditas sicut in Nilo, in terra Agypti.

Aqua salsa. Primo laxat corpus, deinde stringit & desiccatur. Sulphurea uero, & picea, & de Naphtha profunt scabiei, apostematibus ueteribus, & hydropicis. Aqua uero aeris, urinam constringat : & aqua quæ egreditur ex mineris argenteis infrigidat, & desiccatur temperate. Aqua siquidem terrea, prodest stomacho, & inflationi splenis, & calefacit & desiccatur. Aqua tamen salsa, cum miscetur cum Sauium in uasis nouis creteis : deinde perforatur fundus uasis subtili foramine : aqua destillans exinde potata super pingues, cibos, aufert nocumentum ipsorum.

Aqua Aluminosa. Aquæ omnes humidi sunt conuenientes ad curandum ab exterioribus corpus, non ad potandum. Tamen si potare aliquis indigeat, miscet eam cum eis de luto suæ regionis : uel bulliat prius, & miscet eam cum eis uinum supricum, si assumptores fuerint frigida complexionis. Si uero fuerint calida, dent cepæ præparata cum aceto in comestione, & in potu syrupus acetosus. Et in aqua quæ sunt malæ qualitatis, coquantur cicera, et colatae dent ad bibendum : post quæ etiam conuenienter dantur cepæ præparata cum aceto : & ante eas comedat de pastinacis syluestribus, piscibus salitis, uel cucurbitis. Etiam aqua turbida clara efficitur, quæ ponunt in ea alumine, uel medulla nucleorum chysomelorum, ipsorum, seu carbonem accensum.

Apta huc que supra fol. 22. Canone 23. H 2

Aqua fontium. Aqua pluuialis. Nix & Glacies. Aqua Niui mixta. Aqua calida. Aqua salsa. Aqua fluminosa.

De Vinis fructuum uuarum, & de cautela ad Ebrietatem, & Anxietatibus; Iuuamenta rationabilis.

	190	191	192	193	194	195	196	
	A	B	C	D	E	F	G	H
Cal. & sic. in 2.	Cal. in 2. f. in 1.	Cal. & sic. in 2.	Cal. & sic. in 2.	Cal. & sic. in 2.	Cal. & sic. in 2.	Cal. & hu. in 2.	Cal. et sic. in 2.	Gradus.
Ioh. calli & sicce.	Ioh. foris ca et igne tratis.	Ipatum in caliditate, & siccit.	Fortius inter ut ha in caliditate, rts, & siccitatis.	Paucæ caliditate, rts, & siccitatis.	Grossi et abominabile. cū & vitiis, c. i. s.	O. et io. c. et sic.	O. et io. c. et sic.	Natu- ra.
Vinum.	Vinum odori-ferum.	Vinum rubrum, acutum.	Vinum acutum, riacerosum.	Vinum acutum, riacerosum.	Vinum de da-avis.	Amygdalæ, a- maræ.	Amygdalæ, a- maræ.	Nomina.
								Numero.
Citrinum, odoriferum.	Vinctuosum, odoriferum.	Splendidum.	Annalæ, et lucidum.	Quod fit de uinea quæ diffunditur.	Factum ex rutab melle ipsius.	Magnæ dulces, et unctuosæ.	MELI VS EX RE ipsa quam quæris.	
Famem sedat.	Curat ophthalmiam.	Sedat syncope. (alias, situm.)	Aufert nocuumentum toxicosum.	Cholericis.	Impiguat corpus, & laxat.	Comestæ ante potum præseruât ab ebrietate, & anxietatibus. abstergunt lentigines.	IVVA- MEN- TVM cuis.	
Bibitum immoderate.	Sensibus, & memoriæ purorum.	Spleni, & hepatis debilibus.	Sedat coitus appetitum.	Neruis, & ulceribus.	Opilat.	Intestinis.	NOCV- MEN- TVM cuis.	
Cum rebus secundæ mensæ, & cum aqua mixtum.	Cum pomis muzis, & mellis lactucarum.	Cum granatis acetosis.	Cum cidonijs muzis.	Cum chaloecundæ mensæ.	Cum granatis dulcibus.	Cum seritur cum amygdalis dulcibus, papaueribus, seu zucchero.	REMO- tio NOCV- menti cuis.	
Frige. Meridionalis, cal. cibis.	Frigidis.	Frigidis.	Septentrionalibus.	Orientalibus.	Martimis.	Septentrionalibus (alias, friti).	Regiones.	
Cibus per æta.	Hyemi.	Hyemi.	V. et limphatū.	V. et.	Autumno.	Hyemi.	Tempora.	
Decrepitis. j.	Senectuti.	Decrepitis.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Decrepitis.	Decrepitis.	Acates.	
Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Temperatis.	Frige. & siccis.	Frigidis.	Cōplexiones.	
Sang. calore tepetatus.	Sang. subtilis, acutus.	Cholera rubra.	Cholera acuta.	Sang. immundus.	Sang. rubicundus.	Humor indigestus.	Quid generat?	

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philosophorum.

Elecciones, & Proprietates.

Hip. G. D. Vinum. Diuersificatur in colore, odore, & sapore, ordine, potu, & tempore. Vinum album est modicæ caliditatis, & modici nutrimenti, uelox ad digerendum: nigrum uero econuerso. Odoriferum uero bonum sanguinem facit. Horribilis uero odoris, econtrario. Dulce est uelocis digestionis, fluere facit uentrem minus quam urinam: stipticum uero econtrario. Grossum est multi nutrimenti, et difficilis descensionis: subtile uero econtrario. Vinum nouum est inflatum: uetus uero alleuians.

G. Hip. R. Vinum uetus odoriferum. In ultimitate est calidum in tertio gradu. Nouum uero in primo. Medium inter hæc est calidum in secundo. Habentibus uero complexionibus calidas, nocet uinum citrinum, & rubeum, splendidum, uetus, amarum, & purum: eo quod inducit Sodomam, anxietates, & uigilias, maxime habentibus hepar et cerebrum calidum. nam somnus & uigiliae sunt iuxta caliditatem, & frigiditatem cerebri & uini. Habentibus uero complexionibus contemperatas, prodest uinum rosaceum, non antiquum, moderatum in quantitate & lymphatione.

G. R. loh. Vinum rubeum grossum. Vinum grossum, nouum & dulce, est plurimi nutrimenti, & maxime nociuum stomacho: deterius uero est eo, nigrum, grossum, & dulce: hoc uero deterius est, nigrum, grossum & stipticum: eo quod est difficilis descensionis. Album uero inter omnia uina est minoris caliditatis: cuius nutrimentum est magis iuuatiuum calefactis, & ad prouocandum urinam: & præcipue subtile ex eo: eo quod omne uinum album est stipticum, grossum, uel aquaticum subtile: dulce uero nunquam. Omne uero uinum nigrum dulce est.

G. O. M. R. Regio lator. Vinum citrinum acutum. Quare uinum citrinum acutum, noceat conualescentibus, & debilibus huius corpora, est, propter siccitatem & acuitatem ipsius. Et quare etiam sedat coitum, est, quia caliditas, qua complexi combinatio & digestio spermatis, extrahit ad superficiem corporis ex gaudio, et uini subtilitate. Et causa quare huiusmodi caliditas complexionibus inebriant citius potando ex scyathis paruis, quam in magnis, est, quia modicum uinum paruo scyathio contentum, uelocius digerit, cerebrum ascendens, cuius uapores uelocius in cerebrum ascendunt, unde citius inebriant, & uelocius multo. Et quare accidit occasio potationis uini tremor, & nutabilitas, quibus ipse sit calidum, est, quia tremor accidit occasione flegmatum generatorum ex mala digestionem, & frigiditas accidit, quia aer ingreditur poros, quibus uinum aperit.

Ra. Ioh. Mal. Vinum acetosum. Quando colat uinum quod acescit a domo sua, uel fece, & permutatio miscet cum fece alterius boni uini, annullat acetositatem eius. Cinis uitis albarum uuarum, & passulæ dissolutæ, et cicera trita, & myrtus, quodlibet ipsorum in uino quod acescere cepit impositum, abscondit acetositatem. Et quando uindemiant uuae, quæ ceperunt aliquantulum desiccari in umbra, Luna existente diminuta lumine, quod exprimit & decoquit usque ad consumptionem aquositatis ipsarum, et reponunt in uasis, orificia quorum sunt cooperta lamina ferrea, applicetur tempore conuulsationum, & tonitruorum, auferatur tempore boreali, assicuratur hoc uinum, quod ab acetositate præseruabitur.

D. Ori. loh. Vinum de dactylis. Eligunt ad potandum in quolibet uino cocto nuges trite, ad auferendum fumum, si quis per ignem remanserit. Et ad faciendum ipsum clarum & mundum, sal adponendum est. Vinum uero de dactylis grossius est inter alia uina, & minoris caliditatis. Et uinum quod fit ex melle dactylorum, grossius est alijs uinis, & debilioris caliditatis, tardioris descensionis, & plurimum uentositatum, inter alia uina prædicta. Opilationem faciunt, maxime postquam ueterascunt. Vinum tamen mellitum fortioris est caliditatis inter alia uina, et magis operatur stuporem. Et uinum passularum est debilioris operationis, quam uinum grossum, nigrum. Vinum uero temperatum dicitur esse de numero electorum. Et uinum in quo ponitur reda, est frigidum, et stipticum, et dicitur a quibusdam, quod est calidum & sic.

D. Ori. loh. Amygdalæ, maxime amaræ. Si ex succo foliorum uitis uuarum albarum accipiantur, et ex fortiori acetositate, & robagrestis, & seminis caulis, et miscantur, ex ipso coacto inter potationes quantitates aliquæ bibant, præseruat ab ebrietate, & ebrietatis stupore. Et si adsumantur ex semine caulis, et miscentur cum robagrestis ante uini potationes, ab ebrietate præseruat. Et si uoluerit aliquis bibere abundanter, cibum minuatur. Et si assumat de brodio caulis pinguis, & comeda de feludichi zaccharino, uel bibat de uino dulci qualibet uice ter, & odorem camphora, & nenufar, et non multiplicetur motus, uel loquela, præseruat ab ebrietate. Processus uero et principium potationis inantea debet esse a modico ad multum. Si datur in potu diligenti uinum aqua fructuum uitis, mixta uino inscio potare, uinum horrebit. Similiter si detur ante potum myrtus, seu ruta ad potandum, horrebit.

Eligitur potus uini Luna existente in signis aquaticis: præter scorpionem. Deinde aërea Luna coniuncta cum Venere, & Ioue.

Eligitur existente ascendente in quinta domo illius, pro quo eligitur, et Luna existente in eo: & repudiatur si fuerit in octaua.

Repudiatur Saturno existente in ascendente, propter impedimenta ipsius: & Marte, propter excessum, quos facit in potationibus. et cauda, ne tedious superueniant.

Apud huc que supra fol. 26. & 27. Canone 29. notantur.

De Odoribus, & Floribus.

Iuuamenta rationabilia.

	Calidis.	Meridianis.	Orientalibus.	Meridianis.	Septentrional.	Frigidis.	Calidis.	Region es.
	Calidis.	Calidis.	Cumcūq; iuue.	Cumcūq; iuue.	Hyemi.	Hyemi.	Aetate.	Tempora.
	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Omnibus.	Iuuenibus.	Decrepitis.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Actates.
	Calid. & humi.	Calidis.	Temperatis.	Inflammatis.	Frigidis.	Frigidis.	Calidis.	Complexiones
	0	0	0	0	0	0	0	Quid generat.
	Cum uiolis recentibus.	Cum camphora.	Cum nenufar.	Cum Cayri, & Samfuco.	Cum camphora.	Cū uiolis odorandis recentibus, cū comedunt p ^o cibū.	Cum fructu hederæ.	REMO= tio Nocu= menti eius.
	Vigilijs.	Efficit quibusdam mēst- hut.	Replet cerebrum frigidū superfluitatibus.	Catarrum ex frigiditate.	Sodam, ex caliditate.	Cerebro calido, & est difficilis digestio- nis.	Hebetant sensus, & somni- um prouocant.	NOCV= MEN= TVM eius.
	Hepati caloris empla- strata.	Cerebro ca- lido.	Dissoluit su- perfluitates cerebri.	Odorata ad birsēm, et ei ⁹ potus laxat choleram.	Dissoluit su- perfluitates ce- rebri, & pur- gant aquam citrinam.	Cū odore sto- conniæ, cōtra toxicū cū me- dicina; & cor- tex eius dige- rit cibum.	Odorādi con- tra sodā, pro- dest elephan- tiæ, & magnis infrigidatio- nibus cutis.	IVVA= MEN= TVM eius.
	Casruhūben, id est, con- tracta.	De Suri in Persia, re- centes.	Origanatū, p- pter suā frigi- ditatē ratione uiscositatis.	Azichne mul- tiplicium fo- liorum.	Cœlestia.	De Falisfi- gna, id est, regia.	Magni, & o- doriferi.	MELI= VS EX RE ipsa quam queris.
	Fr. in 2. sic. in 3.	Fr. in 1. sic. in 3.	Cal. in 1. sic. in 2.	Fr. in 1. hu. in 2.	Cal. in 2. fr. in 3.	Cal. & sic. in 1.	Fr. in 3. sic. in 1.	Gradus.
	Ioh. & Iohan- nino fr. sic.	Ori. frigi. & si- pitec. G. diuer- sarum uirtutū.	Filius Ab. pare- cal. filius Mun. ca. in 1. M. fr. & sic. lor. ca. & sic.	Lor. frigi. & hu- mi. hñes quid- dam caliditatis.	G. debilis cal. et spate humi. cū spicitate. Lor. cali. & sic.	Cortex eius cal. & sic. similit gra- na. Caro fr. eth. acerofū fr. et sic.	G. fr. uertamē effineo hu. et c. lor. fr. & sic. ace- rofū ipsi. et fr.	Natu- re.
	Myrtus.	Rosa.	Ocinū origanat.	Viola.	Lilia.	Citra.	Fruct. mādrag.	Nomina.
	197	198	199	200	201	202	203	Numerus.
	A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

le. G. lo. Me. Myrtus. Propter suam stipticitatem, est frigid. & sicc. & propter amaritudinem habet aliquid cali. & humi. (in alio, subtilitatis.) Et Sambucus est fortis caloris, & siccitatis. Et Sambucus credo, prodest habentibus torturam oris, & paralyfim sola ex frigiditate. Rosæ gariofilatæ, nominatæ arabice uisirim, propinquæ sunt Sambuco, in uirtute: uerum tamē debiliores sunt eis, et delectabiliores. Narcissus temperatus in cali. & sicc. subtiliatiuus, & dissolutiuus humiditatu. Syluestris tamen fortior est, et calidior hortulano. Et campestris Narcissi si cepe accipitur, et aliquantulū scindatur in crucem, plantæ postmodū in uiridario, duplicabit flos eius.

G. R. Me. Rosa. Rosæ sunt diuersorum modorum. Nam ex eis sunt quædam rubæ, splendidæ. Quædam albæ. Et quædam citrinæ. Et quædam in exteriori superficie citrinæ, & in interiori sunt nigræ. Et earū naturæ sunt diuersarū uirtutū: uerum tamen omnes ad frigiditatē declinant: unde cerebrū infrigidēt, & desiccāt, & sedant caliditatē ipsius. Tamē habētibus frigidum cerebrū, catarrū faciunt. Et moschite, Cheri citrinū habet aliquid caliditatis. Nigrum tamen est temperatum. Ior. tamen dicit, quod sit calidum & siccum in secundo.

G. lo. Me. Ocimum origanatum. Habet in se caliditatem, qua dissoluit superfluitatem cerebri moderate. Quod si aspergatur aqua, seu infundatur, infrigidat, & humectat magis. Mentastrum calidum & siccum est in tertio gradu, dissolutiuum uehementer humiditatum cerebri. Cuius succus prodest singultui factō ex repletionē. Samsucus calidus & siccus in secundo dissolutiuus, et subtiliatiuus. nam dissoluit uentositates cerebri, et exopilat ipsum, et subtiliat humiditates eius. Cuius oleū prodest doloribus aurīū, qui fiunt ex uentositate grossa. Et qñ ponitur succus eius in uentosa apposita locis sacrificatis, operatur, q̄ cicatrices dictorū locorū deleantur.

lo. le. G. D. Me. Viola. Eliguntur contra cerebrum calidum propter suam frigiditatem: contra uigilias, quia odoratę faciunt uelociter dormire. Ei si ponantur exterius supra caput recentes, faciūt urinam redolere sicut redolent ipsæ, sicut accidit cum Alcanna unctis: eo quod urina eodem colore tingatur. Et Nenufar simile est uiolis in uirtute, & iuamento: uerū tamen frigidius est eis, propter quod abscindit sodam contingentē ex caliditate. Et ipsum est duorū modorū, citrinū syluestre, & cœleste hortulanū: uerum cœleste delectabilis est, & humidius. Flos Panis porcini calidus est & siccus: qui si uino infundatur, & postmodū uinum ipsum bibatur, inebriat.

G. D. Me. Lilium. Est diuersorum modorum: uerum tamen quodlibet calidum est, dissolutiuum cerebri. Et Cheiri citrinum est calidum, subtiliatiuum, & dissolutiuum temperatum: licet omnes aliæ maneries eius sint temperatę in caliditate & frigiditate. Ocimi gariofilati uirtus propinqua est in operatione Samsuco. Rachacaromos sunt temperatę complexionis, & delectabilis odoris, conferentes leuibus uentositatibus cerebri. Fructus Hederæ sunt eiusdem uirtutis. Baschiæ uirtus est sicut uirtus fructus Hederæ.

G. D. lo. Me. Citra. Multæ prægnantiū comedunt ex eō, quando habent appetitus accidentales. Et ipsum est contrariū mortalibus toxicis. Cuius cortex est calidus & siccus, et acutus. Et acetosum ipsius us frigi. & sicc. in tertio. Et caro ipsius inter hæc ex sua acuitate & aromaticitate confortat stomachum, & confert digestionē: cuius caliditas propinqua est temperantiæ. Et acetosum ipsius incidit & subtiliat: et caro eius mediocris est inter corticem, & acetosum ipsius. Bacheschon dixit in libro quem fecit in Maymonem, & filius Embrahi dixit, quod si comedatur de nocte, strombosilitatem facit (in alio, stribosilitatem.)

G. D. lo. Me. Fructus Mandragoræ. Hi infrigidant cerebrum, & humectant, & illud insensibile reddunt. Arangi dissoluunt uentositates frigidas, & sunt Citris subtiliores. Limoncelli similes sunt eis in odore, & operatione ad cerebrum. Citoniorum uero odor est infrigidans, & confortans cerebrum, & animam: tamen odor citoniorum abscindit abominaciones, & uomitus.

Apta huc que
supra fol. 27.
Canone. 10.

Myrtus.

Rosa.

Ocimum origanatum.

Viola.

Lilia.

Citra.

Fructus Mandragoræ.

Iuuamentū, & nocumentū eorum quæ secundē mentæ apponuntur. Iuuamenta rationabilia.

Quib. repiunt.	Ombus.	Cal. & Regm.	Frigidis.	Seprenatural.	Meridional.	In gb. repiunt.	Regimes.
Quibus repertuntur.	Ombus.	Hymn. quia digere facit.	Hymn.	Hymn.	Hymn.	Verr.	Tempora.
Senectuti.	Ombus.	Decrepitis callidis in vitute.	Senectuti.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Acates.
Frigidis.	Temperatis.	Cal. & hūm.	Frigidis.	Frigidis.	Calidis.	Calidis.	Complexiones.
Sang. reperat.	Humor laudabilis.	Nutritumum sicum.	Sang. declinans ad siccitatem.	Sang. non dounus.	Flegma salum.	Humor immundus.	Quid generat.
Cum lauantur cum aqua calida.	Cum muzis fructibus.	Cum fructibus muzis, syrupo acetolo de feminib.	Cum chrysolmelis siccis.	Cum Penidijs.	Cum uino citrino.	Cum citris conditis.	REMO= tio Nocum= menti eius.
Generat uentositatem.	Stomachis cholericis.	Generat lapidem in renibus.	Facit uertigines.	Offendit stomachum.	Fastidiunt.	Pecōri, & colicæ.	NOCV= MEN= TVM eius.
Pecōri, & tussi.	Cannæ pulmonis.	Abscindit uomitum.	Morsui serpentum.	Addit in cerebro.	Retardant ebrietatem.	Variolis, & morbillis.	IVVA= MEN= TVM eius.
Multæ succositas, & dulcedinis.	Purū, transparentis, & leue.	Leue, & fragile.	Antiquæ, & magnæ.	Grossæ, humorosæ.	Cuius cortices fricando separantur.	Conseruatum in niue.	MELI= VS EX RE ipsa quam queris.
Cal. & hu. in. i.	Cal. in. i. h. in. i.	Frigida. sic. in. a.	Cal. & sic. in. j.	Cal. in. j. h. in. i.	Cal. & sic. in. z.	o	Gradus.
lor. ca. & h. D.	Temperatum in caliditate.	Ca. sua fallidie, gñalis fri. & sic.	Ori. ca. & sic. lor. cal. & hu.	M. c. & h. minus gñuces. R. c. h.	lor. roridafæ corthib. c. etfi.	Cal. & sic. in. z.	Naturæ.
hñtes in se sippi.	Candi.	Lutū corasceni.	Feffuce. al. hifi.	Nucella.	Amyg. cñ sale.	Rabes.	Nomina.
204	205	206	207	208	209	210	Numerus.
A	B	C	D	E	F	G	H

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philosophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

Cannæ Mellis. Sūt temperatæ caliditatis, conferentes asperitati pectoris, gulæ, & cannæ pulmonis, mundificantes humiditatem existentē in eis: & urinam prouocant. Quarum uentositates sedantur per excoriationem, & ablutionem aquæ calidæ. Pettidiæ uero calidæ & humidæ sunt: conferentes pectori, & tussi: lubricant uentrem, generant sanguinem temperatum, & ex eis meliores sunt, quæ conficiuntur ex puriori zaccharo.

Candi. Clarificant guttur, ad quod fluunt humiditates capitis, propter clamorem, & cantum, tussim & rauicitatē, soluentes & conferentes pectori & pulmōni. Et quando præparantur cum succo Coriandri recentis, et papaueribus, erunt magis continentēs habentibus complexionēs calidas. Et tinti, seu infusi cum azurio, conferunt melancholiæ, & subtiliant ipsam.

Lutum corascenum. Eligitur ut comedatur post cibum ad meliorandū digestionem, et roborandū, seu cōstringendū orificium stomachi, & maxime post assumptionē uentuosorum: et est desiccatiuū humiditatis stomachi. Et quantitas ex eis conferens, est ab una dragma usque ad aureum: & si hanc quantitatem excesserit, operatur inflationem, opilationem, & citrinitatem. Et habentibus uentus largas, minus obstat quæ alijs. Habet etiam in se aliquid caloris, propter falsedinem, & nutrit nonnulla de animalibus: eo quod est terra munda. Proprietas tamen luti prædicti, diuersatur secundum diuersitatem speciei ipsius.

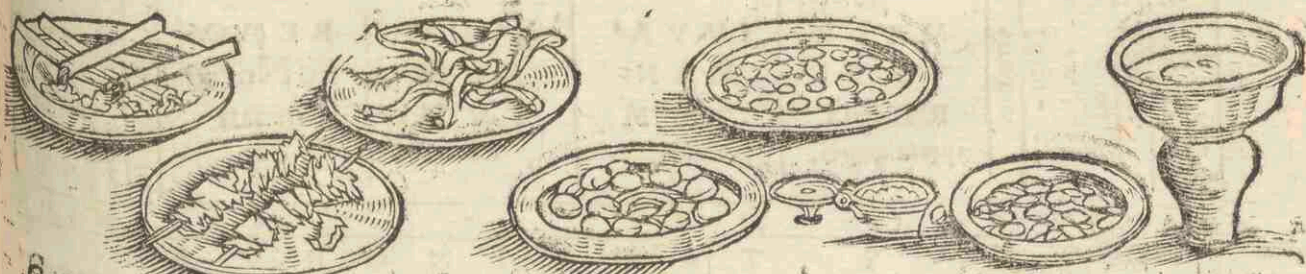
Festucæ, uel Festicij. Eliguntur habentes in se stipticitatem, & aromaticitatem, ad conferendum stomacho, & expellendum humores pectoris, hepatis, & pulmonis, & mundificandum renes. Verum stipticitatem non habentes parum conferunt, aut nocent stomacho; & parum laxant, imo nutriunt modico nutrimento, sunt tamen comedendæ post cibum. Agricollæ autem dicunt, quod fiunt ex insertione amygdalarum; in lentiscis, seu faucis hortulanis.

Nucellæ. Hipp. dicit, quod Nucellæ magis nutriunt nucibus, & sunt dilticioris digestionis, nisi corticibus mundatæ fuerint. Quarum cortices sunt stipticæ, uentrem stringentes, & habentes multum uentositatis: & uentositatem generant. Dixerunt uero quidam de antiquis, quando comeduntur cum rita ante cibum, non læduntur comedentes a morfu reptilium. Fertur etiam, quod scorpiones fugiunt eas. Et quando comeduntur cum sicibus, conferunt morsis ab eis.

Amygdalæ cum sale. Amygdalæ cum uino odiuntur, nisi ab eis, qui habent in stomacho flegma: quæ boni sunt saporis, præparatæ cum sale: & sunt conferentes mundificationi pectoris, & pulmonis, & faciunt uentrem laxum: eo quod habent in se absterfionem. Amarae tamen ex eis sunt magis absterfivæ pectoris, & pulmonis, & expilatiuæ opilationum splenis, hepatis, renum & uesicæ. Sunt etiam utiles ad prouocandum urinam: & cum fuerint uehementioris amaritudinis, erunt fortiores in huiusmodi operationibus.

Rabes. Eligitur pro stomacho debili, & cholericō, ut confortet orificium suum, & sedet abominations eius. Et prohibet vapores uini ascendentes ad cerebrum, & confortat uentrem debilem. Naturam stringit, & rectificat pectus. Verum nocet decrepitis, & habentibus complexionēs frigidās.

Apra huc que supra sol. 28. Canone. n.

Canna mellis. Candi. Lutum corascenu. Festuca. Nucella. Amygdala cu sale. Rabes.

G. Cantus. Vox debilis & submissa, seu semitonía, est quæ nullam habet proportionē ad acuitatem, seu grauitatem, sed est solum, ut sit tonorū principium. Verūtamen uox illa submissa, seu semitonía, se habet ad tonū, sicut literæ se habent ad loquelam. nam ex eis componuntur, & ad eas resoluuntur. Et pulsatio instrumētorum se habet ad Cantum, sicut Ars uersificatoria ad uersus. Et numerus tonorum est secundum numerum complexionum: propter quod profunt ægritudinibus quæ fiunt propter accidentia animæ. Nam quidam Medicorū conuenerūt etiā curare cum eis uenā sciaticam. Et Musica, sicut diximus, operat̄ ad animos.

Eligitur in cātu & pulsatione, & musica, qđ sit Luna in signis aëreis, & secundo i-gneis, coniuncta cum Venere, & Mercurio.

Organare. Utilitas Organi, Cantus, & Pulsationis est, quod Cantor, seu Explicator tonorū aliquoties non potest uocem exaltare quantū conuenit, nec potest etiā complere quod uellet in chordis, & supplet illud organo, seu fistula mediante. sicut cantus qui fit supra Bemí, id est, species chordarū, est fortior q̄ qui fit supra Zir: et debet esse quasi sonus fistulæ mediocris inter re-latorem, qui Cantor est, & inter non loquentē: qui sunt chorde: propter qđ diffiniuimus fistulationē, & diximus eam esse cantū in alio mutū. Et electi fuerūt ad fistulandū illi de Signa. quia habuerūt amplas maxillas, ad recipiendū aerem, et grossa labia, ad retinendū cānulas fistularū, & cor frigidū ad muniēdas sufflationes (in alio, ad imitādas (& nō sunt expediti ad candandū.

Lab. Saltare. Sonus Musicorū instrumentorū, est genus saltationis, & modus motus localis. Qui diuidit̄ in grauem primū, & leuem secundū ipsius: & in mediocrē, & leuem ipsius: & in sonū tonitruale, & leuem. Et quilibet istorū habet sex modos ordinatos Cantū, scilicet Cantū planū, cantū in modum Auium, cantū altum, cantum suauem, strictum cantū, plurium notarū elongatarum a uersibus, & cantū multiplicium notarū, cantum diuersarū notarum recedentiū a uoce, & recedentiū ad primū cantum. Et saltatio quædam fit cum instrumētis: & quædam sine. Et Saltator debet esse leuis in sua natura, in arte commendandus, in corpore & statura tēperatus.

G. Gaudia. Gaudium impinguat corpora macilenta, & gracilia: propter afflictiones, adæquando humores, & trahendo calorem naturalem exterius. Verū cum repente accidit, interimit: eo quod subito calorem naturalem exterius educit, propter quod gaudentibus sæpe oportet ut alijs cogitationibus. Angustia enim sunt oppositæ Gaudijs: & sunt nociuæ omnibus corporibus frigidis & siccis. Quæ si continuæ fuerint, interimunt: nisi quis utatur bona dieta, & animam regat bono regimine.

Hip. R. Verecundia. In Verecundia mouetur calor naturalis interius, fugiendo ab eo quod Verecundia induxit: propter quod calor eius fit pallidus: deinde per cogitationem mouetur exterius, & efficitur color ipsius rubeus: & similiter in tristitia. Verum multi opinantur, quod in cogitatu tristitiæ, & uerecundiæ, calor reuocatur interius: & quando aliquis sperat obtinere de aliquo, calor reuocatur exterius. Et hæc species desiccatur corp⁹: propter quod apparet, quod quidam propter desperationem & spem patiuntur. Et colores sperantium sunt apparibiles, & desperantes sunt pallidi.

Ordinet̄, qđ duæ infortuna non sint in Ascendente, nec coniunctæ Veneri, Mercurio, & Lunæ. Caueas ne luna sit in tempore electiōnis in 7. & 20.

Hip. G. Ori. M. Ira. Ex Ira multiplicata prouenit color citrinus, tremor, anxietas, & febris destructiua: nisi discretio naturalis expellat, & refrēnet ipsam, & propterea obtemperetur. Contra confert timidis, & habentibus complexionem frigidam. eo quod sanguinem ad exteriora transmittit, ruborem efficiens, & replet uenas, & sudorem prouocat. Timor uero est his oppositus. eo quod calor reuocatur interius, de quo possibile est, quod interimat Melancholicos, timentes ex re modica, & suspicantes suspitionibus mendacibus.

R. Schi. Litargyrum. Tuchia, & semen Tamarisci cum teruntur, & miscentur cum aquis ros. sedant malum odorem sudoris titillarium & genitalium. Et succus foliorum liliorum, quando præparantur in uase terreo, & dimittitur quousq; desiccetur, deinde teritur cum corpore uasis ipsi, prodest eisdem. Et si uoluerit aliquis quod pili titillarium pueri non nascantur, depilentur, & inungantur loca cum sanguine ranarū, uel testudinum, mixto cum ouis formicarū, seu cum oleo stellionis, id est, laceria inhabitāte domos, & rubor cum grossicie qui accidit in palpebris cum aqua rosa. in qua ponitur sumach, cum succo agrestæ ueteri. Et cum sudor hominis multiplicabitur, ungetur corpus cum alchanna mixta cum succo foliorum liliorum.

Apta huc que supra fol. 28. & 29. Canonē 32.

Cantus. Organum. Saltus. Gaudium. Verecundia. Ira. Litargyrum.

De Ebrietate, Vomitu, & confabulatorijs, Somno & Vigilijs. Iuamenta rationabilia.

Septentriona.	Calidus.	Septentriona.	Omnibus.	Habitus.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Habitus.	Regiones.
Frigidus.	Quando pro- malabore.	Frigidus.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus, sed hyeme magis.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Tempora.
Deceptus.	Sensibus, de- ceptus.	Deceptus.	Deceptus.	Omnibus, præ ter pueris.	Vaiciq; scdm aratem suam.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Aetates.
Frigidus.	Flegmaticus	Calid. et humi- diorum.	Flegmaticus.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Cōplexiones.
									Quid generat.
Cum confor- tantibus cere- b. ū, et deinde cum uomitu.	Cum ligatu- ra oculorū, & tractu.	Cum uo- mitu.	Cū cibis hu- mectanti- bus.	Nō audire, ni- si ab uno sin- gulariter.	Cōmutando ingrata, ad grata.	Cum so- mno.	REMO- tio Nocu- menti cuis.		
Generacioni, & cerebro.	Cerebro, & strictope- cton.	Commouen- do cibum, & humores.	Quādo mul- tiplicatur, de- liccat cor- us.	Si noluerit ni- si unius cōfa- bularōib. uti, et sunt plures confabula- tores.	Quādo sunt rumores mali.	Tedium sen- suum quādo excedunt.	NOCV- MEN- TVM cuis.		
Grauibus do- loribus.	Stomacho, et inferioribus extremita- tib; corporis.	Ante cibū ad uomendū, p ^o ad laxādū, & ad purgandū aquā citrinā.	Ad quiescen- dum, & dige- rendum.	Delectātibus in ipsis.	Inducit so- mnum.	Ad adquisi- tionem eorū quæ sunt ad uitam.	IVVA- MEN- TVM cuis.		
Quæ delecta- tionem non abscindit.	Qui est facilis habētibus pe- ctora ampla.	Hortulani re- centes.	Dormire 6. horis, medijs iter duas pri- mas noctis, & duas ulti- mas noctis.	Conteniens naturæ uo- lenti dor- mire.	Conuenien- tiores ad au- diendum.	Quibus com- pletur dige- stio.	MEL- VS EX RE ipsa quam queris.		
Agitatio infen- tiore sensuū.	Exitus humorū, uicē cibi cōtrarij.	Gal. et Ioh. ca- lid. & sic.	Immobilitas sensuua.	Effana causa somi.	Rumores ueri, seu falsi.	Exercituum sensuum.	Gradus. Natu- re.		
Ebrietas.	Vomitus.	Raphani, et fi- milia.	Somnus.	Confabulator. in somnis.	Confabulatoriōes in somnis.	Vigiliæ.	Nomina.		
A 118	B 219	C 220	D 221	E 222	F 223	G 224	H Numerus.		

D O M V S T A C V I N O R V M

Ebrietas. Vini potus, est res extra naturam: eo quod spiritus animalis vini uaporibus conturbatur, & sensus, uirtutes, & operationes ipsorum concurrunt horribili cursu precipites: ita quod uinum ostendit ea quæ in sobrietate erant horribilia, in ebrietate grata. Et istorum aliqui naturaliter prouocantur ad iram, propter ebrietatem. Quidam stultizant absq; ratione, & causa. Et quidam exuberant in læticia. Et aliqui reputant se habere sapientiam, & non ebrietatē: & possibile est accidere, ut disputent in Legibus.

Vomitus. Aliquis de necessitate contingit; & aliquis est uoluntarius. Voluntarius est, sicut accidit utentibus uomitu ad mundificationem corporis. Aut per medicinam, sicut per Ane-tum. Aut absq; medicina, sicut accidit ipsa non utentibus. Qui uero accidit ex necessitate, accidit ex nocimento expulsiuæ uirtutis existentis in stomacho, Aut in sanitate, sicut accidit ebrijs, Aut in ægitudine, sicut accidit in crisi-bus, & diebus Canicularibus.

Eligitur Vomitus, luna existente in māsionibus Septentrionalibus, con iūcta planetæ retrogrado.

Raphani, & sibi similia. Eligitur uomitus post exercitiū, balneum, & post potum syrups acetosi facti cum seminibus, post comestione piscium salitorum cum sinapi, & ferculorū, quæ dicuntur Strydebeng, melonum, raphanorū, seu radicum: & post comestione de duabus horis, debet prouocari uomitus, istis assumptis, potando aquam aneti, aquā mellis, seu aquam calidam cum oleo sisamino: & bibendo uina diuersa, dulcia uidelicet & acetosa multoties. Deinde assumatur penna infusa in oleo, qua in guttate posita euomatur. Post uomitum uero lauetur os cum uino, & aqua rosacea. Deinde recipiatur dosis una de syrupo de pomis: & abstinēat a cibo usq; ad consimilem horam alterius diei: deinde comedatur, & uomatur.

Somnus. Prolixus Somnus debilitat uirtutē & calorē naturalē. Et Sōnus breuis tpsis, flegma gnat, et corpus extenuat. Mediocris uero excitat uirtutes, et calorē naturalē, & efficit cogitationes bonas. Somnus atramē diuersificat secundū diuersitates assumptorū. Quia si fuerint in corpore uirtutē separantes, erit possibile, qd uirtus pereat: ppter qd inungat post ciborū assumptionē, multiplicanti-b, et sistentibus in principio paraxismoꝝ febriliū, qd non dormiant, donec assumpti cibi plenitudo resoluatur, & alleuetur subsequenter. Quod si uacuū fuerit corpus, somnus infrigidat ipsum, & desiccabit, & uirtutem ipsius debilitat.

Contabulator. Debet recitator fabularū boni esse intellectus, in scientijs ipsius generis fabularū, in quibus delectat animus, potens abbreviare, & plangere cum uoluerit, Fabularū sermones ipsos ornare, cōtinuare, & ordinare, ut cōuenit. Nec mutet suā effigiem in ipsa confabulatione, nec plixitate sermonū uariet confabulatoris intentio. Sit uero cōfabulator ipse boni modi, & bonæ curialitatis, potēs sustinere uigilias, scrutator sermonū, historiaꝝ Regū, & sermonū delectabiliū, & risum puocantiū: & uersuū, & Rithmorū cōsciū: ut propter ea Rex assumat plenitudinē gaudiorū. Nam propter hæc meliorat digestio eius, & mūdificabit spūs, & sanguis iporū, et uacabit a uarijs cogitaciōib, et efficiet bonę maneriei in rōrib, et euētib, supeminētib, et

Confabulationes in somnis. Sermones confabulationum ut plurimum sunt de præteritis: qui aut sunt ueri, aut falsi, aut similes eis. Et diuersantur, aut iuxta desideria intendētis, sicut sunt historiæ Amatorū, sicut Tristrandi, & Isaldæ, & Paridis, & Helenę, Aut iuxta delectationē, aut iuxta desyderia intellectus, sicut in scientijs, curialitatibus & historijs Alexandri, & similibus. Aut de pertinentibus iracundiæ, sicut bella, & prælia, & expugnatiōes castrorū, ciuitatū, & his similia confabulationes sunt de genere accidentium animæ.

Vigilia. Hæ naturaliter laxant corpus, & uirtutes naturales, animales, calorem naturalem, & cordis caliditatem ad exteriora mouentes, per quos uigorantur sensus, & motus uoluntarius, unde interius cor infrigidabitur, exterius calefiet. Cum uero uigiliæ prolongantur, & somnus minuitur, addit desiccationem corpori & caliditatem, & corrumpit humiditatem corporis, & facit oculos concauos apparere.

Apta huc que supra fol. 29. Canone. 35.

I 3

Ebrietas. Vomitus. Raphani. Somnus. Confabulator. Loquēs in somnis. Vigilia.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Hip. G. Purgatio. De rebus necessarijs est iuuare naturam, ad expellenda superflua. Hoc tamen uidentum est, quod si constipatio fuerit defectu cibi, & siccitatis causa, ordinetur quod cibus multiplicet, & humectetur cum brodijs pinguibus; & ossis infusis in liquoribus humidis. Quod si fuerit ex assumptione cibi stiprici praecedentis, qui constipauit, abstineat ab eo. Quod si fuerit ex abundantia cibi, elongetur. Quod si fuerit ex mala complexionione, rectificetur mala complexio. Quod si fuerit ex retentioe urinae in renibus & uelica, sed ex caliditate acciderit, curetur cum feminibus coibus, melonibus Indis, & Iudep. Si ex frigiditate, cum feminibus apij, & feniculi.

Hip. G. Ru. Constipatio. Si ex frigiditate acciderit, intret balneum et fricat ibidem. Si ex caliditate, solum cum aqua tepida balneet, & oleo uiol. Quod si uoluerit quod egrediat de Branchos, id est, de aqua ubi fit Branchos, fiat cum aqua mellis gargarisua, abstergens dentes, & cum Masticis masticatioe. Et expulsio rancositatis fit cum sternutatioe; & positione faciei supra uapore aquae calidae. Et quod in stomacho est, trahendum est cum uomitu; & quod in pectore, cum decoctione sicu, & radicibus lili, & capillorum Veneris, & cum comestione Butyri. Et si corpus fuerit plethoricum, trahatur humor uincens, cum medicina mundificante & euacuante cum phlebotomia.

G. Ru. Coitus. Natura in generatione delectatione fieri uoluit lubricam, ducentem ad finem nobilem generati: ex qua delectatione quam plurima mouentur: quemadmodum anima rationalis. Et hoc accidit, quando fit pruritus quidam & titillatio: et praecipue cum uidetur operari: & etiam cum quis cogitauerit super eo, in somno, seu uigilijs. Et illud quod maxime moderatum ex eo dicitur, est post cuius complementum accidit leuitas, & gaudium. Agens uero, seu coiens, non sit repletus cibo, neque famelicus: quia accidit opilatio, & desiccatio. Sit & tempus moderatum, & aer non epidimitus, & corpus non paratum ad aegritudinem.

Hip. G. Ari. Sperma. Est ex superfluitatibus corporis nobilissimum: propter quod cum eius sit multa educio, profertur uirtus, & accidit inde paralysis, tremor, & aegritudo iuncturarum, pulsatio cordis, sudor, apostema pectoris, & pulmonis, defectus appetitus ciborum, obscuritas uisus, & maxime decrepitis, & illis qui sunt frigidae complexionis. Non coeuntibus uero, sed coire somniantibus, accidit animi peruersitas, testiculorum inflatio, uersaliter aegritudines repletionum in corpore, & cerebro.

Ra. Bog. Iehu. Mundificatoria. Dentes uero offendit potus aquae fri. post cibum cal. et Chaloe, et comestio laetis, et ciborum acutorum, et obstupescitio Dentium, medicinae uomitiuae masticatio, regulariter dentes fragetes, & superflua mundificatio dentium. Qui mundandi sunt cum fustibus bonorum dactylorum, & maxime illorum de Metha. Et corrosio dentium, lota, cum frustis ramorum perfici mundificetur. Debent etiam abstergi dentes cum panno linteo madefacto aqua ros. quibus apponendus est puluis confortatiuus, confectus ex ciperis, squinanto, rosis. Et de rebus etiam mundificantibus dentes, sunt carbones nouiter facti ex lignis, & puluis terreus uasorum quae ueniunt de Seni.

Maf. G. Ebrietas. Est eleuatio uaporum calidorum ex uino ad cerebra debilia. Cuius cura fit cum exercitio leui, & balneatione aquae temperatae, chaloe, potione syruporum calorem extinguentium. Et abstinentia cibi curat ebrius, cum fuerit multa ebrietate grauatus: cuius etiam pedes fricentur, & cerebrum confortetur, & ingeniet, ut somnus inducat: ad quod operatio uini circa stomachum, & cerebrum sedat. Deinde cibetur cum cibo facto de caulibus, & cibo de lentibus praeparatis cum liquore acetoso. Et haec omnia fieri debent post usum mazorum fructuum.

Iude. us. Gipti. anus. Foca. &c. Iuuamentum Ebrietatis est illud, quod conficitur cum succo granatorum. Sed hordeaceum inflat, & speciatum calefacit & desiccatur. Quod conficitur de pane, & herbis, est minus inflatiuum hordeaceo: uerum praeseruat ab Ebrietate, si syrupo de limonibus, succo aegrestis, & Rob, mirtillorum bibens, ante potum uini utatur, & porus duorum dauit cineris samentorum, cum uilleo, & aqua niuis, & potus uini lymphati, & claresacti paulotenus in camera Septentrionali. Et de proprietate Focae est, mollificare, & abstergere ebur cum infusum fuerit in eo.

Eligitur in mitione manu, cum sit Luna in mansioibus igneis: deinde in mansioibus aereis. Nisi luna fuerit in Geminis: & semilunij melius, quam plenilunio.

Eliguntur ad generationem masculinam, mansiones masculinae, ex quibus meliores sunt Libra, & Sagittarius: femininae uero Pisces, & Virgo: curet etiam si sit Virgo.

Apta huc quae supra fol. 31. et seq. Cano. 34.

Purgatio. Constipatio. Coitus. Sperma. Mundificatiua. Ebrietas. Foca.

De Motu, Quiete, exercitio moderato, & speciebus ipsorum.

Iuuamenta rationabilia.

	D. Remperans.	Calidis.	Habitans.	Humis, ex pedibus.	V. niuersis.	Omnibus.	Omnibus.	Regiones.
	Acta, motu for- tis: et e contrario.	Aditu, al. extra ipantia degeſtib.	D. Remperans.	Temperans.	Temperans.	I. paco cuiuslib. et circūiacentib.	V. eri, et circum- ſtantib. iſtis.	Tempora.
	Iuuenibus.	Deleptis, & pueris.	V. niuersis, ſed pueris ipat. ſri.	Perfectis.	V. niuersis, ex- ceptis pueris.	Aduleſcenti- bus.	Iuuenibus.	Acetates.
	Fit. & motu for- tis: & e contra.	Calid. habentib. poros apertos.	Calidis, & hu- midis.	Calidis.	Temperans.	Temperans.	Calidis, & hu- midis.	Cōplexiones.
	Prohibendo impedimen- ta.	Cum motu.	Cum quiete moderata.	Cum humi- dis.	Cum inuncti- one in balne- is facta.	Cum ſuauitate utendo.	Cum ſomno poſt balneū.	Quid generat.
	Quando fu- erit ſuperflu- us.	Flegma ge- nerat.	Macilētis ha- bentibus po- ros apertos.	Cum extendi- tur in ea.	Corpora de- ſiccant.	Iuncturis de- bilibus.	Pectoribus.	NOCV- MEN- TVM eius.
	Complemen- tū motoris, & moti.	Structuræ pe- ctoris.	Superfluita- tes expellit.	In tribus, que dicemus.	Humores ſu- bulliat.	Delectatio a- nimę, & exer- citiū modera- tū corporis.	Corporibus fortibus.	IVVA- MEN- TVM eius.
	Quod proue- nit ad nobili- orem finem.	Conſeruans finem mo- tus.	Temporis in quāitate, & qualitate.	Prouocat ſu- dorem.	Qui eſt facilis uentionis.	Cum pila me- diocri.	Post cuius ſi- nem ſentitur leuitas.	MELI- VS EX RE IPIA quam queris.
	Proceſſus uir- tutum ad ali- quem finem.	Finis motus.	Motus anima- lis uolunta- rius.	Quidam mo- tus modera- tus.	Ad uenandum animalia ſyl- ueſtria.	Eſt impulſio cū inſtrumento ad hoc deputato.	Eſt moderatum exercitium in- ter diuos.	Gradus. Natu- ra.
	Motus.	Quietis.	Exercitiū leue.	Equitatio.	Venatio terre.	Exerci. cū pila.	Lutaſatio.	Nomina. Numerus.
	A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

G. Motus. Species Motus sunt sex. scilicet, Generatio, Corruptio, Augmentum, Diminutio, Hip. Alteratio, & loci Mutatio. Et causa in hoc est: quia motus, aut est in substantia, aut in acci- Ru. dente. Si in substantia: Generatio, & Corruptio. Si in accidente, aut interiori, aut superficetenus. Si in interiori, aut secundum qualitatem: & est Alteratio. Aut secundum quantitatem, & est Augmentum, & Diminutio. Si exteriori seu superficetenus, est Morus localis.

Hip. Quies. Per Quietem accidit corpori frigiditas, & humiditas, & artetica, carnositas, caro G. superflua a natura derelicta, & turpitudine effigiei, mala digestio ciborum: & haec omnia, Ori. quia superflua resoluti non possunt ex motu. Quies autem est bona habentibus in suis corporibus uapores fumosos. quia dum quiescunt, non resoluuntur uapores ipsi nocui. nam resoluti miscentes se humoribus forte febres inducerent.

Hip. Exercitium moderatum. Temperatius inter tempora est Ver: deinde Autumnus. Et tem- G. peratius dierum, est mane dierum aestatis, & meridies dierum hyemis. Exercitium uero tem- Ru. peratum eget tempore, & loco conuenienti. Et generaliter Exercitium moderatum, diuersatur iuxta diuersitatem elementorum: quia exercitium moderatum iuuenilis aetatis, & corporum depressorum, in regionibus frigidis, & temporibus hyemalibus, quodlibet forte: & econuerso.

G. Equitatio. Est exercitium moderatum: quae diuersatur secundum diuificationem quantita- le. tis, equitantis, & equitaturae. Et sua uis equitatio, est exercitium, quando non equitatur Gab. motu totius corporis. Et uniuersaliter iuuamenta exercitiorum moderatorum sunt tria. Primum, excitatio caloris naturalis: & est augmentum, ad meliorandum digestionem, & subtiliandas superfluitates. Secundum, pororum apertio, & meatuum mundificatio cum sudore, resiccantibus uaporibus. Tertium, duricia membrorum, & uirtus ipsorum ex confectione membrorum.

Iude- Venatio terrestris. Venatio in campis infrigidat & desiccatur. quia est modus excedens quanti- us. tate temperata, ex desiderio obtinendi, qui circumfluxerat, dissoluens humiditatem, quae est caloris Ari. sustentamentum: propter quod infrigidat corpus, & desiccatur. Et hoc exercitium est detestandum, maxime in uentis. quia homo moras in quiete, deinde multo motu utens, & multoties cum hoc comedens uenationum carnes, descendit prius quam digerant. Et laborantes in uenationibus, siue sint asueti exercitio, & uelint eo uti, siue sint plures uenatorum qui non regunt, & uiuunt carnibus uenationum, & laborantes in suis uenationibus, utentes hoc cibo, non digesti cibi a stomacho descendunt, propter quod generant corpori aegritudines. Sed uenatio piscium & similitum infrigidat, & humectat. **Buc.** Exercitium solatiosum. Melius inter exercitia, quod annexum est solatijs, & leticijs animae, et est minoris la- le. boris: non tamen sicut uenatio, quae tantos labores exigat: nec sicut delatio armorum, nec sicut laboriosa militia. nam haec exercitia continuanda sunt. Sed solatia pilarum continuari possunt. Nam exercitium paruae pilae, est de moderatis exercitijs, & iuuatorijs in omnibus aetatibus. Pilae uero solatium fit multis modis. Nam aliquando ludendo cum uirga ducitur, aliquando cum lata tabula, aliquando cum lanceola, & aliquando inmediate cum manu. In huiusmodi uero solatio, inferiora corporis quiescunt, & superiora mouentur: in alijs econuerso.

G. Luctatio. Uniuersaliter existens exercitium habentibus corpora carnositate repleta, est pericu- Ru. losa: eo quod talis luctatio commouet in huiusmodi corporibus humores in eorum quietibus, lo. quibus accidere poterit exinde ruptura, & uenire febris, caro superflua, ante derelicta, & mors Ori. subitanea, & alia iuxta naturam humorum, & membrorum recipientium ipsorum influentiam. Et exercitium est nocuum habentibus complexionibus frigidis & siccis, & habentibus peccata stricta, macilentis, habentibus poros apertos, consuetis pati tussim, & strictionem anhelitus, & illis qui consueti sunt seruire in balneis, & similibus.

Eligitur Luna existente in tertia domo, scilicet gaudij, cum iuncta fortunis, & ascendens & dominus sint fortunati a domino terrae, hoc est, quarta.

Eligitur equitatio in signis mobilibus, Luna existente in trino Martis, & aspectu Iouis.

Eligitur Luna existente in signo, quod non aspicit dominus eius, & aquaticum exercitium in signis aëticis, aëreum in aëreis, & terreum in terreis.

Eligitur huiusmodi solatium, cum Luna fuerit in signis mobilibus, cauendum tamen ne participet cum Saturno. Apti huc que supra fol. 32. Canone. 55. notantur.

Motus.

Quies.

Exercitium.

Equitatio.

Venatio.

Ludus pilae.

Luctatio.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Io. **Balneum** Aquæ frigidæ infrigidat naturaliter, & per accidens calefacit. Balneum uero aquæ calidæ econuerso. Verumtamen utrunq; humectat. Balneum uero aëris calidum, desiccatur: propter quod sanitas conseruatur. Et conferunt febribus ethicis, hydropticis, & paralyti prouenienti ex euacuatione & repletione. Cum uero uolueris balneo humectari, aspergatur balneum ipsum aqua multa, & sedeat multum in concha, seu fonte. Quod si desiccari uolueris, euacua & desicca multum balneum ab aqua ipsius, & sedeat in fonte illo, donec inspissetur anhelitus & augeatur.

Eligitur ad in-
trouit Balnei,
cū ascendens
fuerit domus
louis uel Mar-
tis, et Luna a-
spicit Venerē
uel fuerit in
angulis.

Ca. **Camera.** Aër balnei diuersatur secundum diuersitates Camerarum ipsius. Nam prima est tepida, secunda mediocris, tertia in uoluntate caliditatis & siccitatis: in qua si moretur aliquis modicum, calefacit corpus & humectat: si diu, infrigidat & desiccatur: propter multam disemperantiam humiditatis, & caloris naturalis dissolutionem: & infrigidat accidentaliter, extrahendo a corpore humorem cholericum. sicut accidit hoc in febribus tertianis.

Hip. G. **Aqua delectabilis.** &c. Hæc poros aperit, & attrahit humorem cholericum, infrigidans accidentaliter, & humectans naturaliter: & dolorem mitigat, & digerit reumata, & humores: prouocat somnum: sedat nocentem rigorem, dissoluens grauitates, & dolores capitis: & remouet ardorem prouenientem ex sole, conferens paralyti, impinguans corpus, ingrediens ipsum post modicam commestionem.

Hip. G. **Aqua calida.** &c. Aqua fortiter calida, multum calefacit, & parum humectat. Dixit Hipp. Si quis intrauerit frequenter balneum, liquefiet pinguedo ipsius, mentem corrumpens, & synopim facit. Et idem dicit in alio loco, quod nocet illis, quorum uenter est strictus: nisi forte balnei aqua fuerit infrigidata. Et illis etiam, quorum uenter est humidus per crasim: eo quod balneum stringit. Nocet etiam illis, quorum uirtus est debilis, & uotum patientibus, & in quorum stomacho sunt humores cholericis, & quibus facile manat fluxus sanguinis de naribus.

Hip. G. **Aqua frigida.** Iuramentum balnei aquæ frigidæ est, quia infrigidat & humectat: & calefacit accidentaliter, propter clausuram pororum: facit etiam retineri uapores interius, propter quam causam balneatio in eis post cibum meliorat digestionem. Diuersatur tamen operatio eius ratione habitudinis, & temporis presentis: eo quod iuuenis densi corporis, cum balneatur in aqua frigida tempore æstiuo, augetur caliditas, & uirtus ipsius, & melioratur ipsius digestio: & auferit paralytim ex repletionem, ex copia caliditatis interius profundatæ.

Eligit in nata-
tionib, & laua-
eris i aqua fri-
gida, cū Luna
fuerit in Cæ-
cro, uel in Pl-
sce, nec sicut
ita Saturno,
& desecat Lu-
tia existeret in
Capricorno,
uel Aquario.
Eligit in in-
ctio cū Luna
fuerit minuta
lumine, prius
q̄ a sole eua-
dat et ḡualiter
hec electio uti-
lis est ad mūdā
sicadūford es
oēs corporis.

Hip. G. **Aqua, &c.** Nocentem accidens ex balneo aquæ frigidæ est, cum balneatur post exercitium, coitum, uigilias, uomitū, medicinam laxatiuam, & uentris fluxum ex indigestione: & si bibita fuerit etiam nocet. Obest etiam ægritudinibus iuncturarum, & tumoribus frigidis, & abscondit fluxum sanguinis ex naribus, & ex alijs locis fluentem, cum circa ea loca non manat, embrocatur: eo quod aqua coagulat sanguinem. Et accidit decrepitis ex aquæ frigidæ balneo, sicut accidit serpentibus ex frigiditate hyemis. Et de iuramento aquarum fontium, sicut diximus in capitulo de aquis potabilibus.

De. Glo. Mac. **Psilothrū.** &c. Præcedit intinctione Psilothri ad hoc ut non exurat locū. Inunctio eū malua: deinde lauet cū aqua fri. locus inunctus & desiccatur: postmodū locus inungat psilothro, ita m̄ qd inungat prius psilothro p̄ prius digito, & scribat in cruce dextra dieēdo, Miserere Deus Salomonis filij David. Huius uero psilothri inunctio fieri debet postq̄ sudauerit in balneo, & sudoris ipsi facta fuerit absterfio, et desiccatio. Cū uero abradere coeperit, morandū est in camera calidi balnei, donec psilothrū liquefiat: postmodū fricet locus cū cartamo trito, cū semine melonū, & farina rizon, tēperatis cū aqua myrrhi, & prunorū, et fumigatis in uase aliquo, & reseruat: de quo dissoluto cum aqua ros. quoties necesse fuerit recipitur, & inungitur, seu lauatur locus.

Balnei aquæ fri-
dæ, & Camera.
Aqua dele-
ctabilis.
Aqua calida.
Aqua frigida.
Aqua in balneis
frigi. bibita.
Psilothro.

De ordinatione Balnei, & uariatione uestimentorum post balneum, & conseruatione sanitatis unguium.

Iuuamenta rationabilia.

Habitans.	Lutosis, et montuosus.	Septentrionalibus.	Habitans.	Septentrionalibus.	Montanis.	Meridianis.	Regiones.
Hyem.	Aetian.	Hyem.	Omniabus.	Aetian, et Ver. Hyem.	Aetian.	Aetian.	Tempora.
Senescuti.	Decrepitis.	Iuueni, et Senec.	Omniabus.	Iuuenibus.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Actates.
Frigi & humi.	Siccis.	Humidis.	Omniabus.	Calidis.	Frigidis.	Calidis.	Coplexiones.
o	Habitudinem limpida.	Membrorum duricem.	Leni membra.	Dificcationem apocematum.	Additionem caloris.	Debitarem ractus.	Quid general.
Cum succo rizon, & cartani.	Cum sandalo, aqua ros.	Cum balneo temperato.	Cum mixtione gariofil. et sandalorum.	Cum mixtione setae.	Cum uestibus lineis, & subtus eas.	Cum oleo sambucino.	REMO= tio Nocu= menti eius.
Colorat cutem nigro colore.	Habitudinē lenit.	Facit Bothor.	Mollificat erispitudinē capillorum.	Defat cutem, & prohibet exire uapores.	Inflamat calorem.	Laxat neruos, & membra.	NOCV= MEN= TVM eius.
Abradit pilos, & trahit humores cum sudore.	Hūctat corpus, & preseruat ab apocematibus.	Aperit & resouit uapores.	Mūdificat et lenit uentrē, & dissoluit apocematata orificij ani.	Temperat calorem corporis.	Educit calorem.	Mollificat duriciem neruorum.	IVVA= MEN= TVM eius.
Quod est de laminis deauratis, leuibus.	Post balneum.	Leuis.	Montana, tenera.	Leuis, splendida, & pulchra.	De partibus Matis, & Fatis.	Factū de bonis uiolis.	MELI= VS EX RE ipsa quam queris.
Cal. & sic. in 2.	Frigi. p. in 1.	o	Cal. p. in 2.	Fr. & sic. in 2.	Cal. & sic. in 2.	Fr. & hu. in 2.	Gradus.
Gal. cal. sic. fil. pti. cobustiu.	Humectat naturaliter.	Cal. factua & deficcatur.	Theo. calid.	Frigi. & sic.	Cal. & deficcatur.	Frigi. et humi.	Natu= rae.
Auripigmentum.	Inūctio olei sine fricatione.	Fricatio ably olei inunctio.	Bismalua.	Vellus linca.	Vellus de fera, & lana.	Oleum uiolaceum.	Nomina.
246	247	248	249	250	251	252	Numerus.
A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones philosophorum,

Electiones, & Proprietates.

D. Auripigmentū, In calce lota, seu extincta, auripigmentū tantū, quantū, quartā pars ipsius cal-
Glo. cis ponat. Deinde terat & misceat pro calefactis. cū aquis hordei, uel rizon, uel succo melonū;
May. pro infrigidatis uero cū succo maioranæ, seu mētastrī. Quod si educere uolueris aliqd sub cu-
Rog. te existens, misceat cum p̄dictis aloēs epimitidæ, myrrhæ, & coloquitidæ añ 1, 2. ad p̄seruandū
 apostemata, & bothor corporis. Et si accipiat spuma maris, & misceat cū aqua, depilabit locus
 inūctus. Vel accipiat spuma maris, & terat, et infundat multoties in aquā auripigmētī; deinde
 in aqua athali, & sublimetur, abradit pilos aspersa super locum pilosum. Quod si hæc plura
 uideantur acuta, dissoluantur in aqua fontium frigida & recenti. Quod si modicum acuta fue-
 rint, dissoluatur in aqua prædicta. Alias auripigmentum mixtum cum melle, abradit

G. Inunctio olei. Si oleum frigidū fuerit, sicut uioaceum, lenit supertuitates, aperit poros, lenit
 & humectat corpus. Et si fuerit calidum, sicut sambuccinum, & muscelinum, & costinum, ca-
 lefacit, & dissoluit dissolutione uehementi: cum aliquo ipsorū utuntur febricitantes, post com-
 pletam digestionem humorum. Olei enim inunctio, antequam fiat pororum apertio, opera-
 tur retentionem superfluitatum, quas natura sub cure expellit: facta uero pororum
 apertione, dissoluit superfluitates, & corpus humectat.

G. Fricatio. Fricationis uero simplicis, seu præter oleum, quædam est lenis: & hæc dissoluit, & li-
Hip. quefacit humores, & poros aperit. Et quædam est fortis: & hæc dissoluit humiditates, & mem-
Ior. bra indurat. Et quædam est mediocris: & hæc sanguinē trahit ex superficie corporis. Et olei
 inūctio absq; fricatione, poros claudit, & prohibet resolutionem ab eis. Post balneationē cum
 aqua calefacta, conseruat calorem naturalem, ne dissoluatur, & calefacit & humectat. Et post
 balneationem in aqua frigida, inunctio infrigidat & humectat.

Ior. Bismalua. Est duplex. Alia est alba. Alia uiridis. Viridis est melior. Dixerunt tamen quidam
 q̄ est calida in primo gradu: & in ipsa est aliquid stipticitatis: & est humectatiua, & digestiua,
 & mundificatiua: & propter hoc abstergit maculas nigras faciei. Alia ad leniendum faciem, &
 planificandū capillos. Rec. psilij torrefacti, triti, & educti per pannum de sera & lana. Alia con-
 ferens surfurib. capitis. Lauantur capilli cū succo bletæ, & delet. Alia. Si misceatur cum succo,
 quem diximus staphisagriæ, interficit pediculos, & lendes. De operationibus
 uerō usuem, sandal. & ros. diximus in capitulo lauationis manuum.

Sup. Vestis lineā. Omnia uestimenta tangentia corpus calefiant prius; deinde calefaciunt. Præter
fol. 29 uestimēta lineā. Nam hæc prius infrigidant corpus, deinde adquirent corpori lenē caliditatem.
Iesu. Vestimēta uero Scumeyli corpus leniūt & humectant. Bombicina uero quāto nobiliora sunt,
 tanto magis leniūt, et calefaciūt corpus: et e cōuerso. Vestimēta uero habētia pilos spissos, sunt
 de hyemalibus uestibus. Et uestimenta leuia, rara, & splendida, sunt ecōuerso. Calceare ocreas,
 seu calciamenta dextri pedis, prius sinistro, præseruat a dolore splenis.

Halt. Vestes de sera & pellibus. Vestimēta de sera leue efficiunt corpus: si de sera torta fuerint, mi-
Fili. nus corpus calefaciunt, q̄ si de bombicea fuerint. Sed uestes de pelle, diuersantur secundū di-
Ab. uersitatē animalū. Sed meliores sunt, quæ fiunt de pelle Bissari: nam hæc calefaciūt fortiter. Sed
 pelles Vulpinæ sunt magis calefaciue. Pelles uero Cuniculorū et Leporū, sunt minoris calidita-
 tis, q̄ de Bissari: q̄ sunt cōuenientiores corporib. tpatis, ppter leuitatē ipsarū. Pelles uero Agno-
 rū sunt magis calefacientes pellibus Hedinis, & magis conferētes dorso, & renib. Et sedilia quæ
 fiūt ex gatis paludis, conferūt Hemorrhoidib. Vestimēta uero aspera, macre faciunt corpus.

Oleum Violaceum. Ungues sunt de extremitatibus corporis. Et quorū inūctio sanitatē præ-
 seruat ipsorū. Incisio uero ipsorū fit die louis: ut assecuret de ruptura ipsorū, si forte forfices teti-
 gerint carnes digitorū, uel lotæ fuerint cū sale, post incisionē accidere potest, qd digiti incurrāt
 inflationē calidā: quæ curat cū semine psilij infuso in aq̄, et asperso supra petrā: et apposito. Sed
 si senserit pulsationē in locis istatis, signat putredinē fieri. Accipiat de farina grossa, et mastice:
 q̄ masticata digito patienti apponat. Quod si putredo remaneat, ita qd unguē cadere cōtingat,
 inūgat extremitas digiti patientis cū oleo fri. uel cæra. nā hæc nō pmittūt turpē unguē renasci.

Eligitur ad fa-
 ciendum abra-
 sionē pilorū,
 Luna existēte
 in signo bicor-
 poreo: exce-
 pta Virgine.

Eligit ad uesti-
 mēta inducēti-
 da, l. una exi-
 stēte in signis
 mobilib. p̄ter
 Capricornū.
 Et melius iter
 signa mobi-
 lia, est Libra et
 Aries: et ma-
 xie qm̄ aspexē-
 rit Venerem;
 seu Iouē, tri-
 no uel sextili
 aspectu.

Detestatur inci-
 sio unguū di-
 gitorū. cū Lu-
 na fuerit i Ge-
 minis: & inci-
 sio unguū pē-
 dum; qm̄ Lu-
 na fuerit in Pi-
 scibus, et p̄ci-
 pue cū iuncta
 fuerit Mercu-
 riū, uel Iouē.

Apta huc quæ
 supra fol. 33.
 Canone, 36.

K

Auripigmentū.

Inunctio olei.

Fricatio.

Bismalua. Vestis lineā. Vestis serica. Oleū uiol.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Xyloaloes. Eligitur Indiæ: quæ est delectabilis in fumigationibus. Deinde Xyloaloes Saamsi: quia huiusmodi facit magis redolere panos, postquam est lignum aloes humidum: eo quod melius est ad masticandum. Lignum aloes uero Crinum, est de modo Saamsi. Et in hoc est dulcedo, per quam gignantur pediculi. Sed Indum habet amaritudinem, quæ prohibet generationem ipsorum. Et lignum aloes est diuersorum modorum, secundum diuersitates regionum, ex quibus fertur. Verum non quælibet arbor ipsius dicitur xyloaloes. Et xyloaloes ponitur incisa sub terra: propterea, ut sordes & terrestreitas sua abscindatur. Et locus ortus ipsius est ignotus. Et huiusmodi xyloaloes est conferens membris interioribus, et confortat cerebrum & nervos, et confortat hepatis.

Muscus. Folliculi continentes Muscum Cubit, sunt tubuli ex uellicula & musco. Gergeri folliculi sunt hijs contrarij: quia muscus est minoris subtilitatis, & aromaticitatis. Verum muscus Chara mediocris est inter predictos: cum quo miscetur limatura argenti, & plumbi, ut sit ponderosus. Muscus Salmindis est declinans ab operatione predicti: quia motus de proprio folliculo, in uase uitreo conseruatur. Et folliculus in quo continetur muscus, est umbilicus animalis, similis Gazelo, habetis duo cornua erecta uersus altum: quæ uellicæ iueniunt plenæ sanguine: quæ cum conseruantur tempore diurno, sanguis ille transit in muscum. Et cum hæc animalia a maritimis elongantur uersus desertum incedentia, spica naturaliter pascuntur, & tunc ipsorum muscus erit delectabilior. Cum uero prope maritimam commorantur, pascuntur myrrha. Falsificatur tamen hic muscus cum radice dicta Masfir, & cum herba salich trita.

Camphora. Riachi est radix omnium camphoræ, inuenitur in corporibus arborum. Frusta ipsius in modum salis albi. Frustum tamen unumquodque ipsius est ponderis aurei, uel minus. Camphora uero minuta uocatur Missen. Et Camphora comixta frustis arboris, decoquitur, sicut diximus in præparatione aquæ Camphoræ: & hæc camphora uocatur Firrolis, (in alio, Syfiri,) ex qua conficiuntur statuae. Et Camphora non nominatur diuersis nominibus, nisi propter diuersitatem regionum, & partium insularum, et non ex alia causa. Et fertur, quod sub umbra arboris camphoræ morari possunt ultra centum homines: cuius corpus est album, declinans ad rubedinem, ex quo cum frangitur, cadit Camphora.

Ambra. Est sicut cerebellum. Et maior ex ea est ponderis mille aureorum: et hæc Ambra egreditur de fontibus reptis in mari supnatâs aquæ: de qua supnatâtes aues descendentes comedunt, & moriuntur propter comestionem ipsius. Alij uero dicunt, quod sit supfluitas, seu stercus animalis. Alij uero dicunt, quod sit de sordibus maris. Et ex omnibus modis Ambrae melior est grisea, & deterior quæ est coloris niuosi: postquam in bonitate est Ambra piscea (alias, picea) Ambra piscis est qui horribile odorem habet. Nam pisces deglutientes ipsum, eijciunt postmodum: & quando præparatur, in decolatione (in alio, in decoctione) egreditur ex ea harena. Est etiam alius modus Ambrae pinealis. Et est alter modus, qui dicitur mundus, carere odore. Such uero conficitur ex humidis emblicis. Qui si non repiuntur, fit ex ramich. Et Ramich est galla recens, agrestis. Et isti modi Such sunt frigidi.

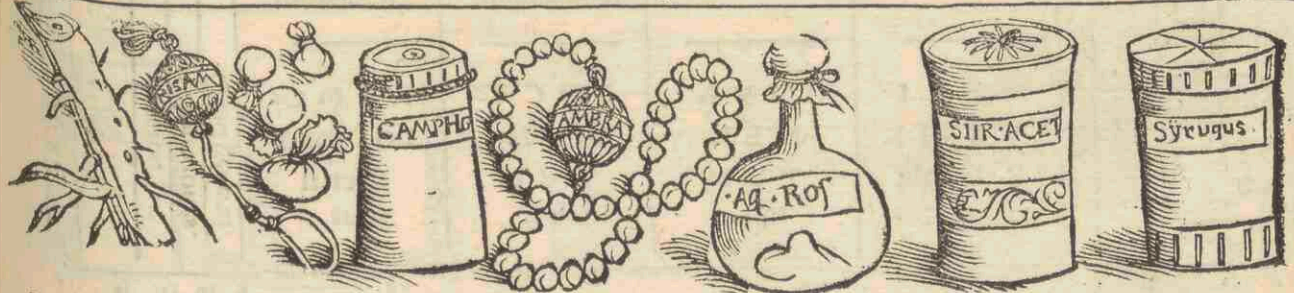
Aqua Rosacea. Eligitur potus eius ad confortationem cordis & stomachi: & odor eius, ad sedandum syncopim: eo quod excitat quinque sensus, & dilatat animam, & confortat corpus, cum aromaticitate, & stipticitate, si cum rosis miscantur alij flores, seu species aromaticæ: ut camphora, & crocus: & si sublimetur aqua illa rosacea, efficietur uirtutum rerum mixtarum.

Syrupus acetosus. Qui fit cum zaccaro, est conueniens omnibus sanis complexionibus, ætatibus, & regionibus: & qui cum melle est temperatus inter caliditatem & frigiditatem: & factus cum radicibus, est declinans potus ad caliditatem, magis exopilans, & incisius, & minus extinctiuus, & infrigidatiuus, quam acetosus simplex. Et syrupus acetosus de seminibus, est magis aperiens opilationem. Acetosus uero simplex, est fortior ad sedandum sitim, & infrigidandum hepar: cuius iuuamenta dicemus post.

Syrupus simplex. Hic est conueniens sanis & ægris, dissoluens uentositates: & exuperat choleram sua acetositate, conferens expulsionem sputi a pectore & pulmone. Urinam prouocat. Et Syrupus acetosus de Citonijs, quem composuit G. est conferens confortationi stomachi & hepatis, & addit in appetitu, & prodest conualescentibus. Et Syrupus acetosus squilliticus, est conferens hydropicis, & ægrotudinibus uentris accidentibus ex frigiditate: & educit foetum, & confert asmam, & difficultati anhelitus, accidentibus ex humore flegmatico uiscofo.

Apta huc que supra fol. 34. Canone, 38.

K 2

Xyloaloes. Muscus. Camphora. Ambra. Aqua Rosa. Syrupus acetosus. Syrupus.

De Syrupis Rob, & dispositionibus Camerarum, habito respectu iuxta temporum dispositiones.

Iuuamenta rationabilia.

	Meridianis. Aestati, & circumsans.	Calidis. Aestati.	Meridianis. In media aestate.	Occidentalibus. Aestati.	Meridianis. Aestati.	Meridianis. In meridie.	Montanis. Fortiter frigidis.	Regionis. Tempora.
A	Syrup. de Citronis. 260 Fri. in. sic. in. 2. Frigi. & sicc.	Syrup. de Papaueribus. 261 Fri. temp. in. 3. Frigi. & temp.	Syrup. Rosaecus. 262 Fri. & siccus. laxatiuus.	Syr. de Iulep cōfecto de aq. ros. 263 Cali. & hu. in. 4. Frigi. & hu. in. 4.	Rob. de Ribes. 264 Fri. & sicc. con- frictuus.	Camerae axilliales. 265 Frigi. & hu. in. 0.	Camerae hyemales. 266 Contemp. in. caliditate.	Nomina. Numerus. H
B	Bene cōpositus, ex rebus cōueniētibus confectus.	Confectus cū seminibus, & corticibus papauerū, & aqua pluuiāli.	In aqua, cuius spēs rosę post bullitionem mutatae sunt.	Bene coctus, & confectus cum aqua rosa.	Quod deseritur de Sires.	Quae assimilantur temperantiae Veris.	Quae assimilantur extremitati Veris.	MELIUS EX RE ipsa quam queris.
C	Meliorat digestionem, & stringit uentrem, & abscindit uomitū.	Pectori, & cerebro calido.	Educit subtilem cholera.	Ebrietati, & cōseruationi sanitatis.	Cōfortat stomachum, & digestionem.	Complexionem, & digestionem obtemperant.	Excitant uirtutes sopitas a frigore.	IVVA-MENTVM eius.
D	Exasperat guttur, & pectus.	Offendit cōplexiōes uiscerum ex frigiditate.	Cōprimit stomachum, & intestina.	Fluxui, & raturae intestinum, & dysenteijs.	Dolori gulae, & gutturis.	Prohibet dissolutionem aetatis.	Sitim efficiunt, et faciunt descendere crudum cibum.	NOCVMENTVM eius.
E	Cum syrupo dulci, sicut de papaueribus.	Cū mina bona. (alias, myrrha.	Cum aqua hordei, & humida.	Cum syrupo de pomis.	Cum Rob. de granatis meliferis.	Cum balneo.	Cum dispositione uersus aërem septentrionalem.	REMO-tio Nocummenti eius.
F	Senectuti. Cali. & hu. in. 0.	Iuuenibus. Calidis. 0	Iuuenibus. Calidis. 0	Iuuenibus. Calidis. 0	Iuuenibus. Cali. & hu. in. 0.	Iuuenibus. Calidis. 0	Decrepitus. Frigidis. 0	Aetates. Cōplexiones. Quid generat.

Opiniones Philofophorum.

Electiones, & Proprietates.

Syrupus de Citonijs. Est confortatiuus stomachi, & sitis sedatiuus. Sciendum tamen, qd succus Citoniorum diutius conseruatur succo pomorum. Nam speciata est de natura specierum. Syrupus uero pomorum est frigidus & siccus, confortatiuus orificij, conferens pullationi cordis, roborans animum retinens uomitum, & fluxum uentris. Syrupus tamen qui fit de pomis Hierosolymita uis melior est, & pro huiusmodi operationibus, propter bonitatem coloris: Verum est minoris frigiditatis, propter ipsius dulcedinem.

Syrupus Papaueris. Eligitur contra uigilias, eo quod stuporem efficit. Et est conferens tussi & reumati. Et Syrupus de Nenufere est conferens dolori capitis: & reumatibus descendenti- bus ad pectus, uel ad stomachum. Syrupus de Lemoncellis est frigid. & sic. habens in se aliquid caliditatis propter corticem: uincit choleram, conferens stomacho, & appetitui. Meliorat digestionem, sedat uomitum, & prodest ebrietati.

Syrupus Rosa. Eligitur Syrupus de aqua Rosa. rubea: confectus propter uirtutes ipsius lau- dabiles. Et fit, acuendo ipsum cum scamonea: & simpliciter non acuendo. Et est possibile, qd temperetur cum syrupo acetoso. Syrupus Viol. est temperatus in frigiditate & humiditate: lenit pectus & guttur, & ualet contra tussim cum febre, & lubricat uentrem. Syrupus de granatis cum menta confectus, est frigidus & siccus, sedans uomitū, & sitim, conferens cholericor orificio stomachi. Syrupus confectus cum thure, confert uariolis, rubori corporis, & mēsthiræ. & similibus.

Syrupus Iulep. Est temperatus, declinans ad frigiditatem & humiditatem. Extinguit cali- ditatem stomachi, confortans eum: & reprimat acuitatem februm. Aqua mellita, cum spe- ciebus, confert ægritudinibus frigidis: cuius mundificatio minor est mundificatione mellis. Laxat uentrem siccum, sed premit stomachū, & intestina parata ad expellendum superfluitates: & retinet cibum inuentū in stomacho, & confortat distribuentes ipsum per partes corporis.

Rob de Ribes. Rob de myrtillis confert fluxui cum tussi. Rob de cellis, est frigidus, conse- rens tumori gulæ ex caliditate. Rob de nucibus est calidum, conferens inflammationibus gu- læ ex frigiditate. Rob agrestæ frigid. & sic. alterat choleram, uomitum reprimens, & sitim, uentrem stringit. Et similiter Rob de aceto citri, uerum tamen est forti- oris operationis. Rob de prunis confert febribus cholericis, quando uenter est strictus.

Cameræ æstiuales. Eliguntur tēpore æstiuo Cameræ Septentrionales, inuestiæ plurib. supposi- tis pānis subtilib. er raris, asperse odoramētis fri. et aqs dulcib. et bedurg, amplis, plenis spēbus fri. redolētibus herbis, et fructib. frigidis odoriferis: que fumiganē etiā cum sandalo & campho- ra: & roranē panni p̄dicti aqua rosa, tēperata, cū uino odorifero. Et per hanc dispositionē came- rarū, & conuersationē alicuius in eis nudo corpore, fit phibitio a calore uehemēti, eo qd ær est tunc frigidior nobis. Et cum hęc operari non possumus, induimus corpus uestimētis, & caput cooperimus biretis, quæ sunt calidiora nobis: & præcipue cum ærem calidum circundantem nos, & mixtum uaporibus nostri corporis, reatificare cum flabellis non possumus.

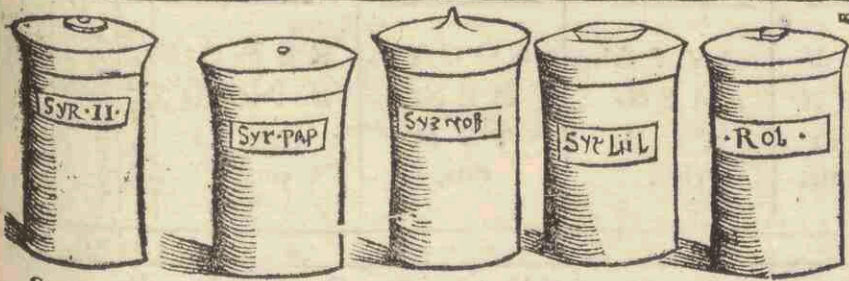
Cameræ hyemales. Eligunt in Cameris hyemalib. ut habeant carbones ignē diutius continētes, & ligna nō hūia malas q̄litates, sicut sunt ligna ficus, et similia. Et Cameræ suffumigenē suffu- migationib. aromaticis calid. sicut neda ambræ. Et ostia cameræ sint disposita ad orientē, & in cameris lecti leues & molles sint. Nā hęc cōstitutio cameræ sitim efficit, et ciboꝝ descensum fe- stinare facit añ horā debitā, et uniuersaliē sicut balnea cooperant post cibū. Et cū cameræ infici- unt forte cimicib. suffumigenē suffumigationib. nucū cup̄ssi, et odoramēto neptę albæ, tunc in- terficiunt. Et si accipiat auripigmentū ductū cum aqua in aliq̄ uase, et roreū cum ea locus conti- nens muscas. Itē herba sancti Iohannis scarletza, uel eius flores, ualet contra cimices.

Conforta- tiuus. Eligunt in Syru- pis medicina- libus, qd Luna sit iuncta Ve- neti & Ioui, in signis æreis et aquaticis.

Refrigera- tiuus. Eligunt in pur- gatiōe, qd Lu- na sit in Scor- pione, uel in sua triplicita- te. Detestatur tñ, si sit: coniu- cta cum Ioue, uel planeta re- trogrado.

Refrigera- tiuus. Eliguntur ut si- at hæc disposi- tio camerarū, Luna existēte in signis fixis, seu bicorpore is, et Luna & ascendens sint fortunati a do- mino ascendē- tis (alias, a do- mino tertij.) Prohibet hæc constitutio ca- merarū fieri, cū infortunæ fuerint in an- gulis, tertia domo, et eius opposito. Aptā huc que supra fol. 35. Canone. 39.

K 3

Syrupus Cit. Syrup. Pap. Syrup. Ros. Syru. Iulep. Rob de Ribes. Cameræ æstiuales. Cameræ hyem.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Hip. G. **Ventus Meridionalis.** Regio Meridionalis consistit in dextra parte, respiciente uersus Orientem, Et est regio calida, eo quod declinat uersus eam; & distat modicum a circulo Augis (in alio, axis) & est humida: propter uapores dissolutos, & magno mari circumdante. Et hebetat motum, & corpora, perturbat sensus, prouocat paroxysmum epilepticum. Inducit sodā, replet cerebrum superfluitatibus, & maxime humidis, & debilitat digestionem.

Hip. G. **Ventus Septentrionalis.** Regio Septentrionalis est oppolita regioni Meridionali, ex parte sinistra consistens, respicienti uersus Orientem. Cuius complexio est frigida & sicca: eo quod elongatur egressus (in alio, incessus) Solis a loco illo. Nam sol transit per eum, cum est in circulo Augis suæ, & tunc distat longius q̄ possibile est a terra. Et hæc regio humores mundificat, clarificat spiritus, & sensus corroborat, prohibens fluxus reumatis: & obest complexionibus frigidis. Hippo. opinatur, quod uentus est aer motus, Arist. uero dicit, quod est uapor descendens a terra.

Hip. G. **Ventus Orientalis.** Regio Orientalis, quæ Arabice dicitur Sabel, uersus ortum Solis, est temperata, declinans ad caliditatem, & siccitatem. Temperata, quia Sol non elongatur ab ea in tantum, quod remaneat frigida; nec tantum appropinquat, quod sit calida, sicut accidit alijs ab ipsa: quæ propter suam temperantiam efficit habitudines temperatas, & corpora sana, uirtutes fortes, & habitatores coloratos, albo & rubeo colore,

Hip. G. Ari. **Ventus Occidentalis.** Regio Occidentalis Arabice dicitur Dubur, & est sicut regio Orientalis, non simpliciter temperata, sed declinans ad frigiditatem & siccitatem. Non simpliciter temperatur dicitur, quia Sol non immittit radios suos mane super eam: & habitantes in regione illa, sentiunt in crepusculis matutinalibus frigus, & in serotinis calorem, sicut in autumnno sentitur. Sunt alioqui octo uenti, quorum quilibet declinat uersus unum latus quatuor primorum, & uniuscuiusq; complexio istorum octo, est secundum naturam illius ad quem declinat.

Hip. D. **Ver.** Principium temporis Veris est, quando Sol ascendens, intrat primum punctum Arietis, uidelicet decimoquinto Martij. Cuius natura est temperata, propter incessum Solis super lineam rectam æquinoctialis: & ultimum eius, quando Sol consistit in ultimo Geminarum. Et tempus Veris continet tres menses, propter tria signa: mense uero secundo intrat Sol Taurum, uidelicet decimoquinto Aprilis, & egreditur in medietate Maij. Et quilibet illorum mensium natura asimulatur alteri propter uicinitatem. Et sic se habent omnia tempora.

Hip. D. **Aestas.** Principiū Aestatis est, quando Sol intrat primū gradum Cancrī, uidelicet. 16. Iunij: finis uero eius, est, quādo Sol est in fine Virginis. 16. Septembris Mensis uero secūdi. Aestatis principiū est, quādo Sol intrat primū gradum Leonis. 18. Iulij: & finis ipsius, quando intrat primum gradum Virginis. 18. uidelicet Augusti. Cuius natura calida est & sicca: eo quod Sol existens in ascensu suo, quantum plus est possibile uersus Septentrionem incedit, ad cenith capitis nostri, & calefaciat nos. G. & Hippo. opinantur, quod principium Aestatis sit, quando oritur Gallina, seu frons Tauri, & est principium messionis.

Hip. D. **Autumnus.** Principium Autumni, id est, quando Sol incipit descendere, intrans principium Libræ. 18. uidelicet Septembris: tunc conuertitur Septentrio uersus temperantiam, declinans ad meridiem: cuius ultimum est Sagittarij decimoquarto uidelicet Decembris. Mense uero secundo est descensus Solis in primum gradum Scorpionis decimo septimo uidelicet die Octobris. Vltimum ipsius est decimoquarto Nouembris. Huius uero natura temperata est frigida & sicca, temperata: sicca, propter siccitatem aestatis remanentem: & frigida, propter adproximationem hyemis.

Apta huc que supra fol. 35. et scq. Cano. 40.

K 2

Ventus Meridionalis. Ventus Septentri. Ventus Orientalis. Ventus Occidental. Ver. Aestas. Autumnus.

Opiniones philosophorum,

Electiones, & Proprietates.

Hipp. D. Hyems. Initiū Hyemis, est descensus Solis in principiū Capricorni: & est finis declinationis eius uersus medium Decēbris: & ultimū eius, est descensus uersus extremitatem pisciū in Martio, ubi est circulus ascensionis meridionalis. Initiū uero est mensis secundi, existentia Solis in Ianuario, & ultimū in Febuario. Et possibile est, quod unus circulus uenit uno die ante, uel post, cuius natura est frigida & humida, propter elongationem Solis a cenith capitis. Hipp. uero opinatur, quod principium eius sit, quando occidit Gallina, seu frons Tauri, quod est tempus seminandi.

Hipp. D. Regio Septentrionalis. Regiones existentes sub polo Septentrionali, sicut Sclauonia, & similes, sunt fortis frigiditatis, & siccitatis: quarū incolæ sunt ampli pectoris, & prudentes, & horribilis dispositionis, propter occultationē caloris: & sunt subiliū tibiārū, propter excessum caloris ipsius, ab extremitatibus, & sunt tamen longæ uitæ, propter bonā digestionem ipsorum: & sunt parum bibentes, eo quod multum comedunt: quorū mulieres sunt fertiles: eo quod non mundificantur a menstruis, propter frigiditatem aquarū, quibus utuntur: & sunt pauci lactis, & difficilis partus: & earum est strictus uenter.

Hipp. D. Regio Meridionalium. Regiones existentes sub polo meridionali, sicut Aethiopia, sunt fere contrariæ dispositionibus septentrionalibus, quarū complexionēs sunt calidæ & humidæ, multarum corruptionum: quarum aquæ sunt turbidæ, & falsæ: & colores incolarū ipsarum sunt nigri: quibus festinat ebrietas, propter debilitatem capitis, & humiditatem ipsorum: ad quorum uiscera multum descendit flegmatis: ex quo minuitur appetitus, & debilitatur ipsorum digestio, frigiditatem ipsorum prædicta augente. Quorum & dispositiones sunt suauēs, uitæ breuis, & uentres molles: propter malam digestionem.

Hipp. D. Regio Orientalium. Regionū Orientalium, aër est clarus, & temperatus sicut Ver: uerumtamen declinans ad siccitatem. Quarū cibi sunt temperati, & aquæ dulces, claræ: eo quod Sol non diu moratur super eis, ut efficiantur falsæ: nec elongatur ab eis, ut fiant turbidæ: quarū regionum incolarum colores sunt albi, mixti rubori, & corpora pingua, uoces claræ, ægritudines paucae, figuræ pulchræ, somnia sublimia, frutices multi, arbores grandes. Natura gnauī & prudentes, propter temperantiam qualitatis ipsarum, quinimo sunt gentes suauitatis & quietis.

Hipp. G. Regio Occidentalium. Aër declinans ad caliditatem & humiditatem, non est clarus: quarum cibi sunt calidi, aquæ turbidæ: eo quod Sol non oritur mane super eis. Quarum in æstate aëris est frigiditas, & sero caliditas Solis, sicut accidit in autumnno. Propter quod uirtutes eorum sunt debiles, & colores ipsorum mali, & ægritudines multæ. Regionum uero mediarum inter has, complexio est mediocris, cuius natura similis est, naturæ illius cui adproximat, cum diminutione aliqua.

Hipp. D. R. Aër epidimitus. Cum fuerit aëris odor horribilis, & aderit multiplicatio uariolarum, & ægritudinum corruptarum & mortalium, morandum est in criptis, seu in domibus subterraneis, & siccis, & in mansionibus, longe uidelicet ab habitationibus: & loca sunt roranda cum aceto, & suffumiganda cum thure, & folijs myrti, & sandalis: & comestio eorum assidue tur cum aceto præparata. Et etiam potatio aceti lymphata. Et euacuentur corpora, & mundificentur cum medicinis, & minoribus. Assidue tur & comestio boli armeni loti, odoratio aquæ ros. & Camphoræ.

Hipp. G. Tyriaca. Completur post. 10. annos, & operantur cum ea, usq; ad 30. annos, & finitur eius operatio in. 40. Et cum aliquis morsus uenenose, biberit ex ea cyathum unum, cum uino, & unxerit membrum morsum, confortat cor, & educit uenenum extra. Et incidantur membra morsu scorpionum, & ligentur super eandem partem, & incipiat minuere ægrotum, & dare uinū mixtum cum aloës. Et comprime carnes, & pone super locum morsum. Et detur etiam in potu thus mastigatum sigillatum, Luna in scorpione, in lapide Basar insculpta, sit figura scorpionis, Luna etiam existente in scorpione, qui etiam unus sit ex angulis ascendentis. Et prouocat uomitum mox illius qui toxicus est, cum lacte.

Apta huc que supra fol. 35. Canone. 40.

Hyems.

Septētrio, Meridies.

Oriens, Occidens.

Aër epidimitus.

Tyriaca.

ET FORTE aliquis legens hunc Librum meum, dicet, quod uixi longo tempore, nec indigni auxilio huius libri: multoties enim immixtui multa diuersa cibaria in stomacho simul & semel, & accidit mihi contrarium dispositionis eorum, quæ dicta sunt: eo quod non euenit mihi inde nisi bonum. Verum si cogitasset dicens hæc, quod Deus dominus noster, si condemnaret suum peccatorem incontinenti ex primo peccato, nullus peccaret. Si fur etiam puniretur de primo furto quod committeret, nullus furaret. Et si cognouisset corpus humanum simili terræ. Nam quando cultor studuerit super culturam terræ, seminando bona semina, & irrigando eam aqua moderate, & extirpauerit uepres, & inutiles herbas, accrescunt ei exinde proventus: sin autem, e contrario. Si ergo terris hoc accidit, quid corpori humano? Si quis igitur hoc modo prædicto fuerit opinatus, contradicet sententiæ philosophicali. Nam signum est in hoc, quod Cui, uel Gai, in uere comedunt herbas, & mundificant eorum corpora uomitu. Et huic simile accidit pluribus animalibus. Et possibile est, quod aliquis infectus opponet contra ea quæ diximus, de operatione proprietatis, absque uia probationis: æstimans, quod omnia probatione carentia, non sint alicuius iuuamenti, propter quod non sit curandum de eis. Nos uero dicimus, quod non est de proposito, neque sapiëntia, negligere iuuamentum quod ex Syrupo acetoso accidit ad extinguendam choleram, donec certificetur ex probatione de operatione eius: imo uti debemus eo, relinquentes inquisitionem probationum, semper adhærendo operationi ipsius. Nec debemus ab aliquo labore huius Libri reprehendi: sed parcatur nobis, & doctori nostro: eo quod æstimari debet ueraciter, quia ex toto ingenio, & cogitatione nostra inquirentes, nullum librum dimisimus taliter ordinatum, quæ non legissemus cum presentem librum composuimus, ad hoc quod approximaretur cordibus dominorum, & amicorum nostrorum. Rogabimus igitur Deum, ut perducatur nos ad uiam congruitatis, & quod præbeat nobis intellectum habendi noticiam glorificandi, & laudandi eum sicut suæ pertinet maiestati, Amen.

C A N O N A V T O R V M

margine citatorum.

Al.	Albes	Buc.		Filius Alb.
D.	Dioscorides	El.	Elfen	Gab.
Filius Mun.		Filius Mes.		Gl.
G.	Galenus	Gi.	Giptianus	Ia.
Ha.	Hali.	H.	Hippocrates	Ioh.
Ie.	Iesu	Ieh.	Iehus	Ih.
Io.	Ioannes	Ior.	Iordanus	Maf.
Iu.	Iudæus	Ma.	Maymo	Mu.
Mes.	Mesue.	Mun.	Mundinus	Ra.
Or.	Oribasius	P.	Paulus	Schi.
Rog.	Rogierius	Ru.	Ruffus	The.
				Theodosius

LIBER ALBENGNESIT Philoso-
phi, de Virtutibus MEDICINARVM, ET
CIBORVM, translatus a Magistro
Gerardo Cremonensi, de Arabi-
co in latinum.

X ANTIQVORVM LIBRIS, hunc li-
brum aggregavi de uirtutibus Medicinarum, & Cibo-

rum, in quo mentem meam diu fatigauit: & posui eum occupatiōem me-
am, fundendo preces in eo, quod DEO sublimi & glorioso appropin-
quat. quia per ipsum iuuamentum cōmune, & proprium speraui, ultra
id, quod in cognitione illius est de iuuamento in arte Medicinæ.

Medicinæ autem intentio est, sanitas: & est secundum duos modos.
Primus modus, est cognitio complexionum corporum hominum. Se-
cundus est, cognitio Medicinarum, & Ciborum, quorū cognitione exis-
tit sanitatis permanētia in sano, & ipsius reditio super infirmum: & sunt
materia curationis per medicinam, & electionem eius. Qui autem uirtu-
tem Medicinarum simplicium, et Ciborum cognitionem uult habere, est
indigens cognitione uiarum quibus earum uirtutes, & ipsarum operati-
ones inueniuntur. Et hæc quidem uia sunt. 8. Vna earum est, ut sit medici-
na, cuius uirtutem experiri uult aliquis, uacua a qualitate acquisita acci-
dentali. cuius exemplum est in medicina simplici, aqua frigida, quæ per
accidens corpus calefacit, quando super ipsum funditur: quoniam infrig-
gidat cutem, & aggregat eam, & inspissat ipsam, quam ob rem coartantur
uapores qui exspirabant, quare calefacit corpus propter illud: sicut a-
qua calida infrigidat per accidens, quoniam rarificat corpus, quare respi-
rant uapores calefacientes, & infrigidatur corpus. Et secunda est, ut sit æ-
gritudo, in qua experitur medicina simplex. sicut febris ethica. Et tertia
est, ut ea medicentur ægritudines contrariæ, donec certificetur. Et quarta
est, ut sit uirtus medicinæ æqualis uirtuti ægritudinis, quæ cum ea medi-
catur, donec declaretur operatio eius in ea sufficienter. Et quinta est, ut
consyderetur operatio medicinæ, an sit operatio eius in calefactione, &
infrigidatione hora qua recipitur. Nam si non calefacit nisi post spaci-
um, cum in principio infrigidauerit, tunc calefactio eius non est nisi per
accidens: & similiter etiam si non infrigidat nisi post spacium, & iam in
principio rei calefacit, tunc infrigidatio eius non est nisi per uiam acciden-
tis. Et sexta est, ut consyderetur operatio eius in omni corpore, & in omni
hora, quare est eius infrigidatio, & ipsius calefactio una res semper. Nam
si est ita, tunc operatio eius est per naturam: & si non est ita, tunc operatio
eius est per accidens. Et septima est, ut sit calefactio medicinæ in illa re, ad

Medicinæ in-
tentio, sani-
tas.

Cognitio Me-
dicinarū et Ci-
borū discitur
octo uijs.

1

2

3

4

5

6

7

quam comparatur calefactio eius, aut ut ipsius in frigidatio non sit in alia. Nam si non comparatur calefactio eius, nisi ad corpus hominis, tunc oportet, ut dicatur, quia calida est ex uia qua calefacit corpus hominis, non propterea quod faciat illud in alio animali. Nam non oportet propterea quod Iusquamus in frigidat corpus hominis, ut in frigidet corpus Turdorum, quibus est cibus. Non oportet propterea, quod Nigella soluit hominem, & non nutrit ipsum, ut soluat Coturnicem, cuius cibus est. Et oleum nutrit hominem, et non interficit ipsum, sed interficit omne animal cui non est sanguis. Et octaua est, ut distinguatur inter medicinam, & cibum. Scitatur ergo, quod Medicina est illud, quod calefacit corpus, aut in frigidat ipsum. Et Cibus facit id: quoniam addit in substantia corporis, & augmetat ipsum. Inquit G. Nos nominamus totum, quod facit stare substantiam nostram, & augmentat nos, Cibum: & totum quod mutat naturam nostram, Medicinam nominamus.

Medicina.
Cibus.

Via alia cognitionis Medicinarum, & Ciborum.

- Et ex uis iterum quibus extrahuntur uirtutes medicinarum, & ciborum sunt istae aliae, & sunt istae quinque, quae stant loco eius utenti eis, quod dicatur operatio eius, et quo multiplicabitur ratiocinatio. Una earum est uia sumpta ex uelocitate alterationis rei, & difficultate alterationis eius. Secunda uia est sumpta ex uelocitate coagulationis eius, & difficultate coagulationis eius. Tertia est uia sumpta ex sapore rei. Et quarta est uia sumpta ex odore rei. Et quinta est uia sumpta ex colore rei. Prima autem quae est ex uelocitate alterationis, & difficultate eius, est, quod omnis medicina cuius alteratio est uelox ad naturam ignis, est calida potentia. Verum tamen non est necessarium, ut illud ex medicinis, cuius est haec uia, calefaciat corpus hominis, imo non oportet necessario: nisi quando est subtilis substantiae, solidum, durum, in quo non sunt superfluitates, uel uacuitates: quoniam non est grossae substantiae, aut quae est rari corporis, possibile est, ut ignis resoluat illud, & conuertat illud uelociter ad naturam suam, et caliditas corporis non faciat illud cum eo: fit ergo per hanc causam, quod non calefacit corpus. Et scitur, quod medicina, in qua agunt duae caliditates, caliditas ignis, & caliditas corporis hominis, non est nisi subtilis substantiae, rari corporis: sed caliditas ignis potest super illam, & uincit eam uelociter. Hoc cognoscitur duabus rebus: quarum una est Oleum, & altera est Arundo sicca, et Pilus. In oleo quippe quando adproximat igni, inflammatur ab eo: & quando occurrit corpori hominis, non calefacit ipsum calefactione manifesta uelociter. Et ratio quod oleum inflammatur uelociter, & non calefacit corpus hominis, quoniam oleum est uiscosum, grossae substantiae. Cum ergo occurrit corpori, adharet ei, & fit difficilis separatio eius ab ipso: quoniam non est possibile, ut attenuetur, & subtilietur per aerem uelociter, & penetret, & perueniat ad interiora cor-

poris: quia significatio illius est, quia quãdoq; ponis in uase super ignem aquam & oleum, de quibus primo finitur aqua, remanet oleum ultimo. & Arundo, et Pilus, quando occurrunt corpori hominis, non calefaciunt ipsum. Et scitur, q̄ quando Medicina est quam præparat ignis, & non calefacit corpus hominis, ex duabus rebus id fieri: quarum una est substantia caliditatis, & secunda natura materie. Ignis uero est subtilior res, & calidior, qui submergit in corporibus: de proprietate cuius est, ut adurat ea, donec perueniat ad profundũ eorum in spacio breui: & facilis fit penetratio eius per separationem partium eorum, & eorum subtiliationem, & conuersionem eorum ad naturam suam. At uero caliditas corporum hominum, non est nisi uaporosa, grossa, debilis, non ualens agere in eis hora qua occurrit eis, operatione qua resoluat ea, & conuertat ipsa ad naturam suam. Et omnia quidem, quæ calefaciunt corpus, indigent, ut in eis agat caliditas corporis in primis, & mutet ea, donec ei redatur post illud, q̄ calefaciunt corpus: hæc est ergo causa, quæ est propter substantiam caliditatis. Causa autem quæ est ex natura materie, est, quod ista duo, scilicet Arundo, et Pilus, non est in eis possibile, ut diuidantur, neq; trahantur, neq; frangantur per attractionem, fractura qua fiunt in termino pulueris: omne uero de quo est uoluntas, ut calefaciat corpus, indiget, ut diuidatur in minores partes q̄ sunt, donec fiat ei facile suscipere operationem caliditatis corporis, & impressionem eius in ipso, & mutationem eius, qua immutet ipsum: & ex causa hac, quod calamus sit armonaticus, calefacit corpora hominum plusq; faciat ea ex speciebus calami quæ sunt apud nos. Secunda uia est sumpta ex uelocitate coagulationis, & difficultate eius. Dico ergo, quod duæ istæ uia sunt necessariae in inquisitione de uirtutibus medicinarum & ciborum. Verũtamen prima quæ est sumpta ex uelocitate alterationis eius & difficultate eius, non est necessaria, nisi in consyderatione in esse medicinarum calidarum potentia. Et secunda quæ est sumpta ex uelocitate coagulationis, & difficultate eius, non est necessaria, nisi in consyderatione in esse medicinarum frigidarum potentia. Et secundum hoc, quando sunt duæ res, quarum esse in grossitudine substantiæ & subtilitate eius occurrit secundum similitudinem unam, tunc illa earum quæ difficilius sumit coagulationem per frigus, est certe frigidioris complexionis: & quando sunt duæ res, quarum esse in subtilitate substantiæ, & grossitudine, non occurrit secundum similitudinem unam, tunc si est grossitudo substantiæ unius earum secundum frigiditatem alterius, utraq; simul coagulantur secundum similitudinem unam: uerũtamen unam earũ, & est illa, quæ est grossioris substantiæ, æstimat aspiciens eam, quia est uehemētis coagulationis. & causa in illo est, substantiæ grossæ: quãuis frigus complexionis unius earum sit ue

Calor ignis.

Calor corporis humani.

Velocitas, & difficultas coagulationis.

Iudiciū rei per
Saporem.

Sapores sim-
plices sunt
octo.

Alias, unctu-
ositas.

hementius grossitudine alterius. Et in illis, quæ secundum contrarium sunt, non est possibile ut sit coagulatio earū, utraq; in quantitate temporis unius: imo oportet ut illa, quæ ex duabus illis est frigidioris complexionis, aut grossioris substantiæ, coaguletur in spacio temporis minoris, & sit coagulatio illius, quæ est minoris frigoris, et minoris grossitudinis aliarū, in spacio temporis longioris. Et similiter etiā occurrit res in hoc, ut sit una earum durior multum, & durior parū, comparatione sua: illud enim non accidit ei, nisi secundū quantitatem superfluitatis eius, in uno duorum modorū necessario. In tertia uero, quæ est uia sumpta ex sapore rei quæ gustatur, dico: quia cum corpora sint composita ex elementis, & elementa sint inæqualium quantitātū in compositione corporum, propter diuersitatem quantitātū elementorum, et in omni compositione eorū sint proprietates multæ, & tiant saporibus etiā propter diuersitatem quantitātū harū, proprietates multæ, & cum sint saporibus multi, necessarium fuit instrumentū, quo distinguatur inter illum qui ex illis est cōueniens corpori, et illū qui est incōueniens corpori. Posuit ergo Creator benedictus, & sublimis illud instrumentū, scilicet Linguam, & posuit eam multisensu: & posuit illud quod continuatur ei ex numeris, multi numeri: quod est, quia continuatur ei. 7. numeri: ut propter illud quod est ei de superfluitate sensus, distinguat per eam, inter illud quod occurrit ei de calido, frigido, humido, sicco: & distinguatur inter incōueniēs, & cōueniens corporis: & cum res cōuenientes corpori superfluant, et sint quedam earum plus cōuenientes naturæ corporis, & quedam earū minus diuersæ naturæ corporis, oportet ut sint etiā quedam earū plus diuersæ naturæ corporis, & quedam earū minus: sint qualitates rerū quæ gustantur multæ, scilicet saporibus earum. Dico ergo, quod qui ex saporibus sunt compositi, sunt infiniti, qui non fiunt, nisi ab additione, & diminutione in compositione. Singulares autē, & simplices sunt octo, & sunt, Ponticitas, Amari-tudo, Acuitas, Acetositas, et Stipticitas, Salsedo, *Humectuositas, et Dulcedo. Et sunt isti gustus ex diuersitate substantiæ corporis, quod gustatur in subtilitate, & grossicie: & ex diuersitate complexionis eius. Diuersitas autem substantiæ corporis est: Quoniam si est grossa, fit causa grossicie eius aut dulcis, aut ponticus, aut amarus. Et si est subtilis, fit causa subtilitatis eius aut acutus, aut acetosus, aut unctuosus. Et si est media inter subtilitatem, & grossiciem, fit aut stipticus, aut salsus. Ex diuersitate complexionis quoq;. Quoniam si complexio substantiæ calida est fit gustus eius amarus, aut acutus, aut salsus. Et si complexio eius est frigida, fit gustus eius, aut ponticus, aut acetosus, aut stipticus. Et si complexio eius est media inter calidum & frigidum, fit sapor eius, aut dulcis, aut unctuosus. Compositio autem specierum subtilitatis substantiæ, & grossitudinis

eius cum speciebus, caliditatis complexionis substantiæ, & frigiditatis eius facit nouem species compositionis. Quarum una est species cui non est Sapor ex corporibus: & est media inter subtilitatem partium, et grossitudinem earum, & inter complexionem frigidam & calidam. Et octo species reliquæ, sunt illæ, quibus fit gustus. Nam ex compositione substantiæ grossæ, complexione frigida, generatur sapor Ponticus. Ex compositione substantiæ grossæ complexione calida, generatur sapor Amarus. Et ex compositione substantiæ grossæ, cum media complexione inter calidam & frigidam, generatur sapor Dulcis. Et ex compositione substantiæ subtilis, cum complexione frigida, generatur sapor Acetosus. Et ex compositione substantiæ subtilis, cum complexione calida, generatur sapor Acutus. Et ex compositione subtilis substantiæ, cum media inter calidam & frigidam, generatur sapor Vinctuosus. Et ex compositione, inter grossitudinem, & subtilitatem substantiæ mediæ, cum complexione frigida, generatur sapor Stipticus. Et ex compositione substantiæ mediæ inter grossitudinem, & subtilitatem, cum complexione calida, generatur sapor Salsus. Dico ergo in diuisione gustuum, quod omne quod occurrit linguæ, aut non agit in sensu gustus, aut agit in ipso. Si ergo non agit in ipso, nominatur Thesien, et est illud cui non est sapor. Aut est simplex, sicut aqua, quæ est elementum. Aut est corpus compositum, super quod non uincit calor, neque frigiditas, sed est temperatum. Aut est decliue parumper ab equalitate ad frigus: sicut sunt medicinæ quæ nominantur opilatiuæ. Et opilatiuæ sunt secundum duos modos. Modus primus est, terrestris siccus, quod ex siccitate exsiccat corpus. sicut Amylum, & Thucia, & Cerussa plumbi, & Climia, & Calx abluta, & Hemathites: quando abluuntur unum quodque eorum decenti ablutione, et quæ sunt eis similia. Secundus est uiscosus humidus, qui humectat corpora. sicut oleum saporitum, & albugo oui, & caseus recens, et pingue ex corpore porci, & cæra saporita, abluta, colata: & sicut malua agrestis & domestica, & interior pars cucurbitæ, & rasuræ eius. Et ista diuersificantur in uiscositate sua. quoniam super albugine oui est terrestritas magis uincens, & super oleum saporitum aëritas est magis uincens. Quod autem non agit in sensu gustus, est, quoniam simplex est. sicut aqua: & sensus est compositus. Simplex uero non efficit in composito operatione compositi: propterea, quod nulli rei agenti naturali inest ut agat, nisi in eo quod est simile ei potētia, ut extrahat illud ad effectum: neque paretur ei etiam quod est simile similiter, quia non recipit nisi quod in eo est potentia. Saporem autem simplicem, impossibile est esse in composito, neque potentia, neque actu: & propter illud non recipit ipsum, neque alteratur ad eum, sicut eius alteratio ad compositum ex eo, propter conuenientiam eius ad ipsum iu

Nouem sunt species compositionis subtilitatis substantiæ, & grossitudinis eius.

Medicinæ opilatiuæ

Isaac in dietis. Simplicia non agunt in compositis, quod composita in compositis.

Sapores
octo.

compositione. Quod si agat illud, quod occurrit linguæ in sensu gustus aliquid, tunc ipsum aut facit in eo nocumētum, aut in eo delectationem. Quod autem facit in eo delectationem, est illud, quod est decliue ei, quod delectat ipsum, & est simile complexioni corporis hominis, & est calidū & humidum, cum æqualitate: facit ergo in lingua ex delectatione simile ei, quod in reliquo corpore, ex delectatione, quādo occurrit ei aqua tepida. Illud autē quod est secundū hanc complexionem, scilicet aqua, super ipsum magis est uincens, nominatur Dulce. Et si aer super ipsum est magis uincens, nominatur Vnctuosus. Et omnis cibus delectationum, non nocens sensui, est aut dulcis, aut unctuosus, aut utrumq; aggregat saporem. Qui autem ex cibus est, quem cooperit alius ab istis duobus, non assimilatur, & non administratur, nisi cibus, & medicina. Qui autē efficit æsionem in lingua, trahit ipsam, mordicando eam: uel per inordinationem, quam facit. Sed mordicatio est species solutionis continuitatis, quæ per superfluam separationem, sicut calidum efficit, aut per superfluam aggregationem sicut frigidum. Separatio autem calidi, aut est cum grossitudine, et terrestreitate: aut cum subtilitate & igneitate. Et separatio quidem calidi cum grossitudine & terrestreitate, aut est talis, quæ separat uehementer, & nominatur Amarus. Aut talis, quod separationem efficit infra uehementem: & nominatur Salsus. Et separatio calidi cum subtilitate, & igneitate, nominatur Acutus. Et aggregatio quidem frigidi, aut est cum grossitudine, & terrestreitate, aut cum subtilitate, & aquositate. Aggregatio uero eius cum grossitudine & terrestreitate, quando uehementem efficit aggregationem, nominatur Ponticus: & si facit aggregationem, quæ sit infra uehementiam, nominatur Stipticus. Aggregatio uero frigidi cum subtilitate & aquositate, nominatur Acetosus. Iam nero manifestū est, quod Sapores sunt octo. Amarus, Salsus, & Acutus, & Ponticus, & Stipticus, & Acetosus, & Dulcis, & Vnctuosus.

Iam illud quod aggregat linguam, et exsiccatur eam, et coartat eam, et exasperat: et non in eo quod apparet tantum facit aggregationem æqualem a boni latere, sicut frigidum, imo facit aggregationem usq; in profundum eius inæqualem, & propter illud facit asperitatem eius, & exsiccatur eam: si facit has operationes operatione forti, nominatur Ponticus. Et si facit operationem ut fortem, nominatur Stipticus. Et quādo non efficit aliquid horum quod diximus, imo contrariū illius, & abluat linguam, & abstergit quod est in ea, donec sibi adhærent aliqua ex rebus stipticis, & abstergit eam, & abluat ipsam, nominatur Salsus. Et si abstersioni eius superfluitas uirtutis addat super operationem salis, nominatur Bauracus. Et quando abstergit salsus & bauracus, donec exasperat linguam exasperatione uehementi lædenti, nominatur Amarus. Et quando contingit, qd occur-

rit linguæ, & facit in ea mordicatiōem, & corrosiōem cum caliditate uehementi, nominatur Acutus. Et quādo mordicatio, quam facit, est uacua a caliditate quam facit acutus, et cum illo facit in eo cui occurrit simile ebullitioni, nominatur Acetosus. Et quādo contingit, q̄ quando occurrit linguæ, rectificat ex ea quod corruptum est, & sedat, et lenit asperitatem eius, & fit sicut unguentū, quod replet uacuitates, et impinguat maciē; tunc si occurfus eius ad ipsam est cum dulcedine linguæ, nominatur Dulcis: et si non delectat eam delectatione dulci, nominatur Vinctuosus. Et sicut Bauracus est de genere salis: similiter suauis, uel saporitus est de genere dulcis: quoniam efficit operationem duplicem ex lenificatione et sedatione. Verumtamen in suauis permiscetur humiditas aquosa multa, & tunc minuit eum a dulcedine sua.

Ponticus ergo est terrestris, qui aggregat & incidit, & constringit poros sicut coria præparant: et præparat, & grosat, & infrigidat, et exsiccatur. Et Amarus est terrestris, calidus, igneus: qui mūdificat meatus, et abstergit, & subtiliat, & incidit grossiciem, & calefacit nō uehementer, et præparat sanguinē ad adustionem, & maliciā, & multiplicat in eo choleram citrinam: quoniam calefacit sanguinē, & exsiccatur ipsum exsiccatione & calefactione forti. Acutus est igneus: qui subtiliat, & mūdificat, & calefacit uehementer, et attrahit, et adurit et resoluit. Et Acutus calefacit plusq̄ Amarus. Propter illud ergo exsiccatur caliditatem, & inflāmat corpus uelociter & adurit sanguinem, & mouet ipsum, & facit declinare ipsum in primis, ad choleram citrinā: deinde ad melancholiam. Et Acetosus est frigidus & aquosus: uerūtamē non est cum frigore forti: choleram refrænatur, & sanguinē, et stringit uentrem, quādo stomachus & intestina sunt mūda, & subtiliat ea: et soluit ipsa, quādo sunt in eis flegmata multa: et infrigidatur corpus, & incidit, et subtiliat, & aperit, et mundificatur meatus: & expellit, & infrigidatur in toto illo. Stiptici uero operationes sunt infra operationes Pontici: qui infrigidatur corpus, & exsiccatur ipsum, et minuit carnem eius, & ipsius sanguinem, si assiduetur: & confortatur stomachū, et stringit uentrem: & generatur sanguinem melancholicum: & infirmatur magnitudinem factam in hepate proprie: & nocet neruis, et membris neruosis omnibus & superfluit in exsiccatione corporis. Verūtamē excitatur appetitum ad cibum fortitudine sua. Salsus uero est terrestris, calidus, sicut in igne: qui aggregatur, et opilat, & exsiccatur: præter quod calefacit uehementer. Dulcis, calidus, temperatus in illo mollificatur & digerit: præter quod calefacit manifeste: & soluit uentrem, et mollificatur stomachum: & conueniens pectori, & pulmōni, tenerum efficit corpus, et multiplicatur sperma: & assiduatio eius multiplicatur choleram, et sanguinem, & commouet ægritudines factas ex eis, et generatur opilationes, & apostemata in hepate,

& in splene; & præcipue quando membra sunt præparata ad illud: sicut fit in febricitatibus, et habentibus hepata calida. Vnctuosus uero est aquosus, et aëreus: qui humectat et lenit, et mollificat stomachū, præter quod calefacit manifeste: et mollificat stomachū et soluit uentrem, & sanat uelociter ante sufficientiam cibi: et præcipue febricitantes, et habentes hepata calida, et stomachum calidum: et lenit uentrem, et humectat ipsum, et addit in flegmate, et retardat cogitationem, et multiplicat somnum. Et dico, quod Ponticus et Acetosus, in frigore sunt æquales: uerumtamen Ponticus est grossus & terrestris, & Acetosus est subtilis, aquosus. Et plurimū operationis Pontici, est in manifesto corporis: quoniam est tardæ penetrationis, et plurimæ operationis Acetosi, est in profundo corporis: quoniam penetrat uelociter in corporibus sensibilibus. Dulcis autē et Amarus, sunt calidi: uerumtamen Dulcis in caliditate sua est humidus, et similiter unctuosus: et propter illud sunt conuenientes naturæ hominis, nutrientes ipsum: cum corpus hominis sit temperatū in caliditate, et humiditate. Amarum autem est calidior Dulci, et siccior eo. Quoniam quando superfluitas fit in decoctione, est omnis dulcis cum igne: aut decoquit ipsum, & uincit super ipsum amaritudo, et inueniuntur amarum & dulcis abstergentes: uerumtamen dulcis abstergit absterfione temperata, et non soluit continuitatem, imo humectat: et amarum abstergit absterfione inæquali, et soluit continuitatem: & quoniam soluit continuitatem, non delectat, ideo lædit: uerumtamen caliditas eius minor est caliditate acuti, & est grossus, siccus, terrestris, Cum ergo ponitur in ulceribus, abstergitea, et minuit carnem natam in eis: et quando bibitur, incidit grossitudinem superfluitatum quæ sunt in uenis: et propter illud prouocat menstrua, & iuuat ad exspuendum saniem, & humiditatem grossam ex capite, et pectore, & confert sordæ. Et significat super siccitatem eius, quoniam non putrefit, neque generantur ex eo uermes, neque nutrimentum fit ex eo, quando est amarum pure. Acutus autem et Salsus sunt etiam calidi, siccus, sicut Amarus: uerumtamen Acutus est plus calidus, & subtilior eorum, quoniam est igneus: et propter illud corrodit, et adurit, & liquefacit. Sed Salsus est terrestris, calidus: uerumtamen caliditas non efficit in eo operationem suam, quam efficit in Amaro, neque subtiliat eum cum subtilitate, qua subtiliat Amaram: & propter illud Salsus est minoris caliditatis quam Amarus per gradum. Et fit ergo Salsus in gradu secundo, & Amarus in gradu tertio.

Quatuor
Gradus.

Antiqui autem contenti fuerunt, ut ponerent quatuor Gradus in uirtutibus Medicinarum, & Ciborum. Cum ergo auditur sermo eorum, calidum, aut frigidum, aut humidum, aut siccum: ipsi non uolunt per illud, nisi comparatione ad complexiōem corporis hominis sani: cum sit com-

plexio temperatior complexionibus alijs, & propinquior eis ad æqualitatem, & medicationem qualitatum quatuor: & propter superfluitatem corporis hominis, super reliqua animalium corpora, ligatur cum eo intelligentia: & propter superfluitatē animalis super plantas, adiuncta ei est sensibilitas. Plantis uero facta est materia, et similiter uirtutes animæ, & eius operationes apparent in meliore, plus quàm sit earum apparitio in deteriore. Cum ergo inuenitur ex istis medicinis et cibus aliquid quod non imprimat in sensum, neque fugat ipsum aliqua specierum fuga, tunc ipsum est conueniens corpori hominis, sicut aqua tepida. Nam propter conuenientiam suam complexioni corporis hominis in æqualitate, inuenimus sensum delectari tempore eius, et recipit eius desiderium. Et quando inuenis aliquid, quod in sensu aliquam efficit impressionem, sed tamen illa impressio est sine læsione, neque est horribilis naturæ: tunc scias, quia iam recessit a complexione corporis hominis in quantitate, quæ apparet ex eo per gradum unum, et est primus: & quod in eo est, mutat corpus: ab æqualitate uerum tamen non mutat ipsum mutatione manifesta, quare indiget in mutatione eius tempore. sicut est dulcedo, et unctuositas: utraq; enim sunt calidæ in primo gradu. Et quando inueneris illud cuius additur impressio, & fugat sensum manifeste, quamuis, uel si non appareat ei nocumentum, neque dolor, scias quod iam additur reflexio eius a complexione corporis hominis per duos gradus, et est secundus: & quod in eo est, est quod mutat corpus mutatione manifesta, quæ non est cum uehementia. sicut Salsedo, et Acetositas: uel ita ut Salsedo est: uel sit in gradu secundo caliditas, & Acetositas in gradu secundo frigiditatis. Et quando inuenis aliquid cuius impressio iam addit uirtutem, & multiplicetur, et facit dolorem, & læsionem, et fugat sensum fuga forti, scimus quod reflexio eius ad complexionem corporis hominis iam sit ad tertium gradum: uerum tamen quamuis mutet corpus mutatione uehementi, tamen non est corruptens sicut Amaritudo. Ipsa namque est in gradu tertio caliditatis. Et quando inuenis aliquid cuius operatio additur, et superfluit: donec corumpit complexionem corporis hominis, per superfluitatē separationis, si est calidum, aut per superfluitatē aggregationis, si est frigidum, scimus quod reflexio eius a complexione corporis hominis iam superfluit, et addit, et peruenit ad quartum gradum: et est quod mutat corpus mutatione corruptente: sicut acuitas. Ipsa enim corumpit cum adustione, et est in quarto gradu. Inquit G. Siccitas quædo est in quarto gradu, efficit operationem acuitatis. Antiqui uero conuenerunt super hoc, ut starent apud gradum. 2. et non cogitauerunt in eo quod est post eum: quia non inuenerunt ad illud formam conuenientem in operatione, in qua possibile esset cogitationem incidere: uerum tamen diuiserunt hos quatuor gradus in tres ordines: primum, et medium, et postremum. Dixerunt ergo principium

Primus.

Secundus.

Tertius.

Quartus.

gradus, et medium eius, et postremū eius. Verūtamen possibile est, ut sine inter hos tres ordines, media occulta sensui corporeo, et propter illud dimisit intellectus eorū rememorationē, et non fecit super ea cadere nomen.

4. Odor

Quarta est quæ est sumpta ex odore rei. Dico ergo, quod Odor secundum plurimū est conueniens saporī: quod est, quia plurimū uaporis imprimat in sensum olfactus, sicut imprimat sapor in sensum gustus. Verbi gratia: ex aceto et omnibus rebus acetosis, et acutis, sicut allium, et cepæ, suscipit sensus & olfactus simile ei quod recipit sensus gustus. Et in quibusdam rebus diuersis, fit odoratus a gustu, et precipue in illis, quæ ex medicinis sunt boni odoris. Verbi gratia, Rosæ odor diuersus est a sapore eius. Quod est, quia in rosa inuenit gustus quiddam ponticum, et quiddam amarum, et quiddam insipidum, aquosum: et comprehendimus illud per gustum, et non comprehendimus hos sapores per odoratum. Verūtamen nos comprehendimus, quod omnis res habens odorem bonum, est calidæ complexionis, subtilis substantiæ: quantitatem uero illius, aut eius compositionem cum frigido, non significat tibi olfactus: per gustum uero est super fiduciam eius quod gustas: et iterum odor non significat, nisi supra illud, quod ex uapore resoluitur de medicina: sed uapor non resoluitur ex omnibus partibus odorati. Quod si resolveretur ex eis omnibus, non esset motio eius qua mouet olfactum, et operatio eius in eo motio una, & operatio una. Sensus uero gustus non est taliter. Odor ergo antecedit ad sensum olfactus ex superficie medicinæ: et non resoluitur ex omnibus partibus rei odoratus: et si resolveretur ex eis omnibus, non occurreret sensui olfactus in hora una. Et tu quidem, quando gustas rosam, iudicas quod isti sapores sunt in ea: et quando olfacis eam, non iudicas quod sunt in ea.

5. Color

Quinta uero, quæ est sumpta a colore rei, est, quia si rosa est rubea in colore suo, & cerussa est alba, non tamen omne rubeum est calidum, neque omne album est frigidum. Nix enim & Calx, & Sambucus, & Piper album, et Gypsum, et Zuccarum, et Elleborus albus, et Amylum, & lac, omnia ista albi sunt coloris, diuersarum uirtutum et contrariarum. Iudicium ergo super uirtutem medicinæ ex colore eius, longinquius est a uerificatione, quam iudicium ex colore eius. Cuius exemplum est illud quod præmissum est, ex hoc, quod in colore uno sunt medicinæ calidæ & frigidæ, humidæ & siccæ. Verum, certificatur ex colore, quod uinum, & mel, & cepa, & uua, & ficus, & quæ sunt illis similia, quanto plus est unumquodque uehementioris albedinis, est minoris caliditatis: et omne quod est uehementioris caliditatis, aut rubedinis, aut nigredinis, est declinuius ad caliditatem. Et similiter Rosa, & quæ sunt illis similia. Nam rosa quanto plus est uehementioris albedinis, est frigidior. Et similiter est in tritico, & fabis, & fasilis, & lentibus, & cicere, et

omnibus seminibus & floribus . sicut lilium album , et citrinū , et uarium .
Et quod est citrinū , aut rubeum , uehementioris est caliditatis , q̄ album .

¶ Sermo in appropinquatione Medicinæ ex

C O R P O R E .

QUANDO uis cognoscere uirtutem rei , tunc incipe , et experire uirtutem eius cū re cui adiungitur : & oportet ut discernas medicinā agentem cum substantia sua , ex eo quod præcessit ex rememoratione nostra de eo . Et uolo ponere aquam subiectam nobis , ut inquiramus de ea . Nam qui ex uulgo infirmi sunt , eam accipiunt , et sani , et uiuū indigens ea est . Comparemus ergo eam in primis ad corpus temperatū , quod non est frigidum ualde , neq̄ calidum : deinde comparemus eam post illud ad illos . , quorū naturæ sunt malæ cōplexionis attemperamento existētes . Quādo ergo facimus illud , inuenimus aquā infrigidare corpus temperatū intēpore longo : & infrigidat illud quod est malę cōplexionis uelociter , & præcipue , quando aqua est frigida : quando uero aqua est calida , infrigidat ipsum cū tarditate . Et si cōpares aquā frigidam ad corpus adolescentis , calefacit corpus eius tēpore paruo : & si appropinquas eam ad illū , qui habet ægritudinē simplicem calidā , aut frigidam , calidam simplicē , sicut est febris ethica , et frigidam simplicē , sicut febris accidens ex congelatione per niuē : infrigidat eū aqua infrigidatione manifesta : & oportet ut non sit frigus eius per accidens , sed per naturā suam : fortasse em̄ ægritudo est composita , sicut apostema calidū . Cum ergo appropinquamus ei aquā , efficit in eo operationem secundū modum naturalem : deinde facit in eo operationē aliam accidentalē : & quando ægritudo est simplex , non efficit aqua in eo operationē accidentalem . Et tu quidem experire operationē medicinæ simplicis , in ægritudine simplici , per operationē medicinæ cōpositæ , in ægritudine cōposita : & est opiū super apostema calidū . Et medicina quidē composita , operatur in corpore plus , q̄ sit opatio medicinæ simplicis . Exemplū quidē opationis cōpositæ in cōpositis , est . psiliū , quod plus infrigidat corpora nostra , & abscindit sitim , q̄ aqua : quāuis aqua in natura sua sit frigidior psilio , quādo est puræ frigiditatis : quoniā est elementū , quod est simplex . Et propter illud cōueniunt philosophi inper hoc , qd̄ elemēta non nutriūt corpus oīno , neq̄ assimilant alicui mēbroꝝ , nisi mediantibus plantis , et sanguine . qm̄ Elementa propter propinquitatē suam ad plantas , cōueniunt cū eis , et permittuntur ad eas : et plantæ propter propinquitatē suam ad sanguinē , assimilant etiā cum eo , & pmutant ad ipsum , & sanguis , ppter propinquitatē suam ad mēbra anīalis , assimulat eis , & permittat ad ea : qm̄ per eum est eorum uirtus , & ipsorū essentia . Longiores uero res a cibo anīalis , sunt elemēta , cum sint simplicia , quibus non sunt sapes : propter illud recipiunt sa-

Aquæ operatio.

Elementa.

Plantæ.

Sanguis.

poros omnes, & apparent in eis: sicut recipit aqua, cui non est color, oēs colores: & propter illud facta est humiditas grandinea, quæ existit: uisus ita, quod non est ei color, quare recipit colores: & facta est lingua sine sapore, & propter illud recipit sapes: & cum in interiore parte hominis fuerit, & est plurimum sensus tactus, & est temperatius quod sit in corpore. Cum ergo tu ponis aquam subiectum tuum, & non mentitur sensus tuus, & tu quidē experiris aquam, cuius uis experientiam, in primis cum sensibus tribus: scilicet per uisum, ne aqua sit turbida: & per gustū, ne sit ei qualitas salsa, aut alia: & per olfactum, ne sit ei qualitas mala foetida. Cum ergo est taliter, est aqua primitiua, munda, pura: hæc est ergo aqua frigida in natura sua. Cum ergo tu calefacis eam, non est aqua sola per calefactionem calefaciens, & comburens etiam, sed similiter est opium, & pomum dæmonis, & mandragora omnia, quando calefacis ea, & appropinquas corpori hominis, calefacis ipsum, & comburis illud, etiam quando sunt superflue caliditatis. Dico ergo, quod medicinae omnes quarum tu uis experiri uirtutes, quando tu ponis eas super corpus hominis, oportet, ut non sit in eis caliditas accidentalis, & frigiditas, & non aqua solum, sed omnes res. Cuius exemplum fit cæra, quam liquefacis cum oleo saporito, & fricas eam, & infrigidas ipsam cum aqua, & ponis eam super membrum calidum: quare infrigidas ipsum, & humectas illud: & non per frigus naturale, sed per illud quod adquisiuit ab aqua frigida de frigiditate. Secundum hoc ergo exemplum, inquire de rebus omnibus: nam certificabitur tibi, quod uis de cognitione uirtutum medicinarum, & ciborum, quando approximabis corpori eius ex uirtute accidentali. Et oportet ut discernat, qui uult cognitionem uirtutum medicinarum, & ciborum illud, quod dicitur in ea, scilicet ex eis experiri, quod est calidum, aut frigidum potentia & actu. Calidum ergo actu, sicut caliditas existens in igne: potentia uero, caliditas existens in Piretro, & Castoreo, & Pipere, & quæ sunt illis similia. Et frigiditas actu, est sicut frigiditas existens in glacie, & niue. Sed potentia frigiditas, est existens in opio, & pomum dæmonis, & mandragora. Et intentio sermonis nostri cum potentia, est, quod res præparata est, ut sit in actu: & dicitur secundum duos modos. Aut per hoc, quod mutatur. Aut illud, ut generetur. Mutatio autem eius est, quando remanet species eius, sed quod non remouetur, sicut cum res alba fit rubea. Generatio uero eius, quando alteratur, & conuertitur, sicut panis fit sanguis. Panis ergo est sanguis potentia: cū ergo alteratur, & conuertitur: fit sanguis actu, & non remanet panis, secundum quod fuit. Et oportet ut, discernat quod dicitur in re: quia calefacit corpus secundum duos modos. Aut calefacit ipsum ita quod addit in caliditate caliditatis eius, & augmentat eam. Aut quod ad

Actus.

Potentia.

Mutatio.

Generatio.

dit in substantia eius . Si ergo addit in caliditate corporis , nominatur medicina calefaciens actu, aut potentia. Actu, sicut ignis. Et potentia, per uiam qua est medicina . Et hæc species, aut est propinqua . sicut uenenum Viperæ . Aut minus propinqua , sicut Cantharides : & sunt utræq; corrumpentes corpus , & sunt ex genere medicinarum interficientium. Plurimum autem in propinquitate paucitatis sunt, sicut Euphorbium, et Piretrum, & Castoreum. Et si addit in substantia corporis, tunc etiam est actu, aut potentia. Actu quidem, sicut puer teneri corporis, quem applicat homo pectori suo , donec occurrat stomacho eius. Potentia uero est, sicut cibus superueniens corpori . Quod autem superuenit corpori ex cibo , est secundum duos modos . Veniens ita quod uincit eum corpus in primis, est cibus: deinde corpus uincit ipsum in postremo, & nominatur cibus medicinalis . Et oportet ut discernat, quod medicinarum sunt quatuor genera . Primum genus est, quod non mutat corpus , & ipsum mutat corpus . & hoc genus est perimens, aut cum caliditate, sicut uenenum Viperarum : aut cum frigiditate, sicut opium. Et secundum genus est, quod mutat corpus, & corrumpit ipsum: & hoc genus etiã mutat, aut ita quod attenuat & subtiliat . sicut est illud quod accidit ex Iusquiamo : aut ita quod putrefacit, sicut illud, quod accidit ex Cantharidibus: & hoc genus etiam est corrumpens corpus. Et tertium genus est, quod corpus mutat, deinde reddit ipsum, & mutat corpus & calefacit ipsum calefactione uehementi. sicut Euphorbiũ, & Castoreum, & Piretrum, & Piper . Et quartum genus est, quod mutat corpus in primis, deinde corpus post illud mutat ipsum. Cum ergo mutat ipsum, addit ipsum in substantia caliditatis corporis. Si est ex rebus calidis, superfluam caliditatẽ . sicut cepe et allium, & synapi, & quæ sunt illis similia. Quod si est ex rebus frigidis, superfluam frigiditatem. sicut lactuca, & similia hordei, id est, hordeum fractum in mola, & quæ sunt illis similia. Manifestum est igitur, quod genera medicinarum sunt quatuor. Quoniam rei superuenientis corporis uirtus si est comparata uirtuti corporis, & corpus agit in eam, deinde reddit ipsam, & agit in corpus, tunc est medicina absolute . Et si est fortior corpore, donec non ualeat corpus agere in eam, neq; mutare ipsam, imo ipsa est mutans corpus, tunc ipsa proculdubio est medicina corrumpens, interficiens. Et si corpus est fortius ea, donec mutet ipsam, & soluat eam, donec assimilet eam substantiæ suæ. tunc ipsa est cibus absolute: quoniã cibus generat in membris corporis secundum dispositionẽ assimilationis suæ cum eo impressionem, & mutat ipsum post hanc mutationẽ . Et hæc mutatio & impressio, est fortasse manifesta sensui: et fortasse non est manifesta in principio rei, sed declaratur post spacium longum . Et quod ex cibo imprimat in corpus impressiõne manifesta , nominatur cibus medi-

Medicinarum
4. genera.

cinalis. sicut lactuca ex frigidis, & allium ex calidis. Hæc enim duo ante quam digerantur, mutant corpus. Lactuca igitur infrigidat, & propter illud dormire facit: & allium calefacit, & propter illud sitire facit. Deinde utraq; postquam digeruntur, addunt in quantitate substantiæ corporis tantum, præter quod mutant ipsum in qualitate sua.

Modi cogni-
tionis uirtutū
medicinarum
& ciborum.

Et oportet ut scias, quod cogitationi uirtutum Medicinarum, & Ciborum sunt duo ordines. Ordo primus est, cognitio frigidi & calidi, & humididi, et sicci. Et secundus ordo est, cognitio digestiui ex eis, & lenitiui, & indurantis, & opilatiui, & aperientis opilationem & absteriui, & rarificatiui, & inspissantis, et aperientis orificia uenarum, & constringentis ea, & comburentis, et putrefacientis, & minuentis carnem, et consolidantis, & attrahentis, et albezarim, & sedantis dolorem,

M Sermo in M A T V R A T I V O.
M A T V R A T I V V M est calidum & humidum, cuius caliditas est æqualis superfluitatibus quæ eo curantur, neq; minuitur ex humiditate eius aliquid. Et maturatiuum quidem cum æqualitate sua corpori, in caliditate & humiditate sua, oportet ut sit opilatiuum, uiscosum. quoniam quando ipsum opilat poros corporis coartat spiritum innatum, per quem fit digestio, et reliquæ operationes naturales. Et est sicut oleum concussum cum aqua calida, & farina tritici decocta cum aqua calida, et panis, & oleum, et pinguedo porci, & pinguedo uituli, et pix, et resina pini, & butyrum rubeum, scilicet coctum. Ista quando coniunguntur cum oleo calido, & thus, et colofonia, et sisamum, ista quando impinguntur, & caulis decoctus cum butyro cocto, et quæ sunt illis similia.

L Sermo in L E N I E N T E.
L E N I E N S autem est calidum: uerum tamē est pluris caliditatis parū, q̄ corpus cuius lenit duriciem, & pluris siccitatis: & propter illud, quoq; membrū quod indiget medicina leniente, est duricies: & duricies, quæ indiget medicina leniente, est accidens a chimo frigido, grosso, et uisoso: tunc indiget medicina in qua fit caliditas quæ liquefaciat illum chimum, & resoluat ipsum, & finiat eum: & non oportet, ut sit caliditas eius superflua: ut non finiat subtile & dimittat grossum in lapidem conuertī, et non resoluat. Oportet ergo, ut sit caliditas eius in gradu, secundo, et in principio tertij. Et siccitas eius iterum non oportet ut sit superflua, imo in gradu primo. sicut folia altheæ cum butyro cocto, et mastix cum butyro crudo, & bdelliū, & storax liquida, & aqua rosata, & armoniacum, & hyssopus humida, et quæ sunt sicut illa, & medulla ossis cerui, et medulla ossis uituli, & medulla ossis cameli, et pinguedo gallinæ, et pinguedo capræ, et pinguedo anseris, et muscilago altheæ, et muscilago seminis lini, & muscilago fenugræci, & quæ sunt illis similia.

¶ Sermo in Indurante cum FRIGORE.

INDURANS cum frigore, est sicut Portulaca, & Psilium, et Al-tahalub, et quæ sunt illis similia ex solatro.

¶ Sermo in OPILATIONE.

ET OPILANS cum frigore, est Medicina quæ opilat poros corporis opilatione absq; apertione. Et est pculdubio, aut terrestris, aut uiscosa, nō mordicans. qm̄ si est mordicans, nō fit ut figat̄ in poris: quoniā liquefacit ex mēbro aliquid, aut trahit ad ipsum aliqd, quare resoluitur, et currit. Oportet ergo, ne sit ei sapor oīno, neq; caliditas uehemens, neq; frigiditas uehemens. Terrestris quidem est, sicut amyllum, & thutia, et cerussa plumbi, & climia, & calx, & hēmatites. Ista omnia, quando abluuntur decenter, deinde exsiccant̄. Viscosa uero non mordicatiua sunt, sicut malua syluestris, & malua domestica, & interior pars cucurbitæ, & rasura eius, & citrulli: & quæ sunt illis similia.

¶ Sermo in Aperiente OPILATIONES.

APERIENS autem Opilationes, est contraria opilanti: quoniam subtiliat res grossas, & incidit eas: et est illa quæ est amara: aut baurachia. sicut radix lilij cœlestis, et squilla, et amygdala amara et herbis, & baurachi, et lupinus, & seha: quæ est ex medicinis apertiuis, in qua est cum uirtute operationis aliquid ponticitatis, aut stipticitatis. Si ponitur exterius, non aperit, propter stipticitatē suam, aut propter ponticitatem: & si bibatur, aperit opilationes uiscerum.

¶ Sermo in ABSTERGENTE.

ABSTERGENS uero est similis aperienti opilationes, uerumtamē est debilior ea, & non indiget subtiliatione illa, qua indiget aperiens opilationes: & propter illud plures medicinæ quæ abstergunt sunt dulces. sicut mel, fabæ, et hordeum, et amygdala, & batheca dulcis, & furfur tritici, & similia eis.

¶ Sermo in RARIFICANTE cutem.

ETIAM est qd calefacit corpus calefactione tēperata, & non exsiccat, & non est grossū. sicut camomilla, & flos althææ, & oleum de lierua, & oleum de raphano, & oleum antiquum, & his similia.

¶ Sermo in INSPISSANTE cutem.

EST SIMILIS opilanti, uerumtamen est debilius eo: & est illud qd est frigidū, aquosum, non mordicatiuū. sicut aqua frigida hordei, et spuiua, & lenticula aquæ, poma mādragorę, et eis similia.

¶ Sermo in APERIENTE orificia uenarum.

HOCEST grossum, acutum. sicut allium, et cepæ, et fel tauri, & lilium, et flos papaueris ruffi, & cepa narcissi, et alhalchoen, & oleum lilij cœlestis, & quæ eis sunt similia.

HOC EST Grossum, frigidum, stipticum, non uiscosum. sicut uirga pastoris, & arnoglosa.

ADVRENS est calidum superfluū, grossum. sicut arsenicum, & zega, calcantum, et æs nstum, et cinis ficus, & linapis, et stasifagria, et refisiæ, & est coruiscus, similis est eis arbor Mariæ.

EST calidum superfluū, subtile. sicut zimar, & urtica: et eis similia.

EST EX genere Zinziar, uerūtamē et debilius eo. sicut cortices æris, et hematites, & cucumer asininus, et radix colocitidæ, et cinis testudinis, et cinis cancerorū, et cinis limaciarū, et cinis serpentū, et uiparū.

EST QVOD constringit, & desiccatur cum æqualitate. sicut sanguis draconis, et thus, & myrrha, & aloes. Et quandoq; consolidatur per accidens illud quod minuit carnes, quando ponitur ex eo parū cum eo quod consolidatur ulcus. sicut cærotū. Et ex eis est quod consolidatur cū stipticitate sine mordicatione. sicut alumen, & gallæ, & merdasengi, & plumbū ustū, et scoria ferri, plūbi, & cerussa plūbi, et antimoniū combustū. Et ex eis est quod consolidatur cū mordicatione, et adustione. sicut colcotar cōbustū, & turhā, cathymia, et cortices ferri, & cortices æris, et calx abluta quoad

EX EO est, quod attrahit cū qualitate sua: et ex eo est, quod attrahit natura sua. Quod ergo attrahit natura sua, est sicut medicinæ solutiua. Sed quod attrahit qualitate sua, attrahit per caliditatem, & subtilitatem. Et caliditas & subtilitas, aut sunt in medicina ex natura sua: aut insunt ei ex putrefactione, quæ accidit ei. Quod autem ex natura medicinæ est, est sicut pulegiū coruinū, & serapinū, et asa. Sed quod est ex putrefactione quæ accidit medicinæ. sicut fermentū, & stercus antiquū, et limus.

EX EO EST quod agit cum euacuatione. Quod autem agit per hoc quod resoluit, aut resoluit ex sua qualitate: aut resoluit sua natura. Quod facit illud sua natura, complexio eius est media, in eo quod est inter rem recipientē ad rem, quā recipit: & propterea illud quā ministratur in hora sanitatis, est nociuum.

EST ILLVD quod est calidū. sicut cōplexio corporis in gradu primo: & est subtile, euacuans, et resoluens, & rarificat, et subtiliat, & ma-

turat, & uenit cum omni quod est in membro ex dolore, et ex infirmitate ad æqualitatē, sicut chimus calidus, aut uiscosus: & si est grossus, aut multus, aut annexus in poris subtilibus: aut uentositas frigida, aut grossa, cui non est meatus: & non oportet, ut sit stipticum inflatiuum, sicut oleum arietinum, imo nudum ex uirtute stiptica.

¶ De tertio Ordine.

ORDO autem tertius, est cognitio eius quod frangit lapides, et eius quod adiuuat spuerē illud quod est in pectore, & mundificare ipsum, & mundificatis cerebrū, et mundificatis aures, & oculos, & os, & palatum, et stomachū, & intestina, & hepatis uenas. & gibbositatē eius, & splenem, et renes, & uesicam, et prouocantis urinā, & lapidem: excitantis coitum, & abscidentis coitū, et generantis lac, & abscidentis ipsum, & prouocantis menstrua, et abscidentis ea, & mundificatis intestina ex stercore, et uermibus, et prouocantis sudorē, & mundificatis sudorē corporis.

¶ Sermo in frangente LAPIDES.

EST illud quod incidit: quādo non est caliditas manifeste: nā tunc frangit, sicut radix spargi, & radix arundinis, & poliū, & nitrū adustum contritū, et acetū squillæ, & cinis scorpionū, et lapis spongiæ: quoniam ista sunt frangentia. Quando cū eis est caliditas uehemens: dum indurant lapidem, non frangunt ipsum. Et si cū eis est caliditas quæ non sit uehemens, sicut diximus, & accipiatur cum eis, adiuuat res humida ad frangendum. quoniam si fuerit superflue caliditatis, separant subtile a grosso, & educunt subtile, & remanet grossum.

¶ Sermo in mundificante pulmonē, et pectus, & iuuante ad Asma, et Tussim antiquā, & generationē Saniei in eis.

LALIA sunt semen bauciæ syluestris, et est daucus, & semen lini, et alhalsæ, et semen raphani, & raphanus, et nasturcium, & lisamū, et cordumeni, et semen cucumeris, & semen batellinæ, et semen rutæ, et nigella, et piper, & polium, et prasiū, & calsioli, et rahunt, et costus, et amomum, et sulphur, & galbanū, et myrrha, & opoponacū, et cepæ, & alliū, & squilla, et calamentū, et hyssopus sicca, & amygdala amara, et ficus sicca, & pinea, et castoreum, & herbus, & armoniacū, & bdellium, & olibanū, & asa, aristolochia longa & rotunda, & sticados: & ouū sorbile, quando sorbetur cū melle: & ficus antiqua, quando decoquitur in lacte, præcipue camelæ: & cicer cum lacte. Et conferunt per accidens, subfumigatio cum laudano, & cum storace: & sterco leporis, et pili eius, & sterco Gazeli & radix cucumeris asinini, & semen feniculi: et rahunt, quando subfumigatur cum eo, iuuat.

¶ De Mundificantibus Cerebrum.

MVNDIFICANTIA cerebrum ex naribus, quādo cum eis fit caput:

purgiū, sunt succus siclæ, & succus cucumeris asinini, et oleum de lilio.
& oleum de amygdalis, & succus radicis arboris Mariæ, et quando exsic-
catur radix, & teritur cum pipere: & baurach: & calamentum.

¶ De Mundificantibus O C V L O S.

MUNDIFICANTIA Oculos per lachrymas, & conferunt pruri-
tū, & grauitati, & corrosioni, et debilitati uisus, sunt omnes me-
dicinæ abstergentes. sicut feniculum humidū, & aqua cīnamomi, fel per-
dieis, & mel, & aqua casiel, & oleum de lierua, & oleum balsami, & ole-
um nucis, & oleum anetinū. Et ex succis ed illud etiam sunt succus acori,
& harmel, & succus papaueris ruffi, & arboris Mariæ, & succus cepæ, &
sinapis, & rutæ.

¶ De Mundificantibus A V R E S.

MUNDIFICANTIA Aures, sunt mel, & uinum dulce, & oleum
amygdalinū, & fel tauri, & succus capparīs, & fel piscis omnis,
& ficus, & baurach, & myrrhæ, & succus siclæ, & similia eis.

¶ Mundificantia Cerebrum ex O R E.

MUNDIFICANTIA ex Ore Cerebrum, sunt, passa montana, id
est, stafisagria, & squinanium, & mastix, & piretrum, & sinapi-
pis, & muri, & quæ sunt eis similia, quando mastificantur: et quādoq; de-
coquantur, et gargarizarur cum eis.

¶ Mundificantia per P A L A T V M.

MUNDIFICANTIA ex Palato, sunt baurach, & aloes, & semen
urticæ, et grana alhoros, hoc est, Cardamomum, et sinapis, et ca-
lamentum, et hyfopus, et allia.

¶ De Confortantibus Stomachum, & nocentibus ei.

CONFORTANTIA stomachum, et nocentia ei. Conferentia autē
ei sunt, dactyli in maturi, citonia, et oliuæ salitæ, et oliuæ conditæ
cum aceto, et oleum crudum ponticum, et glandes, et castanæ: et præci-
pue quando comedūtur in lacte et oīa olea spinosa: et sunt illa in quibus
sunt amaritudo, et stipticitas: & rosæ, et fumus terre, et napi conditi cum
aceto, et cū sinapi: et raphanus, & sinapi, et nasturciū, et piretrum, et spar-
agus cum muri & aceto, & myrtilli, et alcanneriæ, et similia eis: & capparīs
condita cum sale, & cortices citri, et absinthiū, et aloes, et uinū purum. Et
nocentia ei sunt grana iuniperi, & grana pini maiora et minora, & grana
halhert, et alhacoen, et semen agni casti, et sicla, et acetosa, & napi crudi, et
bleta, atriplex, & malua, et quæ sunt eis similia, nisi comedātur cum muri,
et aceto, & sisamino: & fenugrecū, et lac: qm̄ acefcit in eis q̄ sunt frigide cō-
plexionis, et in stomacho frigi. et mutant in stomacho cal. et isseha arme-
ni, et abrotanū, et baurach, et mel, qm̄ sumit multū ex eo, & batelma, et oīs

medulla, et cerebrū, et uinum nigrū & grossum et durū, præcipue nouū.

¶ De Mundificantibus Intestina.

MVndificantia Intestina, sunt titimallus, & lac eius, & semen atriplicis, & succus caulis, & decoctio polypodij, & aqua ciceris. & folia agni casti, & decoctio alahalsæ, & scordion, & calamentum, et butyrum recens, quando assidue lambitur: & ficus sicca, quando feruet in aqua: et oleum omphacinum, et agaricum.

¶ De Mundificantibus uenas Hepatis.

MVndificantia uenas hepatis sunt de pulpa cologntidæ, camomilla, absinthiū, aqua casei, ius galli antiqui, et aqua ciceris albi.

¶ De Mundificantibus gibbositatem Hepatis.

MVndificantia Gibbositatem hepatis, sunt amomū, decoctio squinanti, radix acori, gentiana, cortices radices lauri, et rahunt, sene, succus liquiriciæ, amygdala amara, anisum, feniculum, daucus, semen apij hortulani, & montani, asarum, myrrha, & eupatorium.

¶ De Mundificantibus RENES.

MVNDIFICANTIA Renes sunt oīs medicina incidens. sicut radix arnoglossæ, et fructus eius, et spargus, et radix peoniæ, & radix ciceris nigri, et amygdala amara, et capillus Veneris, et fu, et cime squinanti, et daucus, et semen apij hortulani, et montani, et acorus, et cortex arboris uitis, et sanguis hyrci siccatus.

¶ De Mundificantibus SPLENEM,

MVNDIFICANTIA Splenem, sunt elleborus niger, et decoctio calamenti, et cortex radices capparis, et infusio cucurbitæ amaræ, et tamariscus, et pulpa coloquintidæ, et camomilla.

¶ De Mundificantibus VESICAM.

MVNDIFICANTIA Vesicam sunt stercus galli exsiccatum, et rahunt, et sauina, et carpobalsamū, et decoctio glandiū, et fructus alhulaig, id est, aglenter, et balauistiæ, et succus liquiriciæ, et decoctio rubæ, et menta, et foliū, et spica, et nera excorticata, et spargus.

¶ De Prouocantibus VRINAM.

PROUOCANTIA Vrinā, sunt oīa quæ calefaciūt, et exsiccāt. Et plurima illorū sunt medicinæ acutæ, sicut apiū, et semen eius, et feniculi, et semen bauciæ, et ameos, et fu, et meu, et asarū, et acorus, et apium montanū, et siseleos. Et ex prouocantibus est semen spargi, et semen cucumeris, et melonis, et bauciæ, et scariolæ, et napi, et secaniabin.

¶ De Mundificantibus Lapidem ex uesica.

MVNDIFICANTIA lapidē ex uesica, et renibus, sunt cordumezini, et ciperi, et oleum de amygdalis dulcibus, et bdelliū, et radix

feniculi, & olibanum, & amygdalæ amaræ, & decoctio radicis altheæ. Et testiculi porci exsiccati: qui teruntur, & sumitur puluis eorum siccus: deinde parū uini post ipsum. Et lapis Iudaicus, & lapis inuentus in spongia marina, & stercus columbarum, & cinis leporis.

¶ De Stimulantibus Coitum,
STIMULANTIA Coitum, et multiplicantia sperma. Ex cibis quidem, Somne quod est multi nutrimenti, multæ inflationis. Ex medicinis uero, omne calefaciēs, humectans. Cibi quidem sunt, sicut pineæ, cicer: fabæ, ficus, amygdalæ, nuges, fistici, cepæ, lac cum zuccharo, uitella ouorum, et sisamum, & mel. Et medicinæ, eruca, spargus, stincus, satyrion, secacul, piper nigrum, granum alzelem, been, & zinziber.

¶ De Abscindentibus Coitum.
ABSCIDENTIA Coitum, & desiccantia sperma sunt, quæ ex cibis sunt ingrossantia, exsiccantia, infrigidantia. Ex olerib. quidem lactuca, atriplex, blitus, cucurbita, cucumer, citrioli, sandix, morum, aluiniar, & alcofre. Et omne exsiccatiuū ex medicinis. sicut ruta, piper, agnus castus, ciminum, myrabolani, carabe, cyperi, & balaustræ.

¶ De Prouocantibus Lac.
PROUOCANTIA Lac, & generantia ipsum, sunt aqua hordei cum lacte, & feniculū humidum decoctū, semen feniculi, anetum, anisum, semen lini, farina milij, decoctio fenugreci, eruca, semen cucumeris, & caulis coctus. Et ex eis quibus fricat corpus, & prouocatur lac, sunt lumbricæ terrestres, nigellæ, scoria ferri, fel tauri, succus hordei infusi, pinguedo anseris, & omne subtiliatium, incisium, quando cum eo ista non caliditas, nisi æqualis, pauca, & non est exsiccatiuum, tunc generat lac.

¶ De Desiccantibus Lac.
DESICCANTIA Lac, sunt omnia desiccantia. sicut piper, ruta, arbor Abraam, arbor Mariæ, anetum, coriandrum siccum, semen albedarogi, mentha, calamentum, sauina, semen rutæ, lupinus, & pulgium ceruinum. Et omne infrigidatiuum, & stipticum. sicut sumac, balaustræ, lens, acetum, & agresta. Et omne narcoticum frigidum. sicut lactuca, coriandrum, hyoscyamus, & papauer.

¶ De Prouocantibus Menstrua.
PROUOCANTIA Menstrua secundum plurimum sunt omnia quæ prouocant urinam cum calefactione et subtiliatione. sicut asafœtoli, galbanum, sauina, rubea, calamentum, storax, arbor Mariæ, alcananna, altit, opoponacum, & fasioli. Omnia ista prouocant menstrua: & quando sufficientia est super unum istorum, & decoquitur in uino, & bibit, prouocat menstrua.

¶ De Abscindentibus Menstrua.

ABSCIDENTIA Menstrua, sunt thus, balaustia, galla, acacia, carabe, bolus armenus, terra sigillata, semen plantaginis, scoria ferri, & myrabolani. Et ex eis ponuntur super dorsum, & super ilium sinistrum, & abscondit menstrua, sicut sanguis draconis: antimonium, & alumen, & quae sunt eis similia.

¶ De Mundificantibus Intestina ex stercore.

MVNDIFICANTIA Intestina ex stercore, sunt storax, aloes, mastix, & allium, quando bulliuntur cum oleo, & muri: & sinapis, & ficus cum baurach: & medulla cartami.

¶ De facientibus descendere uermes.

FACIENTIA descendere uermes, ascarides, & lumbricos ex uentre, sunt seha armenum, alabragi, lupinus, abrotanum, & lumbrici terrestres, & ataraxacon, & scariola agrestis, & sal Indum, allitran, & nigella, & poliū, & siccidis, & herba auris muris, & fel tauri, & coloquintida, & aloes.

¶ De Prouocantibus Sudorem.

PROVOCANTIA Sudorem ex corpore toto, sunt calida & sicca omnia. sicut ciminum, anisum, calamentum, & polium. Et ex oleis & medicinis, etiā cum quibus fricatur corpus. sicut oleum cum baurach, oleum cucumeris asinini, oleum raphaninum, oleum balsami, oleum chamomillae, oleum anetinum, & albenacetin, & est purum oleum nardinū, costus, & ex illo balsamum, carpobalsamum, rahunt, & calamus aromaticus. Et ex medicinis quae excitant sudorem quando suffumigatur cum eis sunt castoreum, bdellium, agnus castus, lens parua, & carpobalsamum.

¶ De Mundificantibus Cutem.

MVNDIFICANTIA cutem, sunt arsenicum rubeum, & citrinum, aristolochia, calamus aromaticus, piretrum, stasisagria, & sambucus, & cinis glandium, radix althaeae, farina fabarum, & farina lupinorum, sarcocolla, mel, herbus: baurach, spuma maris, dactyli, & cicer: & uniuersaliter omne in quo est absterfio.

Inquit Aggregator huius libri. Iam praemisi illud, quo fit iuuamentum ex cognitione uirtutum Medicinarum, et Ciborum, & quomodo auxiliatur per illud, & nunc in principio narraui ea. Dico ergo, propterea quod Cibi, & Medicinae sunt multae, conuenere Antiqui, praecipue postremi, tu ordinarem ea secundum literas alphabeti. Et hoc est ubi incepti.

¶ Finis Libri Albegnefit.

T QVIA PRIMOS VETERES, ut de uirtutibus cuiusque medicinæ singillatim in caliditate, frigiditate, siccitate, et humiditate loquerentur, ualde sollicitos esse cognoui: unde in hoc quatuor inuenerunt differentias, uel definitiones, dicentes Gradum primum, et secundum, & tertium, & quartum in unaquaque qualitatum esse: quod tamen in composita medicina dicere prætermiserunt. Non enim dixerunt, quod hæc medicina, scilicet composita, in aliquo gradu ita, & ita existat, in caliditate, uel frigiditate, siccitate, & humiditate: non tam, quod magis proprium fuerit, scientiam eius rei in medicina simplici attendere, quam in composita. Licet enim huius rei scientia secundum ordinem simplicis medicinæ præcedat compositam, non est tamē conueniens, ut ipsa in sola simplici attendatur medicina, & non in composita. Quia composita medicina, quamuis ex medicinis constet, quarum uirtutes in simplicitate earum diuersificancantur, non tamē sequitur, ut eius complexio diuersificetur quando componitur: intellexi, quod ad scientiam uirtutum medicinarum compositarum pertingere, non minimi existat lucri. Quia igitur medicinam compositam multoties componimus, consecutum est, ut eius uirtutes secundum multitudinem, & paucitatem diuersificentur: quod quidem prouenit ex uirtutibus earum, a quibus fuerit composita. Impossibile enim fuit, ut in quarundam uirtutibus, ex quibus fuit composita, consisteret, & illarum uirtutes non obtineret. Quia igitur illud inuestigare proposui, nec potui prætermittere, quin cuiusque gradus relationē quam ad alterutrum habet, percipere studerem, in inquisitione æqualitatis absolutæ laborare, æquū fuit. Ipsa enim est ubi contraria æqualiter coniunguntur, ita ut a neutro eorum ad aliud declinet. Fuit itaque eius inuquisitio magis proprie præmittenda. Quia nil calidum dicitur, nec frigidum, nec siccum, nec humidum, nisi ex eo quod temperamentum iam addidit supra æqualitatem: & quia ipsa est & origo, & principium, & elementum huius totius quod de hoc dicitur, & ab ipsa prouenit augmentum, & in illa resoluitur. Si enim quid sit resolutionis intentio quaeritur. Dicitur, quod sit augmentorum ab æqualitate ablatio, donec æqualitas remaneat. Sicut ego, si DEVS uoluerit explicabo.

Resolutionis
intentio.

Et quia eorum quæ super æqualitatem addit fuerunt, neque quantitates, neq; species omnino notæ fuerunt, necesse fuit nobis illud explicare, Augmentorum autem intellectus, Gradus sunt quatuor, qui se supra æqualitatem additi sunt. Dicam ergo, quod omnia augmenta naturalia quinque modis sunt. Primum enim est Augmentum dupli. Post quod est augmentum quod addit partem unam: quod est continens tantum quantum est illud cui comparatur, & eius medietatem. Post hoc uero est augmentum addens partes, quod continet quantum illud, & eius duas tertias. Post hoc sequitur augmentum dupli, quod addit partem, & est compositum ex prima specie, & secunda. Consequitur autem hoc augmentum dupli, addens partes, quod ex prima scilicet specie, & tertia componitur. Quia ego hoc ex parte exponere in numeris naturalibus cupio, ipsos secundum ordinem naturæ supposui in ordinibus suis, quorum unus alium præcedere non potest: & incæpi ab uno, qui est causa numeri, cum ab illo ortus fuerit, & creuerit. Quod ut menti hunc librum nostrum legentis, citius infigatur, & affirmetur, æquum fuisse credidi præmittere, quod de hijs quinque speciebus præposuimus.

Augmentorū
modi quinque.

Est autem ordo naturalis iste, i. ij. iij. iiii. v. vi. vij. viij. ix. x. Dico igitur, quod augmentum duorum supra unum, duplum est unius: & unum duorum, est medium. Iam igitur patet, quod primum augmentorum naturalium, est augmentum dupli: & quod duo, duplum sunt unius. Nos quoque augmentum dupli præmisimus: quia natura quoque ipsum præmisit: & quia prima proportio naturalis, quæ in directione paucitatis inuenitur, medietas existit, id est, quod unum eius ordinis est, qui est post ipsum, scilicet duo, medium est. Apud nos enim nihil interest, utrum dicatur augmentum, siue dicatur proportio.

Primum aug
mentum.

Præterea dico, quod augmentum trium supra duo, est id quod addit partem, hoc est, quod tria iam addiderunt supra duo, partem duorum. hoc est, quod tria iam addiderunt supra duo, partem duorum: duorum namque pars una est, & est illud quod addit partem.

Secundū aug
mentum.

Iam ergo manifestum est ex hoc, hoc augmentum naturali ordine sequi illud quod est ante ipsum. Similiter quoque augmentum quatuor supra tria, ex genere est eorum quæ addunt partem, Inde ergo dico, quod augmentum quinque supra tria, sunt duo: duo namque duæ partes trium existunt, quod illud est quod addit partes. Dico igitur, quod augmentum quinque supra duo, est primum augmentum duplum quod se addit partem: & est illud quod quinque iam addiderunt supra duo cum duplo eorum & uno, unum namque duorum est pars. & hæc est pro

portio composita, quam componi diximus ex proportione dupli, & ea quæ addit partem. Dico etiam, quod augmentum octo supra tria, est primum augmentum duplum, quod addit partes: & hoc est, quod octo iam addiderunt supra tria duplum ipsorum ex duarum partium suarum quantitate: & est proportio composita, quam ex prima specie & tertia componi diximus. Iam ergo manifestum est ex his quæ diximus, illud quod præmisimus de his quinque modis, necessario ponendum ab eo. Quorum primus augmentum dupli continet, sicut, 1. & ij. & iij. & viij. Et secundus id quod addit partem: ut ij. & iij. & iij. & v. Tertius similiter modus augmentum partium continet: ut, quinque ad tria, & nouem ad septem. Quartus uero est modus augmenti dupli, quod addit partem, ut. ij & v. & xi. & xxij. . Et quintus est, in quo est augmentum dupli, quod addit partes: quemadmodum, iij. & viij. & xvij. & xxxvij.

Consyderemus ergo, quanta proportionum fiat resolutio, ut ad æqualitatem redeant, & ponamus aliquid, quod sit exemplum, & regula, qua perueniamus ad hoc quod in æqualitatem resolueri uoluerimus. Multa enim sæpe quærentur, ad quorum scientiam perueniri non potest nisi exemplis rerum positis, quæ cum eis sint eiusdem generis. Ponamus igitur tres numeros proportionales dupli proportione. Æqualitas enim, ut post hæc explicabo, inueniri non potest, nisi in hac: & ipsa est prima species, quam præmisi, quæ etiam prima naturaliter est inuenta. Hoc autem est, ut sint tres numeri proportionales, & sit proportio primi ad secundum, ut secundi ad tertium. Quos cum conuertimus, erit proportio tertij ad secundum, ut secundi ad primum: & sit primus minor, secundus medius, tertius maior. Cum ergo uoluerimus eos resoluendo ad æqualitatem reducere, minuemus ex medio quantitatem minoris, & ex maiore quantitatem medij, & minoris, & qui remanent æquales inueniuntur. Si ergo remanentes species secundum ordinem dupli composuerimus, statuentes duplum in lineis, & ponentes maiorem primum, & minorem postremum: & deinde superposuerimus huic primo ei similem, & sub medio numerum continentem quantitatem ipsius, & huius primi, & sub postremo quantitatem ipsius, & primi, & duplum medij, prouenit compositum, quod scilicet addit partem. Illud quoque quod addit partes constituitur: componimus id quod addit partem quemadmodum prius posuimus duplum, & exequimur omnia quemadmodum fecimus prius. Duplum autem quod addit partem constituitur: componimus illud quod addit partem, ita ut est absque conuersione, & facimus ut prius fecimus. Duplum autem quod addit partes componitur, cum statuerimus illud quod addit

partes absque conuersione: & exequimur in eo omnia ut in alijs fecimus. Cum ergo has species resoluendo ad æqualitatem reducere uolu-
erimus, minuemus ex medio minoris quantitatem, & ex maiori du-
plum eius, quod residuum fuit ex medio, & quantitatem minoris: &
si numeri tres æquales remanserint, iam illud inuenimus quod quære-
bamus. Si uero non, iam egressi sunt ab illa specie, in qua relationem
habuerunt, & transierunt in illam speciem quæ magis remota est a na-
tura, quam species a qua resoluta fuit hæc. Post hoc quoque conse-
quenter operabimur ut prius. Quod si numeri tres, qui sunt residui, æ-
quales sunt, & conueniunt, iam consecuti sumus quod uoluimus. Si
autem non, iam in aliam speciem transierunt, quæ magis elongata est a
natura ipsius.

Verbi gratia. Ponamus æquales numeros in linea una, tribus ordinibus
distincta, & sit prima, & sint in ea isti tres numeri 1. 1. 1. Deinde ad-
iungamus ei lineam secundam, in qua sint ordines numerorum proportionem
dupli proportionales, & sunt isti, 1. ij. iij. Si ergo uoluerimus resolu-
endo eos ad æqualitatem reducere, ex medio quod est duo, minuemus
quantitatē minoris, quod est unum. Deinde minuemus ex maiore quod
est quatuor, duplum eius quod remansit ex medio, & minorem quod est
unum, & duo, & remanebit unum. Iam ergo numeri omnes resoluendo
æquales inueniuntur. Quod si quod ex quatuor superfluit speciebus, resolu-
endo ad æqualitatem reddere uolueris: non consequitur, ut ea quæ re-
sidua erunt æqualia inueniantur, imo in aliam speciem transibunt, quæ
a specie æqualitatis naturaliter remotior erit. Exempli causa, duabus li-
neis tertiam adiungemus, in qua erunt numeri proportionem continen-
tes augmenti, quod addit partem: & sunt isti, iij. vi. ix. Deinde an-
nectemus huic lineam quartam continentem proportionem augmenti,
quod addit partes, in qua sint numeri isti, ix. xv. xxv. Huic quoque con-
sequenter adiungemus lineam quintam, in qua sint numeri continentes
proportionem dupli, quod addit partem, & sunt isti, ix. xv. xxv. Cui
similiter annectemus lineam sextam, in qua sunt numeri connexi pro-
portionem dupli, addentis partes, & sunt isti, ix. xxij. xliij. Cum
ergo uoluerimus harum specierum numeros resoluendo ad æqualitatem
reducere, minuemus ab omni linea ex lineis cuiusque speciei numerum
minorem ex medio, & deinde medium & minorem ex maiore. Num-
ri igitur qui residui erunt, non inueniuntur æquales, imo erunt natura-
liter remotiores a specie æqualitatis. Quapropter ex eo quod superfluo-

it, oportebit nos facere quemadmodum exequuti fuimus:

prius resoluendo, donec æqua-

litas inueniatur.

Quod dicitur hic, non quiescentem donec æqualitas inueniatur, scilicet esse non posse eo modo quo ostenditur. Sed si ita fiat, ut idu- plici ostensum est, iuniri poterit quod dicitur.

Possunt autem hæ species & aliter componi, & non secundum dispositionem dupli, sic, ij. iij. iiij. quæ est linea numerorum qui addunt partem. Et deinde adiungimus ei quartam lineam secundum proportionem augmenti addentis partes, ut eam in qua sunt, iij. v. vii. Et post addimus ei lineam quintam continentem proportionem dupli, quod addit partem: ut illam in qua sunt, ij. v. xi. Et deinde adnectimus ei sextam lineam, continentem proportionem dupli, quod addit partes. ut illam, in qua sunt, iij. viij. xvij. Quemadmodum subiecta docet figura.

Aequalitas.	1.	1.	1.			
Multiplex.	1.	ij.	iiij.			
Superparticularis.	iiij.	vi.	ix.	ij.	iiij.	iiij.
Superpartiens.	ix.	xv.	xxv.	iiij.	v.	vii.
Multiplex superparticularis.	iiij.	x.	xxv.	ij.	v.	xi.
Multiplex superpartiens.	ix.	xxiiij.	lxiiij.	iiij.	viij.	xviiij.

Cum ergo uoluerimus has quatuor species resoluendo ad æqualitatem reducere, minuemus in unaquaque linea, cuiusque speciei numerum minorem ex medio: deinde medium, & minorem ex maiore: quod postquam fecerimus, remanebunt numeri non tenentes æqualitatem, uel in parte, uel in toto: nec unquam reperies, quod omnes numeri qui reliqui sunt, æquales inueniantur. Iam ergo ex hoc manifestum est, æqualitatem minime reperiri posse, nisi in proportione dupli, quæ est prima: et est etiam ostensum, quod proportio dupla proportionalis est, et quod augmenta quæ resoluendo ad æqualitatem reducuntur, sunt proportionalia. Si ergo quamlibet quatuor specierum conuertendo ad dupli proportionem, quæ est prima, reduxerimus, inueniemus æqualitatem in eis, & quod proportionales fuerint. Ideoque dictum est, quod æqualitas non inuenitur, nisi in proportione dupli. postquam ergo iam ostensum est, primum ex augmentis naturalibus, augmentum dupli esse, & quod æqualitas in ea reperitur, cum alia in ipsam resoluuntur, demonstrabo æqualitatem quæ est in qualitate. Deinde ostendam illud, quod ab æqualitate egressum est: & post hoc in ipsam resoluam, donec augmentorum mensuræ supra æqualitatem manifestæ sint.

si D E V S uoluerit.

Aequalitas, absoluta in qualitate.

Dico ergo, quod æqualitas in qualitate, est contrariorum adinuicem temperantia in re æquali, & eorum effectus æquales, scilicet ut eius sit calefactio quanta in frigidatio. Oportet igitur, ut egressus ab æqualitate, sit augmentum unius qualitatis supra sibi contrariam. Quod sic colligitur. Caliditas & frigiditas contrariæ sunt, quarum unaquaque eam quæ

sibi affertur, fugat. Sic igitur in æqualitate sunt æquales, quarum neutra aliquid super aliam addit, nec intenditur. Conueniens tamen est, ut cum una ex qualitatibus aliquid supra sibi contrariam augmentauerit, secundum suam speciem addat. Iam igitur manifestum est, quod discessus ab æqualitate in qualitate, est augmentum unius duarum qualitatum supra sibi contrariam. Apud nos enim nihil interest, siue æqualitates dicantur temperantes, siue æquantes, seu alternantes, siue rectificantes. Quod autem unius qualitatis augmentum dicimus, nihil aliud intelligi uolumus nisi ipsius intensiorem. Augmentum enim in qualitatibus non proprie dicere possumus. Ipsum enim ex proprietatibus quantitatis una proprietas existit: & quia unaquæque duarum qualitatum contrariarum locum occupauit, in quo ipsi consistit eleuatio. Fuitque locus quem calor occupat, ab eo quem tenet frigiditas, alius. Venus enim locus duobus non supponitur contrarijs. Indigemus igitur, ut dicamus, in æqualitate tot partes contineri calidas, quot frigiditas, cum ipsa in minimas diuiserimus partes.

Si autem nobis aliquis obijciat, dicens caliditatem causa suæ raritatis & dilatationis maiorem occupare locum debere, quã sit locus quem tenet frigiditas, & hoc causa suæ constrictionis. Dicemus, caliditatem non dilatari, cum eius contraria coniungatur ei & æquetur: quia contrarietas est inter eas, & insecutio: nec etiam æquius est, caliditatem remouere frigiditatem a loco suo, quã ut caliditatem frigiditas. Postquam ergo caliditati nunc adest, quod diximus contra frigiditatem, non dilatatur in loco suo caliditas magis, quam frigiditas in suo.

Quod si uolueris, minimam ex partibus rei in complexione æquali, intellectualiter considera, quæ est pars indiuisibilis causa suæ paruitatis: & inuenies conueniens esse, ut sit in ea tantum caliditatis, quantum frigiditatis: cum rei æqualis compositio facta sit ex partibus istis. Iam ergo ex hoc uerificatum est, in re æquali tot partes calidas contineri quot frigiditas: & manifestum est, quod discessus ab æqualitate secundum qualitatem, est augmentum unius qualitatis supra sibi contrariam: quod etiam indagando secundum quantitatis directionem exposuimus. Iam igitur ostensum est, quantitatem eorum, quæ ab æqualitate discesserunt, secundum quantitatem in qualitate ex hoc quod in eis est de æqualitatis manifestatione, metiri. Deinceps uero explicabo eorum resolutionem in æqualitatem, præcipue cum æqualitas non reperiatur, nisi in eo quod in ipsum resoluitur. Dicam ergo, quod licet augmenta, quia supra æqualitatem fuerunt, in æqualitatem resoluantur, præter augmentum dupli, consequens est tamen secundum hunc

ordinem, ut non omne quod ab æqualitate discesserit, in ipsam proprie resoluator: & quia iam manifestum fuit, quod in re æquali tantum est caliditatis quantum frigiditatis. Ponamus rem æqualem, unam partem, cuius una medietas calida, & altera ipsius frigida sit: & ponamus etiam unamquamque contrariarum quæ æquantur, medium. Erit ergo calidum medium, & frigidum medium.

Dico ergo, quod oportet ut sit quantitas augmenti primi, quod discessit ab æqualitate, cuius calor non uehementer sensui manifestus apparuit, dupla caliditatis quæ in re æquali existit. Ex eo itaque patet, quod de augmento dupli exposuimus, & est in dupla frigiditatis quæ est in re æquali, postquam rei æqualis caliditas tanta est quanta frigiditas ipsius, & est pars media ex unaquaque earum, sicut diximus. Est ergo in augmento primo quantitas caloris, pars prima integra. Frigiditas uero quantitas mediocritatis caloris qui est in ipso. Cum ergo resoluerimus hoc primum augmentum in æqualitatem, & remouerimus unum duplum caliditatis, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsæ sunt duo media, quæ se uicissim temperant, ex quibus processit æqualitas. Ex hoc quoque manifestum est, quod æqualitas in unoquoque augmentorum reperietur cum remouerimus prima augmenta. Inueniemus ergo partes contrarias, quæ sese,

ut dictum, temperant.

Dico præterea, quod oportet, ut sit mensura augmenti secundi, cuius calor excesserit augmentum primum, manifeste dupla caloris primi, augmenti primi, quemadmodum de augmento dupli docuimus: & quia mensura primi augmenti iam fuit pars una integra, & dupla caloris qui est in re æquali, & dupla etiam frigiditas ipsius, oportet ut sit calor secundi augmenti duæ partes, & sit duplus caloris primi augmenti, & quadruplus caloris qui est in æqualitate, & quadruplus etiam frigiditatis quæ in ipsa continetur. Ipsius enim calor, ut dictum est, eius frigiditati æqualis est. Quod ergo in augmento secundo frigiditas inuenitur, tantum est, quantum quarta pars caliditatis in eodem inuentæ. Cum ergo hoc secundum augmentum abstulerimus, remanebit primum: primum quoque cum remouerimus augmentum, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsum, ut dictum est, sunt duo media, quæ ad inuicem temperant se, a quibus

æqualitas processit.

Et dico itidem, quod oportet, ut sit mensura tertij augmenti, cuius calor & effectus secundum augmentum excesserunt uehementer, non tamen multitudine dupla caliditatis augmenti secundi. Quod ex hoc manifestum est, quod de augmento dupli exposuimus. Sed quia mensura

fura augmenti eius secundi, dupla fuit caloris augmenti primi, & quadrupla caloris qui est in æqualitate, exigit ut sit calor augmenti tertij, quadruplus caloris augmenti primi: & quia calor augmenti primi duplus fuit caloris qui est in re æquali, & duplus frigiditatis eiusdem, oportet ut sit calor augmenti tertij octuplus caloris, qui est in æqualitate: & octuplus etiam frigiditatis, quæ in ipsa existit, postquam calor æqualitatis frigiditati ipsius æquatur. Ex hoc quoque patet, quod illud, quod in augmento tertio frigiditatis existit, tantum est quantum octaua pars caloris eiusdem. Cum ergo abstulerimus hoc augmentum tertium, remanebit secundum augmentum: quod inde cum sublatum fuerit, remanebit augmentum primum: hoc quoque primum cum remotum fuerit, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsa, ut dictum est, sunt duo media, quæ sese vicissim temperant, a quibus processit æqualitas.

Itidem dico, quod oportet ut sit mensura augmenti quarti, cuius calor & effectus tertium augmentum uehementer supergressi sunt, dupla caloris augmenti tertij. Quod ex eo patet quod de augmento dupli docuimus. Sed quia calor augmenti tertij, quadruplus fuit caloris augmenti primi, & caloris qui est in æqualitate octuplus, oportet ut sit mensura caloris augmenti quarti octuplus caloris primi augmenti, & sexdecuplus caloris qui est in æqualitate, qui etiam frigiditatis in ipsa, quæ in ipsa reperitur sexdecuplus existit: quemadmodum ostendimus, quod calor æqualitatis est sicut eius frigiditas. Est ergo illud frigiditatis, quod in quarto existit augmento, tantum, quantum est medietas octauæ partis caloris in ipso existentis. Cum ergo remouerimus hoc quartum augmentum, remanebit tertium: tertium quoque cum abstulerimus, remanebit secundum: cumque secundum remouerimus, remanebit primum: primum quoque cum sublatum fuerit, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsa, ut sepe dictum est, sunt duo media, quæ se ad inuicem temperant, ex quibus æqualitas constituta est. Non dissimiliter quoque erit mensura augmenti primi, & secundi, & tertij, & quarti, cuius æqualitatem frigiditas supergressa est: quemadmodum fuit mensura caloris, qui æqualitatem excessit, cuius supergressionem explanauimus. Caliditas quoque, quæ est in augmento cum frigiditas intenditur, ita erit, ut fuit frigiditas augmenti in quo fit caloris intensio.

Postquam ergo iam exposuimus manifeste hoc quod proposueramus in æqualitate absoluta, reuertamur ad ostendendum hoc in æqualitate, quæ secundum relationem attenditur. Dico ergo æquale in medicinis, quod secundum comparisonem quam habet ad humanam speciem, æquale uocatur: & est, quod neque calefacit, neque infrigidat;

Æquale in medicinis secundum comparisonem.

neque humectat, neque desiccet. Cum igitur aliquid sic fuerit, consequens est, ut quod ex caliditate in eo continetur, sit, quemadmodum continetur illud, quod ex frigiditate, & calidarum partium quantitas in eo sit tanta, quanta frigidarum, cum scilicet ad humanam speciem æqualem comparatur: hoc est, quod si huius calefactio respectu illius speciei, non est maior ipsius in frigidatione, uel humectatio desiccatione, ipsum est æquale, quod secundum comparisonem dicitur. Oportet etiam, ut hoc æquale sit principium, & eius elementum ad quod dicitur æquale: quia in ipsum resoluitur illud quod supra ipsum augmentum fuit, & quod ab eo egressum fuit. Oportet etiam, ut mensuræ augmentorum supra hoc æquale sint, quemadmodum augmentorum mensuræ supra æquale absolutum fuerunt. Conueniant igitur huic æquali, quod secundum comparisonem dicitur, ea quæ æquali, quod absolute dicitur, conuenire monstrata sunt: hoc est, quod ut diximus, hoc æquale est principium, & elementum eorum respectu quorum dicitur, & in ipsum resoluuntur augmenta, postquam ab illo orta fuerint.

Huius autem, quod dicimus medicinam hanc calidam, uel frigidam, uel siccam, uel humidam in primo gradu existere, expositio est, quod eius caliditas, uel frigiditas, uel siccitas, uel humiditas, aliquid supra æquale auxit, quod est primum augmentorum, sensui non ex toto manifeste occurrens. Et iam ostensum est, primum augmentum naturale, est augmentum dupli, & quod in ipsum in æquale resoluitur. Oportet ergo, quod partes qualitatum, quæ sensui occurrunt, & in gradu primo existunt, duplum sint huius, quod est in æquali secundum suam speciem, & duplum etiam eius, quod in eo est ex sibi contraria, secundum quod iam declarauimus. Sed cum remouerimus, quod est in primo gradu, quod scilicet est primum augmentum ex partibus qualitatum supra æquale additum, remanebit æquale, in quo qualitates secundum æqualitatem connectuntur: sicut ostendimus in conuersione, quæ fit secundum resolutionem, cum aliquid ad originem reducitur, a qua ipsi fuit principium. Gradus enim primus non ab alio constituitur, nisi ex duplo, quod est in æquali ex sua specie, uel si uis, ex sibi contraria, quemadmodum declarauimus. Similiter cum dicimus hanc medicinam calidam, frigidam, siccam, uel humidam in gradu secundo, eius intentio est, quod eius caliditas, uel frigiditas, uel siccitas, uel humiditas iam aliquid supra primum gradum auxerit, quod est primum augmentum supergrediens primum gradum manifeste. Et oportet ut sit huius augmenti mensura dupla eius, quod est ante ipsum in primo gradu: quemadmodum ostendimus, quod resolutio, quæ fit, cum aliquid ad suum reducitur principium, quod est æquale, non inuenitur, nisi in augmento

dupli. Erit ergo uirtus qualitatis in secundo gradu dominantis, dupla uirtutis dñantis in primo: sed uirtutis dominantis in primo gradu mensura, ut ostensum est, dupla fuit mensurę uirtutis, quę est in equali, secundū suam speciem, aut si uolueris, secundū sibi contrariam. Erit ergo uirtus in secūdo gradu dominās quadrupla eius, quod est in equali secundū suam speciem, aut si uolueris secundū sibi contrariam. Cum ergo illud quod in gradu secundo superat, remouerimus, remanebit gradus primus, in quo primū augmentum attenditur: & cum primū sustulerimus gradū, remanebit æquale, in quo qualitates secundū æqualitatem coniūguntur: sicut demonstrauius in cōuersione quę fit dum reditur ad æquale. Non dissimiliter etiā cum dicimus medicinā hanc calidam, uel fri. uel sicc. uel hu. in gradu tertio existere, intenditur, quod eius cali. uel fri. uel sicc. uel hu. iam addit supra gradum secundū, quod est primū augmentorū, quę gradum secundum supergressa sunt, non tamen in ultimo. Vnde oportet, ut huius tertij augmenti mensura dupla sit eius quod ante ipsam existit, in secundo gradu: sicut ostendimus in augmento dupli. Mensura uero augmenti secundi, iam dupla fuit mensurę augmenti primi, & quadrupla suę simili, ut sibi contrarię, quę est in equali. Erit igitur mensura dominij tertij gradus quadrupla augmenti primi, & octupla eius quod in equali inuenitur, ex sua simili, uel ex sibi contraria. Cum ergo tertij gradus dominium sustulerimus, residuū erit gradus secundus: secundum quoque cum remouerimus, remanebit primus: hunc quoque cum abstulerimus, remanebit æquale, in quo qualitates, secundum æqualitatem cōmiscuntur. Similiter cum dicimus hanc medicinā calidam, uel frigidam, uel siccam, uel humidā in quarto gradu, intendit, quod eius caliditas, uel frigiditas, uel siccitas, uel humiditas, iam aliquid auxit supra gradū tertium, quod existit primū augmentum, tertiuū gradum excedens: cuius effectus ualidus existit, hoc est, quod ad nos ex eius caliditate peruenit, cōbustionem operatum est, & quod ex eius frigiditate, insensibilitatem, & mortificationem efficit eius cui applicatur. Oportet igitur, ut sit huius quarti augmenti, mensura dupla eius quod ante ipsum est in gradu tertio, sicut de augmento dupli patefecimus. Sed tertij augmenti mensura, iam fuit quadrupla uirtutis gradus primi, & octupla eius quod est in equali ex sua simili, uel sibi contraria: erit igitur secundum hoc uirtus dominij quarti gradus, octupla uirtutis primi gradus, & sexdecupla illius, quę est in equali, ex sua simili, uel sibi contraria. Cū ergo hunc quartū gradum ad æqualitatem reuertendo reduxerimus cum sublatione eius quod est in eo, relinquitur gradus tertius: tertium autem cum abstulerimus, remanebit secundus: & secundum cum remouerimus, remanebit primus: primo quoque sublato, residuum erit æquale, in quo qualitates, æqua-

litati connexæ sunt. Hoc itaque modo, qualitas resolutionis augmentorum ad æquale consistit, a quo eorum fuit principium. Ex hoc quoque manifestum est, uirtutes graduum medicinarum, quæ ab æquali principio sortiuntur, ad ipsum resolui, uel conuerti a quo processerunt. Nos autem iam ostendimus, resolutionem in æqualem inueniri non posse, nisi in proportione dupli, & proportionem dupli proportionalem existentem. Sequitur ergo ex hoc, uirtutes graduum medicinarum sensui apparentes, quæ scilicet supra æquale aliquid augent, proportionales dupli proportionem existere. Ordo uero proportionum ex quo ad hanc peruenitur conclusio, est, ut dicamus uirtutes graduum medicinarum esse, quæ in æquale cōuertuntur: sicut iam manifestum est. Omne autem quod in æquale resoluitur, in proportione dupli existit. Consequens igitur est ex hoc, ut uirtutes graduum medicinarum sensui apparentes, proportionales sint dupli proportionem.

Comparatio
nes Graduum
ad inuicem.

Cum ergo adiunxerimus huic conclusioni suam comparisonem: hoc est, quod hoc est, quod proportio dupli est proportionalis: consequitur ex hoc, uirtutes graduum medicinarum dominantes, proportionales esse: scilicet ut sit proportio caliditatis, quæ in æquali consistit ad caliditatem, quæ in primo gradu attenditur, sicut proportio caliditatis gradus primi, ad caliditatem secundi gradus. Et proportio caliditatis gradus secundi ad caliditatem tertij gradus, sicut proportio caliditatis tertij gradus ad caliditatem quarti gradus. Similiter quoque erit proportio frigiditatis, quæ est in æquali ad frigiditatem gradus secundi, & proportio frigiditatis gradus secundi ad tertij gradus frigiditatem, sicut proportio tertij gradus ad frigiditatem quarti gradus. Virtutes autem contrariæ uirtutibus quæ ab æquali, secundum argumentum recesserunt, si denominauerimus secundum modum comparisonis excedentium, erunt proportionales, addentes: hoc est, erit mensura augmenti frigiditatis, quæ est in æquali supra frigiditatem gradus primi, sicut mensura frigiditatis gradus primi, supra mensuram frigiditatis gradus secundi, supra mensuram frigiditatis gradus tertij: sicut mensura frigiditatis gradus tertij, supra mensuram frigiditatis gradus quarti. Si autem denominauerimus quasdam earum ex alijs, erunt æquales: quem admodum ostendimus omnes æquales existere, ex eo, quod in æquali reperitur, cum augmenta sublata fuerint: ipsæ enim partes æquales inuenientur. Huius autem declaratio est, quod æquale illud existit in quo continetur tantum caliditatis, quantum & frigiditatis, siue partes sint magnæ, siue paræ. Ponamus igitur, quod æquale sit pars minima partium, cuius medietas sit calida, & medietas sit frigida: & quod caliditas primi gradus dupla, sit eius quod est in æquali ex cali-

ditate, sicut ostendimus, primum augmentum naturale esse augmentum dupli: quia ergo quod in æquali continetur ex frigiditate, æquum est ei quod est in ipso ex caliditate, oportet ut sit caliditas primi gradus dupla etiam frigiditatis, quæ est in æquali: cum ipsius frigiditas suæ caliditati sit æqualis. Et quia caliditas primi gradus, dupla est frigiditatis, quæ est in æquali, erit quod reperitur in ipso ex frigiditate quantum est medietas eius, quod est in ipso ex caliditate. Ergo caliditas erit pars, & frigiditas partis medietas. In gradu quoque secundo, quod ex caliditate reperitur, duplum est eius, quod est in ipso primo ex caliditate: sicut patefecimus ex augmento dupli. Sed quod est in gradu primo caliditatis, ut ostensum est, duplum quoque eius est quod est in æquali ex caliditate, & duplum etiam eius quod est in ipso ex frigiditate. Oportet ergo, ut sit quod in gradu secundo est, ex caliditate quadruplum eius, quod est in æquali ex caliditate, & quadruplum etiam frigiditatis quæ est in ipso cum mensura, cum ad frigiditatem facta fuerit. Et cum fuerit caliditas secundi gradus quadrupla frigiditati quæ est in æquali, postquam, quod in ipso est frigiditatis, æquum est ipsius caliditati, erit caliditas duæ partes, & frigiditas partis medietas. In gradu similiter tertio, quod caliditatis continetur, duplum est eius quod est in secundo ex caliditate: quemadmodum ostendimus ex incremento dupli. Sed quod in gradu continetur secundo ex caliditate, quadruplum existit eius, quod est in æquali ex caliditate, & quadruplum etiam eius quod in eodem continetur ex frigiditate. Oportet igitur, ut sit quod in gradu tertio est caliditatis, octuplum caliditatis, quæ est in æquali, & octuplum etiam frigiditatis eiusdem, cum mensura, cum ad frigiditatem facta fuerit. Et cum caliditas gradus tertij, octupla fuerit frigiditatis quæ est in æquali, erit quod est in ipso ex frigiditate octava pars eius quod est in eo ex caliditate, ergo erit caliditas partes quatuor, & frigiditas pars media. In gradu quoque quarto quod est ex caliditate, duplum est eius, quod est intensio ex caliditate, quemadmodum ex augmento dupli patefecimus. Sed quod est intensio ex caliditate, iam fuit octuplum eius quod in æquali continetur ex caliditate, & etiam octuplum frigiditatis quæ est in ipso. Oportet igitur, ut sit quod est in gradu quarto ex caliditate, sexdecuplum eius, quod est in æquali ex caliditate, & etiam sexdecuplum eius quod in ipso continetur ex frigiditate, cum ad frigiditatem commensuratum fuerit. quia caliditas gradus quartij, caliditatis gradus tertij dupla est. Et cum caliditas gradus quartij sexdecupla fuerit frigiditati, quæ est in æquali, erit illud quod est in ipso ex frigiditate, quantum est medietas octa-

uæ partis eius, quod in ipso reperitur ex caliditate. Erit ergo caliditas octo partes, & frigiditas patris medietas. Non dissimiliter quoque quod ex frigiditate in primo gradu, & ij. iij. & iij. continebitur, cum incremento ad caliditatem se habebit, secundum proportionis modum, quem præmisimus ex frigiditate: & mensura in humiditate & siccitate, ad eundem modum obseruabitur.

Iam ergo ex hoc manifestum fuit, quod cum tu proportionaueris uirtutes contrarias, uirtutibus quæ ab æquali re procedentes peruenerunt ad augmentum, quare quælibet in quolibet gradu est medietas partis unius inter se, erunt æquales. Cum autem proportionaueris eas secundum modum relationis quem habent recedentes, erunt proportionales, duplici proportione: hoc est, quod frigiditas caliditatis tertij gradus, addit super frigiditatem caliditatis quarti gradus, quantum est quarti gradus frigiditas. Similiter quoque gradus secundus super tertium, & primus super secundum, et æquale super primum: hoc est, quod frigiditas caliditatis quarti gradus, tanta est quanta medietas octauæ, caloris eiusdem, & in tertio gradu octaua, & secundo quarta, & in primo media, & in æquali similiter. Calor quoque qui attenditur secundum dominium frigiditatis in tertio gradu, eodem modo calorem frigiditatis quarti gradus superat cum quantitate caloris quarti gradus. Gradus quoque residui similiter se habent: in siccitate quoque & humiditate idem inuenitur. Iam ergo ex hoc quod præmisimus, manifestum est, omnibus proportionibus, quæ in proportione augmenti attenduntur, proportionem duplici meliorem existere in qua æquale reperitur: hoc est, quod ipsa in æquale resoluitur, sicut demonstrauimus. Musica quoque tractator docuit hanc proportionem omnibus alijs proportionibus meliorem esse, & in medicinis conuenientiore, scilicet duplici proportionem.

Alias, in naturis.

Ex hoc quoque declaratum est, quosdam non nominasse gradum primum. ij. iij. iij. nisi solummodo secundum modum quo numeri ordinatio uocatur, & non aliter: hoc est, quod etiã eorum sermo in nominando gradum primum, ij. iij. iij. intelligitur absque qualibet duarum intentionum. Quarum una est eorum, qui eos secundum ordinem numeri, & eorum computationem nominauerunt, quæ est huiusmodi, primo, secundo, tertio, quarto. Alia autem eorum qui hoc secundum uirtutum modum dixerunt: scilicet qui quartum gradum nominauerunt, eo quod eius uirtus quadrupla sit primi: & tertium, quod eius uirtus tripla sit primi: & secundum, quod eius uirtus dupla primi existat. Si qui igitur hos gradus, primum, secundum, tertium, quartum, sic nominari dixerint secundum ordinem numeri, & non secundum uirtutum ordinationem, non erit eorum dictio conueniens, secundum prædictum modum no-

minationis : cum ipsi in gradibus uirtutes quærant. Quod si fuerint etiam aliqui, qui dicant in gradibus quartum dici, quod eius uirtus sit quadrupla primi, & tertium causa suæ uirtutis, quæ est tripla primi, erit iste ordo graduum absque proportione. Nos uero iam ostendimus in præcedentibus, ipsos proportionales existere.

Galenus quoque in libro x. tractatum, quem de componendis medicinis edidit, in parte uidelicet octaua, cum de quinta confectione medicinarum Andromachi tractaret, ad curandum stomachum, eorum destruxit sententiã, qui quarti gradus uirtutem primi quadruplam, & tertij primi triplam asserabant. Confectio autem illa satis aperte potest in illo libro intelligi, si quis intente considerare uoluerit : & si fuerit boni intellectus, & in proportione instructus, intelliget sententiam illorum qui dicunt quartum gradum quadrupli primi, & tertium triplum primi, annullatam esse

Alij præterea fuerunt, qui Graduum uirtutes secundum hunc ordinem se habere dixerunt : affirmantes, uirtutem caloris primi gradus habere se in quinque octauas uirtutis caloris quarti gradus, ideoque tres eius octauas remanent frigida. Dixerunt etiam, quod uirtus caliditatis secundi gradus, habet in se tres quartas uirtutis caliditatis quarti gradus, & remanebit eius quarta frigida : & quod uirtus caliditatis tertij gradus contineat septem octauas uirtutis caliditatis quarti gradus, & remanebit eius octaua frigida. Qui autem eos in hanc induxit sententiam, fuit quidam qui dixit: quod si nos misceremus medicinam in quarto gradu calidam, cum medicina frigida in eodem gradu, æquaretur medicina, & essent in ea quatuor partes calidæ, & quatuor frigida. Et si adderemus quintam partem calidam, esset calida in primo gradu, essentque eius quinque partes calidæ, & tres frigida. Similiter si adderemus sextam partem calidam, in secundo gradu esset calida, & essent eius tres quartæ calidæ, & alia quarta frigida. Septimam quoque partem calidam si adderemus, esset medicina calida in tertio gradu, essentque ipsius septem octauas calidæ, & reliqua octaua frigida. Quod si octauam partem calidam adderemus, esset medicina calida in quarto gradu, & esset tota calida, nihil in se habens frigiditatis. Huius autem intentio falsa existit, & secundum modum experimenti, & secundum eum qui argumentatur contra eum, ponens principium suum secundum dicta illius : hoc est, quod si prædictus misceret medicinam calidam in tertio gradu, cum medicina frigida in eodem gradu, æquaretur medicina, essentque in ea tres partes calidæ, & tres frigida : quod si pars una caliditatis adderetur, esset calida in primo gradu, & essent eius quatuor partes calidæ, & duæ frigida : essent ergo secundum hoc, primi gradus duæ tertie calidæ, & una frigida : ex præmissis

Opinio quorundam circa Graduum uirtutes.

Dilutio opinionis præcedentis.

sis uero quinque eius octauæ fierent calidæ, & tres frigidæ: hoc autem
 est impossibile. Similiter quoque, si pars secunda cum prima fieret ca-
 lida, esset medicina calida in secundo gradu, essentque eius quinque par-
 tes calidæ, & pars reliqua frigida: ergo secundum hunc modum, quin-
 que sextæ secundi gradus existerent calidæ, & una frigida: sed in præce-
 dentibus eius tres quartæ fuerunt calidæ, una quoque frigida: quod om-
 nino contrarium & impossibile est. Ita etiam, si pars tertia cum secun-
 da, & prima calida fiat, erit medicina tota calida, nihil in se retinens fri-
 giditatis. Sed in præcedentibus ostensum fuit, quod cum pars tertia cum
 partibus quæ ipsam præcedunt in quarto gradu calida sit, eius septem oc-
 tauæ calidæ existunt, & reliqua octaua frigida. Ideoque hæc intentio fal-
 sa manifeste existit. Non enim oportet, ut huius intentionis inuento alia
 quo, in gradu quarto attendat quod non æque in gradu tertio, & secu-
 do obseruari possit. Postquam ergo huius intentionis falsitas manifeste
 apparuit, & eius etiã sententia manifeste destructa est, qui uirtutem quar-
 ti gradus primi quadruplã, & tertij triplam primi asserbat, ex eo quod
 G. in receptione medicinæ sui libri comprobauit, & ex eo
 quod nos declarauimus.

Est postquam ostensum est, quod gradus dupli proportionem propor-
 tionales existunt, scilicet quod proportio uirtutis gradus primi, ad se-
 cundum est in effectu, sicut proportio uirtutis gradus secundi ad ter-
 tium, & proportio uirtutis gradus tertij ad quartum: declarabo nunc, quo-
 modo compositio componendi medicinas, secundum hanc pro-
 portionem, quæ omnibus alijs in proportionem aug-
 mentorum melior existit, comprehendi queat.

¶ De Compositione MEDICINARVM
 in generali, quæ fit sex modis

DICAM ergo, quod Compositio Medicinæ, licet infinitas res-
 cipiatur sectiones, in sex tamen restringitur, quæ sub regulis rationis cõpre-
 hensæ sunt. Quarum una est, Compositio medicinæ calidæ, cum alia medi-
 cina calida. Et secunda, Compositio medicinæ frigidæ, cum alia medicina
 frigida. Et tertia, Compositio medicinæ calidæ, cum medicina frigida.
 Quarta quoque medicinæ Compositio, est medicinæ temperatæ, cum alia
 medicina temperata. Quinta etiã Compositio medicinæ temperatæ cum
 medicina calida. Sexta, Compositio medicinæ temperatæ, cum medicina
 frigida. Compositio quoque medicinæ calidæ, cum alia calida, tribus mo-
 dis fit. Vnus est, ut ipsa medicina misceatur medicinæ aque calidæ ut ipsa
 est. Secundus est, ut cõiungatur medicinæ maioris caliditatis. Tertius est
 ut medicina minoris caliditatis, medicinæ maioris caliditatis coniunga-
 tur. Quod si Compositio medicinæ ex æque calidis fiat, non erit in ea

Compositio
 Medicinæ ca-
 lidæ cum cali-
 da triplex.

caloris augmentum, & non minuetur ex ea aliquid. Et si compositio medicinae fiat ex medicina calida, & alia quæ sit minoris caliditatis, erit medicina composita minus calida. Sed si compositio medicinae fiat ex calida, & alia quæ sit maioris caliditatis, erit medicina composita, magis calida, neque minuetur ex ea aliquid, & erit eius caliditas inter augmentum & diminutionem. Nos itaque huius quod diximus exemplum ponamus. Cum miscuerimus duas aquas, quarum unaquæque sit bulliens in summo, neque in nostra permixtione aliqua intrauerit mora, non minuetur ex earum caliditate aliquid, sed remanebunt feruentes utraque. Si autem unam minus feruentem cum alia miscuerimus quæ magis ferueat, augmentabitur caliditas aquæ minus feruentis, propter aquam magis feruentem: & minuetur caliditas aquæ multum feruentis, propter aquam minus feruentem. Non est tamen conueniens, ut existimemus medicinam calidam, caliditatem calidioris medicinae cui admiscetur, minuere propter modum qualitatis minoris caliditatis, sed propter proprietatem eius, quod est cum eius minore caliditate ex qualitate frigiditatis. Eodem modo, medicinae frigidioris frigiditas minuetur ex eo, quod est minus frigida ex qualitate caliditatis. Propter hoc etiam in præcedentibus declarauimus, frigiditatem, quæ est cum caliditate primi gradus, æquari medietati caliditatis ipsius: & sic in reliquis gradibus est intelligendum: ut ex hoc cognoscas illud quod nomen frigiditatis comprehendit, ex nomine caliditatis, aut ex nomine caliditatis nomen frigiditatis, aut nomen humiditatis ex nomine siccitatis, aut nomen siccitatis ex nomine humiditatis pendere quemadmodum in sequentibus propalabo.

Exemplum

C De Compositione MEDICINAE quæ fit ex frigida medicina cum alia frigida, COMPOSITIO uero Medicinae, quæ fit ex frigida medicina cum alia frigida, tribus etiam fit modis. Vno, ut medicina frigida in compositione iungatur alij medicinae eiusdem frigiditatis. Non ergo quando fit compositio, augmentabitur frigiditas, neque minuetur ex ea aliquid. Secundo, ut in compositione medicina frigida, cum alia maioris frigiditatis admisceatur. Tertio uero, ut in compositione medicina frigida cum alia minoris frigiditatis admisceatur. Diminutæ igitur frigiditas ex augmentatæ frigiditate augebitur, & augmentatæ frigiditas ex diminutæ frigiditate minuetur: eritque medicina composita, inter frigiditatem frigidioris, & frigiditatem minus frigidae. Hoc quoque manifestum est & apparens ei qui propositum exemplum memoriae commendauerit. Rursus in compositione quæ fit ex coniunctione medicinae calidæ cum frigida, unaquæque qualitatum a sua minuitur contraria. Et rursus

Compositio
medicinæ frigidæ cum frigida triplex.

sus in compositione quæ fit ex commixtione medicinae æqualis cum alia æquali, erit medicina ex eis composita æqualis. In Compositione quoque medicinae, quæ fit ex coniunctione medicinae calidæ non æquali, erit medicina ex eis composita non æqualis. quia cum æquale inæquali admixtum fuerit, non erit medicina ex eis composita æqualis. hoc enim unum est ex per se notis, quæ probatione non indigent. Et necesse est, ut caliditas medicinae calidæ, minuatur ex eo quod declarauimus. Et hoc est, quod illud quod est in minus calido, ex qualitate frigiditatis reprimat caliditatem eius quod est magis calidum. Huius sermonis summa est, quod cum compositio fit ex commixtione æqualium cum æqualibus, & calidorum cum æque calidis, & frigidorum cum frigidis eiusdem frigiditatis, non augmentabitur eorum uirtus, neque minuetur ex eo quod est in ea aliquid: esset ergo temperata, aut calida, aut frigida. Sed si compositio fit ex com-

mixtione diuersarum medicinarum ex augmento & diminutione, aut ex contrarietate, minus ab augmentato au-

gebitur, & maius a diminuto minuetur.

¶ **Expositio Compositionis MEDICINAE, & res nunciatio compositionis medicinae calidæ,**

Cum alia medicina calida.

CONGREGA bis itaque pondera calidarum quæ in gradibus sunt, & seruabis ea: quæ etiam in eis ex uirtutibus frigidis reperitur coniunges, & quæ sit earum denominatio, ex numero calidarum uirtutum scies. Nos autem iam sæpe in eis quæ præcesserunt diximus, quod cum uirtutes frigidæ fuerint tantum, quantum media pars calidarum uirtutum, erit medicina ex eis composita, in primo gradu calida: & cum uirtutes frigidæ fuerint quantum quarta pars calidarum uirtutum, erit medicina in secundo gradu calida: & cum fuerint uirtutes frigidæ quantum octaua uirtutum calidarum, erit medicina calida, & in tertio gradu: & cum fuerint frigidæ medicinae uirtutes quantum sextadecima pars uirtutum calidarum, erit medicina calida, in quarto gradu. Similiter quoque inuenietur regula medicinarum frigidarum, in quibus frigiditas diminatur, & uni quatuor graduum comparabitur. Quod si uirtus medicinae intra duos ex quatuor gradibus fuerit, proportionem eius ex differentia, quæ inter illos duos gradus inuenitur, scias. Eius itaque quod diximus exemplum ponamus. Hoc est, quod cum miscuerimus pondus 3. i. mastice, quod in secundo gradu existit calidum, cum pondere 3. ij. cardamomi, quod est in primo gradu calidum, multiplicabimus uirtutem caliditatis gradus primi, quæ una est, in duabus 3. cardamomi, & prouenient inde duæ partes: deinde multiplicabis etiam uirtutem gradus secundi, quæ est duo, secundum primam regulam in 1. 3.

Graduum in
Compositis
discretio.

masticis, & prouenient inde partes duæ. Adiunges itaque duas partes caliditatis cardamomi, duabus partibus caliditatis masticis, & fiunt quatuor partes calidæ: quas conseruabis, quemadmodum indicauit tibi. Tu autem iam sciuiti ex præmissis, quod partes frigidæ, quæ cum caliditate primi gradus existunt, sunt quantum caliditas, medietas calidarum partium: est ergo in illa ex frigiditate, pars mediæ, cum ad partes calidas comparata fuerit. Multiplicabis igitur hanc mediæ in pondus 3. ij. cardamomi, & erit pars integra frigida. Similiter quoque tu iam sciuiti, quod partes calidæ caliditate secundi gradus, duplum sunt primi, & quod earum quarta est frigida, & quod quarta duorum est medietas. Multiplicabis itaque medietatem in pondus unius 3. masticis, & erit medietas frigida. Eam igitur adiunges parti frigidæ, & perueniet ex eis pars, & medietas partis frigiditatis. Scies itaque quæ sit denominatio partis, & mediæ partis frigidæ, & ex quatuor partibus calidis quas seruasti: ipsæ autem erunt tres octauæ. Ostensum est igitur, quod huiusmodi medicinæ compositæ tres octauæ, quæ sunt cum eius partibus calidis, frigidæ sunt. Iam autem sciuiti, quod frigiditas quæ est cum caliditate primi gradus, est quantum medietas eius quod est in illo ex caliditate: & quod frigiditas quæ attenditur respectu caliditatis gradus secundi, est quantum pars quarta caliditatis ipsius. Sciuiti etiam, quod tres octauæ minus sunt medietate, quæ est frigiditas quæ in caliditate primi gradus reperitur, & plus quam quarta, quæ est frigiditas, quæ secundum caliditatem secundi gradus attenditur. Oportet igitur, ut medicina hæc, cuius tres octauæ, quæ cum partibus calidis inueniuntur, frigidæ sunt, intra gradum primum & gradum secundum existat

Cum ergo uoluerimus scire, in quoto gradu sit medicina calida: superfluitatem qua frigiditas, quæ secundum gradum attenditur primum, frigiditatem quæ cum gradu secundo reperitur, superat, scias: quæ est quartæ partis frigidæ. Minues itaque hanc ex octauis tribus, quæ sunt frigiditas compositæ medicinæ, & remanebit octaua. Deinde scies quæ sit denominatio eius, ex quatuor, quæ est superfluitas, quæ inter duos gradus inuenitur: inueniesque ipsam esse medietatem. Ex hac ergo medietate caliditas secundi gradus reprimetur. Minues itaque hanc denominationem a gradu secundo, & erit medicina composita in medio secundi gradus calida. Ethoc est quod demonstrare uoluimus. Regula quoque quæ in compositione medicinæ frigidæ cum medicina frigida attenditur, erit similiter.

VIRTUTES ponderum medicinarum calidarum, quæ in gradibus attenduntur, aggregabis: & ex eis etiam ex uirtutibus frigidis adunabis: & unumquodque eorum separatim per se seruabis: uirtutes quoque ponderum frigidarum medicinarum, quæ in gradibus attenduntur: & quod cum eis est ex uirtutibus calidis, adiunges, & uirtutes frigidas, uirtutibus frigidis. Si ergo uirtutes calidæ cum frigidis alternentur, medicina composita in caliditate & frigiditate erit æqualis. Quod si uirtutes calidæ frigidis plures fuerint, scies denominatiõem uirtutum frigidarum ex eis: & facies sicut præmisimus. Frigidæ quoque uirtutes, si calidis plures extiterint, quæ sit uirtutum calidarum denominatio ex eis, notabis: & facies sicut præmissum est. Compositio autem medicinæ æqualis cum æquali, est sicut diximus, uidelicet quod medicina ex eis composita erit æqualis.

VIRTUTES ponderum Medicinarum æqualium frigidas, & calidas, uniuscuiusque uidelicet gradus per se aggregabis: uirtutes quoque calidarum medicinarum: & quod cum eis est ex uirtutibus frigidis, similiter congregabis: deinde uirtutes calidas calidis, & frigidas frigidis adiunges: & uirtutes frigidas ex calidis denominabis, & facies ut præmissum est. Cuius exemplum est: ut misceamus mannæ 3. 1. cum cardamomi 3. 1. Ex ea iam sciisti, quod illud quod ex caliditate in medicina æquali continetur, est quantum etiam in ipsa ex frigiditate. Et quia hoc ita est, medietas eius calida, & alia frigida est. quod enim & secundum hoc in ipsa est ex caliditate, est pars mediæ: & quod ex frigiditate, pars mediæ. Quod si poneremus quod in ea continetur ex caliditate partem, & quod ex frigiditate partem, & gradus alios secundum hunc ordinem statuerimus, scilicet proportione dupli proportionales erunt. Sed quia caliditas primi gradus, & ipsius frigiditas, in ipsis partibus continentur, quæ sensui manifeste occurrunt, melius est, ut quod in æquali continetur, ex caliditate, & frigiditate, ponatur pars mediæ calida, & mediæ frigida. Accipies itaque pro 3. cardamomi, partem unam calidam & mediæ frigidam: propter hoc quod demonstraui: pro 3. quoque mannæ sumes mediæ partem calidam, & mediæ frigidam: deinde coniunges partes calidas duarum medicinarum, & prouenit ex eis pars, & partis medietas calidæ: partes quoque frigidarum duarum medicinarum aggregabis, & prouenit ex eis pars una frigida. Scies itaque quæ sit denominatio partis ex parte, & mediæ, & erunt duæ tertiæ. Scies ergo, quod huiusmodi expositæ medicinæ calidæ duæ ter-

tiæ, frigidæ sunt. Oportet ergo, ut hæc medicina composita æqualis, sit calidior: eo quod calor qui est in æquali, est quantum ipsa frigiditas. Scias ergo differentiam quæ est inter æqualem, & gradum primum secundum frigiditatem: & hoc est medietas. Minues igitur eam ex duabus tertijs, & remanebit sexta: deinde scies quæ sit eius denominatio, ex differentia quæ est inter æquale, & primum gradum: & inuenies tertiam. Ex hac ergo denominatione, caliditas primi gradus fuit repressa. Ideo medicinæ caliditas erit in duabus tertijs gradus primi. Et hæc est regula quæ obseruanda est in compositione medicinæ æqualis, cum frigida. Illud præterea quod tibi patefecit in uirtutibus calidis & frigidis, ex me intellige, quia in humidis & siccis idem obseruatur: & similiter in residuo eius totius quod in hoc libro continetur, ex intensiõne caliditatis & frigiditatis.

Exemplum componendi Medicinam.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humidit.
Cardãomi	3 1.	pars una.	pars media.	pars una.	ps media.
Zuccari	3 ij.	partes duę.	pars una.	ptes duę.	pars una.
Indi	3 1.	pars media.	pars una.	pars una.	ps media.
Emblici	3 ij.	pars una.	partes duę.	ptes duę.	pars una.

Congregabis itaque partes calidas, & erunt quatuor, & media: partes quoque frigidas colliges, & erunt quatuor, & dimidia: & siccæ erunt sex, & humidæ tres. Postea scies quæ sit frigidarum partium denominatio ex calidis. Ipsæ uero fiunt totidem, quot & illæ. Cum igitur æquales fiunt illis, medicina composita in caliditate & frigiditate erit temperata. Deinde scies etiam denominationem partium humidarum ex siccis quæ est earum medietas: & quia sic etiam medicina est sicca in primo gradu, & in caliditate & frigiditate æqualis.

Exemplum Compositionis alterius Medicinæ.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humidit.
Masticis	3 1	partes duę.	pars 5.	partes ij.	ps media.
Cardãomi	3 ij.	partes duę.	pars 1.	partes ij.	pars una.

Pars 5. media, uel semis, idem.

Partes calidas adunabts, quæ erunt quatuor: frigidæ autem cum collectæ fuerint, erunt pars una & 5. siccæ erunt, iij. humide uero erunt pars una, & 5. Deinde scies denominationem partium frigidarum, ex qua prouenient tres octauę: tres autem octauę minus sunt medietate, quæ est frigiditas gradus primi, & plus quam quarta, quæ est frigiditas gradus secundi. Erit ergo caliditas huius medicinæ compositæ, addens supra caliditatem gradus primi: quia est plus duplo frigiditatis medicis

næ compositæ . Scias itaque , superfluitatem frigiditatis quæ est intra gradum primum & secundum, quæ est quarta (quam postquam minueris ex tribus octauis, remanebit octaua) scias ergo denominationem eius ex quarta, quæ est duorum graduum differentia, & inuenies eam medietatem . Est itaque ex hoc scitum, frigiditatem huius medicinæ, super frigiditatem gradus secundi per quantitatem medietatis, augmentum fore . Ex hoc igitur consequitur, caliditatem gradus secundi, minoratam esse secundum quantitatem suæ medietatis . Quantitas autem augmenti frigiditatis medietatis, supra frigiditatem gradus tanta est, quanta diminutio caliditatis suæ . Cuius rei probatio est, quod si frigiditas gradus secundi augmentatur secundum quantitatem frigiditatis quæ est in gradu secundo, reprimetur caliditas ipsius gradus, & descendet ad gradum primum . Quod similiter erit obseruandum in reliquis gradibus, iam igitur manifestum fuit, mensuram augmenti frigiditatis medicinæ, supra frigiditatem gradus mensuræ diminutionis caliditatis eiusdem gradus æquari . Vnde cum medietas caliditatis gradus secundi, in prædicta medicina sit diminuta, relinquatur ut sit eiusdem caliditatis medietas gradus secundi : aut si mauis, fac secundum hoc quod præcessit in superfluitate : quæ intra gradum primum & secundum inuenitur . Hoc tamen leuius est, & manifestus apparet probatio eius operationis.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humidi.
Masticis	3 ij.	Partes iij	Pars 1.	Partes iij	Pars una.
Alchon	3 l.	partes ij.	pars 5.	partes ij.	pars 5.
Balauſtiæ	3 l.	pars 5.	partes ij.	partes ij.	pars 5.
Harmel	3 l.	partes iij.	pars 5.	partes iij.	pars 5.
Emblici	3 ij.	pars 5.	pars 1.	pars 1.	pars 5.
Nigellæ	3 ij.	partes viij.	pars 1.	partes viij.	pars 1.
Euforbiij	3 l.	partes viij.	pars 5.	partes viij.	pars 5.
Nasturiij	3 l.	partes viij.	pars 5.	partes viij.	pars 5.

Huius itaq; Medicinæ partes frigidæ, si ex calidis denominentur, erunt ipse cum quinta: quinta uero minor est quarta, quæ est quantitas frigiditatis gradus secundi : & maior octaua, quæ est frigiditas gradus tertij. Quapropter considerandum est, quod sit augmentum quintæ super octauam, & inuenietur esse trium quartarum decimæ: denominabis ergo eas ex octaua, & erunt tres quintæ. Minuentur igitur tres quintæ a gradu tertio, & remanebit medicina calida in duabus quintis gradus tertij. Quod si hæc medicina ex c. 3. mellis conficiatur, erit secundum hunc numerum, & hoc pon-

us. Erit enim frigiditas ipsius minor quarta per quantitatem unius partis, & trium quartarum partis unius, quod est ualde paruum. Oportet igitur, ut huius medicinæ caliditas secundi gradus, a caliditate sit maior secundum paruam quantitatem, uidelicet partis, & trium quartarum unius partis.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humiditatis
Masticis	3 ij.	Partes iij	Pars 1.	Partes. iij.	Pars 1.
Acori	3 1.	Partes ij.	pars 5.	partes ij.	pars 5.
Balaustia	3 1.	pars 5.	partes ij.	partes ij.	pars 5.
Harmel	3 1.	partes iij.	pars 5.	partes iij.	pars 5.
Emblici	3 ij.	partes viij.	pars 1.	ptes viij.	pars 1.
Nigellæ	3 ij.	partes viij.	pars 1.	ptes viij	pars 1.
Euforbij,	3 1.	partes viij.	pars 5.	ptes viij.	pars 5.
Nalturij	3 1.	ptes viij	pars 5.	ptes viij.	pars 5.
Mellis	3 c.	partes cc.	pars 1.	partes cc.	pars 1.

¶ Directio, siue rectificatio Graduum, unius scilicet ex contrarietate quæ est in alio.

GRADVS itaq; caliditas atq; frigiditas, a suis cōtrarijs, quæ in alijs sunt gradibus, rectificant ab illis, scilicet quæ sunt in gradu tertio ex quantitate dupli, & septimæ unius; & ab his quæ sunt in gradu secundo, ex quintiplo; ab his quoq; quæ sunt in gradu primo & quindcuplo. Gradus item tertij caliditas et frigiditas a suis contrarijs, quæ in alijs sunt gradibus, rectificantur ab his, scilicet quæ sunt in secundo ex duplo, & tertia unius; & ab his quæ sunt in primo, & septuplo. Gradus quoq; secundi caliditas, & frigiditas, rectificantur a suis contrarijs quæ sunt in primo ex triplo. Rectificatio uero hic, temperamentum intelligitur. Intenditur enim, ut caliditas frigiditate temperatur, aut frigiditas caliditate, & sic in alijs. Ideoq; æquale nullum temperat ex gradibus. cum ipsius caliditas sit quanta eius frigiditas. Vnde dum medicina componitur ex æquali, & non æquali, nunquam erit æqualis. Scias ergo hoc.

Rectificatio Graduum quid sit.

¶ Compositio quarti Gradus cum suo contrario, quod est in primo, ut ab eo temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Piperis	3 1	Partes viij.	Pars c.
Hypoquistidos	3 ij&viij.	pars 1, et media viij.	partes 8. et 2. viij.

Huius itaq; compositæ medicinæ partes, calidæ sunt, viij. & media septima. Frigidæ similiter sunt, viij. & media septima.

¶ Compositio quarti Gradus cum eo quod ex suo contrario inuenitur in secundo, ut temperetur.

Medicinæ	Poudera	Caliditatis	Frigiditatis
Piperis	3 1.	Partes viij.	Pars 5.
Balaustix	3 v.	Partes ij. 5.	Partes x.

Huius quodq; medicinæ calidæ partes sunt. x. & media: & frigidæ similiter decem & media.

¶ Compositio Gradus quarti cum eo quod est in primo ex suo contrario, ut temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Piperis	3 1.	Partes viij.	Pars 5.
Violarum	3 v.	Partes vij. & 5.	Partes xv.

Huiusmodi medicinæ partes calidæ sunt quindecim, & 5, & frigidæ, quidecim & media.

¶ Compositio Gradus tertij, cum eo quod in gradu secundo inuenitur ex suo contrario, ut temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Asari	3 1.	partes iij.	pars media
Arnoglossæ	3 & tertia	ps 1. & vij. unius, pt. iij. et duæ tertiæ unius.	

Huius similiter medicinæ partes calidæ sunt quinq; & sexta: & frigidæ. v. & sexta.

¶ Compositio Gradus tertij, cum eo quod ex suo contrario in primo gradu existit, ut temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Galangæ	3 1.	Partes iij.	Pars 5.
Mirobalani	3 vij.	Partes ij. et 5. partes vij.	

Huius medicinæ compositæ partes calidæ sunt, vij. et media: frigidæ, vij. & media.

¶ Compositio gradus secundi, cum eo quod ex suo contrario in primo gradu inuenitur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Ambrae	3 1.	Partes ij.	Pars 5.
Bellirici	3 iij.	Partes 1. et 5. Partes iij.	

Huius similiter compositio medicinae calidae partes sunt, iij. & 5. & frigida. iij. & dimidia.

¶ Quia igitur in principio libri quaedam praeposita fuerunt signa, in quibus numeri proportionales quasi confuse dispositi sunt, ideo in hoc loco ad maiorem expressionem hanc subiicimus tabulam: ut quod ibi dicitur, distincte intelligatur.

C A V T E L A De partibus Graduum.

1.	1.	1.
1.	ij.	iiij.
ij.	iiij.	iiij.
ij.	v.	vij.
ij.	v.	xi.
ij.	viiij.	xviiij.

De partibus Graduum sciendum est, quod si quis subtiliter uoluerit attendere remissae qualitatis augmentum, & intensae remissionem, inueniet eas certissime. Caueat tamen, ne unquam eas aequales reddat; non enim esset tunc in gradu.

¶ Medicinae Galeni compositio, quam secundum Andromachum aedidit, in octaua parte, lib. x. tractatum.

Mentiones	Medicinae Pond.	Caliditatis	Frigid.	Humid.	Siccitatis
Fri. et sic. in 2.	Arnoglos.	pt. vij.	par 1.	pt. iiij.	pars 1.
Cal. et sic. in 2.	Masticis	ptes ij.	ps 1. & ij.	ij.	ps 1. tert. pt. 1.
Cal. et sic. in 2.	Myrrhae	pars 1.	ptis 2. ij.	pt. sex.	ptis sexta pt. 3. ij.
Cal. et sic. in 2.	Mentae	pars 1.	ptis 2. ij.	pt. sex.	ptis sexta part. 3. ij.

Receptio huius medicinae, quae in libro x. tractatum continetur, in quo secundum autoritatem Andromachi scripsit, in tractatu scilicet octauo, cuius etiam Alkindus autoritatem induxit, si secundum duplicem compositionem accepta fuerint uerba Galeni, uera inueniuntur. Calidis enim stomachi passionibus confert, propter multitudinem frigidarum partium. Quod si secundum uerba eius accipiatur, qui dixit, quartum gradum esse primi quadruplum, & tertium primi triplum, Galeni uerba erunt erronea, & erit medicina stomacho nocua: propter multitudinem calidarum partium. Scias ergo hoc.

F I N I S.

P 2

A D L E C T O R E M.

¶ Primum te Lector candidè monemus, ut quas uocum directiones legeris in hoc Indice, simplici, atque unica appellatione signatas (præcipue uero Tacuinorum tabulas spectantes) sese ad præcedentem sui ordinis typum præcedentis numeri referre. Vt ab exemplo, Ficus, & cætera cuiusmodi sui ordinis e regione sinistri lateris numerum, 38. respicit, gradum, naturam, & cætera id genus multa ostendens, tanta rerum uarietate, ut quod ad Res non naturales pertineat, non alter expresserit pulchrius, copiosius, limatius hoc Autore. Quæ uero cum ijs contextu quorundam uerborum uides, passim Alfini, passim quoque Albegnesii scriptis exsucta sunt, eadem tamen serie, chartarumque numero clauduntur. Vale.

I N D E X trium Autorum huius Libri.

		¶ A.		
A bstergentia			Aquarum delectus, uarietas, & earum naturæ	85
Acetum, & Acetata	54. 57		Afa	59
Acetata proprie		13	Affatum, & affatura	23
Acetosa non proprie,		14	Affipitium	8. 71
& eorum præparatio ad cibum.	60.		Affum.	85
Adeps, & pinguedo	75		Affum super carbones	83
Adurentia	124		Affum in ueru	60.
Aer temperatus, & distemperatus	56		Attrahentia	132
Aeris quadruplicis uirtus & operatio	36. 37		Atriplex	79
Aer epidimitus	117		Augmentorum modi quinque	142
Agrestia	79		Auium syluestrium ordines	69
Agrestæ succus	55		¶ B	
Alæ, & Colla animalium	75		B alneum	107
Allium	56		Balnei operationes, iuuamenta & nocu- menta	12
Alterationis ciborum & medicinarum uelo- citas & difficultas	120		Balneorum ornatus	31
Alue	15		Berberesia	79
Ambra	111		Bismagard	13
Amigdalæ amaræ	93		Bismalua	109
Amigdalæ cum sale	97		Bletæ paruæ	59
Amylum	47		Bletæ magnæ.	60.
Anetum	54		Brodium cicerum	77
Anguillæ	71		Bubulichi	71
Animæ accidentia quinque	29		Bussuri	43
Aperientia orificia uenarum	133		Butyrum recens & coctum	15. 63
Apium	53		¶ C	
Apium duplex	ibi.		C affallationes	43
Aqua	107		Caloris ignis, & uaporis humani discretio	121
Aqua hordei	47		Camerae	107
Aqua Camphoræ	89		Camerae æstiuales	103
Aqua fontalis	91		Camerae hyemales	60.
Aqua pluuiialis	60.		Camerarum præparatio	55
Aqua niui mixta	60.		Camphora	111
Aqua calida	60.		Canceri	71
Aqua forriter calida	107		Candi	97
Aqua frigida	60.		Cannæ mellis	60.
Aqua salsa	91		Cantus	99
Aqua sulfurea	ibi.		Cantus musicus	19
Aqua æris	ibi.		Capparitis	57
Aqua terrea	ibi.		Capitis lorio, absterfio, & pectinatio	33
Aqua aluminosa	ibi.		Capita animalium	37
Aqua delectabilis	107		Cardones lactauli	59
Aqua Rosacea	111		Cardones afinini	ibi.

I N D E X

Carmeni	55	Cuminum nigrum	55
Carnium natura, & delectus	26	Ciperi	89
Carnes porcinae	18	Citra	94
Carnes syluestres	17	Citraria	57
Carnes membrorum animalium	18	Citrulli	55
Carnes arietum	65	Cydonea, Ciconia	41
Carnes caprarum & hedorum	60.	Coci officium, cura, & culinæ prouisio	19
Carnes uitulorum	60.	Coitus	31.103
Carnes uaccinae & camelinæ	60.	Coitum stimulantia	133
Carnes salitæ	* 60.	Coitum abscindentia	60.
Carnes Gazelorum	67	Colla animalium	72
Carnes leporinae	60.	Colustrum	25.616
Carnes Gruum	60.	Confabulator	101
Carnes bistardi	* 60.	Confabulator in somnis	60.
Carnes pauonum	60.	Confortantia, & nocentia stomacho	136
Carnes anatum & anserum	60.	Consolidantia	134
Carnes perdicum, sturnorum, phasianorum, coturnicum, & turturum	60.	Constipatio	103
Carnes auicularum	69	Constringentia poros & uenas	134
Carnes gallinarum	60.	Corda animalium	37
Carnes gallorum	60.	Coria & cutes animalium	75
Carnes pullorum, columbarum & turturum	60.	Coriandrum	55.85
Carnes animalium castratorum	60.	Corrodentia & putrefacientia	114
Cartami flos	55	Corumbria	79
Carruc	41	Coturnices	69
Carui	55	Crocus	55
Caseus recens	61	Cucumeres	57
Caseus uetus	60.	Cucurbitæ	59.63
Carycum nucibus	* 87	Cumabitia	81
Cepæ	57	Cuskabenchî	60.
Cerebra animalium	73	Cuzardi	69
Chabis	59.27	D Aug, uel Daufum	61
Chalde	* 23. & seq.	Dariæ	41
Chaloe cum nucibus	87	Darini	55
Chofomia	79	Dentium præparatoria, mundificatio, & conseruatio	24, 89
Chrysomela	41	Dentibus nociua	35
Chures cum oleribus	63	Dentium stupefactionem auferentia	44
Ciborum simplicium qualitates & gradus	7	Digestionis bonæ, aut malæ signa	22
Cibus simpliciter compositus	8	Difiscrea	81
Ciborum compositorum naturæ	60.	Diminuentia carnem ex ulceribus	134
Ciborum iudicium iuxta sapores	60.	E Brietas	101.1036
Ciborum rectificatio, & remotio nocumtiorum	9	Ebrietatis remedia	98
Circa ciborum operationes principia quædam generalia	60.	Elixum, & Elixatura	13
Cibus medicinalis	60.	Enula	56.57
Cibalis medicina	60.	Aequalitas absoluta in qualitate rei	146
Cibi qua cura sumendi, uel fugiendi. 20. & seq.	21.22.120	Aequale in medicinis secundum comparationem	148
Ciborum diuersitas, & eorum uaria operatio	21.22.120	Aestas	113
Ciborum & medicinarum cognitio discitur octo uis	119. & 120.	Equitatio	105
Cicera	55	Eruca	52
Cuminum comune	60.	Exercitiorum corporis discretio, & uarietas	51.32
		Exercitium moderarum	105

I N D E X

Exercitium solatiofum	107	dalarum	85
F A B A E ¶ F	49	Iudep de Dactylis	60.
Feludichi	37	Iudicium rei per Saporem	151
Ferculorum descriptiones uariæ	77	K Arrubli ¶ K	47
Festucæ	97	Kenach	61
Ficus	39	Kibefia	31
Ficus siccæ	45	L Ac dulce & coagulatum ¶ L	15
Floricum	61	Lac asininum	ibi.
Flos panis porcini	95	Lactis uarietas	ibi.
Foca *	102	Lac ex uarijs substantijs componitur	61
Folia Asæ	55	Lac acetosum	60.
Fricatio *	109	Lac prouocantia	138
Frixa	14	Lac desiccantia	60.
Fru mentum *	47	Lactucæ	13
Fru mentum elixum	49	Lapidem frangentia	137
Fungi	59	Leguminum naturæ, & electiones	11. 48
G Albraira ¶ G	41	Lenientis	132
Galli	69	Lentis	49
Gallinæ	60.	Lilia	95
Gaudium	99	Linguae animalium	99
Gelatina *	61	Litargyrum	104
Giserij & uentres *	75	Luctatio	49
Glacies	91	Lupini	97
Glandes	45	Lutum corascenum	
Gradus primi & secundi cognitio	146	M A D V A ¶ M	77
Gradus tertij & quarti cognitio	147	Magumimæ	51
Graduum adinuicem comparationes	151	Maheleb	29
Graduum appellatio duplex	152	Mala dulcia *	46
Graduum uirtutes quidam aliter opinati	153	Mala acetosa	ibi.
Graduum in compositis discretio	156	Manna	14
Graduum rectificatio	161	Maskia	77
Granata dulcia	39	Masfinbe *	26
Granata acetosa	60.	Maturatiua	132
De Granis, & uictualibus quæ ex eis fiunt	46	Mechelebria	51
H Abarisfa ¶ H	77	Medicina cibalis	14
Hederæ fructus	95	Medicinæ intentio, sanitas	119
Helem	61	Medicinarum & Ciborum cognitio discitur	
Hepata	61. 75	octo uijs	119. 110. & 112
Herbæ & olera	52. 53. 34	Medicinæ operatio	120
Homadia	79	Medicinarum quatuor genera	131
Homo assimilatur lunæ	5	Medicinarum compositio generalis, fit sex	
Hordeum	47	modis.	154
Hyems	117	Medicinæ calidæ cum calida compositio	
I Ndurantia cum frigore ¶ I	131	triplex	155
Inspissantia cutem	60.	Medicinæ frigidæ cum frigida compositio	
Inunctio olei	109	triplex	155
Ira	99	Medicinæ calidæ cum calida compo-	
Iudep de pane	85	sitio alia.	156. & se.
Iudep de Catay	60.	Medicinæ compositæ dominatio	113
Iudep de papauere	60.	Medicinæ æqualis compositæ narratio, cum	
Iudep de melonibus & medullis amig-		medicina calida	60.
		Medicinam componendi exempla	159. 160

I N D E X

Medicinarum compositiones uariæ, iuxta gra- duum differentias	161	Nucellæ	97
& seq. usque ad finem libri.		Nuces	45
Mel	87	Nux Indiæ	43
Melones	43	Nutrimenti rectificatio	9
Melones musci & insipidi	eo.	O Cimum ¶ O	
Melones Indi	eo.	Ocimum	93
Melongianæ	57	Ocimum originatum	95
Membrorum animalium quali- tates.	18	Occidentalium regio	117
Membrorum hominis ministeria, & officia.	19	Oculi animalium	73
Mensæ secundæ conuenientia & disconue- nientia	28	Odoriferorum usus per singulos anni menses	27
Menstrua abscindentia	139	Odorum partitio	34
Mentastrum	95	Olera & Herbæ	52
Meridionalium regio	117	Olerum naturæ	12
Mesch	49	Oleum sesaminum	55
Minutiones	30	Oleum de nucibus	eo.
Misisse	65	Oleum oliuarum	eo.
Motus species sex	105	Oleum omphacinum	eo.
Mudacataæ	83	Oleum cartaminum	eo.
Mundificatoria	103	Oleum uiolaceum	* eo.
Mundificantia pulmonem & pe- ctus	135	Oliuæ duplices	109
Mundificantia cerebrum	136	Opilantia	62
Mundificantia cerebrum ex ore	eo.	Opilationem aperientia	133
Mundificantia cerebrum per pa- latum.	eo.	Organorum pulsatio	eo.
Mundificantia oculos	eo.	Orientalium regio	99
Mundificantia aures	eo.	Origanis species	* 107
Mundificantia intestina	137	Oua	55
Mundificantia intestina ex ster- core	139	Oua cum hepatibus	15
Mundificantia uenas hepatis	137	Oua gallinarum	63
Mundificantia Gibbositatem he- patis.	eo.	Oua perdicum	eo.
Mundificantia renes	eo.	Oua anserum, anatum, & struthi- onum	eo.
Mundificantia splenem	eo.	Oua piscium	71
Mundificantia uescicam	eo.	P Anis natura, & uaria eiusdem pi- stura. ¶ P	
Mundificantia lapidem ex ue- fica.	138	Panis de simila	11.50
Mundificantia cutem	139	Panis opirus	51
Munkuria	79	Panis Azymus	eo.
Musæ	43	Panis rizon	eo.
Muscus	111	Panis de furno	eo.
Musicæ usus & opera	28	Panis in testa factus	52
Myrtus	95	Panis de gastellis	eo.
N A B A T H ¶ N		Pasulæ	eo.
Nasturtium	53	Pastinacæ	45
Narcissus	95	Pedes & tibiæ animalium	99
Nedæ compositio	34	Penidiæ	73
Menubar	95	Perfica	97
Nix	91	Phasioli	89
		Pili ut crescant	49
		Pili ut non crescant	33 & seq.
		Piper longum	34
		Pira	55
		Pisces	39
			72

I N D E X

Piscium natura, delectus, & digestio	17.18	Somnus	101
Pisces saluti	71	Somni operatio	39
Pisces cocti, & in aceto depositi	60.	Somniorum causæ	30
Porri	55.59	Somnia timorosa	60.
Portucula	53	Spargus	59
Pruna	39	Specierum uarietas, & ad decoctionem præ-	
Psilothrum	107	paratio	13
Pulmones animalium	71	Speciatorum administratio	60.
Pumata	81	Sperma	103
Purgatio	103	Spica aromatica	55
Purgationes uariæ *	30	Spinachia	99
Purgatio medicinalis	31	Splenes *	79
Putrefactia & corrodentia	134	Stindibeis	77
Q [¶] Q		Stomachi caliditas	26
Quies superflua	105	Stomachi senum fortificatio	22
R [¶] R		Stringar	57
Abes	52	Succi uarij	55
Radix plantæ	57	Sudorem prouocantia	139
Rapata	81	Suffrixa *	14.61.83
Rapæ	57	Suffrixa falsa	83
Raphani	79	Sulcius	61.83
Rarificantia cutem	133	Sumach	55
Rafen	57	Sumacheria *	77
Reblebi	55	Sycomori	42
Regionum quatuor descriptio	117	Syruporum discretio	34
Res non naturales sex	5	Syruporum confectioes uariæ	35
Resolutiua	134	Syrupus acetosus	118
Resolutionis intensio	140	Syrupus simplex	60.
Redbaruchi	53	Syrupus de citonij	115
Rizon	49	Syrupus de papauis *	60.
Rizum & Milium preparatum cum lacte	81	Syrupus rosaceus	60.
Rosæ	89.95	Syrupus de Iulep	60.
Ruta	55	Syrupus de Ribes	60.
Rutal	43.45	T [¶] T	
S [¶] S		Tacuini in gratiam Magnatum com-	
Salhadia	71	positi	7
Saltatio	77	Tacuinorum partitio in Domos	60.
Sambucus	99	Tacuinorum autor, Arabs	60.
Sandalus albus, & rubeus	95	Tamutia	79
Sanitas, medicinæ intentio	89	Terregenbim	24
Sapores simplices octo	229	Terratufuli	59
Sauich tritici	122	Testiculi animalium	73
Sauich hordei	47	Thabeget *	73
Scariola	60.	Thazer	71
Sedantia dolorem	53	Themefich	49
Sembufuch	135	Timor	99
Seminum naturæ & usus	83	Torosia	79
Semen papaueris	10. & se.	Tyriaca	117
Septentrionalis regio	55	V [¶] V	
Sicheis	117	Bera animalium	98
Sinapi	77	Vegetabilium comparatio	10
Sirinhia	55	Venatio terrestris	105
Sirusuk	77	Ventres animalium	71
	34	Ventorum operationes	86
		Ventorum quatuor descriptioes	118

I N D E X

Ver	113	Vinum temperatum	98
Verecundia	99	Violæ	99
Vermes facientia descendere	139	Viscera & intestina	75
Vestis lineæ	109	Vomitus	102
Vestis de fera, & pellibus	100.	Vrbien	71
Vigiliarum operatio	29.111	Vrinam prouocantia	137
Vini uarietas, uirtus & natura	26	Vsuem	89
Vinum quomodo, & a quibus bibendum	27	Vuæ	89
Vinum album, rubeum, odoriferum, dulce, stipticum, grossum, subtile	93	X Yloaloës ¶ X	112
Vinum nouum & uetus	ibi.	Z Arolæ ¶ Z	41
Vinum uetus odoriferum	100.	Zinziber	55
Vinum rubeum grossum	100.	Ziribeyti	8
Vinum album	ibi.	Ziribelgi	100.
Vinum citrinum acutum	100.	Ziribes	77
Vinum acetosum	100.	Zuccharum *	87
Vinum de dactylis	100.		

*

CONTACVINORVM tituli.

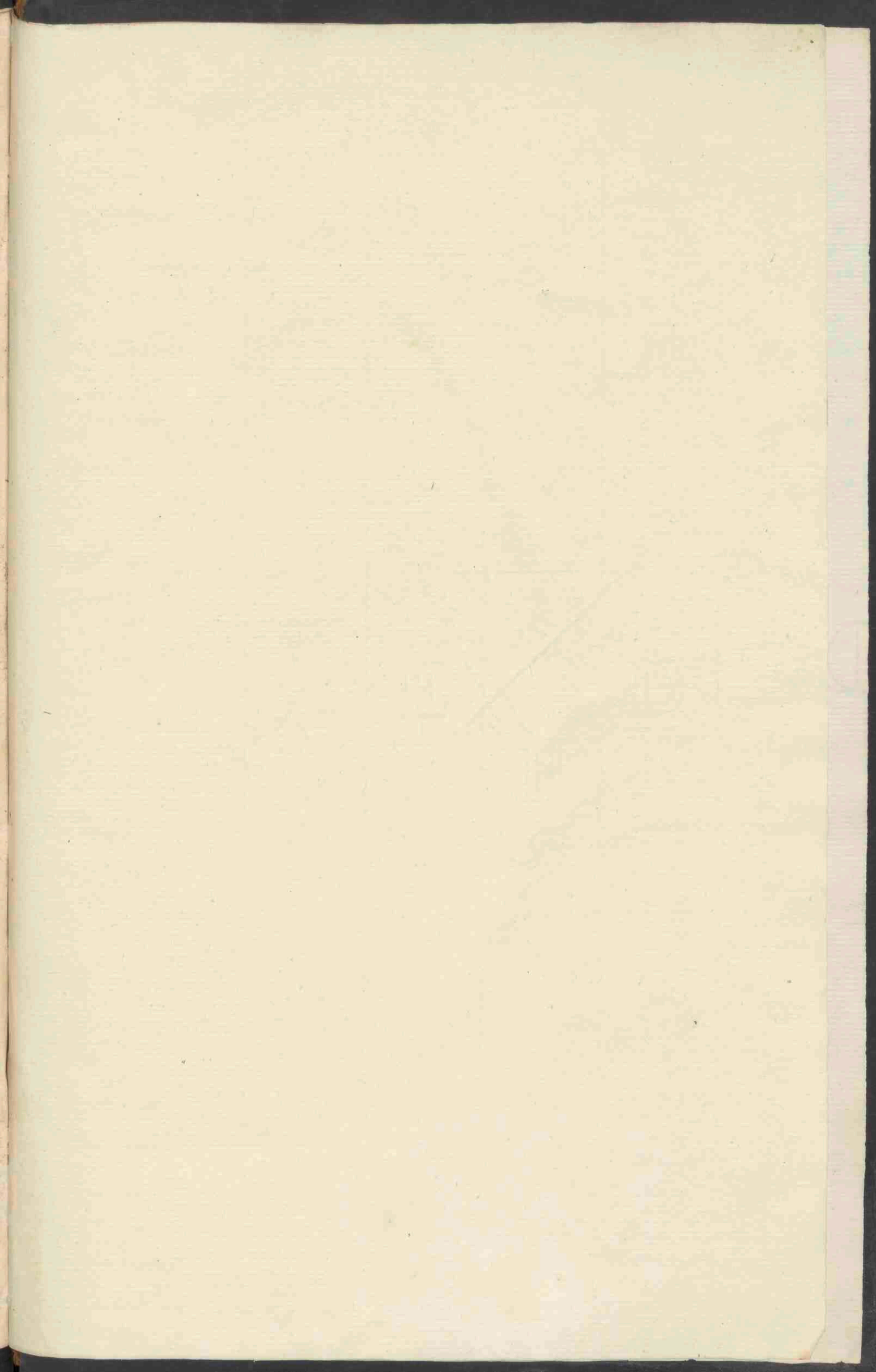
De fructibus recentibus, & speciebus ipsorum	38	& modis ipsorum, & condimentis, & Ouis	26
De fructibus & maneriebus ipsorum	20.22	De Carnibus animalium, & naturis ipsarum. Et de recentibus, & falsis	62
De Fructibus, & auferentibus stufefactionem Dentium	22	De Carnibus animalium syluestrium, quadrupedum & Auium	66
De Granis, & Victualibus quæ ex eis fiunt	26	De Auibus	68
De Leguminibus & naturis ipsorum	28	De Piscibus recentibus, & salitis	70
De Panibus, & modis decoctionis ipsorum	50	De Carnibus membrorum animalium, & naturis ipsorum. Et de recentibus & falsis	72
De Herbis, siue Oleribus, & proprietatibus ipsorum	52	De Membris animalium interioribus, & eorum partibus extremis	72
De herbis	52	De Ferculis, & diuersis maneriebus ipsorum	76
De Aceto, & Acetatis, & quibusdam fructibus	56	De Ferculorum diuersitate	78.80
De Herbis & condimentis	58	De Ferculis infrigidatis, seu frixis, & assis supra carbones, & assis in ueru, pinguedineque unctis	82
De Lacte, & condimentis alijs. De Ferculis, item suffrixatis, et postmodum infrigidatis. Et lacte acetoso, Caseo, & Oliua	60	De Assatis, & ijs quæ auferunt odorem allecium	82
De Lacte, & ijs quæ sunt ex lacte,			

T A C V I N O R V M tituli.

De Chaloe simplicibus, & compositis	86	De Motu, Quiete, Exercitio moderato, & speciebus ipsorum	102
De præparatorijs & conseruatione Dentium	88	De operationibus Balneorum, & partibus ipsorum	106
De aquis pluuiialibus, fluminū, & fontium	90	De ordinatione Balnei, & uariatione Vestimentorum post Balneum, & conseruatione sanitatis Vnguūm	108
De Vinis fructuum uuarum, & de cautela contra Ebrietatem, & anxietatibus animi	92	De fumigationibus bonis, iuuamentis & nocumentis Syruporum	110
De odoribus & floribus Iuuamentum & nocumentum eorum, quæ apponuntur secundæ mensæ	96	De Syrupis Rob, & dispositionibus Camerarum, habito respectu iuxta temporum dispositiones	112
De Musica, & accidentibus animæ, & medicinis mundificantibus corpus	98	De mutatione Aeris, occasione Ventorum & temporum	112
De Ebrietate, Vomitu, & confabulatorijs, Somno & Vigilijs	100	De mutatione Aeris occasione temporum, & partium, ciuitatū. Seu de regionibus epidimijs, cum præseruatiua.	116
De purgatione & Constipatione, & mundificatione dentium, & cura Ebriorum	102		

CHAPTER I
The first settlement in America was made by Christopher Columbus in 1492. He discovered the continent of America on the 12th of October, 1492. He was sailing from Spain in search of a westward route to the Indies. He landed on the island of San Salvador in the Bahamas. He then sailed to Cuba and then to Hispaniola. He was the first European to set foot on the continent of America.

CHAPTER II
The first settlement in America was made by Christopher Columbus in 1492. He discovered the continent of America on the 12th of October, 1492. He was sailing from Spain in search of a westward route to the Indies. He landed on the island of San Salvador in the Bahamas. He then sailed to Cuba and then to Hispaniola. He was the first European to set foot on the continent of America.

CHAPTER III
The first settlement in America was made by Christopher Columbus in 1492. He discovered the continent of America on the 12th of October, 1492. He was sailing from Spain in search of a westward route to the Indies. He landed on the island of San Salvador in the Bahamas. He then sailed to Cuba and then to Hispaniola. He was the first European to set foot on the continent of America.

CHAPTER IV
The first settlement in America was made by Christopher Columbus in 1492. He discovered the continent of America on the 12th of October, 1492. He was sailing from Spain in search of a westward route to the Indies. He landed on the island of San Salvador in the Bahamas. He then sailed to Cuba and then to Hispaniola. He was the first European to set foot on the continent of America.

